

Miloš Hubáček:

válka končí v pacifiku
díl první

Pevnost Iwodžima
vydalo nakladatelství Paseka Praha 2000

V posledních měsících roku 1944 a na počátku roku 1945 dosáhly spojenecké ozbrojené síly bojující v Evropě, Asii a Tichomoří mnoha významných úspěchů. Vojska Hitlerova Německa a císařského Japonska šla od porážky k porážce a spojenecké armády se nezapřítelně blížily jak k hranicím Třetí říše, tak na druhé straně světa k domácímjaponským ostrovům. Málokdo už pochyboval o konečném vítězství Spojenců, válka však stále zuřila plnou silou, intenzita bojů nepolevovala a nebylo méně obětí a méně zkázy. Právě naopak. Ti, kdo před několika lety rozpoutali největší válečný požár v historii lidstva, pokračovali v odporu se zoufalou zarputilostí, nebot dobře věděli, že po porážce přijde účtování a trest bude tvrdý. Proto němečtí i japonští generálové a admirálové dál přeskupovali armády a loďstva, připravovali protiúder, sváděli ústupové boje, budovali obranné linie a posílali na fronty nové divize.

Nejvýznamnější frontou války zůstávala i v tomto období fronta sovětsko-německá. Výrazným způsobem se ale změnil poměr sil obou válčících stran. Rudá armáda měla již na začátku roku 1944 nad wehrmachtem značnou převahu v lidech i materiálu; proti asi 3 milionům německých vojáků bojovalo kolem 5 700 000 rudoarmějců a výrazná byla i sovětská převaha v počtu tanků a děl. Rok 1944 se proto mohl pro sovětské vrchní velení stát "rokem deseti vítězství". Prvním bylo lednové prolomení blokády Leningradu po 30 měsících obležení. Druhé následovalo v únoru a březnu, kdy 1. a 2. ukrajinský front po obklíčení osmi německých divizí v Koršunském výběžku na Dněpru zaútočily na německou skupinu armád "Jih". Po osmi měsících bojů Sověti překročili řeku Bug, Dněstr a Prut a dosáhli severní hranice Rumunska. Třetím vítězstvím bylo dobytí Krymu a Sevastopolu 4. ukrajinským frontem v dubnu a počátkem května. I čtvrté vítězství přišlo v dubnu, poté co Sověti prorazili Mannerheimovu linii, a tím prakticky vyřadili z války německého spojence Finsko. Nejvýznamnějším vítězstvím

bylo páté, a to osvobození Běloruska. Na linii dlouhé více než 700 kilometrů začala 22. června ofenziva vedená čtyřmi fronty o celkové síle 166 divizí s 5200 tanky a samohybnými děly a s 6000 letadly. Kromě toho za německými liniemi koordinovalo své akce s operacemi útočících frontů na 143 000 partyzánů. V německé obraně vznikl 400 kilometrů široký průlom, bylo zničeno 25 německých divizí a celkové ztráty wehrmachtu činily kolem 350 000 mužů. Sověti nejenže osvobodili celé Bělorusko, ale ve druhé polovině července překročili hranice Polska. Šesté vítězství přineslo v červenci osvobození západní Ukrajiny včetně Lvova a překročení řeky Visly u Sandoměře jižně od Varšavy. 20. srpna zahájilo 90 pěších divizí Rudé armády podporovaných silnými tankovými formacemi útok na jižním směru, proti Moldávii a Rumunsku, které bránila německá skupina armád "Jižní Ukrajina", tvořená německými a rumunskými jednotkami. 30. srpna Sověti vstoupili do Bukurešti a překročili hranice Bulharska. Toto sedmé vítězství připravilo Německo o dalšího spojence, neboť 12. září Rumuni podepsali se Sověty příměří. Vítězství číslo osm znamenalo osvobození Estonska a větší části Lotyšska. Finové z obavy, aby Rudá armáda nepřekročila finskou hranici, požádali o mír a 19. září bylo podepsáno příměří. V říjnu Rudá armáda vkročila na území Maďarska a Československa a spolu s jednotkami jugoslávské osvobozené armády osvobodila Bělehrad. To bylo deváté vítězství. Za poslední vítězství toho roku byly považovány úspěšné operace na severu, kdy v říjnu a začátkem listopadu byl nepřítel vytlačen z území severního Norska.

Přes všechny katastrofy, které v roce 1944 wehrmacht na východní frontě postihly, nehodlal Hitler vzít skutečný stav věcí na vědomí. Potřeby ofenzivy v Ardenách a jeho odmítnutí stáhnout 30 divizí blokových Sověty na kuronském poloostrově v severozápadní části Lotyšska způsobily, že německé velení nebylo schopno zabezpečit 1200 kilometrů dlouhou linii východní fronty. Jeden z předních německých velitelů generálplukovník Guderian prohlásil: "Východní fronta je jako domeček z karet. Bude-li proražena na jednom místě, zbytek se zhroutí, neboť zálohy dvaácti a půl divize jsou na tak roztaženou frontu příliš malé." * Poté co Němci v prosinci 1944 překvapivě udeřili v Ardenách,

* The Tn.o World Wars. Bison Books, Ltd., London 1980, str. 474.

otázal se Churchill Stalina, zda by sovětská armáda mohla tísň-ným spojencům ulehčit tím, že v lednu 1945 zahájí ofenzivní akce. Sověti 12. ledna skutečně vyrazili. Již 17. ledna obsadili Var-šavu a maršál Koněv po dobytí jižního Polska směřoval do Slez-ska, maršál Žukov postupoval středním Polskem a mířil přímo do srdce Německa a maršál Rokossovskij postupoval na sever na Gdaňsk. Na severním křídle fronty armádní generál Černachov-skij obsazoval východní Prusko a na křídle jižním armádní gene-rál Petrov překračoval Karpaty. Koncem měsíce ledna 1945 stála Rudá armáda před Odrou a pronikala do německých provincií Slezska a Braniborska. Obyvatelstvo Berlína, hlavního města Tře-tí říše, začalo propadat panice. 3. února Sověti dosáhli Odry ne-celých 60 kilometrů od Berlína a začátkem března obsadili Slez-sko. Hitler v tu dobu nasadil většinu svých zbývajících záloh k posílení obrany Budapešti, ohrožené Rudou armádou. Hlavní město Madarska nicméně padlo 13. února.

Na západní frontě zažili Američané na konci roku 1944 krušné chvíle: po japonském útoku na Pearl Harbor v prosinci 1941 to byl pro ně druhý největší šok za celou válku. Od července Hitler v nejprísnější tajnosti shromažďoval síly, nakonec bylo pod vele-ním maršála von Rundstedta v nástupních prostorech ve východ-ní Belgii a Lucembursku připraveno k útoku 250 000 mužů a 1100 tanků, aniž Spojenci pojali nejmenší podezření. Německá vojska vyrazila ze zasněžených lesů a pod příkrovem mlhy se vrhla na americké pozice v sektoru Monschau-Echternach, což byl nejzra-nitelnější úsek Eisenhowerovy fronty. Stočtyřicetkilometrovou li-nii tam drželo pět divizí americké 1. armády, z nichž tři se zotavo-valy z těžkých ztrát utrpených v nedávných bojích. Podle Hitlero-va rozkazu bylo hlavním cílem operace dosažení přístavu Antver-py, nacházejícího se asi 160 kilometrů severozápadním směrem, rozdělení spojeneckých sil na dvě části a zničení čtyř spojenec-kých armád na severu. Útočícím německým divizím se podařilo spojeneckou linii prolomit a vytvořit v ní velký klín, který oddělil americkou 1. armádu generálporučíka Hodgese od americké 3. ar-mády generálporučíka Pattona. Dva hlavní německé úderné svaz-ky, 6. tanková armáda SS oberstgruppenfihrera Seppa Dietricha a 5. tanková armáda generálporučíka Hasso von Manteuffela po-stoupily spojeneckými liniemi až do hloubky 80 kilometrů.

7

♀

Jakmile se ale zlepšilo počasí, vzlétly stovky spojeneckých le-tounů, které napadly nepřátelské zásobovací linie s cílem útočící německá vojska zcela izolovat a zbavit je přísunu posíl a zásob. A když se Němcům nepodařilo získat spojenecká skladiště po-honných hmot, jejich tanky se jeden za druhým zastavovaly s prázdnými nádržemi. Tvrdé boje sice pokračovaly dál, ale ně-mecký útok už ztratil sílu, zatímco Spojenci rozvíjeli mohutný protiútok. Na severní straně klínu zahájila postup britská 21. sku-pina armád a z jihu americká 12. skupina armád. 26. prosince Pattonova 3. armáda uvolnila obklíčení města Bastogne, hrdinně vzdorujícího po řadu dnů. Tím skončila první fáze ardenské ope-race a německý vrchní velitel na západě maršál von Rundstedt přiznal, že bitva je ztracena. Nicméně Hitler to stále ještě nechtěl připustit. Boje pokračovaly ai do 28. ledna 1945, kdy byla ob-novena původní linie fronty. Spojenci (převážně Američané) za-platili za svou bezstarostnost a nepozornost, kterými nepříteli umožnili zahájit překvapivý útok, tvrdou cenu. Jejich ztráty činily 7000 padlých, 33 400 zraněných, 21000 zajatých nebo pohřešo-vaných a kolem 730 tanků. Němci měli 70 000 padlých a zra-něných, 50 000 německých vojáků padlo do zajetí a wehrmacht odepsala 500 až 600 tanků a útočných děl, 6000 vozidel a 1500 až 1600 letadel. Tím Hitler prakticky vyčerpал všechny své zálohy v době, kdy na východní frontě byla v plném proudu mohutná sovětská ofenziva.

Koncem ledna 1945, po skončení bitvy v Ardenách, měli Spo-jenci západně od Rýna sedm silných armád a do 13. března kont-rolovali celý západní břeh Rýna. Řeku samotnou se jim podařilo překročit už 7. března, kdy se Američané zmocnili nepoškozené-ho mostu u Remagenu mezi Kolínem a Bonnem. Německé velení se zoufale snažilo remagenské předmostí zlikvidovat, ale než se most o deset dnů později zřítíl, Američané už měli na druhé stra-ně několik divizí a předmostí dokázali udržet. Americká 3. armá-da generálporučíka Pattona překročila Rýn 14. března a britská 21. skupina armád maršála Montgomeryho tak učinila po rozsáh-lých přípravách 21. března. Mezitím americká 1. armáda už rozší-řila remagenské

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

předmostí na 50 kilometrů a 3. armáda provedla další překvapivé noční překročení Rýna u Oppenheimu, prolomila takzvanou Siegfriedovu linii a obsadila město Mainz. Cesta do nitra Německa byla otevřena.

Vylodění v Normandii, uskutečněné 6. června roku 1944, od-sunulo v rámci anglo-amerických operací v Evropě význam fronty v Itálii až na druhé místo. I poté ale zůstávala významným válčištěm, hrozbou jižní hranici Německa a německým pozicím na Balkáně. Invaze do Normandie a námořní výsadková operace v jižní Francii, provedená pod krycím názvem DRAGOON ve druhé polovině srpna 1944, sice odčerpaly spojeneckým vojskům v Itálii část sil, stále ale vázala 25 německých divizí, které v té době Berlínu velmi chyběly jak na východní frontě, tak v Normandii.

Oslabení, způsobené odvelením několika divizí, nezabránilo Spojencům v Itálii pokračovat v útočných operacích. 4. června 1944 obsadili Řím a vrchní velitel německých vojsk v Itálii maršál Kesselring byl přinucen ustoupit o téměř 240 kilometrů až na tak-zvanou Gótskou linii, táhnoucí se nad Florencii napříč Apeninským poloostrovem. Šlo o soustavu opevnění, budovanou německými pracovními útvary už od podzimu roku 1943.

Velitel britské 8. armády generál Leese nehodlal nepříteli poskytovat čas k dalšímu upevňování pozic, ve druhé polovině srpna zaútočil a na východní straně, přiléhající k Adriatickému moři, Gótskou linii prolomil. Tento úspěch však Britové zaplatili těžkými ztrátami a k využití průlomu už neměli dost sil. Americká 5. armáda generálporučíka Clarka, posílená britským XIII. sborem, zaútočila na Gótskou linii o týden později, a přestože jí na několika místech pronikla, urputný odpor německých vojsk a nepříznivé počasí další postup výrazně zpomalily. Spojeneckému vrchnímu velení bylo už zhruba koncem října 1944 jasné, že vyčistit Itálii od Němců se nepodaří dříve než na jaře roku 1945, neboť před konečnou ofenzivou bude třeba doplnit oslabené divize a právě tak i bojovou techniku a tenčící se zásoby munice. Po dobu, než se tak stane, zvolili spojenečtí velitelé strategii zaměstnávání nepřitele lokálními akcemi za neustálého ohrožování jeho pozic s cílem znemožnit mu uvolnění sil jak pro západní Evropu, tak pro východní frontu.

Najara roku 1945 stála proti 20 divizím a 21 samostatným brigádám spojenecké 15. skupiny armád (britská 8. a americká 5. armáda) generálporučíka Clarka stále ještě nezanedbatelná síla 27 německých divizí skupiny armád "C" (z nich ale 6 vykonávalo okupační službu a bojovalo proti italským partyzánům). Rozkaz k za-

hájení závěrečné ofenzivy vydal Clark 24. března a 8. armáda vyrazila 9. dubna a 5. armáda 14. dubna. Ráno 21. dubna vstoupila spojenecká vojska do Boloně a ve dnech 22. až 25. dubna překročila řeku Pád. Hned nato zachvátila Janov, Milán, Turín, Benátky a řadu dalších měst v severní Itálii povstání. 26. dubna partyzáni zajali a o dva dny později popravili Benita Mussoliniho. Po překročení Pádu Spojenci pronásledovali německé jednotky, ustupující na celé frontě, a nebylo pochyb, že německé panství v Itálii je u konce. Dne 29. dubna podepsali němečtí zástupci v hlavním stanu velitele spojeneckých sil ve Středomoří britského maršála Harolda Alexandra bezpodmínečnou kapitulaci, která vstoupila v platnost ve 12.00 hodin dne 2. května 1945.

Zatímco na evropském kontinentu armády Sovětského svazu a jeho západních spojenců zasazovaly na konci roku 1944 a v prvních měsících roku 1945 wehrmachtu smrtelné údery a těžké boje se už odehrávaly na území samotného Německa, na Dálném východě se začala hrozba neodvratné porážky vznášet i nad druhým členem Osy, nad císařským Japonskem.

Vedle tichomořského válčiště, kde sváděly bitvy americké a japonské námořní svazy a kde na řadě míst probíhaly velké výsadkové operace, věnovali Spojenci značnou pozornost i situaci v Barmé, obsazené Japonci v roce 1942.

V polovině března 1944 zaútočili Japonci přes barsko-indickou hranici s cílem dobýt města Iphál a Kóhimu a okolní strategické oblasti jihovýchodní Indie s leteckými základnami, z nichž startovaly letouny dopravující přes Himaláj zásoby a materiál Čankajškovým kuomintangským vojskům v Číně. Už v červnu

však bylo jasné, že ofenziva neuspěla. Japonský předpoklad, že Indové ji využijí k povstání proti Britům, nevyšel a Japonci ztratili z armády o 85 000 mužích 53 000 vojáků a přišli o většinu své bojové techniky. Spojenecká vojska, podřízená britsko-americkému velení pro jihovýchodní Asii (South-East Asia Command), v jehož čele stál britský admirál lord Louis Mountbatten, byla v tu dobu již natolik posílena a zreorganizována, že mohla zahájit ofenzivní operace s cílem

vyhnat Japonce z Barmy.

Na středním úseku fronty operovala britská 14. armáda generálporučíka Williama Slima se 6 divizemi, na východním (arakan-ském) křídle útočily další 3 britské divize generálporučíka Phila Christisona, na severním úseku, v oblasti města Myitkyina, bojovala čínská a indická vojska pod velením amerického generál-poručíka Josepha W. Stilwella a z Číny se k této strategicky významné oblasti blížilo 22 divizí kuomintangského generála Wej Li-chuanga. Operace pozemních vojsk podporovala americká

10. letecká armáda a svazky britského východního leteckého velitelství. Na druhé straně měli Japonci v polovině roku 1944 na barmské frontě celkem asi 200 000 mužů a asi 7000 příslušníků takzvané Indické národní armády

Po neúspěšném a drazé zaplaceném pokusu o vpád do jihovýchodní Indie a v souvislosti s celkovou nepříznivě se vyvíjející situací v Tichomoří bylo japonské vrchní velení nuceno smířit se s faktem, že tlaku spojeneckých sil v Barmě není s to úspěšně čelit. Vojsk bylo třeba na jiných ohrožených místech, konkrétně na Filipínách, kterým hrozilo spojenecké vylodění, a vrchnímu veliteli v Barmě generálu H. Kimurovi bylo sděleno, že nemůže počítat s žádnou podporou a posilami. V podstatě obětovaná japonská vojska se v následujících měsících bránila se zoufalou zarpuťtí odsouzenců a na mnoha místech došlo do posledního muže. V lednu 1945 již bojovalo v Barmě na spojenecké straně 31 divízií a 3 pěší a 4 tankové brigády o celkovém počtu jeden a půl milionu mužů. Byly to jednotky britské, indické, čínské, americké i africké, společně postupující na čtyřech hlavních úsecích fronty - středním, severním, arakanském (na pobřeží Bengálského zálivu a jünanském (čínská vojska přicházející z provincie Jün-nan). Na středním, rozhodujícím úseku fronty pronikaly ze severu na jih N. a XXXIII. sbor britské 14. armády. Koncem února a začátkem března dobyl IV. sbor důležitý komunikační uzel Meiktila ve střední Barmě, zatímco XXXIII. sbor útočil na strategicky významné město Mandalay, bránu k dalšímu postupu na jih a k hlavnímu městu Rangúnu. 20. března vyklidila japonská 15. armáda po úporném odporu Mandalay a začala se stahovat na jih. Střední Barma se nyní nacházela v rukou Britů a byla otevřena cesta na Rangún. Dva britské sbory však za tento úspěch zaplatily ztrátou 10 000 mužů. Poté se ale situace začala Britům komplikovat, neboť Rangún, vzdáleného 500 kilometrů, bylo třeba dosáhnout před příchodem monzunových dešťů, po kterých se celé velké oblasti stanou neprůchodnými, zejména pro těžkou bojovou techniku. Existoval ještě další důvod pro urychlení operací 14. ar-

10 11

♀

mády: flotila amerických dopravních letounů, které Britům přepravovaly převážnou část zásob, munice a ostatního válečného materiálu, měla být nasazena v Číně k zásobování Čankajškových vojsk zle tísňených Japonci.

Závod s časem Britové nakonec vyhráli. Aby se pojistil pro případ, ie by se Japoncům podařilo zadržet 14. armádu, postupující ze severu na Rangún, rozhodl vrchní velitel lord Mountbatten o provedení operace DRACULA. Z XV. sboru, bojujícího v oblasti Arakanu na pobřeží Bengálského zálivu, byla vyčleněna jedna indická divize, pluk středních tanků a prapor gurkhských parašutistů. Tyto jednotky měly být ze vzduchu a z moře vysazeny v ústí řeky Rangún a odtud postupovat proti proudu k nedaleko leicému stejnojmennému hlavnímu městu. Výsadek se uskutečnil 1. května, ale hned nato přišla informace, ie Japonci Rangún vyklízí. Pěšáci i tankový pluk znovu nastoupili na výsadkové čluny, které právě opustili, připojili se i parašutisté, a čluny vyrazily vzhůru po řece. Následující den výsadek vstoupil do města. 6. května dorazily do Rangúnu jednotky IV. sboru 14. armády. Přestože ve vnitrozemí ještě na řadě míst zůstávaly roztroušeny zbytky poražených japon-ských vojsk a jejich likvidace si vyžádala několik velkých vyčišťovacích operací, bylo barmské tažení možno považovat za skončené.

Ve druhé polovině roku 1944 i v prvních měsících roku 1945 představovala japonská expediční vojska nacházející se v Číně stále ještě nezanedbatelnou sílu, která i v této fázi války byla schopna rozsáhlých a úspěšných ofenzivních akcí. Ale třeba říci, ie na tomto válčišti Japoncům rozhodující měrou ulehčovala situaci nízká bojeschopnost čínských vojsk.

V severních a částečně i ve středních oblastech země operovaly ozbrojené síly podléhající komunistické straně Číny. Šlo především o 8. armádu a Novou 4. armádu o celkové síle mezi 600 000 a 800 000 mužů. Tato ve zduřující většině pozemní vojska byla špatně vyzbrojena, co se negativně projevovalo na jejich

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

akce-schopnosti; právě tak působila skutečnost, ie jejich operace ne-byly koordinovány s činností kuomintangských vojsk, naopak stá-le narůstající napětí mezi komunisty a Kuomintangem* přechá-zelo až do ozbrojených srážek.

* Kuomintang - Čínská národní strana založená v r.1912. Od roku 1927 až do roku 1949 pod čankajškovým vedením vládnoucí strana v Číně.

Hlavním protivníkem japonských okupačních vojsk se v Číně sta-ly kuomintangské ozbrojené síly generalissima Čankajška. Tvořilo je 29 armádních skupin a 4 svazkyjim postavené na roveň, celkem přes čtyři a půl milionu vojáků. Tuto na první pohled impozantní sílu však v samých základech ochromovala pověstná neschopnost jejich veli-telů, bezbřehá korupce, naprosto nedostatečný výcvik a disciplína a katastrofální úroveň péče o řadové vojáky, ať už šlo o jejich zásobování potravinami či o zdravotnické služby. Na tom nic nedokázaly změnit přicházející ze Spojených států ani úsilí americk-ých poradců vedených generálem Josephem W. Stilwellem, který vedle funkce vrchního velitele amerických vojsk dislokovaných v Číně zastával i funkci Čankajškova náčelníka štábu.

Ze všech negativních jevů, vážně snižujících bojeschopnost a spolehlivost kuomintangských vojsk, byl nejvýznamnějším fakt, ie generalissimus Čankajšek a jeho generálové v podstatě vůbec neměli v úmyslu vést s Japonci skutečnou válku. Čankajšek dobře věděl, ie Japonsko nemůže být poraženo v Číně, ale že jeho porážku přivodí až úspěšný útok Spojenců na domácí japonské ost-rovy, na srdce císařského impéria. Sama o sobě to byla samozřej-mě správná úvaha, nakonec stejného názoru byli i washingtonští stratégové v čele s náčelníkem štábu pozemních vojsk generálem Georgem C. Marshalllem. Čankajšek současně nepochyboval o ko-nečném vítězství Spojenců. Došel proto k chladné pragmatické-mu závěru, ie jeho vojska nemusí rozhodným způsobem bojovat proti okupantům, že stačí jen vyvíjet úsilí nezbytné k tomu, aby pokračovala spojenecká materiální pomoc, jinak mohou vyčkávat a připravovat se na rozhodující střetnutí s Mao Ce-tungovými ko-munisty. Čankajšek věděl, že právě s nimi bude nakonec nucen svést zápas na život a na smrt o vládu nad Čínou.

Američanům nebylo uvažování jejich spojence tajemstvím, za dané situace jim ale nezbyvalo nic jiného než na hru, jejíž pravidla určoval čínský generalissimus, přistoupit. Pokud by totiž za-stavili svoji pomoc a mimo jiné stáhli z Číny na 600 bojových le-tounů své 14. letecké armády, Čankajškova vláda by se s největší pravděpodobností rozpadla spolu s jeho armádou a Japonci by mohli bez rizika přesunout statisíce svých vojáků z Číny do Tichomoří. Čína tedy musela zůstat ve válce, a proto musely být dobré vztahy s Čankajškem udrženy za každou cenu. Když tempera-

12 13

♀

mentní a prostořeký generál Stilwell začal na Čankajška naléhat, aby udělal alespoň trochu pořádek a zvýšil svoje válečné úsilí, vznikly mezi oběma tak vážné rozpory, že generalissimus požádal o Stilwellovo odvolání, a Roosevelt vyhověl. Do Číny přijel gene-rálmajor Albert Wedemeyer, který se už chyb svého předchůdce vyvaroval.

Japonská expediční vojska v Číně, kterým velel generál Šunro-ku Hata, sestávala ve druhé polovině roku 1944 z pěti polních ar-mád a jedné armády letecké, což bylo celkem asi 650 000 mužů. Přestože jen kuomintangské Čankajškovy síly nad nimi měly zdr-cující početní převahu, tak i když Japonci na jiných válčistiích šli od porážky k porážce, v Číně dokázali nejen udržet všechna ob-sazená území, ale v polovině roku 1944 zahájili ofenzivu s cílem zajistit přímé spojení mezi svými vojsky v Číně a vojsky rozmístě-nými v jihovýchodní Asii. Po prolomení kuomintangské obrany a po několika měsících nepřetržitého postupu se koncem roku ja-ponské jednotky operující v jižní Číně spojily s uskupením půso-bícím v Indočíně. Od té chvíle mohlo japonské velení nejen koordi-novat činnost svých vojsk v Číně a v jihovýchodní Asii, ale dostalo pod kontrolu i rozhodující část čínské železniční sítě, což umoňo-valo přepravu strategického materiálu a potravin do přístavů na ji-hočínském pobřeží a odtud do Japonska. Kromě těchto úspěchů se Japonci při svém tažení zmocnili řady letišť sloužících americkému letectvu. Císařský hlavní stan na počátku roku 1945 věřil, že výsle-dky právě skončené ofenzivy mu jednak umoňí válku prodlužovat a jednak zlepši pozici při eventuálních mírových jednáních se spo-jenci. Jisté vlivné tokijské kruhy v tu dobu nevyklučovaly ani mož-nost - a činily v tomto směru i řadu konkrétních opatření -, že v případě obsazení domácích japonských

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

ostrovů spojenci pove-dou válku dál z Číny a Mandžuska, kde se nacházelo velké uskupe-ní vojsk Kuantungské armády generála Otozóa Jamady.

Strategická koncepce válečného úsilí spojenců na tichomoř-ském válčišti pro rok 1944 byla v zásadě stanovena na konferenci s krycím názvem SEXTANT, která se uskutečnila ve dnech 22. až 26. listopadu 1943 v Káhiře za účasti prezidenta Spojených států Franklina D. Roosevelta, ministerského předsedy velké Británie Winstona S. Churchilla, čínského vůdce generalissima Čankajš-ka a členů Spojeného výboru náčelníků štábů britských a americ-kých ozbrojených sil.* Prohlášení šéfů tří vlád o cílech války ve-dené proti Japonsku, které bylo pod názvem Káhirska deklarace zveřejněno 1. prosince 1943, zdůrazňovalo nutnost vyvíjet na Ja-ponsko neustávající tlak, odejmout mu všechny tichomořské ost-rovy, kterých se zmocnilo, nebo je okupovalo od počátku 1. světo-vé války, vyhnat Japonce ze všech území, která násilím obsadili, vrátit Číně všechna území, která od ní Japonsko odtrhlo - jako Mandžusko, Formosu (dnešní Tchajwan) a další -, a obnovit ne-závislost Koreje. Požadavek "vyvíjet na Japonsko neustávající tlak" v praxi znamenal, že řadou současně probíhajících operací, vedených ze dvou směrů, se budou spojenecké ozbrojené síly v Ti-chomoří krok za krokem přibližovat k domácím japonským ost-rovům. Základny získané v průběhu těchto tažení poslouží najaře roku 1945 za odrazový můstek k napadení Formosy, filipínského ostrova Luzon a čínského pobřeží, což budou poslední kroky před útokem - pokud jej bude ještě třeba - na Japonsko.

Jedno tažení, vedené po severním pobřeží Nové Guineje od vý-chodu na západ a pokračující útokem na Filipíny, skuteční voj-ska vrchního velitele jihozápadnětichomořské oblasti** generála

* Na konferenci s krycím názvem ARCADIA, uskutečněné ve Washingtonu na pře-lomu let 1941 a 1942, rozhodl Roosevelt a Churchill vytvořit výkonný orgán ke spo-lečnému řízení války pod názvem Spojený výbor náčelníků štábů (Combined Chiefs of Staff), který měl sestávat z britských a amerických náčelníků štábů jednotlivých druhů ozbrojených sil. Britové v té době u svých výbor náčelníků štábů měli, Ameri-čané jej vzápětí po ARCADII vytvořili. Americký výbor náčelníků štábů (U.S. Chiefs of Staff nebo také Joint Chiefs of Staff) měl zastupovat americkou stranu při jedná-ních Spojeného výboru, měl být poradním orgánem prezidenta a především měl řídit válečné úsilí amerických ozbrojených sil. Od počátku jej tvořili čtyři nejvyšší důstoj-níci, i kdyi ne všichni měli funkci náčelníka štábu toho druhu ozbrojených sil, který zastupovali. Po určitých změnách se v červenci 1942 složení amerického výboru sta-bilizovalo a a do konce války jej tvořili: náčelník štábu prezidenta Roosevelta admi-rál William D. Leahy (fungoval jako neformální předseda výboru), náčelník generál-ního štábu armády generál George C. Marshall, vrchní velitel loďstva Spojených stá-tů admirál Ernest J. King a velící generál armádního letectva generál Henry H. Arnold.

** výbor amerických náčelníků štábů rozdělil v březnu roku 1942 tichooceánské vál-čiště na dvě strategické oblasti: první oblast, ve které připadla hlavní role armádě, byla nazvána jihozápadnětichomořskou a jejím vrchním velitelem byl 18. března ustano-ven generál MacArthur. Druhá oblast, ve které mělo být rozhodujícím ěnitelem ná-moinictvo, byla nazvána oblastí Tichého oceánu a jejím vrchním velitelem byl 3. dub-na jmenován admirál Nimitz, který si současně podri-el funkci velitele Tichomořské-ho loďstva Spojených států. Nimitzova oblast Tichého oceánu se dále dělila na tři operační podoblasti: severotichomořskou, středotichomořskou a jihotichomořskou.

14 15

♀

Douglase MacArthura. Druhé tažení bude vedeno vrchním veli- telem oblasti Tichého oceánu admirálem Chesterem W. Nimit- zem středním Tichomořím s cílem dobýt ostrovy tvořící japon- skou vnější obrannou linii. Z titulu své funkce velitele Tichomoř- ského loďstva podpoří Nimitz bojovými plavidly loďstva výsadko-vé operace prováděné v průběhu obou tažení a současně bude mít na starosti i neutralizaci japonského loďstva.

Hned poté, co Roosevelt a Churchill na konferenci SEXTANT schválili strategický plán porážky Japonska, odeslal výbor ame-rických náčelníků štábů Nimitzovi a MacArthurovi příslušné po-kyny k jeho realizaci. Štáby obou vrchních velitelů rozpracovaly detaily a už v lednu roku 1944 byly zahájeny operace

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

směřující k dosažení stanovených cílů. MacArthurova vojska se vylodila v Saidoru na severovýchodním pobřeží Nové Guineje a Nimitz zaútočil v rámci operace FLINTLOCK na japonské pozice

v Marshallově souostroví ve středním Tichomoří. V únoru 1944 napadly letadlové lodí Tichomořského loďstva Truk v Karolínách, nejvýznamnější japonskou námořní základnu ve středním Ticho-moří, kotviště japonského Spojeného loďstva. Palubní letouny startující z letadlových lodí 58. operačního svazu paralyzovaly Truk natolik, že se jeho role v dalším průběhu války v Tichomoří stala zcela okrajovou a vývoj událostí už nijak neovlivnil. V březnu MacArthur obsadil Admiralitní ostrovy, ležící 200 mil* severovýchodně od Nové Guineje. Přístav Seeadler, nacházející se na Manusu, hlavním ostrově souostroví, se stal jednou z největších spojeneckých námořních základen v Tichomoří. Koncem měsíce března již byla na několika místech prolomena takzvaná Bismarc-kova bariéra, tvořená řetězcem japonských leteckých a námořních opěrných bodů a táhnoucí se jako gigantický oblouk od Kawien-gu na ostrově Nové Irsko přes Admiralitní ostrovy, Wewak, Ma-dang, Lae, Salamau a Bunu na severovýchodním pobřeží Nové Guineje a končící Rabaulem na ostrově Nová Británie.

Dne 12. března 1944 vydal výbor amerických náčelníků štábů důležitou směrnici o další činnosti spojeneckých vojsk v Ticho-moří. Nařizovala admirálu Nimitzovi, aby 15. června zahájil ob-sazování ostrovů Saipan, Tinian a Guam v jižní části souostroví Mariany a aby se 15. září vylodil na Palauských ostrovech, ležících

* Jedna námořní míle =1852 metrů.

16

zhruba 500 mil východně od Filipín. Generálu MacArthurovi směrnice přikazovala obsadit Hollandii, významnou japonskou základnu na severním pobřeží Nové Guineje, a 15. listopadu se vylodit na jihofilipínském ostrově Mindanau. Nimitz měl i nadále pokračovat v plánování útoku na Formosu, který se měl uskuteč-nit na jaře roku 1945, a MacArthur v plánování útoku na Luzon, ke kterému ale mělo dojít pouze v případě, že se to ukáže potřeb-né k zajištění úspěchu operací proti Formose.

V souladu s uváděnou směrnicí zahájil MacArthur už v dubnu 1944 vyloděním v Aitape a Hollandii další etapu likvidace japon-ských opěrných bodů na severoguinejském pobřeží a užitím takti-ky proslavených "žabích skoků" pokračoval v sérii výsadekových operací, kterými se krok za krokem přibližoval k západnímu kon-ci ostrova. O dva měsíce později, v červnu, zahájily Nimitzovy síly, pod krycím názvem operace FORAGER, útok na ostrovy Saipan, Tinian a Guam. V souvislosti s FORAGEREM došlo ve dnech 19. až 21. června ve Filipínském moři k velké námořně-le-tecké bitvě mezi hlavními silami japonského Spojeného loďstva a americkým 58. operačním svazem rychlých letadlových lodí. Ja-ponci ztratili kromě dvou těžkých a jedné lehké letadlové lodí také 315 palubních letounů i se zkušenými osádkami a z této rány se jejich palubní letectvo do konce války nevzpamatovalo. Obsaze-ním Saipanu, Tinianu a Guamu získali Američané základny, z nichž už mohly těžké bombardéry startovat k náletům na domá-cí japonské ostrovy. Ve stejné době, kdy americká námořní pěcho-ta dobývala ostrovy v Marianách, ovládla vojska velitele jihoticho-mořské podoblasti, součásti Nimitzovy oblasti Tichého oceánu, admirála Williama F. Halseyho severní část Šalomounových ost-rovů. Pro Tokio znamenala ztráta všech těchto pozic, tvořících součást hlavní obranné linie metropole, velkou pohromu. Dosta-tečně to dokumentuje i fakt, že 17. července, po oznámení ztráty Saipanu, se generál Hideki Tódžó, jeden z mužů, kteří se rozho-dujícím způsobem podíleli na rozpoutání války v Asii a v Ticho-moří, vzdal funkcí ministerského předsedy a náčelníka generální-ho štábu armády.

Spojenečtí stratégové předpokládali, že v závěrečné fázi války bude nutno shromáždit mohutné síly a provést invazi na samotné japonské domácí ostrovy. Po řadu měsíců ale platilo strategi;kě

,I
♀

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

rozhodnutí, vyhlášené v listopadu roku 1943 na konferenci SEX-TANT, že tomuto konečnému útoku, plánovanému na rok 1945, bude předcházet obsazení Formosy, filipínského Luzonu – pokud se ukáže nutné – a jižní Číny. Úspěšnost spojeneckých operací provedených od počátku roku 1944 však předčila všechna očekávání. Kromě toho i výsledky ponorkové blokády a vyhlídky na brz-ké zahájení ničivých náletů na Japonsko z čerstvě získaných letišť v Marianách přispívaly k tomu, že se situace na tichomořském válčišti rychlým tempem měnila ve prospěch spojenců.

Príznivý vývoj vedl řadu vysokých amerických důstojníků k pře-svědčení, že plány schválené na konferenci SEXTANT je třeba změnit a přizpůsobit novým okolnostem. Měli za to, že čekat na obsazení Formosy, Luzonu a jižní Číny je plýtvání časem, že existují i jiné cesty, jak Japonsku zasadit smrtelný úder, které jsou vzhledem k situaci nejen možné, ale i méně komplikované. Stále častěji se ozývaly i hlasy, že plánovači Výboru náčelníků štábů dosud nepředložili odůvodněné návrhy týkající se postupu amerických sil v blízké budoucnosti, konkrétně zda zaútočit na Luzon a ostatní filipínské ostrovy, či zaútočit pouze na Luzon a současně i na Formosu a čínské pobřeží, či napadnout všechny zvažované cíle, tj. jak Luzon a celé souostroví, tak Formosu a čínské pobřeží. Vše nasvědčovalo tomu, že je nejvyšší čas k přijetí zásad-ních rozhodnutí o další strategii.

Již po řadu měsíců však existovaly v této otázce závažné rozpo-ry mezi vrchním velitelem loďstva Spojených států admirálem Kingem a neméně energickým a neústupným velitelem v jiho-

západním Tichomoří generálem MacArthurem. MacArthur trval na tom, aby americká vojska napřed osvobodila celé Filipínské souostroví a teprve poté aby se eventuálně zaměřila na Formosu a jihočínské pobřeží. Kromě čistě strategických úvah hrálo v generálově uvažování nepochybně roli i to, že významná část jeho dlouhé kariéry profesionálního vojáka byla spjata právě s Fili-pínami. Před válkou MacArthur velel spojeným filipínsko-americkým vojskům, dokonce získal hodnost filipínského polního mar-šála. Když byl na počátku války postupujícími Japonci – a roz-kazem prezidenta Roosevelta, který nehodlal připustit, aby Mac-Arthur padl do zajetí nebo musel kapitulovat – nucen Filipíny opustit, slíbil, že se vrátí. Když se v Tichomoří karta obrátila a začala spojenecká ofenziva, chtěl MacArthur slovo dodržet. Na

druhé straně admirál King byl ochoten Filipíny obejít a zaútočit rovnou na Formosu s odůvodněním, že zatímco filipínská opera-ce bude náročná na čas a prostředky, obsazení Formosy přeruší nejdůležitější námořní cesty vedoucí do Japonska, poskytne spo-jeneckému loďstvu a letectvu možnost Japonsko neprodyšné izo-lovat a současné je ze získaných letišť neustále napadat ničující-mi nálety.

Když v polovině června 1944 MacArthur předložil detailně vy-pracovaný plán útoku na Filipíny a King jej odmítl, bylo jasné, že ve sporu takových veličin bude muset vyslovit konečné slovo pre-zident Roosevelt. Ten 26. července připlul na Havajské ostrovy a v Pearl Harboru se za přítomnosti admirála Nimitze s Mac-Arthurem sešel. Generál prezidenta vehementně přesvědčoval o správnosti své koncepce, kdy hodlal začít velkou operaci útokem na středofilipínský ostrov Leyte a pokračovat vyloděním na Luzo-nu. Admirál Nimitz nebyl tak nekompromisní jako jeho nadříze-ný admirál King a připustil, že před vyloděním na Formosu by bylo užitečné získat pozice v jižních nebo středních Filipínách. Odmítal ale, aby bezprostředně nato následoval útok na největší filipínský ostrov Luzon. Roosevelt se v Pearl Harboru sice sezná-mil s názory svých velitelů v Tichomoří, zásadní rozhodnutí však neučinil.

Významný posun přinesla až konference, která byla pod krycím názvem OCTAGON a opět za účasti Roosevelta, Churchilla a Spojeného výboru náčelníků štábů zahájena 11. září 1944 v ka-nadském Quebecu. Její účastníci, vycházejíce do značné míry z obsahu směrnic Výboru amerických náčelníků štábů z 12. břez-na 1944, rozhodli ve prospěch filipínské strategie. Souhlasili, aby 15. září MacArthur zaútočil na ostrov Morotai, ležící mezi Novou Guineou a jižními Filipínami, neboť tím získá letiště, z nichž bude možno podporovat následující vylodění na jihofilipínském Min-danau. Dál bylo na OCTAGONU rozhodnuto, že 5. října Nimit-zovy síly obsadí ostrovy Peleliu a Angaur v jižní části Palauských ostrovů, poté ostrov Yap, ležící severovýchodně od Palauských ostrovů, a atol Ulithi, nacházející se ještě dál na severovýchod, na polovině cesty mezi Guamem a Peleliu. Obsazením Ulithi mělo Tichomořské loďstvo získat předsunutou základnu potřebnou k podpoře operací, jež budou prováděny v prostoru Filipín. Na OCTAGONU padlo i významné rozhodnutí, že 15. listopadu se

18 19

♀

IIS I20

35

I

, c

Nanking

Changkouw

3C I

ČINA

Fu-č

Tchal

25

Amj

125 _ 130 _ 135 1b0 195 150
ŽLUTÉMOŘE KOREA o "o"\$li "aqoa c kTok

m 3

\$i k D 0

- a Cedfudo, KU

a

Kagošima.KJÚ\$Ú e w

\$angh.;

Z,

30

0 . Z i

WCHODOCINSKE N AMAMI-0\$IMA

MOŘE

; ÚICIPŽINA

5 :.Ů OKINAWA

VULKÁNOVÉ

. 5 e MIDAKO D2IMA IWODŽINA 25
FORMOSA OSTROVY

5

vo :

2o

Aparri1

v

,Lingya

5 JIHOČINSKÉ MI

MOŘE o,

O

MINDORD

J%

PANAV

,u. PAUwaN

NEGRO:

SULUSK!

MO17Gi

BORNEO

CELEBESHE MORE .; V TALAUD

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

MOROTAI

TICHÝ
OCEÁN

e 0
55P e LMANERA
,PP CEL E 0 .
0
Ó VOGELKO
b..-
ZA PA D N I T SERqMSHÉ MOŘE.
TICHOMOŘÍ Q,BERAM
BURU

5

OBAK

uLrrnI. .
YAP

2o-
MARIANY

, SaïPan
,Tinlan 15
Guam B

ADMIRALITNI
WaK , OSTROVY
MANUSb -.
Iollandia
Aaape
Wewak BISMARCKOVO
N O V A G U I N E A - MOŘE

MacArthurova vojska vylodí na Mindanau v jižních Filipínách a 20. prosince na ostrově Leyte ve střední části souostroví. Po skončení leytské operace se Nimitzovy středotichomořské a Mac-Arthurovy jihozápadnětichomořské síly spojí a počátkem roku 1945 zaútočí buď na Luzon, nebo na Formosu a jihočínské po-břeží. Spojení náčelníci štábů v průběhu OCTAGONU konstatovali, že pokud se uskuteční vylodění na Formose, je předtím třeba zís-kat základny na čínském pobřeží, dále v souostroví Rjúkjú, nachá-zejícím se mezi Formosou a japonským ostrovem Kjúšú, a v Bo-ninském souostroví, táhnoucím se od Japonska na jihovýchod k Marianám. Provedení těchto operací bylo předběžné stanoveno na březen až červen roku 1945. A nakonec se měla v říjnu 1945 spojenecká vojska vylodit na Kjúšú, nejjižnějším z ostrovů vlast-ního Japonska, a v prosinci téhož roku na Honšú, největším z ja-ponských ostrovů, na němž se nachází i hlavní město Tokio. Ale ještě v době, kdy účastníci OCTAGONU zasedali, přišla zpráva, která právě schválené plány změnila. Admirál William F. Halsey poté, co ukončil svoje poslání ve funkci velitele jihoticho-mořské podoblasti, byl jmenován velitelem 3. loďstva, hlavní úder-né síly Tichomořského loďstva. V srpnu 1944 vyplul se svazem v prostoru Bonin, Palauských ostrovů a Mindanaa, a snížil nebez-pečí, že z těchto letišf budou Japonci ohrožovat MacArthurova vylodující se vojska. Ke svému překvapení Halsey zjistil, že japon-ské letectvo neklade jeho útokům prakticky

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

žádný odpor. Stejná situace se opakovala i ve středních Filipínách, kam se se svými letadlovými lodmi přesunul. Při masových náletech jeho piloti spojenecké invazní operace vážnější hrozbou.

Energický Halsey okamžitě informoval admirála Nimitze a na-vrhl, aby se za této situace neztrácel čas a síly obsazováním Pa-lauských ostrovů, ostrova Yapu a jihofilipínského Mindanaa, ale aby útok směřoval přímo do středu souostroví, na Leyte. Nimitz sice trval na získání základen v Palauských ostrovech, ale jinak ne-měl námitek. Poté co s Halseyho návrhem vyslovil za nepřítom-ného generála MacArthura (generál v tu dobu už plul se svými

20

21

♀

jednotkami k ostrovu Morotai) souhlas i jeho náčelník štábu, in-formoval Nimitz 15. září americké náčelníky štábů na konferenci OCTAGON. Ti promptně posoudili situaci, zrušili útok na Yap a Mindanao a nařídili MacArthurovi, aby ve spolupráci s Nimitzovým loďstvem provedl vylodění na Leyte 20. října 1944, tedy o dva měsíce dřív, než stanovilo předchozí rozhodnutí.

OCTAGON sice představoval jistý pokrok ve spojeneckém stra-tegickém plánování, ale nedával odpověď na zásadní otázku: kam napřít síly po získání Leyte, zda bude následovat vylodění na Lu-zonu, nebo na Formose. Zastánci útoku na Luzon pozvolna zís-kávali převahu: mělo na tom lví podíl vytrvalé úsilí generála Mac-Arthura, přesvědčujícího výbor náčelníků štábů a prezidenta o nutnosti vyhnat Japonce z celého Filipínského souostroví dří-ve, než bude zahájen útok na Japonsko. Ale admirál King, velký bojovník, svoji vizi útoku na Formosu, což měla být pod krycím názvem operace CAUSEWAY největší spojenecká námořně-vý-sadková akce před vyloděním na domácích japonských ostrovech, stále nevzdával. Lze říci, že rozhodující impulz vedoucí ke změně strategických plánů nakonec vzešel od admirála Nimitze.

Strategická směrnice výboru náčelníků štábů z 12.března 1944 Nimitzovi přikázala vypracovat plány vylodění na Formo-se, a tak jeho plánovači na tomto úkolu po několik měsíců in-tenzivně pracovali. 23. srpna dokončili studii zahrnující generál-ní koncepci operace CAUSEWAY, výčet potřebných sil, návrh jmen velících důstojníků a množství dalších podrobností. Alejiž 1. září generálporučík Millard F. Harmon, velící generál armád-ního letectva rozmístěného v Nimitzově oblasti Tichého oceánu, předložil admirálovi návrh namísto vylodění na Formose zaúto-čit na vybrané cíle v Boninách a v souostroví Rjúkjú. Harmon doporučoval do 1. ledna 1945 obsadit v Boninách* Iwodžimu, do 1. června 1945 filipínský Luzon, a zatímco MacArthurovyji-hozápadnětichomořské síly budou dobývat Luzon, Nimitzovy ti-chooceánské síly obsadí v souostroví Rjúkú Okinawu a ostrov

* Přestože Boninské ostrovy tvoří jen střední část ostrovního řetězce dlouhého 1300 kilometrů, je v západních pramenech velmi často celý řetězec nazýván Boniny, včet-né jeho jiiní části, ve skutečnosti samostatných vulkánových ostrovů. I plánovači Výboru náčelníků štábů a další spojenečtí vojenští činitelé, zejména v počátečním období příprav útoku na Iwodžimu, nacházející se ve vulkánových ostrovech, o ní hovoří jako o jednom z ostrovů v Boninách.

Amami-O-šima. V září 1945 bude možno na jihu Japonska na-padnout ostrov Kjúšú.

Generál Harmon, jako velitel letectva, zaměřil svoji pozornost především na otázku významu Formosy pro operace spojenecké-ho letectva, neboť právě tvrzení, že Formosa je jako letecká zá-kladna pro Spojence naprosto nezbytná, bylo významným argu-mentem řady zastánců operace CAUSEWAY. Harmon tvrdil, že letiště vybiidovaná na čerstvě obsazených ostrovech Saipanu, Ti-nianu a Guamu v Marianách činí útok na Formosu, pokud by pro něj mělo být hlavním důvodem získání letecké základny, zbyteč-ným. Z Marian je k Japonsku přibližně stejné daleko jako z For-mosy, takže vzdálenosti, které budou muset spojenecké letouny při náletech na cíle v Japonsku překonat, se při vzletech z For-mosy nezkrátí. Generál dále uváděl, že z geografického hlediska je Formosa z řady důvodů jako základna pro dálkové letecké ope-race nevýhodná, což ještě umocňovala skutečnost, že plány ope-race CAUSEWAY - alespoň ve stávající podobě - předpokládaly jen částečnou okupaci ostrova: mělo jít pouze o jeho jihozápadní část. Podle generála vanou převládající větry na Formose ze seve-ru, takže pumami naložené bombardéry typu Boeing B-29 (bojo-vé jméno Superfortress, tj.

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

Superpevnost), mířící odtud na sever k ostrovu Honšú a k Tokiu, budou po startu velmi zranitelné. Bu-dou ohrožovány protiletadlovou palbou ajaponskou stíhací ochra-nou nejen z neobsazené části Formosy, ale i po celou dobu letu nad řetězem souostroví Rjúkjú a nad ostrovem Kjúšú. Navíc o nich bu-dou Japonci včas informováni a získají čas na přípravu obrany. Na druhé straně, při náletech prováděných z Marian, je možno se všem podobným potížím vyhnout, a pokud bude obsazena Iwod-žima, mohou se bombardéry ještě spolehnout na ochranu odtud startujících stíhaček a v případě potřeby mohou na Iwodžimě i přistát. Harmon dále upozorňoval, že podle předběžných odhadů bude v Marianách možno vybudovat základny pro 24 leteckých skupin superpevností B-29. Půjde sice o náročný úkol, ale pokud by se obdobné práce měly uskutečnit i na Formose, tak tam by to bylo ještě daleko složitější. Kromě toho všeho by okupace Formo-sy sama o sobě byla zaplacená těžkými ztrátami a vyžádala by si spoustu času, nehledě už na skutečnost, že vzhledem k poloze ostrova by zásobování invazních a později okupačních vojsk při-neslo námořnictvu nemalé potíže. Závěrem generál Harmon kon-22 23

♀

statoval, že podle jeho přesvědčení je v dané době nejdůležitější obsazení a využití Luzonu, kdežto velká invazní operace uskuteč-něná na Formose by spojenecký postup k domácím japonským ostrovům jen zdržela. Spojenecké letectvo operující z Luzonu může Formosu zcela neutralizovat a účinně přerušit japonské ko-munikační trasy k jižní Číně a Malajsku, důležité pro dopravu surovin do metropole.

Ve stejnou dobu, kdy vyjádřil svoje pochybnosti o vhodnosti ope-race CAUSEWAY generálporučík Harmon, došel admirál Nimitz k podobným závěrům. Uvědomil si, že poté co výbor náčelníků štá-bů o dva měsíce uspil vylovení na Leyte, skýtá rychlý postup střed-ními Filipínami příležitost získat v tomto prostoru vhodné kotviště pro Tichomořské loďstvo a otevírá možnost pokračovat přímo na sever skrze Boninské ostrovy a souostroví Rjúkjú a ohrožit domácí japonské ostrovy dříve a účinněji než při postupu přes Formosu aji-hočínské pobřeží. I Nimitz, stejně jako generálporučík Harmon, přehodnotil potřebu Formosy jako letecké základny, z níž bude možno bombardovat Japonsko, odříznout je od jižních zdrojů su-rovin a podporovat Čínu. Se svými názory Nimitz dopisem sezná-mil podřízené armádní velitele a vyžádal si jejich stanovisko. Veli-tel letectva Harmon se odvolal na svoje vyjádření, které admirálovi nedávno předložil, a jen potvrdil, že doporučuje namísto Formosy obsadit vhodný ostrov v souostroví Rjúkjú.

Druhý z významných Nimitzových velitelů, generálporučík Ro-berť C. Richardson, jr., velící generál pozemních vojsk v oblasti Tichého oceánu, odpověděl, že by měly být činěny pouze takové kroky, které povedou k rychlému dosažení konečného cíle, tj. úto-ku na Japonsko. A podle jeho názoru obsazení Formosy a postup odtud přes jižní Čínu k domácím japonským ostrovům neskýtá žádnou výhodu, zejména vzhledem k náročnosti na čas a na vy-naložené úsilí a prostředky. Proto navrhuje ekonomičtější řešení, a to postup vedený současně po dvou liniích: jednak po ose Lu-zon-Rjúkjú, jednak po ose Mariany-Boniny. Richardson plně sou-hlasil s plánem generála MacArthura zaútočit po Leyte na Luzon, neboť obsazení Luzonu poskytne letecké a námořní základny, ze kterých bude možno účinně zasahovat proti Formose i blokovat japonské námořní cesty. Jak vidno, názory generálů Richardsona a Harmona se v podstatě zcela shodovaly.

Nimitz konzultoval i generálporučíka Simona B. Bucknera, jr.,

velitele 10. armády, která se měla, pokud by došlo k uskutečnění operace CAUSEWAY, na Formose vylodit a obsadit ji. Buckner předložil nejzávažnější argument, který zdůvodňoval, proč by mělo být od útoku na Formosu upuštěno: informoval admirála, že nedostatek pomocných a podpůrnýchjednotek činí operaci CAU-SEWAY v dohledné době neproveditelnou. Nakonec Nimitz po-žádal o vyjádření admirála Raymonda A. Spruance a viceadmirála Richmonda K. Turnera, dva klíčové námořní velitele v operaci CAUSEWAY. I oni dávali přednost obsazení Iwodžimy a Okinawy před útokem na Formosu.

Dne 1. října 1944 přiletěl admirál Nimitz do San Franciska na poradu s admirálem Kingem. I King, který do té doby trval na ob-sazení Formosy, zvážil všechny okolnosti a naznačil, že už vážně uvažuje i o jiném řešení. Řekl Nimitzovi, že si od Spojeného záso-bovacího výboru vyžádal analýzu zdrojů, které jsou v současné době k dispozici pro provedení operace CAUSEWAY, a zpráva, kterou obdržel, je velmi pesimistická. Výbor sdělil, že k útoku na Formosu zatím není v Tichomoří dost sil a že budou k dispozici až po porážce Německa a po přesunu z Evropy. Nato Nimitz se-znánil Kinga se svými pochybnostmi o vhodnosti

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

operace CAU-SEWAY a s tím, že stejné výhrady mají i jeho podřízení velitelé včetně generálporučíka Bucknera, který by měl invazním vojskům velet. Závěrem svého výkladu Nimitz navrhl, že podpoří MacAr-thura při útoku na Luzon, ke kterému by mělo dojít 20. prosince, 20. ledna 1945 provede svými silami vylodění na Iwodžimě v Bo-ninách a 1. března na Okinawě. Admirál King byl příliš zkušený voják, aby nepochopil a neuznal, že pokud existuje schůdnější cesta k porážce Japonska než dobývání Formosy, je třeba se vy-dat po ní. Silná japonská posádka na Formose mohla nakonec zůstat izolovaná, neužitečná a bezmocná stejně jako statisíce ja-ponských vojáků na ostrovech, které Američané během svého ta-žení Tichomořím obešli, aniž by o ně sváděli krvavé bitvy. Po skončení schůzky a po návratu do Washingtonu navrhl ad-mirál King Výboru náčelníků štábů změnu strategických plánů. Prohlásil, že Nimitzovo velitelství nemá dostatečné prostředky k provedení operace CAUSEWAY a ministerstvo války muje není schopno před skončením války v Evropě poskytnout. Za této situ-ace se domnívá, pokračoval King, že další ofenzivní akce v Ti-chomoří by měly směřovat proti Luzonu, Iwodžimě a souostroví

24 25

♀

Rjúkjú. Dodal, ie operace CAUSEWAY může být uskutečněna později, pokud toho bude třeba a pokud budou podmínky k je-jímu provedení příznivější než v současné době. Protože ostatní členové Výboru neměli námitek, nařídil již 3. října generálu Mac-Arthurovi, aby se 20. prosince vylodil na Luzonu, a admirálu Ni-mitzovi, aby 20. ledna 1945 vysadil námořní péchotu na Iwodži-mě. Poté, 1. března 1945, bude zahájena operace ICEBERG, což byl krycí název pro vylodění na Okinawě. Toto datum ale bylo předběžné, neboť začátek útoku na Okinawu bude záviset na ně-kolika okolnostech: na tom, kdy skončí boje na Iwodžimě a kdy budou moci odtud k Okinawě odplout bojová plavidla palebné podpory a eskortní letadlové lodí, dále na tom, kdy budou uvolně-na bojová a výsadková plavidla podílející se na luzonské operaci, a nakonec bude třeba získat jednoznačnou vzdušnou a námořní nadvládu v celé cílové oblasti, což znamenalo provést další údery na nepřátelská letiště a námořní základny jak na ostrovech Rjúk júského souostroví, tak na Formose a v samotném Japonsku. Nic-méně konečně padlo dlouho očekávané rozhodnutí určující spo-jeneckou strategii v Tichomoří pro několik následujících měsíců.

Pod vrchním velením generála MacArthura zahájili Američané osvobozování Filipín vyloděním na ostrově Leyte ve střední části souostroví. Pro tuto operaci, s kódovým označením KING II, shromáždili 778 lodí včetně 17 letadlových a na palubách vylodo-vacích plavidel 7. lodstva viceadmirála Thomase C. Kinkaida se nacházely dva sbory 6. armády generálporučíka Waltera Kruege-ra. První invazní jednotky vstoupily na břeh v 10.00 hodin dopo-ledne 20. října 1944. Japonské letectvo zpočátku zasahovalo vel-mi váhavě, neboť kolem 500 jeho letounů bylo zničeno týden předtím, když čtyři operační skupiny amerických letadlových lodí napadly nepřátelská letiště na Formose a v Číně. Japonské lod-stvo, rozptýlené na mnoha základnách, též nebylo schopno vylo-dující se vojsko ohrozit. Nicméně jeho vrchní velitel admirál Soe-mu Tojoda, přes všechny ztráty utrpěné v předchozích bitvách, věřil, že rozhodný úder vedený všemi silami, kterými ještě dispo-nuje, může nepříznivou situaci zvrátit. K podpoře vylodění vysla-li Američané k Filipínám hlavní síly Tichomořského lodstva, kon-krétně 3. lodstvo admirála Halseyho, a to byla přílejitost, které Tojoda hodlal využit.

Japonci se k Filipínám přibližovali ze dvou směrů: svaz vicead-mirála Kurity od severního Bornea a skupina viceadmirála Oza-wy z Japonska. S Kuritou měl ještě spolupracovat svaz viceadmi-rála Nišimury, též vyplouvající se dvěma bitevními lodmi ze zá-kladny na Borneu. Kurita, jehož svaz zahrnoval pět bitevních lodí včetně kolosů Jamato a Musasi, 12 těžkých křižníků a 19 torpé-doborců, měl zničit Kinkaidovo lodstvo a palbou svých děl zaúto-čit na vyloděná vojska. Ozawa, se čtyřmi letadlovými lodmi, měl mezitím odlákat od prostoru vylodění na sever mohutné 3. lod-stvo admirála Halseyho, které americkému vylodění poskytovalo nepřímé zajištění. Poté co splní svůj úkol u Leyte, zamíří Kurita na sever za Halseym a spolu s Ozawou jej napadnou ze dvou stran.

Ve dnech 23. až 25. října došlo u východního pobřeíi Filipín k velkému námořnímu střetnutí. Japonský plán byl dobře uvážen, dokonce se zdařil i záměr

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

odlákat Halseyho na sever k honbě za Ozawou, což málem přivodilo katastrofu podstatně slabšímu Kin-kaidovu 7. loďstvu a vyloděným vojskům. Nakonec ale rozhodl poměr sil, především velká převaha, kterou Američané měli v palubním letectvu. Největší námořní bitva v dějinách skončila potopením čtyřjaponských letadlových lodí, tří bitevních lodí (včetně Musasi, jedné ze dvou největších bitevních lodí, jaké kdy byly postaveny), deseti křižníků a devíti torpédoborců. Po bitvě o Leyt-ský záliv japonské loďstvo již nikdy nepředstavovalo sílu, se kterou by Spojenci museli válné počítat, a zejména to platilo o jeho letadlových lodích a palubním letectvu. Přitom, jak ukázaly boje v Tichomoří u od napadení Pearl Harboru, právě letouny startující z palub letadlových lodí se staly rozhodující zbraní války na moři.

Koncem měsíce listopadu 1944 již byla většina ostrova Leyte v rukou Američanů i přesto, že z rozkazu velitele Jižní skupiny japonských vojsk maršála hraběte Hisaičiho Terauchiho vystrídal generálporučík Šigenoriho Kurodu, velitele 14. armády pověřené obranou Filipín, generál Tomojuki Jamašita. Jamašita byl jedním z nejznámějších japonských polních velitelů, právě on dobyl v roce 1942 Singapur a pak na Filipínách, kdy generálporučík Masa-haru Homma dlouho nebyl s to vyhnat Američany - kterým tam tehdy velel MacArthur - z Bataanu, převzal velení a připravil spojeným americko-filipínským vojskům zdrcující porážku. Snad prá-

26

†

vě proto byl Jamašita, přezdívaný Malajský tygr, nyní znovu postaven proti MacArthurovi. Úspěch z Bataanu ale už zopakovat nedokázal, poměr sil byl zcela jiný než v roce 1942. Koncem měsíce prosince 1944 zlomilo sedm divizí americké 6. armády na Leyte organizovaný nepřátelský odpor. Japonce nezachránilo ani nasazení slavné I. divize, považované za nejlepší jednotku císařských pozemních vojsk.

Rozhodnutí výboru amerických náčelníků štábů sice MacArthurovi nařizovalo zaútočit na Luzon 20. prosince 1944, ale urputné boje o Leyte si vynutily více než dvoutýdenní odklad. Až 9. ledna 1945 se dva sbory 6. armády vylodily v Lingayenském zálivu na západním pobřeží Luzonu a zahájily postup k filipínskému hlavnímu městu Manile. O Manilu bylo nutno svádět tvrdé boje přesto, že generál Jamašita nařídil její vyklizení. Ve městě totiž zůstalo asi 20 000 mužů válečného námořnictva, kteří odmítli ustoupit a bránili se v jeho zdech s fanatickou urputností až do 23. února.

Po osvobození Manily postupovaly divize 6. armády ze střední-ho Luzonu na sever, kde se střetly s nejpočetnějším uskupením japonských vojsk, čítajícím na 152 000 mužů, kterým osobně velel generál Jamašita. V předem připravených obranných postaveních v horách kladli Japonci houževnatý odpor a až v květnu a červnu 1945 se boje dostaly do závěrečného stadia. Koncem června zůstalo na severním Luzonu kolem 65 000 nepřátelských vojáků, soustředěných v posledních horských ohniscích odporu. Tam se bránili až do 15. srpna, kdy byly válečné akce v Tichomoří zastaveny a Jamašita se se zbývajících 50 000 vojáků vzdal.

Američané ale nečekali, až bude na Luzonu zlikvidováno poslední japonské obranné postavení. Zatímco tam boje stále ještě probíhaly, jednotky 8. armády generálporučíka Roberta L. Eichel-bergera, která stejně jako 6. armáda podléhala vrchnímu velení generála MacArthura, provedly řadu invazních operací na filipínských ostrovech Palawan, Mindanao, Panay, Cebu a Negros. Ob-sazení těchto ostrovů znamenalo definitivní konec japonské vlády nad Filipínami a Američanům přineslo řadu nových základů pro jejich letectvo i loďstvo.

Nejvyšší představitelé japonských ozbrojených sil prohlásili na podzim roku 1944 prostřednictvím Císařského generálního hlav-

28

ního stanu,* že výsledek bitvy o filipínský ostrov Leyte bude pro další osud Japonska rozhodující. Právě na Leyte měla jejich armáda a námořnictvo nepřítele zničit. Nepodařilo se, výsledek čtyřdenní námořní bitvy o Leytský záliv a neschopnost japonských pozemních sil zastavit postup invazních vojsk vyústily v pohromu. Císařský generální hlavní stan musel vzít na vědomí, že bitvu o Leyte prohrál a že další pokusy posilovat ostrovní posádku by vedly jen k novým těžkým ztrátám. Nakonec bylo v Tokiu rozhodnuto zbývajících vojska z Leyte stáhnout a na ostatních filipínských ostrovech zadržovat postup nepřítele, jak to jen bude možné, a působit mu přitom co největší škody. Když ovšem došlo k úspěšnému vylodění na Luzonu a poté na dalších filipínských ostrovech, Japonci se

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

přesvědčili, že spojenecký nápor mohou zadržovat jen po jistou dobu, ale v žádném případě jej nemohou zastavit. Jejich dosud zcela dominantní postavení v západním Tichomoří se hroutilo a v nebezpečí se ocitalo samotné Japonsko. Spojenecké námořní svazy už ovládaly vody obklopující domácí japonské ostrovy stejně jako východočínské a jihočínské moře a na mnoha čerstvě obsazených ostrovech byla uvedena do provozu letiště, ze kterých ve stále se zvyšujícím počtu startovaly bombardéry ke zničujícím náletům na japonská velká města a další cíle.

Když se v lednu roku 1945 ukázalo, že Filipíny jsou jako hráz chránící přístupy k domácím japonským ostrovům ztraceny, muselo japonské vrchní velení posoudit nově vzniklou strategickou situaci a vyvodit nezbytné závěry. Věční rivalové armáda a námořnictvo byli nuceni tvář v tvář smrtelné hrozbě hledat společnou řeč. Dne 20. ledna 1945 byla proto zveřejněna směrnice císařské-ho generálního hlavního stanu nazvaná "Nástin operací pozemních vojsk a vojenského námořnictva". Šlo o stanovení hlavních zásad nové vojenské politiky, která už musela akceptovat i pochmurný předpoklad, že konečná a rozhodující bitva války bude

* "Císařský generální hlavní stan" byl v podstatě jen pouhý termín užívaný k označení společného postupu, rozhodnutí či stanoviska generálních štábů pozemního vojska a námořnictva sídlících v Tokiu. Oba generální štáby totiž zaujímaly v hierarchii japonských ozbrojených sil zcela rovnocenná a na sobě nezávislá postavení a jejich vzájemná spolupráce po celou válku trpěla neustálou revnivostí a kompetenčními spory. Označení "Císařský generální hlavní stan" proto posloužilo v případech, kdy bylo záhodno demonstrovat jednotu a shodu.

29

♀

vybojována na domácích japonských ostrovech. "Nástin" byl snahou toto střetnutí oddálit zajištěním hloubkové strategické obrany, spočívající ve vytvoření vnitřní obranné linie táhnoucí se od Boninských ostrovů přes Formosu k pobřeží Číny a jižní Koreje. V této obranné linii měly být Iwodžima, Okinawa, Formosa, oblast Šanghaje a jihokorejské pobřeží přeměněny v klíčové opěrné body. Čína a jihovýchodní Asie byly současně klasifikovány jako druhořadá válčiště. Když ozbrojené síly hlavního nepřítele, tj. Spojených států, tuto vnitřní obrannou linii napadnou, bude proti nim vedena intenzivní válka s cílem vyčerpat je, snížit jejich převahu, otrávit jejich morálkou, a tím oddálit napadení vlastních japonských ostrovů. Letectvo, s nímž na rozdíl od námořnictva bylo stále ještě počítáno jako s důležitým činitelem, mělo být využíváno i při hájení vnitřní obranné linie, ale jeho hlavní síly budou uchovávány pro okamžik nepřátelského vylodění na japonských ostrovech, kdy se soustředí na zničení invazního loďstva, přičemž bude zvláštní důraz kladen na útoky prováděné sebevražednými piloty kamikaze. Letouny budou pro tento účel soustředěny na ostrově Kjúšú, v souostroví Rjúkjú, na Formose a na letištích ve východní Číně. Pozemní síly hájící vnitřní obrannou linii měly být připraveny udržet se bez posil tak dlouho, jak to jen bude možné.

V době, kdy japonské vrchní velení zvažovalo, jak co nejúčinněji čelit nebezpečí, které už ohrožovalo samotné Japonsko, nemohlo pominout fakt, že v Evropě se nezadržitelně blížila porážka Hitlerova Německa. Tokijští admirálové a generálové věděli, že zakrátko budou Spojenci s to přesunout do Tichomoří mocné síly, dosud vázané na evropském válčišti. Na druhé straně ale předpokládali, že i za této situace bude mobilizace lidských zdrojů po-třebných k závěrečnému útoku na Japonsko pro Američany problémem, neboť v minulých letech utrpěla spojenecká vojska citelné ztráty a americká veřejnost je již válkou unavena. Dovožovali proto, že Američané se budou snažit skončit válku v Tichomoří a v Asii co nejrychleji. Z toho vyplývaly dva závěry: první byl ten, že při dalších ofenzivních operacích v Tichomoří zvolí Američané pro postup k japonským ostrovům nejkratší možnou cestu. To znamenalo, že po Filipínách by měly přijít na řadu Formosa, Okinawa v souostroví Rjúkjú a Iwodžima ve vulkánových ostrovech. Japonská odposlechová služba na základě zachycené spojenecké

rádiové komunikace dokonce potvrdila, že už zakrátko má dojít k útoku na Iwodžimu. Druhý závěr - silně optimistický a spíš od-povídající zbožnému přání než realitě - byl založen na přesvědčení, že pokud Japonsko ve svém odporu

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

vytrvá, tak vzhledem k tlaku veřejného mínění ve svých zemích budou spojenečtí představitelé v jisté chvíli přinuceni válečné akce ukončit a konečné vítězství nakonec připadne tomu, kdo v boji vydrží, tedy císařským zbraním.

Nicméně invaze na domácí japonské ostrovy se stala reálnou hrozbou a žádná úvaha o možném vývoji věcí nezbavovala císařský generální hlavní stan povinností urychleně posilovat jejich obranu a připravovat rozsáhlou mobilizaci zahrnující všechny skupiny obyvatelstva. V říjnu roku 1944 bylo k dispozici 6 390 000 záložníků, z nichž 4 690 000 bylo možno k aktivní službě povolát okamžitě. V konečné fázi hodlalo velení japonských ozbrojených sil zmobilizovat pro účely dalšího vedení války celý národ a ozbrojit všechny občany schopné nosit zbraň. Na počátku roku 1945 čítaly japonské pozemní síly 4 747 000 mužů, z nichž půldruhého milionu bylo rozmístěno v samotném Japonsku. Tato vojska měla odrazit invazi, a pokud se to nepovede, vést obranné boje tak dlouho, až spojenci dojdou k závěru, že jediným řešením je dohoda o ukončení války za podmínek, které by Japonsko bylo ochotno přijmout. Spojenci však měli jinou představu. A významnou roli přijetí realizaci přisoudili dvěma ostrovům v západním Tichomoří: Iwodžimě a Okinawě.

30 31

♀

Pevnost Iwodžima

Nedaleko Tokijského zálivu začíná řetěz ostrovů Japonci nazývaný Nanpo Šoto,* který se odtud táhne v délce asi 700 mil na jih a končí zhruba 290 mil před nejsevernější výspou Marian. Nanpo Šoto sestává od severu k jihu ze tří souostroví: Izut Šoto, Ogasawa-ra Gunto (Boninské ostrovy) a Kazan Retto (Vulkánové ostrovy). Iwodžima, střední ze tří ostrovů tvořících vulkánové ostrovy, připomíná svým tvarem hrušku. Je necelých osm kilometrů dlouhá, v nejširší části široká čtyři kilometry a její celková plocha činí dvacet kilometrů čtverečních. Na jižním konci, u "stopky" pomyslné hrušky, se zvedá do výšky 170 metrů vyhaslá sopka Mount Suribači. Od jejího úpatí se po východní i západní straně ostrova táhnou na sever v délce asi tři kilometrů pláže, ostatní pobřeží je skalnaté a prakticky nepřístupné. Jak pláže, tak většinu ostrova pokrývá vrstva hnědého sopečného popela a černé, písku podobné škváry. Jak se ukázalo, na takovém povrchu byla obtížná i chůze, byl prakticky nemožný pohyb kolových vozidel a potíže měla i vozidla pásová.

Jako celé Nanpo Šoto, i Vulkánové ostrovy včetně Iwodžimy kolonizovalo Japonsko do roku 1891 a podřídilo jurisdikci tokijské prefektury. V roce 1945 bylo tedy Iwodžimu možno považovat za tradiční japonské území a Američané oprávněně předpokládali, že její obsazení bude mimo jiné i tvrdou ranou japonské morálce. Do roku 1944 se na ostrově usídlilo na 1100 japonských civilistů, žijících v pěti vesnických sídlištích v jeho severní části, kde půda dovozovala omezené pěstování zeleniny a cukrové třtiny. Zaměstnání tam skýtal většině ostrovanů mlýn na zpracování cukrové třtiny a důl na síru s rafinérií. Chudý jídelníček si ostrované mohli zpestřit pouze rybolovem, ale rýži, hlavní potravinu, stejně jako všechny předměty denní potřeby přiváželi z mateřských japonských ostrovů. Největší problém obyvatel Iwodžimy však předsta-

* Šoto = souostroví; Gunto, Retto = skupina ostrovů; Džima, Šima = ostrov.

voval naprostý nedostatek zdrojů pitné vody. Do velkých betonových cisteren proto zachycovali dešťovou vodu, občas připlul z Japonska tanker s pitnou vodou, byly činěny i pokusy o destilaci mořské vody, ale přes všechnu snahu nebylo na Iwodžimě pitné vody nikdy dost. Pokud se týká počasí, je na Iwodžimě subtropické se studeným obdobím trvajícím zhruba od prosince do konce dubna.

Jeden z amerických vojáků po pobytu na Iwodžimě prohlásil, že poté co Bůh dokončil stvoření světa, tak ze všeho odpadu a špíny, co mu zůstala, vytvořil tento ostrov. Iwodžima skutečně ani zdaleka nepřipomínala půvabné tichomořské ostrovy. Celý její význam pro spojence stejně jako pro Japonce spočíval jen a jen

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

v jejím strategickém umístění v polovině vzdálenosti mezi souostrovím Mariany, přesně řečeno jeho ostrovem Saipan, a největším japonským ostrovem Honšú s hlavním městem Tokiem. Jen pro-to se tento malý, nehostinný a ošklivý ostrůvek stal dějištěm jed-né z nejznámějších vylodovacích operací 2. světové války a po čtyři týdny na něm byly sváděny tvrdé boje, při kterých zahynula naprostá většina obránců a těžké ztráty postihly i útočící vojska. Na počátku války v Tichomoří umístili Japonci kolem 5000 vo-jáků na Čičidžimu, ostrov v Boninách. Na Iwodžimě, nacházející se ve vulkánových ostrovech 175 mil jihozápadně od Čičidžimy, vybudovali asi dva kilometry severovýchodně od Mount Suribači letiště se dvěma vzletovými drahami (letiště číslo 1). Později zří-dili o další dva kilometry dál na sever, v samém středu ostrova, druhé letiště (letiště číslo 2). Třetí (letiště číslo 3) začali budovat v severní části ostrova poblíž vesnice Motojama, to ale už nedo-končili.

Předtím než Američané v rámci operace FLINTLOCK obsadi-li v prvních měsících roku 1944 japonské základny v Marshallově souostroví, byla Iwodžima jen příležitostnou zastávkou pro japon-ské letouny přelétající mezi Japonskem a Marianami a Karolína-mi. Její letiště mohla tehdy zajistit provoz nanejvýš dvaceti letou-nů a celou ostrovní posádku tvořilo kolem 1500 mužů. Po skon-čení operace FLINTLOCK, kdy vše nasvědčovalo tomu, že bude následovat útok na Karolíny a Mariany, vytvořilo japonské vrchní velení obrannou linii táhnoucí se z Marian na sever, přes Karolí-ny k vulkánovým ostrovům a Boninám. Hájit ji měla 31. armáda generála Hidejošiho Obaty s velitelstvím na Saipanu v Marianách.

32 33

†

Obata měl za úkol na strategicky významných ostrovech své linie, včetně Čičidiimy a Iwodžimy, udržovat posádky. A veliteli posád-ky na Čičidžimě byly podřízeny všechny jednotky pozemního voj-ska i námořnictva nacházející se v Boninách a vulkánových ost-rovech.

V březnu a dubnu roku 1944 začali Japonci své opěrné body na nově zřízené obranné linii posilovat. Čerstvé síly dorazily i na Iwodžimu. Z námořní základny v Jokosuce sem bylo přemístěno 500 muů a dalších 500 jich bylo na Iwodžimu odesláno z Či-čidiimy. Později připlulo ještě několik set vojáků z Japonska a pokračoval i přesun jednotek z Čičidžimy, neboť japonské vrch-ní velení v tuto dobu ui správně odhadlo, že vzhledem k jejím le-tištím se v této oblasti zájem spojenců zcela jistě zaměří na - byť menší - Iwodžimu. V polovině roku 1944 již mělo pozemní voj-sko na Iwodžimě přes 5000 vojáků a válečné námořnictvo, které-mu byla především svěřena obsluha pobřežních a protiletadlových děl, kolem 2000 muů.

V polovině roku 1944 Japonci ztratili Mariany a význam Bonin-ských a vulkánových ostrovů se ještě zvýšil. Japonci si uvědomo-vali, že pokud v nich nepřítel získá letecké základny, mohou nále-ty na Japonsko dosáhnout intenzity, která váině ohrozí jak váleč-nou produkci, tak i morálku civilního obyvatelstva. A protože Iwodiima byla nejpravděpodobnějším cílem útoku, pokračovalo její posilování vojskem, výzbrojí a válečným materiálem všeho druhu a současně byla zkoumána strategie nejvhodnější pro její obranu. Ve druhé polovině roku 1944 totii byly všechnyjaponské obranné úvahy zásadně ovlivňovány dvěma faktory: zaprvé sku-tečností, že japonské námořnictvo je už natolik oslabeno, ie spo-jeneckému vylodění nemůže zabránit, a zadruhé tím, že ani letec-tvo nepředstavuje činitele, který by v případě hrozícího nebo pro-bíhajícího vylodění mohl ostrovní posádce rozhodným způsobem pomoci. Po ztrátě většiny letadlových lodí zbývala Japoncům jen pozemní letiště a v této fázi války to byla především letiště na do-mácích japonských ostrovech, na kterých se nacházely hlavní síly jak armádního, tak i námořního letectva. A protože akční rádius japonských letounů nepřesahoval 550 mil, nemohly letouny star-tující z Japonska zasahovat na Iwodžimě, vzdálené 670 mil. Kdyi tedy bylo zřejmé, ie v očekávané bitvě o Iwodžimu nebu-de mojno uiit námořní a letecké síly způsobem, který by dával

34

naději na vítězství, Císařský generální hlavní stan došel k závěru, že nepřátelskému útoku bude třeba čelit dokonalým obranným systémem vybudovaným na samotném ostrově. Ten obráncům

umožní klást po dlouhou dobu odpor, způsobit přitom útočníkům velké ztráty a získat pro Tokio čas k přípravě obrany domácích japonských ostrovů. Ještě před

katastrofou v Marianách si japonští stratégové uvědomovali, že má-li tento záměr uspět, je třeba na Iwodžimu poslat další posily, výzbroj a dostatek materiálu k výstavbě obranných zařízení.

Přichází Kuribajaši

Koncem května 1944 si ministerský předseda generál Hideki Tódio předvolal generálporučíka Tadamičiho Kuribajašiho a sdělil mu, že byl vybrán za velitele nově zformované 109. pěší divize, určené k obraně Boninských a Vulkánových ostrovů. Proto se bez zbytečného odkladu odebere na Iwodžimu, převezme velení tamní posádky a organizaci obrany a v případě spojeneckého vylodění bude ostrov bránit do posledního muje. Generálporučíkovi I bylo jako zkušenému veliteli jasné, že tímto pověřením je ve skutečnosti poslán na smrt, ale přijal je jako velkou poctu a beze slova námitky. Mezi 8. a 10. červnem dorazil na Iwodžimu rozhodnut přeměnit ostrov v pevnost, která svou odolností překoná vše, s čím se Spojenci dosud v Tichomoří setkali. Mezi stovkami vysokých japonských důstojníků bylo těžko vybrat k řízení obrany ohroženého ostrova vhodnějšího muže. Čtyřiapadesátiletý generálporučík Kuribajaši pocházel ze staré a respektované samurajské rodiny. Po absolvování vojenské akademie a vysoké válečné školy byl ve dvacátých letech v hodnosti kapitána jezdeckta vyslán jako vojenský atašé do Spojených států. Po třech letech ve Washingtonu odsloužil další dva roky v Kanadě. Zejména během svého pobytu ve Spojených státech Kuribajaši hodně cestoval a to, co viděl, jej přesvědčilo o mimořádné síle a možnostech této velké země, což otevřeně vyjádřil v jednom dopise své ženě Jošii, když napsal: "Spojené státy jsou tou poslední zemí na světě, se kterou by mělo Japonsko bojovat. Jejich průmyslový potenciál je obrovský a neuvěřitelný a lidé jsou energičtí a všestranně nadaní. Bojová kapacita Američanů nesmí být nikdy

35

♀

podceňována."* Bohužel tento názor - obdobně se vyjádřil i první velitel japonského Spojeného loďstva admirál Isoroku Jamamoto - nesdílel generál Tódžó a další bojechtiví důstojníci, kteří svou zemí do války se Spojenými státy zavlekli. Je paradoxní, že právě tento Tódžó dva a půl roku po vypuknutí války vysílá Kuribajašiho řídit boj na poslední obranné linii, za níž už bylo jen Japonsko, a po pádu Saipanu, jen měsíc po rozhovoru s Kuribajašim, rezignací na své funkce v podstatě přiznává, že Japonsko válku prohrálo.

Po pobytu v USA a v Kanadě se Kuribajaši vrátil do Japonska. Dál sloužil u jezdeckta a v srpnu 1936 převzal v hodnosti podplukovníka velení jízdního pluku - a psal básně. Další dva roky, už jako plukovník, pracoval na ministerstvu války. V roce 1940 byl povýšen na brigádního generála a velel jízdní brigádě. Po útoku na Pearl Harbor se ve funkci náčelníka štábu 23. armády podílel na okupaci Hongkongu. V roce 1943, jako generálmajor, byl Kuribajaši povolán do Tokia, kde byl pověřen vysoce prestižním úkolem - velením císařské gardy. Tuto funkci, už v hodnosti generálporučíka, zastával až do svého jmenování velícím generálem na Iwodžimě.

Kuribajaši dorazil na Iwodžimu právě včas, aby se mohl na vlastní oči přesvědčit, s jakým protivníkem se bude muset vbrzku utkat. Na 15. června 1944 naplánovali Američané vylodění na Saipanu v Marianách. Aby vyloučil, že výsadková plavidla a vylodějící se vojska napadnou Japonci z letišť ve Vulkánových ostrovech a Boninách, rozhodl velitel amerického 5. loďstva admirál Raymond A. Spruance, že ve stejnou dobu zaútočí na Iwodžimu a Čičidžimu dvě operační skupiny rychlých letadlových lodí pod taktickým velením kontradmirála Josepha J. Clarka. V noci ze 14. na 15. června, kdy se sedm letadlových lodí doprovázených křižníky a torpédoorbory přibližovalo k Boninám, obdržel Clark od Spruance depeši prikazující omezit náletyjen najeden den, tj. na 16. června, a pak se vrátit k Saipanu. Spruance totiž už byl informován, že se k Marianám blíží japonské Spojené loďstvo. Chtěl proto mít k dispozici Clarkovy dvě operační skupiny, aby čelily očekávanému nepřátelskému útoku spolu s ostatními součástmi

* Newcomb. Richard F.: Irso Jima. Holt, Rinehart and Winston, New York 1956, str.8-9.

58. operačního svazu rychlých letadlových lodí, hlavní úderné síly 5. lodstva. Kontradmirál Clark, napůl čerokézský Indián, se ale nehodlal lákavé kořisti vzdát. Rozhodl proto, že operaci urychlí a první úder provede už v odpoledních hodinách 15. června. První vyslaná skupina palubních letounů sestřelila 10 japonských letadel, 7 jich zničila na Iwodžimě na zemi a na Čičidžimě zničila 21 hydroplánů. Následující den se výrazně zhoršilo počasí a další útočnou vlnu mohl Clark vyslat až v odpoledních hodinách, ten-tokrát byla cílem jen Iwodžima. Vzhledem k silnému dešti a prudkému větru však Japonci útok vůbec neočekávali, a tak v okamžiku, kdy se objevilo 54 amerických palubních letounů, parkovala jejich letadla na obou letištích jedno vedle druhého. Američtí piloti po návratu ohlásili zničení 63 nepřátelských letounů při ztrátě jednoho vlastního. Pak Clark už musel operaci přerušit a odplout na jih k Saipanu. Japonská posádka na Iwodžimě si mohla pár dnů oddechnout.

K velké námořné-letecké bitvě mezi japonským Spojeným lodstvem a americkým 58. operačním svazem došlo ve Filipínském moři ve dnech 19. až 21. června. Japonci ztratili tři letadlové lodě a 92 procent svých palubních letounů. I když jim ještě šest letadlových lodí zůstávalo, bez palubního letectva v podstatě nebyly k ničemu - letouny bylo možno jakžtakž nahradit, vycvičené a zkušební osádky však ne. Po skončení bitvy ve Filipínském moři a po odvrácení hrozby invaznímu lodstvu a vojskům vyloděným na Saipanu rozhodl admirál Spruance odeslat většinu operačních skupin letadlových lodí ke krátkému odpočinku na základnu Eniwetok v západní části Marshallových ostrovů. Kontradmirál Clark však měl pocit, že svou "práci" ve vulkánových ostrovech a v Boninách nedokončil. Požádal proto svého bezprostředního nadřízeného, velitele 58. operačního svazu viceadmirála Marka A. Mitscheru, aby během plavby na Eniwetok mohl ještě jednou napadnout japonská letiště na Iwodžimě a Čičidžimě, byť tentokrát jen s operační skupinou 58.1, které přímo velel. Bylo mu vyhověno a v časných ranních hodinách 24. června, kdy se skupina nacházela asi 235 mil severovýchodně od Iwodžimy, vzletlo z palub jejích čtyř letadlových lodí 51 stíhaček typu F6F (bojové jméno Hellcat), z nichž každá nesla 250kilogramovou pumu.

Aniž to kontradmirál Clark tušil, zvolil k útoku tu nejlepší chvíli. Japonci totiž krátce předtím rozhodli posílit své letectvo v ohro-

36 3

♀

žených Marianách, konkrétně na ostrovech Tinianu a Guamu. Když ale zjistili, že tamní letiště jsou silně poškozena americkými nálety, byli nuceni kolem 120 letounů dočasně umístit na Čičidžimu a Iwodžimu. Velitel 27. letecké flotily kontradmirál Sadači Macunaga, který na Iwodžimě zřídil své velitelství, vyslal část z nich v ústřety americké útočné vlně. Clarkovy stíhačky odhodily pumy a pustily se do boje, který skončil sestřelením všech japonských letounů. Macunaga nechal v odvetu vzlétnout k útoku na nepřátelské lodě 20 torpédových bombardérů. Stíhací ochrana Clarkovy skupiny je zničila do jednoho. Vytrvalý Macunaga dal odstartovat druhou vlnu o 41 letounech. Japonští piloti americké lodě vůbec nenašli, a když byli napadeni hlídkujícími stíhačkami, dalších 17 japonských letadel skončilo v oceánu. V sedm hodin večer kontradmirál Clark akci přerušil a zamířil na jihovýchod k atolů Eniwetok. Jeho palubní letouny si v této operaci připsaly na konto 66 nepřátelských stíhaček a bombardérů. Jeden z japonských stíhačů, který boje odehrávající se 24. června nad Iwodžimou přežil, o tomto dnu napsal: "Ztráta čtyřiceti letounů a pilotů v jedné akci mnou otřásla. Stejně znepokojivý byl pohled na to, jak naši nezkušení piloti padají jeden za druhým v plamenech a jak hellcaty srážejí naše zastaralá zera z oblohy."**

Kontradmirál Clark se k Iwodžimě vrátil ještě jednou. Při jeho třetí návštěvě 3. července vzletlo útočícím Američanům z ostrovních letišť v ústřety 40 stíhaček typu Zero, na které se okamžitě vrhli američtí stíhači. Mezitím na letiště zaútočily v pěti vlnách palubní bombardéry, a protože všechna zera zaměstnával boj s americkou stíhací ochranou, nemohlo proti nim zasáhnout ani jedno. Na konci dne, kromě těžkých škod způsobených bombardováním, museli Japonci odepsat také 20 svých stíhaček. Letecké boje nad Iwodžimou pokračovaly i následující den. Večer druhého dne Japoncům zůstalo na ostrově už jen devět, převážně poškozených zera a osm torpédových bombardérů.

Příští den kontradmirál Macunaga rozhodl vyslat tento chabý zbytek nedávno ještě účtyhodných leteckých sil proti americké operační skupině. Rozkaz zněl: zničit letadlové lodě! Pilotům stí-

* Zero - spojenecký kódový název pro japonskou palubní stíhačku typu Micubiši A6A, též známou pod kódovým názvem Zeke.

** Sakai, Caidin a Saito: Samurai! Ballantine Books, New York 1957, str. 213.

haček bylo přikázáno vyhýbat se soubojům s nepřátelskými stíhači, až do posledního okamžiku zůstat s bombardéry a odrážet pouze na ně namířené útoky. Japonští piloti od počátku věděli, že mise, na kterou se vydávají, je sebevražedná a jejich návrat se ne-předpokládá. Nemýlili se. Když se dostali do blízkosti americké operační skupiny, bylo brzy jasné, že nemají nejmenší naději své poslání splnit. Torpédy zatížené neohrabané bombardéry byly mí-hajícími se hellcaty sestřelovány jeden za druhým. V pozdních odpoledních hodinách se na Iwodžimu vrátili jako zázrakem pře-živší čtyři zdeptaní stíhači a osádka jednoho bombardéru. Jeden ze stíhacích pilotů prohlásil, že sedm japonských bombardérů bylo zničeno ani ne za minutu.

Likvidací prakticky všech letounů, které se původně na Iwodži-mě nacházely, potíže ostrovní posádky neskončily. Hned následující den po neúspěšném pokusu kontradmirála Macunagy napadnout Clarkovy letadlové lodi připlula k ostrovu skupina amerických bojových plavidel, která jej začala ostřelovat bateriemi svých děl. Hlavní nebezpečí, tj. útok nepřátelských letounů, nehrozilo, proto se skupina přiblížila k ostrovu až na dohled.

Jak to na Iwodžimě vypadalo, zaznamenal jeden z japonských vojáků ve svých poválečných vzpomínkách: "Po dva dny jsme se skrývali jako krysy a snažili jsme se zakopat co nejhlouběji do štip-lavého vulkanického prachu a popela. Nikdy jsem se necítil tak bezmocný a nepatrný, jako v oněch dvou dnech. Nebylo nic, co bychom mohli dělat, nebyl způsob, jakým bychom mohli rány vra-cet. Muži křičeli a kleli, hrozili pěstmi a přísahali pomstu. Poslední zbývající stavby na Iwodžimě byly změněny v trosky. Žádná budova nezůstala stát. Nezůstal ani žádný stan. Nezachránila se dokonce ani nejpustší chatrč. Všechno bylo rozbito na kusy. Čty-ři stíhačky, které se vrátily z naší poslední akce, byly dělostřeleckými granáty přeměněny na hořící šrot."*

Takovým způsobem tedy Iwodžima přivítala nového velitele, generálporučíka Tadamičiho Kuribajašiho. Po několik dnů ti, kdo přežili bombardování a námořní ostřelování, zůstávali ve vyděšeném očekávání toho, co bude následovat - všichni měli za to, že právě skončené útoky na ostrov byly předzvěstí nepřátelského vylodění. Do Tokia odcházely žádosti o posily. Hlídky umístěné

* Sakai, Caidin a Saito: Samurai! str. 235.

38 39

†

na vrcholu Mount Suribači nepřetržitě obhlížely mořskou hladi-nu a pátraly po blížícím se invazním loďstvu a nebylo divu, že v nervózní atmosféře často docházelo k falešným poplachům. Když se nakonec na obzoru objevilo několik japonských dopravních lodí přivázejících vyžádané posily a bojovou techniku, musela ostrovní posádka v bezmocném zoufalství přihlížet, jak je na dohled od Iwodžimy potopily americké ponorky. Nicméně k pře-kvapení Japonců se vylodění nekonalo. Nikdo ale nepochyboval, že dříve nebo později k němu dojde a generálporučík Kuribajaši, očitý svědek zkázy a současně i ponížení, které musela jeho posádka strpět při nepřátelských útocích ze vzduchu a z moře, byl o to víc rozhodnut učinit vše, aby - až se Američané vylodí - za-platili tu nejvyšší cenu.

Prvním důležitým rozhodnutím nového velitele byla v červenci provedená evakuace všech civilistů z ostrova. V očekávání zápa-su na život a na smrt si Kuribajaši nechtěl komplikovat situaci sta-rostí o 1100 mužů, žen a dětí, kteří průběh a výsledek boje nemohli nijak ovlivnit a s největší pravděpodobností by většina z nich zahynula.

Pak se generál pustil do vypracování plánu obrany. Jeden takový plán sice už existoval, byl vytvořen začátkem roku 1944 štábem generála Obaty, který z titulu své funkce velitele 31. armády odpo-vídal i za obranu Iwodžimy. Tento plán byl ale plně poplatný do té doby všeobecně uznávané taktice, spočívající ve svedení rozhodné bitvy s vylodujícím se nepřítelem přímo na plážích. Proto také se měla většina bunkrů a dělostřeleckých postavení nacházet v blízkosti pláží.

V této souvislosti je třeba si uvědomit, že v počátečním období války Japonci nepřipouštěli, že by mohla nastat situace, kdy by byli nuceni se bránit.

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

císařské armádě byl proti takové představě tak silný odpor, že zpočátku vůbec nebyly zpracovány zásady obranné taktiky, o obranné strategii nemluvě, a když byli Japonci po čase přinuceni svádět první obranné boje, zkušenosti z nich nebyly po dlouhou dobu vyhodnocovány a využívány. Dlouho pla-tila všeobecně uznávaná doktrína, která stanovila, že pokud bu-dou císařští vojáci napadeni přesilou(!) nepřitele, musí mu niči-vou palbou, vedenou jak z vybudovaných palebných postavení, tak z postavení založených na využití specifických daného terénu,

způsobit ztráty, které poměr sil vyrovnají natolik, že budou schop-ni přejít do útoku, samozřejmě úspěšného.

Od amerického vylodění na Guadalcanalu v srpnu roku 1942 až do začátku bojů o Saipan o dva roky později postupovali Ja-ponci prakticky ve všech případech stejně: bránili vylodovací plá-že a snažili se zahnat útočníky zpátky do moře. To se ale nikdy nepodařilo, a jak se potom situace obránců zhoršovala, hledali řešení v sebevražedných útocích banzai,* které měly přinést vítěz-ství nebo smrt. Nebylo ale náhodou, že to vždy byla smrt. Jen v pár případech se schopní a samostatně uvažující velitelé ostrovních posádek poučili z předchozích tragédií a při organizo-vání obranných bojů zvolili odlišný postup. Ukázalo se, že právě v těchto případech měli útočníci největší ztráty jak na lidech, tak na materiálu, museli nasazovat velké síly a proti mnohdy optimis-tickým předpokladům trvalo týdny a někdy i měsíce, než byl od-por obránců zlomen. Tak tomu například bylo v květnu a červnu při dobývání ostrova Biak, ležícího u severního pobřeží Nové Guineje. Tam se MacArthurovy invazní jednotky po celkem snad-ném vylodění setkaly s mimořádně účinnou obranou vojáků plu-kovníka Naojukiho Kuzumeho, ukrytých v korálových jeskyních. Rozčarování způsobené těžkými ztrátami a pomalým postupem dosáhlo po několika týdnech bojů takového stupně, že byl dokon-ce vyměněn velitel invazních jednotek. Podobně tomu bylo i v po-lovině září 1944 při útoku na ostrov Peleliu v Palauském souost-roví, kde plukovník Kunio Nakagawa soustředil obranu do oblas-ti korálového masivu, opevnil desítky jeskyní, vybudoval podzem-ní chodby a dokonale využil terénu. I zkušný velitel 1. divize ná-mořní péchoty generálmajor Rupertus se před vyloděním pořá-dně zmýlil, když prohlásil, že Peleliu bude dobyt za čtyři dny. Na-konec Američané ostrov ovládli až koncem listopadu po bojích, které patřily k nejkrvavějším za celou dobu války v Tichomoří, a likvidace japonské posádky o 10 000 mužích si vyžádala nasa-zení dvou divizí. Podobnou obrannou taktiku zvolili japonští veli-telé za bojů na Saipanu a později i na Luzonu a vždy se ukázala jako velmi úspěšná. Konečné porážce japonských posádek sice

* Útok banai - divoký výpad mající za cíl zabít co největší počet nepřátel a zemřít v boji. Obvykle to byl zoufalý konečný akt, ke kterému japonští vojáci přistupovali, kdyi jim hrozila jistá porážka. Jméno pochází z bojového pokřiku Tenno heika ban-zai! (Ať iije císař!)

40 41

♀

nezabránila, na to byla převaha Američanů v lidech a bojové tech- mířil na Saipan, ale než tam dorazil, Američané Saipan dobyli nice příliš velká, ale vždy způsobila útočníkům citelné ztráty a pluk o 2700 mužích byl přesměrován na Iwodiimu. Pak přišlo a zpomalovala jejich postup. Sice již v červenci roku 1944, po na ostrov 1233 příslušníků 204. námořního ženijního praporu, zkušenostech s novou a účinnou koncepcí obrany užitou některý- kteří se okamžitě zapojili do budování obranných zařízení.10. srp-mi veliteli napadených ostrovních posádek, vydal Císařský hlavní na přibyl na ostrov kontradmirál Tošinosuka Ičimaru s 2216 pří- stan směrnicí, která nařizovala uplatňovatji masově, ale ne všich- slušníky vojenského námořnictva včetně námořních letců a po-ni velící důstojníci ji přijali bez výhrad. zemního leteckého personálu. Proud posíl tím zdaleka neskončil, Generálporučík Kuribajaši však měl na organizaci obrany na Iwodžimu byly přepraveny i dělostřelecké jednotky a pět proti-Iwodžimy názor, který byl se směrnicí hlavního stanu zcela v sou- tankových praporů. ladu. věděl, že vzhledem k absolutní převaze Spojenců v letectvu Pro výstavbu svých obranných zařízení v Marshallových ostro-a palebných prostředcích nebude s to vylodění zabránit. Útočníci vech a v Marianách měli Japonci připraveno velké množství ce-bombardováním a ostřelováním obranu pobřeží paralyzují a voj- mentu, stavební oceli a dalšího materiálu. Po ztrátě těchto pozic ska na plážích vysadí. Pokud

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

obránci v tuto chvíli zahájí protiútok toto vše našlo uplatnění na Iwodžimě. Přestože řada nákladních za použití hlavních sil, situaci znovu rozhodne palebná převaha lodí mířících k ostrovu byla potopena americkými letouny a po-útočníků, založená na využití lodních děl a masovém nasazení le- norkami, podařilo se v létě a na podzim roku 1944 na Iwodžimu tectva. Obránci přitom utrpí takové ztráty, že potom už nebudou dopravit spoustu materiálu. Japonští inženýři a ženisté mohli za schopni dlouhodobého odporu. těchto podmínek pracovat naplno, zejména když zjistili, že černý kuribajaši proto vyčlenil k obraně pláží jen pár roztroušeně sopečný popel, pokrývajících většinu ostrova, vytvoří po smíchání umístěných automatických zbraní a malé oddíly pěchoty. K ostře- s cementem velmi kvalitní beton. Ze železobetonu postavili na lování vylodujících se vojsk a vylodovacích plavidel určil jistou severním úpatí Mount Suribači bunkry, z nichž některé měly stě-část svého dělostřelectva, minometů a raketometů a tyto palebné ny o síle až 130 centimetrů. Současně byl na řadě strategických prostory umístil na úpatí a na úbočí Mount Suribači a na vyvý- míst budován složitý systém upravených jeskyň, betonových pev-šeniny nacházející se severně od pláží v blízkosti letiště číslo I, nůstek a chráněných palebných postavení. Na výstavbě pod zemí neboť ze všech těchto postavení byl na pláži a příbřežní vody vel- ukrytých zařízení kuribajaši zaměstnal celou čtvrtinu ostrovní mi dobrý výhled. Své hlavní síly generál rozhodl užít jiným a účin- posádky. Pod povrchem byly budovány prostory pro několik voják-nejším způsobem než je promarnit sebevražednými útoky na vy- ků, ale byly tam i celé sály schopné pojmout 300 až 400 mužů. lod,ovacích plážích. Především je chtěl ochránit před ztrátami Aby se nestalo, že obránci budou v některé části kasemat během způsobenými nepřátelskými pumami a dělostřeleckými granáty bojů odříznuti a uvěznění, měla každá část podzemního komple-tím, že jim zajistí úkryt v rozsáhlém systému podzemních tunelů xu několik vchodů a východů, spojovacích chodeb a schodišť. a jeskyň. Z Japonska si vyžádal důlní inženýry, které pověřil vy- velká pozornost byla věnována i účinnému ventilačnímu systému, pracováním plánů sítě podzemních chodeb, ražených v několika neboť na řadě míst vystupovaly z nitra ostrova štiplavé sirnaté úrovních a opatřených účinným systémem ventilace. páry, které byly bez přívodu čerstvého vzduchu delší pobyt v za- Práce na podzemních obranných zařízeních byly zahájeny oka- mořených prostorách zcela znemožnily. mžitě. A ve stejnou dobu přicházely na Iwodžimu posily. Stopro- Velitelské stanoviště generálporučíka kuribajašiho a jeho štábu centně přesvědčen o tom, že Američané si v Boninských a Vulká- se nacházelo v severní části ostrova, mezi vesnicí Kita a výběžkem nových ostrovech zvolil za cíl útoku právě Iwodžimu, kuribajaši Kitano. Bylo skryto 25 metrů pod zemí a tvořeno jeskyněmi růz-začal tím, že z Čičidžimy povolal součást své 109. pěší divize, 2. sa- né velikosti propojenými 160 metry chodeb. Na povrchu, nad tím-mostatnou smíšenou brigádu o síle 5000 mužů pod velením gene- to komplexem, byl v železobetonovém krytu dlouhém 50 a širo-rálmajora Kotaua Osugy.145. pěší pluk plukovníka Masua Ikedy kém 22 metrů, se stěnami silnými 160 centimetrů a stropem o síle

42 . 43

♀

tři metry umístěn komunikační uzel. V této pevnosti se ve smě-nách střídalo 70 radiistů. Uprostřed ostrova, východně od letiště číslo 2, na kopci, který Američané později pojmenovali Pahorek 382 a který byl po Mount Suribači druhým nejvyšším bodem os-trova, umístili Japonci radiostanici a meteorologickou stanici. Na jiné vyvýšenině, nacházející se o něco jiiněji, byl vybudován další velký bunkr, slouící jako velitelské stanoviště plukovníka Čosa-kua Kaidóa, velitele ostrovního dělostřelectva. Prakticky všechny pahorky a terénní vlny v severní části ostrova byly provrtány tune-ly se spoustou vchodů a východů a všechna tato zařízení byla umístěna dostatečně hluboko pod povrchem, aby je nemohlo ohrozit letecké bombardování nebo střelba z děl, byť se jednalo o lodní děla velkých ráii.

Nejrozsáhlejším projektem, který měl být na Iwodžimě v rámci opevňovacích prací uskutečněn, byla výstavba podzemní chodby o celkové délce téměř 30 kilometrů. Měla vzájemně propojit nej-důleiiitější obranná zařízení včetně spojení severní části s oblastí Mount Suribači na jihu, a tím obráncům umoinit přesunovat síly z jednoho místa na druhé po celé ploše ostrova tak, jak by to vy-iadovala momentální situace. I tento náročný záměr se Japoncům málem podařilo uskutečnit: ve chvíli, kdy výsadkové čluny s ame-riskými námořními pěšáky přirážely k pobřeii Iwodžimy, bylo již 17 kilometrů chodby proraženo. Tyto

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

obdivuhodné výkony však byly dosahovány jen díky vynaložení obrovského úsilí, kdy Japonci pracovali do úmoru, mnohdy v horku mezi 55 až 70 stupni Celsia, v sirnatých výparech a s plynovými maskami na obličeji. Na některých úsecích byla práce tak namáhavá, že se pracovní čtyři střídaly po pouhé čtvrt hodiny. Nicméně budování podzemního labyrintu pokračovalo překvapivě rychle, dokonce i navzdory tomu, že od prosince 1944 americké letouny téměř každý den bombardovaly iwodzinská letiště a část pracovních sil musela neustále opravovat povrch vzletových drah, aby letiště zůstala pro-vozuschopná.

Současně s výstavbou obranných zařízení pokračoval i přísun posil, zbraní, munice a zásob všeho druhu. Na druhé straně ale poté, co Američané s konečnou platností rozhodli o invazi na Iwodžimu, bylo jen logické, že se ze všech sil snažili posilování ostrova zabránit, a na japonské lodi mířící k Boninám a Vulkánovým ostrovům neustále útočily hlídkující ponorky a letouny. Například děl by měli obránci Iwodžimy ještě daleko víc nebyť toho, že několik lodí, které je přivázely, se podařilo potopit. Některé lodi svůj náklad sice dovezly, ale už nikdy nedorazily obsluhy přivezených zbraní - ty se nacházely na plavidlech, která klesla ke dnu. Došlo i ke zcela absurdním situacím, jako když se na Iwodžimu dostala jak děla, tak vycvičené obsluhy, ale poté vyšlo najevo, že zaměřovací optika děl byla naložena na jiné lodi - a ta byla potopena. Americké námořní pěšáky, kteří měli ostrov zakrátko dobývat, by jistě potěšilo, kdyby věděli, že mezi plavidly, která k Iwodžimě nikdy nedorazila a skončila na dně oceánu, byla i ta, co přivázela velkou zásilku ostnatého drátu. Iwodžima neměla vhodný přístav, do kterého by mohly nákladní a dopravní lodi vplouvat, a kotvit po dobu vykládky na volném moři bylo vzhledem k aktivitě amerických ponorek smrtelně nebezpečné. Japonci proto směřovali své lodi do přístavu na Čičidimě, kde byl náklad přeložen na menší plavidla, a teprve ta jej dopravila, téměř bez výjimky v noci, na Iwodžimu. Byl to sice pracný postup, ale za daných okolností jediný možný.

Z rozhodnutí japonského vrchního velení byl na Iwodžimu, v zájmu dalšího posílení její obranyschopnosti, přemístěn z Pu-sanu v Koreji 26. tankový pluk. Jeho velitel, podplukovník baron Takeši Niši, byl stejně jako generálporučík Kuribajaši původně kavalérista a velký milovník koní a jezdeckého sportu a dokonce v roce 1932 na Olympiádě v Los Angeles získal v jezdeckých disciplínách zlatou medaili. Pluk tvořený 600 muži a 28 tanky převážela dopravní loď Nisšu Maru. Dne 18. července ji 180 mil severozápadně od Čičidimy torpédovala americká ponorka Cobia. Loď se potopila, a i když zahynuli jen dva tankisté a ostatní se podařilo zachránit, tanky klesly ke dnu všechny. Až v prosinci dopravili Japonci na Iwodžimu dvaadvacet tanků. S pěti, které již na ostrově byly, jich tedy měl podplukovník Niši celkem sedmadvacet. Původně je chtěl použít - jak se sám vyjádřil - jako "létaající hasičský oddíl", který by v průběhu bojů zasahoval podle potřeby na různých místech. Brzy však zjistil, že převážně členitý terén takovou taktiku neumožňuje, a tak byla tankům přisouzena statická role ocelových pevností. Bud by se až po věže zakopávaly, nebo byly věže odmontovány, umístěny na vybraných místech a tak dokonale zamaskovány, že zcela splynuly s terénem a letecký průzkum je vůbec nedokázal odhalit. Po spojeneckém vylovení byly

44 45

♀

zpravidla rozpoznány, až když zahájily palbu, nebo když je exploze granátů těžkých lodních děl zbavily ochranné kamufláže. Svůj plán obrany Iwodžimy generálporučík Kuribajaši zveřejnil již v září roku 1944. Prohlásil, že během nepřátelského bombardování a ostřelování předcházejícího vylovení bude nutno čelit zbytečným ztrátám ukrytím a maskováním jak vojáků, tak i zbraní a důležitých zařízení. Generál nařídil, že v tu dobu nesmí po-sádka palbu opěťovat, aby nedošlo k předčasnému prozrazení palných postavení a pozic. Na nepřítele se nebude útočit v prostoru invazních pláží, ale teprve až postoupí asi 500 metrů do vnitrozemí, bude napaden soustředěnou palbou automatických zbraní jak ze severu, z prostoru poblíž letiště číslo 1, tak z jihu, z palných postavení nacházejících se na úbočích a na úpatí Mount Suribači. Další obranné boje potom budou vedeny s cílem protivníka oslabovat a vyčerpávat, a v případě, že se věci vyvinou špatně, budou obránci hájit svá - byť izolovaná - postavení do posledního muže.

Kuribajaši prostě hodlal Američany přinutit, aby ztráceli čas a síly dobýváním mimořádně odolných ohnisek odporu, což umožňovalo působit jim těžké ztráty a přitom maximálně šetřit vlastní síly.

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

Tento záměr sice plně odpovídal "obránné" směrnicí hlavního stanu z července 1944, ale jak už bylo řečeno, měla tato směrnice řadu vlivných odpůrců. Byli to zejména konzervativní důstojníci, pro které byla taktika ústupů, skrývání se - dokonce pod zemí - a vyčkávání, namísto odvážného útoku vedeného v souladu s tradicemi pravých samurajů,* doslova nepřijatelná. Někteří se nacházeli i mezi Kuribajašiho nejbližšími spolupracovníky. Rozhodně byl proti generálovu plánu obrany náčelník štábu jeho 109. divize plukovník Šizuiči Hori, plně jej podporoval velitel 2. samostatné smíšené brigády generál Kotau Osuga a velitel oddílu námořní gardy námořní kapitán Samadži Inouje. Postoj

* Samurajové - původní členové ozbrojeného doprovodu japonské císařské rodiny a nejvyšší šlechty. Od 13. stol. vazalové šóguna (vojenského správce země) a šlechty. Od 17. stol. nejvyšší nearistokratická vrstva obyvatelstva, tzv. vojenský stav, podléhá-jící zvláštním soudům a obdařený řadou privilegií, která se dědila. Samurajové přísně dodržovali čestný kodex bíšidó a jejich základní povinností byla věrnost pánu až do smrti. Od pol. 18. stol. ztráceli vliv a v pol. 19. stol. byla zrušena jejich privilegia. Mnoho příslušníků samurajských rodin sloužilo v japonských ozbrojených silách, kde dosáhli i těch nejvyšších hodností. Samurajské tradice přetrvávaly a staly se součástí nepsaného kodexu cti japonského vojáka.

kapitána Inoujeho byl nepochybně jedním z mála případů, kdy důstojníci námořnictva a pozemního vojska našli společnou řeč; zpravidla byli zástupci těchto dvou složek v rozporu přímo z principu. Výstižně celý spor o obrannou taktiku na Iwodžimě popsal jiný námořní důstojník, kapitán Cunezo Wači, který byl na ostrově od února do října 1944 velitelem námořní části posádky. Prohlásil: "Polemiky probíhaly v červenci, srpnu a září. Neomezovaly se jen na velící důstojníky na Iwodžimě, ale přenesly se i do Tokia, do generálních štábů armády a námořnictva. V srpnu se Tokio dokonce dotázalo na názor generálního štábu nacistického Německa. Němci odpověděli, že podle jejich zkušeností je - při zdrcujícím americkém bombardování a ostřelování - odrazení invazních sil na vylodovacích plážích neproveditelné. Ne, že by se ten-to německý názor stal rozhodujícím faktorem, nicméně zastánců rozhodné bitvy na vylodovacích plážích postupně ubývalo. Sám Kuribajaši učinil jisté kompromisy a v září vášnivé spory skončily."*

Kompromisy zmiňované kapitánem Wačim s největší pravděpodobností představoval Kuribajašiho souhlas s vybudováním určitého počtu bunkerů v blízkosti vylodovacích pláží, severně od Mount Suribači. V každém případě se v prosinci 1944 již situace vyjasnila natolik, že generál mohl svoje oponenty na Iwodžimě zcela vyřadit ze hry. Náčelníka štábu 109. divize plukovník Hori-ho zbavil funkce a nahradil ho plukovníkem Tadašim Takaišim. Ve velení 2. samostatné brigády nastoupil na místo generálmajora Osugy zkušený dělostřelec generálmajor Sadasue Senda, veterán z bojů v Mandžusku a v Číně. Celkem Kuribajaši vyměnil osmnáct důstojníků.

V tu dobu již pokročila výstavba obranných zařízení natolik, že Kuribajaši mohl upravit pracovní režim svých jednotek tak, aby jim bylo umožněno věnovat více času výcviku. Navíc již předtím zastavil práce na třetím, nejseverněji položeném letišti. Došel k závěru, že za situace, kdy každým dnem hrozí nepřátelský útok, kdy jsou na ostrově již dvě provozuschopná letiště a kdy je navíc jasné, že v očekávaných událostech japonské letectvo velkou roli nesehraje, je snaha o zřízení dalšího letiště absurdním mrháním

* Garand, George W., Strobebridge, Truman R.: Western Pacific Operations. Washington 1971, str. 458.

prací a materiálem. Na začátku prosince byl Kuribajaši dokonce schopen stanovit 11. únor 1945 jako den, kdy všechny práce související s výstavbou obranných zařízení skončí. Faktem je, že kdyby Američané na ostrov zaútočili tak, jak to Japonci očekávali, tj. na konci léta roku 1944, po skončení operací v Marianách, bylo by pro ně vše mnohem snazší. Tím, že určili datum vylodění až na druhou polovinu února 1945, poskytli schopnému a energickému generálporučíkovi Kuribajašimu dostatek času k vybudování obrany, s jakou se v Tichomoří dosud

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

nesetkali. Když si po vylo-dění někteří američtí velitelé, například generálporučík Holland M. Smith, jehož námořní pěšáci ostrov za těžkých ztrát dobývali, stěžovali, že předinvazní bombardování a ostřelování lodními děly nebylo natolik účinné, aby japonskou obranu dokázalo paralyzo-vat, nebyli ani k letectvu, ani k námořnictvu spravedliví. Mnohá z obranných zařízení byla chráněna tak dokonale, že je v podstatě nemohly zničit ani letecké pumy, ani dělostřelecké granáty. Jejich likvidace byla možná jen v případě, ie by se bitevní lodi přiblížily k pobřeží na vzdálenost menší než 2000 metrů a vedly na ně pří-mou mířenou palbu hlavními děly. To ovšem bylo proveditelné, až když výsadková vojska vstoupila na ostrov, maskované cíle odha-lila, potřebné údaje předala lodním dělostřelcům a palbu na mís-tě korigovala. Železobetonový bunker mohl zničen být přímým zásahem z těžkého lodního děla. A to pořád šlo o zařízení na povrchu; ta, která se nacházela v podzemí, mohla odolat jakémukoliv bombar-dování a ostřelování.

Když v lednu a na začátku února 1945 Japonci na Iwodžimě vý-stavbu obranného systému dokončovali, mohl být generálporučík Kuribajaši spokojen. V podstatě celý ostrov pokrývala síť vzájem-ně se podporujících palebných postavení. Jižní část, s Mount Su-ribači, tvořila do značné míry samostatný obranný sektor, kde byla v betonových kasematech umístěna děla a automatické zbra-ně. Šíje oddělující výběžek s Mount Suribači od hlavní části ostro-va měla být hájena jen menšími oddíly pěchoty, ale celý prostor dostatečně chránila palba již zmíněných děl a automatických zbraní, dále raketometů a minometů, a to nejen z postavení na úbočích Mount Suribači, ale i z vyvýšenin nacházejících se sever-ně od vylodovacích pláží.

Hlavní obranná linie začínala na severozápadním pobřeží nad zátokou Hiraiwa, procházela napříč ostrovem přes letiště číslo 2

a vesnici Minami a končila na jihovýchodním pobřeží, zhruba v polovině vzdálenosti mezi výběžkem Tačiwa a Iiýchodní čluno-voc-átkou.* Celá linie byla poseta pevnůstkami a bunkry a byla na ní zakopána i většina tanků podplukovníka Nišiho. Druhá li-nie obrany, opět se táhnoucí ze severozápadu na jihovýchod, za-čínala několik set metrů pod výběžkem Kitano, nejsevernějším bo-dem ostrova, a přes nedokončené letiště číslo 3 a vesnici Motoja-ma pokračovala k východnímu pobřeží pod výběžkem Tačiwa.

Na této linii bylo méně betonových pevnůstek a bunkerů, ale pro-tože vedla oblastí četných hřebenů a roklí, Japonci využili spous-tu jeskyli, skalních štěrbin a jiných vhodných terénních útvarů. Kromě těchto dvou obranných linií vybudovali ještě kolem obou provozuschopných letišť síť tankových příkopů a všechny cesty k nim zaminovali.

Pro předpokládaný dlouhodobý odpor bylo také třeba na Iwodžimě vytvořit dostatečné zásoby, ať šlo o munici pro všechny druhy zbraní, či o potraviny, vodu nebo zdravotnické potřeby. Obránci vě-děli, že od okamžiku, kdy se k ostrovu přiblíží nepřátelské invazní loďstvo, už nedostanou nic, ani bednu granátů, ani žok rýže, ani ka-nystr vody. Kuribajaši proto vyvinul velké - a třeba říci, že úspěšné - úsilí, aby posádka tvořená 21000 až 23 000 muži pozemního vojska a námořnictva** byla včas vybavena vším potřebným. Na-konec dosáhl toho, že zásoby potravin, uložené na začátku roku 1945 v podzemních skladištích, mohly v případě úplného odříznu-tí ostrova od všech zdrojů vystačit nejméně na dva a půl měsíce. Pokud se týkalo výzbroje, podařilo se Iwodžimu opatřit množ-stvím zbraní a munice dostačujícím k vedení bojů po řadu týdnů. Podle poválečnýchjaponských pramenů*** se k 1. únoru 1945 na ostrově nacházelo:

* Nad severním koncem východních vylodovacích pláží Japonci vybudovali přista-viště pro čluny; američtí námořní pěšáci proto tuto část příbřežních vod nazvali vý,-rhodni řlunovoi átkou.

** Jednotlivé prameny se poněkud liší v údajích o síle iwodiimské posádky. To při-znává i oficiální historie námořní pěchoty Spojených států (Garand, G. W., Stro-bridge, T. R.: Western Pacific Operations, sv. N. Washington 1971). Japonské pováleč-né zdroje udávají celkový počet japonských vojáků na Iwodžimě číslem 20 933, z toho 13 586 příslušníků pozemních vojsk a 7347 námořníků. *** Major Jošitaka Horie, důstojník štábu 109. Kuribajašiho divize, v příspěvku Irs, o Jima - The Japanese Vies. uveřejněném v publikaci Histon, of the Second World War Purnell & Sons Ltd., Londýn 1968, str. 2379.

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

- 120 velkých děl (ráže více než 75 mm) se 100 000 náboji; - 300 protiletadlových děl a kanonů (ráže více než 25 mm) s 500 náboji pro každou zbraň;
- 20 000 ručních zbraní (včetně kulometů) s 22 miliony nábojů;
- 130 houfnic (ráže 80 mm a 120 mm) s 90 náboji pro každou; - 20 minometů (ráže 200 mm) se 40 náboji po každý;
- 70 raketometů (ráže 200 mm) s 50 raketami pro každý;
- 40 protitankových děl (ráže 47 mm) s 600 náboji pro každé; - 20 protitankových děl (ráže 37 mm) s 500 náboji pro každé; - 27 tanků.

Dne 13. února 1945 hlídkující letoun japonského námořnictva ohlásil 170 nepřátelských plavidel mířících od Saipanu v Marianách na severozápad. Všechny japonské posádky v Boninských a vulkánových ostrovech byly okamžitě uvedeny do pohotovosti. K boji se připravilo i více než 20 000 mužů na Iwodiimě.

Příprava DETACHMENTU

Na Saipanu, Tinianu a Guamu seještě bojovalo, když američtí ženíštři na těchto ostrovech zahájili výstavbu letišť, ze kterých měly startovat dálkové bombardéry B-29 k náletům na Japonsko. Pro tože tyto mimořádné letouny sehrály ve válce v Tichomoří významnou roli, a to i navzdory tomu, že masové byly nasazeny až v jejím posledním roce, je třeba se o jejich historii a charakteristice zmínit podrobněji.

Potřebu mít ve výzbroji vysoce výkonný těžký bombardér pocítovalo americké armádní letectvo už ve druhé polovině třicátých let. Zhoršující se situace v Evropě nedovoľovala s řešením dlouho otálet. Proto na přelomu let 1939 a 1940 velitelství letectva zveřejnilo základní požadavky na vlastnosti nového letounu: měl by být schopen dopravit 1000-1800 kilogramů pum do vzdálenosti 4000 kilometrů a dosáhnout rychlosti 640 kilometrů za hodinu a doletu až 8600 kilometrů. Ze čtyř velkých amerických leteckých firem, které se do soutěže o zakázku přihlášily, byla nakonec vybrána firma Boeing se svým modelem XB-29. Přestože byl vývoj "devěta-

50

dvacítky" podporován z nejvyšších míst - prezident Roosevelt se velmi zajímal o možnost bombardování Japonska a ve věci se osobně angažoval i velitel amerického armádního letectva generál Henry Harley Arnold -, byly práce na novém letounu zdoluhavé a komplikované. Především to způsobily vysoké požadavky na výkony letadla, což se odrazilo v technologické náročnosti, a problémy se objevily zejména při vývoji a úpravách motorů. Nakonec ale dostaly americké ozbrojené síly letoun špičkové kvality s velmi zdařilou konstrukcí a pokročilou elektronickou a optickou výstrojí.

Nový těžký výškový bombardér měl rozpětí křídel 43 metry, délku 30 metrů a výšku 9 metrů. Osádku tvořilo 10 až 14 mužů, dvě pumovnice pojaly až 9072 kilogramů pum a s touto zátěží měl bombardér dolet 3138 kilometrů při cestovní rychlosti 467 kilometrů za hodinu. Maximální rychlosti 575 kilometrů za hodinu dosahoval při letu ve výšce 6100 metrů a jeho maximální dostup byl 11 150 metrů. K pohonu sloužily čtyři dvanáctiválcové dvojhvězdicové motory, každý byl vybaven dvěma turbokompresory a každý byl na úrovni mořské hladiny schopen vyvinout 2200 HP. Při cestovní rychlosti spotřeboval každý motor 375 litrů paliva za hodinu a nádrže v křídlech měly obsah 21277 litrů.

V trupu se nacházely tři přetlakové kabiny. Dvě propojoval průlezový tunel procházející nad pumovnicemi, přední z nich byla určena pro dva piloty, mechanika, letovoda, bombometčíka, radistu a střelce, druhá, za křídly, pro dva střelce. Třetí kabina za ocasními plochami, určená pro zadního střelce, měla ale menší stupeň vyrovnání tlaku, takže střelec musel mít stále nasazenou kyslíkovou masku. Výzbroj superpevnosti tvořilo pět střelišť: čtyři střelecké věže byly osazeny párem kulometů ráže 12,7 mm (hrbetní věž nad pilotním prostorem měla u některých sérii čtyři kulomety) a v zadní části trupu se nacházelo zadní střelišť se dvěma kulomety ráže 12,7 mm a jedním kanonem ráže 20 mm (kanon byl později

z pevnostních důvodů odstraněn). Továrna General Electric vyvinula pro nový bombardér zcela unikátní střelecký systém, který umožňoval kulomety sdružené ve

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

všech čtyřech střeleckých věžích ovládat dálkové z přední a střední kabiny, jen zadní zbraně musel střelec ovládat přímo. V praxi to znamenalo, že střelci si mohli po dobu sledování cíle předávat zaměřování věží a jeden z nich pak byl schopen soustředit na cíl palbu několika věží. Na-

51

♀

víc mohl být útočící nepřátelský letoun sledován po celou dobu, kdy se nacházel v blízkosti B-29, ať už byl na kterémkoliv místě. První superpevnosti se dostaly k bojovým útvarům v září roku 1943 a okamžitě začal výcvik osádek. Zároveň bylo rozhodnuto, že tyto letouny budou nasazovány výhradně proti Japonsku z letišť v Číně a Indii. Na jaře roku 1944 přelétly čtyři bombardovací skupiny vyzbrojené B-29 do Indie a odtud provedly 5. června první nálet na nádraží v thajském Bangkoku. O deset dnů později vzlétlo 68 B-29 z Číny k náletu na ocelárny ve městě Jawata v Japonsku. Operace superpevností z čínských letišť však provázely velké potíže spojené s přísunem potřebného množství paliva. Pro jeho přepravu z východní Indie přes Himaláje byl dokonce v každé letecké skupině jeden letoun zbaven veškeré výbroje a postradatelné výstroje a upraven na létající cisternu. Ale ani toto opatření problém zásobování pohonnými hmotami nevyřešilo. Řešením bylo až získání základen na Saipanu, Tinianu a Guamu v Marianách. Odtud vzlétly B-29 k prvnímu náletu na Tokio 24. listopadu 1944, což byl začátek letecké ofenzivy trvající až do konce války.

Práce na výstavbě letišť v Marianách pokračovaly rychlým tempem s cílem dokončit první vzletové dráhy do října roku 1944. Tím ovšem nabyly mimořádné strategické důležitosti Boniny a Vulkánové ostrovy nacházející se na polovině cesty mezi Saipanem a Tokiem. Pokud by spojenci měli na těchto ostrovech leteckou základnu, tak by značně vzrostla naděje na záchranu superpevností, které se budou vracet z náletů na Japonsko poškozené a už nebude v jejich silách dosáhnout mateřských letišť ve vzdálených Marianách. Bez možnosti nouzově přistát v Boninách nebo Vulkánových ostrovech by cenné letouny i s osádkami skončily v oceánu. Letadla budou ztracena a zdaleka ne všichni letci, kterým se podaří seskočit padákem či z potápěcího se letounu uniknout, budou mít to štěstí, že je včas najde spojenecká loď nebo letadlo. Později, když úspěšná japonská ofenziva v Číně Američany přinutila přemístit B-29 z jihočínských letišť na letiště v Marianách, se stala otázka zabezpečení leteckých svazů vzlétajících ze Saipanu, Tinianu a Guamu ještě naléhavější.

Existoval i další závažný důvod pro obsazení vhodného ostrova v Boninách nebo Vulkánových ostrovech: americké stíhačky typu

P-51 (bojové jméno Mustang), které by z něj operovaly, měly do statečný akční rádius na to, aby mohly doprovázet bombardéry až nad Japonsko a chránit je před nepřátelskou stíhací obranou. Výbor pro válečné plánování, plánovací orgán Výboru amerických náčelníků štábů, se poprvé zamýšlel nad možností získat předem vytyčené základny v Boninských a Vulkánových ostrovech již v září roku 1943. Protože ale v té době vrcholily přípravy na zahájení velkých výsadkových operací v Gilbertových a Marshallových ostrovech a začínaly se zpracovávat plány vylodění v Marianách, Boninské a Vulkánové ostrovy musely počkat. Nový impulz přišel poté, co admirál King přestal trvat na útoku na Formosu, a Výbor náčelníků štábů směrnicí z 3. října 1944 rozhodl, že admirál Nimitz poté, co poskytne generálu MacArthurovi podporu při jeho vylodění na Luzonu, sám 20. ledna 1945 zahájí operaci k získání jedné nebo více pozic v Boninských a Vulkánových ostrovech a 1. března 1945 obsadí jednu nebo více pozic v souostroví Rjúkjú. Výbor náčelníků štábů sice cíle v Boninách, Vulkánových ostrovech ani v souostroví Rjúkjú nespecifikoval a formálně ponechal jejich výběr a předložení příslušných návrhů na odpovědnému veliteli oblasti, tj. na admirálu Nimitzovi. Víme ale, že pláničtí ve Washingtonu i v oblasti Tichého oceánu věnovali ve svých strategických úvahách pozornost Iwodžimě a Okinawě již dlouho; nakonec i na schůzce Nimitze a Kinga v San Francisku se hovořilo konkrétně o těchto dvou ostrovech.

Vulkánové a Boninské ostrovy jsou převážně tvořeny vyvěřelými vulkanickými útvary, které jsou většinou příliš malé, a proto nevhodné k vybudování letišť. Jen dva z nich byly shledány dostatečně prostornými: Čičidžima v Boninách a o 175 mil jižněji, ve Vulkánových ostrovech se nacházející Iwodžima. Čičidžima je sice větší, má dobrý přístav, což bylo velkou předností, ale na druhé straně, vzhledem k jejímu rozeklanému povrchu, by se výstavba letiště schopného přijímat superpevnosti B-29 stala záležitostí velmi pracnou a náročnou na čas. I

když bylo od počátku jasné, že v řetězci Boniny-Vulkánové ostrovy nemá vzniknout operační základna pro B-29, ale pouze záložní letiště pro případy nouze, i tak, vzhledem k hmotnosti superpevností, musely mít vzletové a přistávací dráhy mimořádné parametry. Po zvážení všech pro a proti padla volba na Iwodžimu. Do jisté míry k tomu přispěla i hlášení leteckého průzkumu, že Čičidžima je lépe připravena

52 53

♀

k obraně než Iwodžima. Jak se ukázalo, šlo o velký omyl, ale objektivně třeba přiznat, že na Iwodžimě bylo prakticky nemožné ze vzduchu odhalit obranná zařízení nebo zjistit počet obránců. Dne 9. října 1944 vydal admirál Nimitz směrnicí nařizující provést operaci DETACHMENT, což bylo kódové označení pro obsazení Iwodžimy. Současně jmenoval příslušné velitele. Operačním velením celého DETACHMENTU pověřil admirála Raymonda A. Spruance, velitele 5. loďstva. Všechny síly, které měl mít Spruance pro DETACHMENT k dispozici, dostaly souhrnný název 50. operační svaz; jeho hlavní součásti byly potom označeny jako operační svazy číslo 51, 52, 53 a tak dále. Velitel Tichomořských výsadkových sil viceadmirál Richmond Kelly Turner byl ustanoven velitelem Spojeného expedičního svazu (51. operační svaz), jehož úkolem bylo přepravit invazní vojska k cíli a vysadit je na vylodovacích plátech. Turnerovi podléhali kontradmirál Harry W. Hill, velitel Útočného svazu (53. operační svaz), a kontradmirál W. H. P. Blandy, velitel Výsadkového podpůrného svazu (52. operační svaz). Na ochraně a podpoře DETACHMENTU

se měly podílet i svaz rychlých letadlových lodí Tichomořského loďstva s velitelem viceadmirálem Markem A. Mitscherem (58. operační svaz), rozšířená zásobovací a podpůrná skupina (operační skupina 50.8) kontradmirála Donalda B. Bearyho a Průzkumná skupina (operační skupina 50.5) komodora Dixwella Ketchama.

Protože obsazením Iwodžimy byla pověřena námořní pěchota, bylo vrchní velení expedičním vojskům (56. operační svaz) svěřeno veliteli námořní pěchoty Tichomořského loďstva generálporučíku Hollandu M. Smithovi. Expediční vojska tvořil v. výsadkový sbor sestávající ze tří divízií.

Důstojníci, které admirál Nimitz vybral za velitele pro operaci DETACHMENT, náleželi k těm nejlepším, kteří v oblasti Tichého oceánu působili, a už tento výběr sám o sobě svědčil o důležitosti přikládané obsazení Iwodžimy. Námořní velitelé, především admirálové Spruance, Turner a Mitscher, byli ostrílenými bojovníky, kteří prokázali své kvality v řadě předchozích akcí, ať už šlo o střetnutí s japonskými námořními silami, nebo o vylodovací operace. Stejně zkušenými válečníky byli i generálové námořní pěchoty. Americký historik napsal: "Tým určený pro Iwodžimu byl skvělý - vynikající muži, kteří zdokonalovali techniku obojživelných operací od Guadalcanalu po Guam. Dalo se říci, že na

cestě z guadalcanalských džunglí přes Šalomounovy ostrovy a skrze střední Pacifik, z krvavých útesů Tarawy po hory v Marianách se setkali s téměř všemi možnými problémy - a zvládli je."*

Dvašedesátiletý generálporučík Holland M. Smith byl jedním z průkopníků vylodovacích operací a nejstarším plným velitelem v řadách námořní pěchoty. Obsazení Iwodžimy mělo být jeho poslední bojovou akcí. Současníci ho označovali za tvrdého, egocentrického, nevrlého a náročného důstojníka, který neúnavně popoháněl své vojáky a na kterého zdánlivě nepůsobí ani vysoké ztráty ve vlastních řadách. Že přinejmenším poslední výtky byla nespravedlivá, dokumentuje situace, kdy v souvislosti s přípravou DETACHMENTU Smith bojoval jako lev, aby zajistil, že předinvazní ostřelování Iwodžimy lodními děly paralyzuje nepřátelskou obranu natolik, aby jeho muži zbytečně neumírali pod palbou neumlčených japonských zbraní. Smith byl pověstný i tím, že byl-li přesvědčen o správnosti určitého názoru, neváhal jej vyjadřovat velmi otevřeně, což mu působilo časté problémy s nadřízenými i kolegy. Tak tomu například bylo, kdyi prohlašoval, že draze zaplacené dobývání atolu Tarawa v Gilbertově souostroví v listopadu roku 1943 bylo zcela zbytečné, a že celé souostroví měli Američané raději obejít. Podobné potíže měl generálporučík Smith i za bojů o Saipan, kde byl též vrchním velitelem výsadkových vojsk a nespokojen s výkonem 27. pěší divize odvolal jejího velitele generálmajora Ralpha C. Smitha. I když si Holland Smith před tímto krokem vyžádal souhlas svých nadřízených v operaci, viceadmirála Turnera a admirála Spruance, odvolání generála pozemního vojska

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

generálem námořní pěchoty - a třeba říci, že za okolností ne zcela jednoznačných - způsobilo v Tichomoří mezi oběma složkami amerických ozbrojených sil hodně zlé krve. Mužem číslo dvě ve vedení jednotkám námořní pěchoty určeným pro Iwodzimskou operaci byl osmapadesátiletý generálmajor Harry Schmidt, velící generál V. výsadkového sboru. Při dobývání Marshallových ostrovů v únoru roku 1944 Schmidt vedl 4. divizi námořní pěchoty a velel jí i za bojů na Saipanu. Po změnách v organizační struktuře námořní pěchoty v oblasti Tichého oceánu, které admirál Nimitz provedl v polovině roku 1944, byl generálporučík Holland Smith, dosavadní velitel V. výsadkového sboru.

* Newcomb, R. F.: Iwo Jima, str. 27.

54 55

♀

ru, postaven do čela nové vytvořeného velitelství námořní pěchoty Tichomořského loďstva a jeho místo v čele V. sboru zaujal generálmajor Schmidt.

Údernou sílu V. výsadkového sboru představovaly 3., 4. a 5. divize námořní pěchoty. 3. divize prošla tvrdými boji na ostrově Bougainville v Šalomounově souostroví a později při dobývání ostrova Guam v Marianách a v obou případech se vyznamenala. Sedmačtyřicetiletý Grawes B. Erskine se stal jejím velitelem v říjnu 1944, současně s povýšením na generálmajora. Byl jedním z nejmladších generálů americké námořní pěchoty, ale provázela jej zasloužená reputace zkušeného válečníka. Od roku 1942 byl blízkým spolupracovníkem generála Hollanda Smitha, podílel se na plánování útoku na atol Tarawa, aktivně se účastnil bojů o atol Kwajalein v Marshallových ostrovech a o Saipan a Tinian v Marianách. Když bylo zřízeno velitelství námořní pěchoty Tichomořského loďstva, stal se náčelníkem jeho štábu a tuto funkci vykonával až do jmenování velitelem 3. divize.

Pro 4. divizi námořní pěchoty měl být útok na Iwodzimu již její třetí vylodovací operací během posledních třinácti měsíců. V lednu 1944, když Američané zaútočili na Marshallovy ostrovy, byla 4. divize bezprostředně po příchodu ze Spojených států nasazena do bojů o Roi-Namur. Později se podílela na obsazování Saipanu a Tinianu. Divizi velel generálmajor Clifton B. Cates, kterýji převzal 12. července 1944 poté, co se její tehdejší velitel generálmajor Harry Schmidt stal velícím generálem V. výsadkového sboru. Cates měl za sebou dlouhou kariéru profesionálního vojáka. Již za I. světové války sloužil jako důstojník v americkém expedičním sboru bojujícím ve Francii. Tam byl během dvaceti měsíců služby u 6. pluku námořní pěchoty dvakrát v boji zraněn a kromě dalších vyznamenání obdržel i Námořní kříž. V prvním období války v Tichomoří velel 1. pluku, jednomu ze dvou útočných pluků 1. divize námořní pěchoty, které se vylodily na Guadalcanalu.

Na rozdíl od 3. a 4. divize se 5. divize před Iwodzimou bojových akcí neúčastnila. Byla sestavena v Kalifornii v polovině prosince 1943 a po měsících tvrdého výcviku následovalo v srpnu roku 1944 přemístění na Havajské ostrovy, kde výcvik pokračoval. Přestože divize jako jednotka do bojů zatím nezasáhla, téměř polovina jejích příslušníků se jí bojových akcí účastnila v řadách jiných jednotek námořní pěchoty. Její velitel generálmajor Keller

E. Rockey bojoval stejně jako generálmajor Cates už v 1. světové válce. Jak se 5. divize svého úkolu na Iwodzimě zhostila, popsal po válce generál Rockey slovy: "Od počátečních dnů do chvíle, kdy byla rozpuštěna, si 5. divize udržovala vysoký standard vojenské výkonnosti a mimořádně dobrou morálku. A když zahájila boj, chovala se od první hodiny jako jednotka veteránů. Bojovala tento svůj první boj s nejvyšším nasazením, odvahou a důvtipem."*

Již 19. října předal generálmajor Schmidt podřízeným velitelům první podrobné plány operace DETACHMENT. O den později nařídil vrchní velitel expedičních vojsk generálporučík Holland Smith připravit V. sbor k zahájení operace do 15. prosince 1944. Výbor náčelníků štábů sice stanovil datum vylodění v Bojinských a vulkánových ostrovech na 20. leden 1945, ale Smith, poučen dřívějšími zkušenostmi, si dobře uvědomoval, že při přípravě velké výsadkové akce se vždy vyskytnou nějaké nepředvídané potíže, a pak má časová rezerva cenu zlata; proto se rozhodl přípravu sboru urychlit. To ale generál ještě nemohl vědět, že původní termín vylodění na Iwodzimu bude nutno o celý měsíc odložit, neboť námořní síly, které se na něm měly podílet, se zdrží u Filipín podstatně déle, než se předpokládalo. První odklad posunul

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

den D na 3. února a druhý odklad až na 19. února 1945. Po tři a půl měsíce se důstojníci V. výsadkového sboru, od ge-nerálmajora Schmidta až po poručíky velící četám, setkávali nad plány operace. Nesčetnékrát probírali všechny detaily a podle toho, jak přicházely nové informace, plány upravovali. Bylo třeba sladit spolupráci námořní pěchoty s ostatními složkami, které se měly na operaci podílet, zejména s námořnictvem a letectvem, dohlédnout na výzbroj a výstroj invazních vojsk, zajistit jejich pře-pravu, zásobování vším potřebným a především nic neopomenout, neboť i zdánlivá maličkost mohla v konečné fázi rozhodovat o životě a smrti. Stručně řečeno, vypracování plánů předsta-vovalo první fázi, teď je bylo třeba realizovat, což znamenalo vy-konat obrovské množství práce k vytvoření úderné síly schopné úspěšně zvládnout snad nejobtůnější vojenskou operaci, zajakou je všeobecné považováno vylodění na pobřeží hájeném příprave-

* Conner, Howard M.: The Spearhead - The World War II History of the 5th Marine Division. Infantry Journal Press, Washington 1950, předmluva.

56

♀

ným a dobře vyzbrojeným nepřítelem - v případě japonské posád-ky na Iwodžimě ještě navíc rozhodnutým bojovat do posledního muže.

V předchozích kapitolách již bylo zmíněno, že k vysazení invaz-ních vojsk byly na Iwodžimě vhodné pouze úseky pobřeží přiléha-jící na východní i na západní straně k jižnímu cípu ostrova, na němž čněla Mount Suribači. Američtí plánovači od počátku dá-vali přednost východním plážím, ale průzkum varoval, že na nich občas nelze vyloučit nepříznivý příboj. Velitelství V. sboru proto vypracovalo i alternativní plán vylodění na plážích západních. Protože ale na tuto stranu ostrova po většinu času dorážely větry vanoucí ze severu a severozápadu, které působily silné vlnobití, bylo nanejvýš pravděpodobné, že k vylodění budou zvoleny vý-chodní pláže, což se nakonec také stalo.

Závěrečná a generálporučíkem Hollandem Smithem schválená verze vylodovacích plánů určovala, že v hodinu H dne D vyrazí k plážím 68 obrněných pásových obojživelných vozidel typu LVT(A)4 *. Vozidla měla postoupit do vnitrozemí až k terase za plážemi a palbou svých zbraní paralyzovat v blízkosti se nacháze-jící japonská postavení, neboť právě v okamžicích opouštění svých LVT budou námořní pěšáci nejzranitelnější. V počátečních verzích plánů bylo též zvažováno, že již 30 minut poté, co na břeh vstoupí první oddíly pěchoty, budou vysazeny tanky. Když ale prů-zkum přinesl další informace o povrchu pláží, bylo od vysazení tanků v předem stanovenou dobu upuštěno. Nikdo totiž nemohl s jistotou vyloučit, že kvůli obtížné průchodnému vulkanickému popelu a písku nedojde na okrajích pláží ke zmatku, způsobenému nahromaděním vojsk a vozidel, a situaci by mohlo ještě zhor-šit, kdyby se tím vším začaly prodírat tanky. Nakonec tedy byla dána přednost pružnější taktice a bylo rozhodnuto, že tanky bu-

* LVT(A) - Landing Vehicle, Tracked (Armored). Výsadková pásová obrněná vozi-dla (též nazývaná AMPHTRAC, nebo Buffalo, nebo obojživelné traktory) o délce 7 m, šířce 3.2 m, váze 12.5 tuny, poháněná benzinovým motorem. Osádku tvořili 3-6 mužů, výzbroj zpravidla dva 20mm kanony a dva kulomety ráie 12.7 mm. LVT ale bývala opatřena i jinými zbraněmi, včetně 75mm houfnic. V přepravní verzi mohla vézt 20 vojáků nebo 3 a čtvrt tuny nákladu, na vodě dosahovala rychlosti až 6 uzlů (11 km/hod) a na zemi, plně naložena, kolem 35 km/hod. Na rozdíl od kolových vozidel mohla LVT díky pásům překonávat i terénní nerovnosti, proto je americká námořní pěchota hojně využívala v průběhu výsadkových akcí v Tichomoří.

dou na břeh odesílány podle konkrétních požadavků velitelů útoč-ných pluků.

Příprava jednotlivých fází DETACHMENTU, užití letectva a námořního dělostřelectva, i samotná taktika vylodění a násled-ného postupu invazních vojsk, to vše do velké míry záviselo na in-formacích, které byly k dispozici. Po obsazení Saipanu se podaři-lo získat jisté množství dokumentů a map, které o obraně Bonin-ských a vulkánových ostrovů mnohé napověděly. Američtí štábní důstojníci však při studiu tohoto materiálu došli k mylnému ná-zoru, že se Japonci při obraně Iwodžimy hodlají držet staré takti-ky, tj. že se pokusí zničit invazní vojska ještě na plážích. Za nej-pravděpodobnější dobu nepřátelského útoku považovali časně ranní hodiny dne D+1. Naštěstí neměl tento omyl pro vylodění jednotky vážnější následky.

K získání užitečných poznatků posloužily i fotografie pořízené palubními

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

letouny při náletech na Iwodžimu a na přelomu listo-padu a prosince 1944 strávila v těsné blízkosti ostrova čtyři dny americká ponorka Spearfish. Plavidlo se přiblížilo k pobřeží tak blízko, jak to jen situace dovozovala, velitel pozoroval ostrov periskopem a vše, co mohl vidět, fotografoval a zaznamenával. V jeho zprávě se objevily informace o stavebních pracích prováděných na různých místech, o opevňování řady pozic, o pohybu vozidel i vojáků. Nejvíce důležitých informací však přinášel letecký průzkum. Vyhodnocování získaných fotografií a jejich porovnávání s dřívějšími poznatky a s ukořistěnými dokumenty odhalilo, že přes pravidelně prováděné nálety se počet obranných zařízení na ostrově zvyšuje, že od zálivu Hiraiwa na severozápadním pobřeží budují Japonci napříč ostrovem obrannou linii a že zřídili početná palební stanoviště na místech, odkud mohou vylodující se vojska snadno ostřelovat. Zejména poslední hrozbě bylo nutno včas čelit a jako nejvhodnější způsob se jevílo intenzivní předin-vazní bombardování a ostřelování těžkými lodními děly.

Přestože američtí plánovači připravující iwodžimskou operaci většinou docházeli ke správným závěrům, ve dvou důležitých od-hadech se zmýlili. První případ, týkající se Japonci zvolené obranné taktiky, byl již zmíněn. Druhý omyl spočíval v odhadu počtu obránců. Víme, že japonskou posádku na Iwodžimě tvořilo 21000 až 23 000 vojáků. Podklady dodané zpravodajskými důstojníky oblasti Tichého oceánu a V. sboru však hovořily o pouhých 13 000

5g 59

†

až 14 000 mužích, z nichž naprostou většinu mělo představovat devět praporů Kuribajašiho 109. pěší divize. O příslušnicích námořní gardy a pozemního leteckého personálu Američané vůbec nevěděli. Rovněž chybně předpokládali, že Kuribajaši velí obraně celých Boninských a vulkánových ostrovů z velitelství své 109. di-vize nacházejícího se na Čičidžimě a že velitelem na Iwodžimě je generálmajor Kotau Osuga.

Kromě nelehkého úkolu shromáždit maximum informací, vyhodnotit je a učinit závěry, na nichž by mohli stavět svá rozhodnutí velitelé námořních, leteckých a pozemních sil, doléhala na štábní důstojníky připravující DETACHMENT další starost: jak udržet v tajnosti přípravu operace, na které se mělo tím či oním způsobem podílet na 800 plavidel a více než 250 000 mužů. Mož-no říci, že se jim to v podstatě podařilo, ale několik horkých chvil přesto zažili, a zejména dvě byly zvlášť nepříjemné. Dne 22. pro-since 1944 otiskly noviny vycházející v Pearl Harboru na Havaji fotografie bombardované Iwodžimy, jak je pořídila osádka bom-bardéru, který se účastnil jednoho z pravidelně prováděných ná-letů. Tato skutečnost sama o sobě nebyla ničím mimořádným, Američané často zveřejňovali snímky z náletů na různé cíle, aby dokumentovali účinnost svých leteckých operací. Potíž ale byla v tom, že tvar Iwodžimy na uveřejněných fotografiích se do detai-lu shodoval s tvarem "ostrova X", který představoval cíl v ma-teriálech vydaných jednotkám určeným pro operaci DETACHMENT. Aby nebezpečí prozrazení přípravy útoku na Iwodžimu odvrátil, nařídil velitel V. sboru roznášet po všech barech a hote-lích v Honolulu "zaručenou" informaci, že sbor se v brzké době nalodí a vypluje k Formose. Jaký závěr udělala z uveřejněných fo-tografií a z šířené fámy japonská zpravodajská služba, známo není. Podruhé americkému velení zatrnulo, když 14. února, pou-hých pět dnů před vyloděním, kdy už invazní konvoje pluly k Iwo-džimě, zachytila odposlechová služba rádiové vysílání pocházející z blízkosti Saipanu, ve kterém někdo oznamoval: "Chystáme se na Iwodžimu. Je to japonský ostrov nedaleko odtud. Nachází se asi 600 mil od Japonska. Až se tam dostaneme, pěkně Japoncům zatopíme. Odplouváme příští den, nebo o něco později."* Nikdy nebylo zjištěno, kdo vysílal a komu bylo vysílání určeno ani zda je

* Garand. G. W., Strobbridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 476.

Japonci zachytili. Faktem ale je, že za jiných okolností, kdyby úspěch či neúspěch akce závisel na momentu překvapení a kdyby od počátku nebyly karty rozdány tak jednoznačně ve prospěch Američanů jako při DETACHMENTU, mohl mít podobný "úlet" katastrofální následky.

Snad nejtěžší úkol ze všech účastníků příprav DETACHMENTU plnili ti specialisté ve štábu V. výsadkového sboru, kteří muse-li nejen rozhodnout o

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

množství a sortimentu válečného materiálu a zásob, jichž bude pro operaci třeba, ale je i zajistit. Oddělení G-4 štábu sboru, mající otázky logistiky na starosti, specifikovalo požadavky a na jejich realizaci spolupracovalo s útvary na různých úrovních velitelské struktury - až po velitelství oblasti. Stejně nutná byla i spolupráce mezi jednotlivými druhy ozbrojených sil, především mezi pozemním vojskem a námořnictvem. Tak například zásobovací oddělení pozemních vojsk oblasti Tichého oceánu odpovídalo za zajištění dodávek potravin na určitou dobu pro určitou část účastníků DETACHMENTU; zásobovací oddělení námořnictva této oblasti mělo výsadkovým vojskům dodat pohonné hmoty a mazadla; zásobovací oddělení námořní pěchoty Tichomořského loďstva mělo zajistit určité druhy munice, speciální materiály a část vybavení jednotek námořní pěchoty - a tak by bylo možno dlouho pokračovat.

Bylo nutno vypracovat i přesné plány uložení zásob potravin, pohonných hmot a munice pro útočné jednotky, neboť tento nejdůležitější materiál musel být k dispozici vždy a rychle; nebylo například možno v tisících tunách zásob a na desítkách plavidel hledat střelivo pro raketomety ve chvíli, kdy je útočné jednotky budou naléhavě potřebovat. 38 velkých tankových výsadkových lodí bylo naloženo na Havaji a na Guamu. Například v Pearl Harboru bylo mimo jiné naloženo 42 obojživelných vozidel DUKW* s pečlivě roztríděnou municí pro ruční zbraně a minomety, dávkami potravin, pohonnými hmotami, zdravotnickými potřebami a zápalnou látkou pro plamenomety. Tato vozidla se měla v den D, který bude nesmírně náročný na organizaci, postarat o plynulé

* DUKW - šestikolové obojživelné nákladní auto, pro pohyb ve vodě vybavené šroubem a malým kormidlem. váha 7 tun, přepravní kapacita 25 vojáků, nebo 12 nosítek se zraněnými, nebo 2.5 tuny nákladu. Maximální rychlost 80 km/hod., při rychlosti 60 km/hod. akční radius kolem 650 km. Maximální rychlost ve vodě 5.5 uzlu (10 km/hod.). Nákladový prostor mohl být otevřený nebo zakrytý plachtou.

60 61

†

zásobování útočných jednotek. Bylo též třeba zajistit desetitisíce kanistrů a barelů s pitnou vodou: norma předepisovala na jednoho muže útočných jednotek na jeden den 9 litrů pitné vody. Plánovači věděli o katastrofálním nedostatku pitné vody na Iwodžimě i o tom, jak se v průběhu dřívějších výsadkových operací v Tichomoří projevilo nedostatečné zásobení pitnou vodou na zdravotním stavu a bojeschopnosti jednotek. V případě Iwodžimy nemělo být nic zanedbáno.

Plánování nebylo možno omezit jen na několik prvních dnů po vyložení, vojskům bylo třeba zajistit vše potřebné s výhledem na řadu týdnů. Oddělení logistiky velitelství námořní pěchoty pro oblast Tichého oceánu připadl úkol postarat se o to, aby na Havaji byly naloženy nákladní lodě válečným materiálem, který uspokojí potřeby dvou posílených divizí námořní pěchoty po dobu 35 dnů po dnu D. Na Saipanu muselo být připraveno - už v přepravním balení - určité množství zásob, které v případě potřeby budou na Iwodžimu dopraveny letecky. Velitel expedičních vojsk měl navíc právo vyžádat si letecké dodávky zásob a materiálu ze skladů jak v Marianách, tak i na Havaji.

Američané předpokládali, že jak vrstva sopečného popela pokrývající pláž Iwodžimy, tak i terénní nerovnosti nacházející se hned za pláží způsobí vylodujícím se jednotkám potíže. Protože obvykle užívaná obojživelná nákladní auta

DUKW by se do popela bořila a terasy za pláží vůbec nemohla překonat, byly pro DETACHMENT navrženy a vyrobeny zvláštní sáně, na které bude možno potřebný materiál naložit a do vnitrozemí, k postupující pěchotě, je odtáhnou pásová vozidla. Důležitou součástí výbavy invazních vojsk byly takzvané marstonké rohože, * které - položeny přes sytký písek a vulkanický popel - měly vozidlům umožnit projíždění i jinak neprůchodných úseků.

* Šlo o ocelové díly připomínající pláty ementału, 3 metry dlouhé, 30.5 cm široké a váhící 33 kilogramů, které bylo možno spojit do ploch libovolných rozměrů. Její název marstonké rohože byl odvozen od jména vojenského střediska v Severní Karolině v USA, kde byly poprvé použity ke zpevnění povrchu

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

přistávací dráhy za manévru v listopadu roku 1941. Za 2. světové války je Američané používali na všech válčících, nejvíce ale v Tichomoří. Tak tomu například bylo na Hendersonově letišti na Guadalcanalu a všude, kde bylo třeba zpevnit cesty a letištní dráhy.

K nasazení na Iwodžimě byl určen i prapor ženistů námořní péče a tři ženijní prapory námořnictva, takzvané mořské včely, * proslavené po celém Tichomoří. Úkolem těchto jednotek bylo-mimo jiné - i budování cest a výstavba letišť. V případě Iwodžimy mělo rychlé uvedení tamních letišť do provozu mimořádný význam - vždyť hlavním důvodem pro celou operaci DETACHMENT nebylo nic jiného než potřeba získat ve Vulkánových ostrovech letiště. Proto v co nejkratší době po vylodění, hned, jak to situace na předmostí dovolí, měl 62. prapor mořských včel začít připravovat letiště číslo 1 pro operace stíhacích a průzkumných letounů: do sedmi dnů po dnu D mělo být letiště provozuschopné. 31. prapor mořských včel měl do deseti dnů po dnu D připravit pro bombardéry B-29 letiště číslo 2. Šlo doslova o šibeniční ter-míny. V případě letiště číslo 2 nestačilo jen využít zařízení vybudovaná Japonci, která navíc budou předinvazním bombardováním a ostřelováním silně poškozena, ale existující dráhy bylo třeba rozšířit a prodloužit na délku téměř dvou a půl kilometru, aby mohly vůbec sloužit obřím čtyřmotorovým bombardérům. Plánovali DETACHMENTU proto museli zajistit, aby ženijní prapory se vším jejich vybavením, včetně buldozerů a další těžké stavební techniky, bylo možno vylodit prakticky vzápětí za prvními útočnými jednotkami.

Dalším nezanedbatelným úkolem, který musel být při přípravě DETACHMENTU vyřešen, bylo zabezpečení péče o zraněné a nemocné vojáky. Původní plány předpokládaly, že obsazení Iwodžimy si vyžádá 14 dnů. Protože nejlítější boje se očekávaly v prvních dvou dnech, ztráty v každém z nich byly odhadovány na pět procent z celkového stavu bojujících jednotek. Třetí a čtvrtý den to mělo být po třech procentech a po zbývajících deset dnů po jednom a půl procentu. Další odhad uváděl, že dvacet procent z celkových ztrát budou mrtví a nezvěstní. Z těchto odhadů vyplývalo, že stovky mužů budou potřebovat ošetření, a proto byly pro

* Mořské včely - přezdívka všeobecně užívaná pro příslušníky ženijních praporů námořnictva (Naval Construction Battalions). C a B, začáteční písmena slov Construction Battalions, se v angličtině vyslovují sí a bí, což je stejná výslovnost jako pro slova sea (moře) a bee (včela). Odtud název mořské včely. Jejich znakem také byla letící včela s námořnickou čapkou, samopalem, francouzským klíčem a kladivem. Jednotky mořských včel byly pověstné svou obětavostí, výkonností, ale i mnohokrát projevenou velkou statečností.

62 :. 63

†

DETACHMENT přiděleny dvě velké nemocniční lodi, jedna pomocná nemocniční loď a čtyři výsadkové tankové lodi (LST)* vybavené personálem a zařízením k poskytování zdravotnických služeb. Tankové lodi se měly zdržovat necelých 2000 metrů od pobřeží, aby byly snadno dosažitelné. Zranění poté, co jim bude poskytnuta neodkladná pomoc na polních obzvláštních, na ně budou z ostrova přepraveni, dostane se jim dalšího nezbytného ošetření, budou zaevidováni, roztrženi podle závažnosti zranění či nemoci a nakonec budou připraveni k odsunu na velké nemocniční lodi.

S myšlenkou užít LST nejen k prostému převozu zraněných, ale i k poskytnutí kvalifikované lékařské pomoci, přišel korvetní kapitán doktor George J. Miller, záložní důstojník zdravotnické služ-

* LST (Landing Ship Tank - tanková výsadková loď) byla pro spojenecké válečné úsilí snad nejdůležitějším plavidlem, byla páteří invazních operací ve Středomoří, v západní Evropě, a především v Tichomoří. První LST vyrobené Brity byly přestavěné cisternové lodi s malým ponorem. Protože Britové v tu dobu nebyli schopni zajistit masovou produkci těchto plavidel, obrátili se na konci roku 1941 na Američany. V obdivuhodně krátké době byly v USA vypracovány plány konečné verze a již 14. prosince 1941 byla první americká LVT dokončena. Celkem jich americké loděnice postavily 1057, z nich 113 bylo předáno Britům. K jejich prvnímu bojovému nasazení došlo v roce 1943 při obojživelných operacích v Salomounových ostrovech a v Evropě při vylodění na Sicílii. Přestože bylo

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

vyrobena značné množství LVT, požadavky se nikdy nepodařilo uspokojit; americké námořnictvo, které kontrolovalo je-jich výrobu, je žádalo pro Tichomoří, americká armáda pro operace v Evropě a neza-nedbatelné požadavky měli i Britové. LST byla 100 metrů dlouhá a 15 metrů široká a při plném nákladu 2100 tun měla výtlač 4080 tun. Pro invazní operace, kdy LST přirážely k vylodovacím plážím, byl ideální náklad 500 tun (např. 18 třicetitunových tanků). Vozidla mohla parkovat na horní (hlavní) palubě, nebo na dolní, která byla s horní spojena rampou, u pozdějších typů výtahem. Lod měla dva nebo šest jeřábů pro manipulaci s výsadkovými čluny, které mohly být umístěny na hlavní palubě. Po-sádka tvořilo kolem 210 mužů, ubytovací prostory mohly pojmout ještě 160 vojáků. K protiletadlové obraně měla Američany užívaná LST sedm 40mm kanonů bofors a šest 20mm kanonů oerlikon. Diesellový motor skýtal LST maximální rychlost 11.6 uzlu (?1.5 km/hod.), ale jejich běžná cestovní rychlost byla 8 nebo 9 uzlů (15 nebo 16.5 km/hod.). LVT měly mnohostranné využití: kromě základní funkce nákladního plavidla sloužily jako nemocniční lodi (v den D v Normandii převezly zpět do Anglie 41 035 zraněných), muniční a opravárenské lodi, na jejich hlavní palubu mohly být instalovány koleje a po spuštění přední rampy na ně mohly najíždět vlakové soupra-vy, sloužily k vylodování vojsk na plážích, některé byly opatřeny i provizorními leto-vými palubami nebo katapulty umožňujícími start pozorovacích letounů. Navíc LST charakterizovala pozoruhodná schopnost přežít i rozsáhlá poškození. Z oněch Ame-ričany postavených 1052 plavidel, přestože naprostá většina z nich se účastnila bojo-vých operací, jich bylo nepřitelem zničeno jen 26; dalších 13 se stalo obětí počasí, najely na břeh nebo je postihla jiná nehoda.

by vojenského námořnictva. Tento muž měl naštěstí nejen cenný nápad, ale i pracovitost a vytrvalost potřebné k jeho uvedení v život. Poprvé předložil své návrhy na úpravu LST, včetně rozpi-su nezbytného počtu operačních stolů, lůžek, chladniček a všeho dalšího vybavení, několika vysokým zdravotnickým důstojníkům v prosinci roku 1944. Byl odmítnut, ale nevzdal se a své návrhy zaslal ještě vyšším autoritám - a uspěl. Okamžitě byly vydány pří-slušné rozkazy a čtyři LST se rychle přebudovávaly na plovoucí zdravotnická zařízení. Brigádní generál John A. Letcher, který na Iwodžimě velel polnímu dělostřelectvu, napsal: "Toto využití vý-sadkových tankových lodí zachránilo životy mnoha, opravdu mno-ha zraněných mužů, kteří na nich byli ošetřeni. Kdyby se jim to-hoto ošetření nedostalo a museli být z pláží přepravováni až na nemocniční lodi, řada z nich by transport nepřežila."* Kromě za-jištění zdravotnické péče na palubách speciálních plavidel učinili plánovači DETACHMENTU ještě další opatření: pro zraněné

a nemocné z Iwodžimy bude na Saipanu a Guamu rezervováno 5000 lůžek, a to do doby, než situace dovolí vybudování polních nemocnic na Iwodžimě. Ajakmile práce na úpravě iwodžimských letišť postoupí natolik, aby na nich mohla přistávat dopravní leta-dla, budou naléhavé případy z ostrova evakuovány letecky. Ztráty expedičních jednotek bude také třeba v zájmu udržení je-jich bojeschopnosti nahrazovat. Již v průběhu posledních měsíců roku 1944 bylo ve Spojených státech naloděno šest skupin - kaž-dá čítající kolem 1250 důstojníků a mužů - a odesláno do Ticho-moří k V. výsadkovému sboru. Třem divizím námořní pěchoty, určeným k útoku na Iwodžimu, bylo přiděleno po 2500 vojácích. Jen menší část z nich byla hned začleněna do stavz divizí. Z vět-šiny byly vytvořeny oddíly, jejichž úkolem bude pomáhat zvlád-nout obrovské množství práce, kterou bude třeba v den D a v ná-sledujících dnech vykonat na vylodovacích plážích, především půjde o vykládání a ukládání tisíců tun všemožného materiálu a zásob. K útočným divizím budou potom tito muži odesíláni tak, jak to bude situace vyžadovat.

Jak již bylo řečeno, vyřešit otázky materiálního zabezpečení velké výsadkové operace je nesmírně složitý úkol, kdy - zjedno-dušeně řečeno - nejde jen o sepsání seznamů všeho potřebného.

* Garand, G. W., Strobbridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 480.

zásoby je třeba vytvořit, postarat se o jejich uložení s ohledem na prostorové kapacity dopravních prostředků při respektování prio-ritních potřeb spotřebitelů - tím je míněno, ie materiál, který bude žádán dřív než jiný, musí být snadněji

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

přístupný. Dál je nutno zajistit ochranu shromážděných zásob před poškozením a znehodnocením, jejich přesun na místa pouití a samotné předání spotřebitelům. Americký autor napsal: "Bylo třeba myslet na všechno - tužky, krev, toaletní papír (u tohoto předmětu pokyny přikazovaly, že musí být uskladněn v zadní části invazních plavidel pod nepromokavou plachtou, aby byl chráněn před vodní tříš-tí), zápalky, benzin, ponožky, náboje, dřevěné kříže (již natřené barvou), vodu, svářecí dráty, nádoby na odpady, dlahy, potravin-y, zapalovací svíčky do motorů, příkrývky, světlice, potravu pro psy, mapy, svěcenou vodu, dýmovnice, tkaničky do bot, barvu pro odebírání otisků prstů, baterie, drtiče kamene, iárovky, doutníky, zařízení na výrobu asfaltu, uhlový papír. Jen 5. divize vezla 100 milionů cigaret a množství potravin, které by stačilo uživit město Columbus* v Ohiu po třicet dnů.

Lodi se začaly nakládat už v listopadu, každý balík byl označen, zvařen, změřen a uložen na vybrané místo. Značky na fotografiích Iwodžimy označovaly, kde budou situovány hřbitovy, a příkazy specifikovaly přesnou hloubku, do které se bude pohrřbívát, i vzdálenost mezi těly (3 stopy od osy jednoho těla k ose sousedního, 50 těl v jedné vrstvě, 3 stopy země mezi vrstvami). Zvláštní skupina pro registraci hrobů bude vyloďena v den D a vybavena vlastními kuldozery k pohrřbívání těl padlých do přesně určené hloubky šesti stop."**

Jak je patrné z jen "ilustračního" výčtu položek materiálního zabezpečení DETACHMENTU, podrobně vyličit logistický proces od jeho plánování po okamíik, kdy se materiál dostává v pravou chvíli na pravé místo, je nad možností, ale i nad potřeby této knihy. Nicméně tento proces, který při líčení válečných událostí zpravidla zůstává zastíněn vzrušujícím obrazem bojových akcí, má klíčový význam, bez něj by ony bojové akce totiž vůbec nebyly možné. A tam, kde nebyl kvalifikovaně a odpovědně řešen, vznikaly velké problémy, nejednou vedoucí až k porážce.

* Columbus, hlavní město státu Ohio, v té době mělo kolem půl milionu obyvatel.

** Newcomb, R. F.: Iwo Jima, str. 37.

Dosavadní zkušenosti získané v Tichomoří při dobývání Japon-cí obsazených ostrovů napovídaly, co lze očekávat na Iwodžimě a s jakým systémem obrany se invazní vojska pravděpodobně se-tkají. Že to, co námořní pěšáci po vyloďení na tomto ostrově čekali, předčilo nejchmurnější představy, je jiná kapitola: plánovači DETACHMENTU mohli vycházet jen z vědomostí a informací, které měli v době příprav operace. Výcvikový program všech tří útočných divizí námořní pěchoty byl proto zaměřen na zvládnutí předpokládaných situací, to znamená, že se především nacvičovaly útoky na opevněná postavení a jejich likvidace. Velká pozornost byla věnována spolupráci s podpůrnými složkami letectva a námořnictva a stejně tak i zvládnutí počáteční fáze vyloďení, neboť okamíiky, kdy tisíce mužů se vším vybavením opouštějí výsadková plavidla a vozidla a vstupují na pláž, náleží mezi nejnebezpečnější a bývají provázeny největšími ztrátami. Jsou to chvíle, kdy je výsadek do značné míry bezbranný, nemůže se náležitě krýt a je naplno vystaven nepřátelské palbě. Proto pěšáci 4. a 5. divize, kteří měli vkročit na pláž Iwodžimy jako první, znovu a znovu ve výcvikových prostorech na Havajských ostrovech nacvičovali všechny úkony související jak s nastupováním do výsadkových plavidel a vozidel a vystupováním z nich, tak i s vykládáním potřebné výstroje, výzbroje a materiálu. Cílem úmorných nácviků bylo dosáhnout takové souhry a zručnosti, aby v hodinu H nebyla zbytečně ztracena ani minuta.

Snad nejnáročnějším výcvikem ze všech útočných jednotek prošel 28. pluk 5. divize, který měl být vysazen přímo pod Mount Suribači s úkolem horu dobýt; nikdo totiž nepochyboval, že domínanta celého ostrova bude současné i baštou jeho obrany. Každý prapor 28. pluku absolvoval opakovaně vyloďení na plážích při-pomínajících podmínky na Iwodžimě. Organizátoři výcviku šli tak daleko, že na cvičné pláže nechali navézt vrstvu vulkanického popela a do programu zahrnuli nácvik dobývání opevněného kopce, v podstatě dvojníka Mount Suribači.

3. divize námořní pěchoty, která se v červenci a srpnu 1944 účastnila těžkých bojů o ostrov Guam, prošla na podzim na Gua-mu reorganizací a poté i přípravou na DETACHMENT. Divize měla zpočátku tvořit zálohu expedičních sil a její vyloďení bylo plánováno až na den D+3.

Po ukončení výcvikového programu a po krátkém odpočinku se

i 4. a 5. divize přemístily z Havajských ostrovů do souostroví Ma-riany. Tam proběhla ve druhém týdnu měsíce února 1945 závěrečná cvičení za účasti operačních svazů bojových plavidel s cílem zkoordinovat akce výsadkových vojsk s podpůrnou činností námořních sil. Přípravy na DETACHMENT končily.

V oficiální publikaci popisující operace americké námořní pěchoty v Tichomoří uzavírají pasáž věnovanou přípravě vylodění na Iwodžimě tato slova: "Aby gigantický válečný stroj fungoval jako precizní nástroj, bylo třeba spojeného úsilí mnoha složek a služeb ozbrojených sil. Každý muž, každá zbraň, jednotka, lod, tank i letoun měli ve schématu věci svoje nezastupitelné místo. V tomto smyslu může být shromážděná invazní armáda přirovnána k orchestru. I nejlepší hudebníci, zkušení ve své profesi a vybavení nejdokonalějšími nástroji, jaké lze za peníze koupit, se však musí naučit pracovat jeden s druhým. Jen někteří z diváků si uvědomí nesmírné úsilí, které předcházelo výsledku, zdánlivě neko-nečné zkoušky, neustálé a často úmorné přípravy, které musely být provedeny, než vše splynulo v jednotný celek. Není tomu jinak ani s orchestrem války. Je vypracován plán a následuje shromažďování mužů a zásob. Začíná životně důležitý a těžký proces vytváření celku takové síly a dokonalosti, která zajistí, že bude fungovat i tváří v tvář největším obtížím, jaké může nastolit podnebí, počasí a odpor nepřítele. Když se zvedne opona, divák naplní posvátná hrůza z hukotu raket řítících se na cíl, z dunění těžkých námořních děl, ze sloupů prachu a kouře zvedajících se po explozích dělostřeleckých granátů nebo poté, co letouny svrhly svůj smrtící náklad. Jakmile tento orchestr začal hrát, všechny neodstraněné chyby už jsou poměřovány jen životy mužů útočných jednotek, které od nepřátelské střely nebo granátu neodděluje nic víc než pár krychlových stop vzduchu a často je nechrání nic jiného než látka jejich uniforem. Vytváření dokonalého válečného stroje, za počátečního měsíce předtím, než námořní pěchota vstoupila na Iwodžimu, ve velké míře rozhodovalo o tom, kolik mužů invazních jednotek z těch, kteří se vydali ostrov dobýt, se vrátilo domů, u kolika byla jejich zesláblá těla odnesena z Iwodžimy a byla zachraňována a léčena a kolika bylo předurčeno, aby na ostrově zůstali navěky."*

* Garand, G. W., Strobebridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 481.

Již dlouho předtím, než se k Iwodžimě vydala výsadková plavidla, byl ostrov cílem útoků amerického letectva. Po prvních náletech provedených palubními letouny v červnu a začátkem července roku 1944 - které přivítaly nového velitele japonské posádky generálporučík Kuribajashiho - se od srpna letecké útoky na Iwodžimu opakovaly s naprostou pravidelností. Zpočátku se nad ostrovem objevovaly,

převážně čtyřmotorové bombardéry typu Consolidated B-24 (bojové jméno Liberator) 7. letecké armády, startující z čerstvě získaných letišť v Marianách. Později, zhruba od 8. prosince, kdy s blížícím se datem invaze letecká ofenziva nabývala na síle, se přidaly i střední bombardéry typu North American B-25 (bojové jméno Mitchell) námořní pěchoty, též operující ze základů v Marianách.

V posledních třech týdnech před začátkem invaze vzlétalo nad Iwodžimu denně nejméně 30 liberátorů s úkolem vyřadit letiště, zničit objevená postavení děl a obranná zařízení a odhalit další cíle. Ale jak se zakrátko ukázalo, padesátikilogramové nebo tříšticové pumy, svrhávané liberatory ve velkém množství, ke zničení betonových pevností, bunkrů a dalších opevněných postavení nedostačovaly. Průzkumné letouny, které fotografovaly ostrov pravidelně až do dne D, získaly tisíce snímků, ale po jejich vyhodnocení nebyl ve spojeneckých štábech žádný důvod ke spokojenosti. Například zpráva zpravodajského oddělení předložená náčelníkovi štábu V. výsadkového sboru 9. února 1945 - deset dnů před vyloděním - hned v prvním odstavci konstatovala: "Fotografický průzkum Iwodžimy provedený do 24. ledna 1945 naznačuje, že škody způsobené na obranných zařízeních nálety uskutečněnými mezi 3.12.1944 a 24. 1.1945 jsou vcelku zanedbatelné. Letecké údery zřejmě nepříteli nezabránily ve vylepšování jeho obranných pozic a k 24. lednu se počet obranných zařízení všech kategorií znatelně zvýšil. Ostrov je nyní daleko lépe chráněn dělostřeleckými postaveními a polními opevněními, než tomu bylo 15. října 1944, kdy těžké bombardování započalo."* Tuto analýzu potvrdilo i memorandum předané zpravodajskou službou V. sboru dne 13. února 1945 - šest dnů před vyloděním. Memorandum srovnávalo statická obranná zařízení na Iwodžimě v období od 3. 12. 1944 do 10. 2.1945 a zaznamenalo zvýšení počtu

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1
těžkých zbraní a polních opevnění, zejména bunkrů a pevnůstek.

* Garand, G. W., Strobridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 486.

68 69

♀

Ve dnech těsně předcházejících invazi armádní letectvo nálety na Iwodžimu zintenzivnilo. Od 1. do 16. února letouny 7. letecké armády provedly 283 vzletů za denního světla, přičemž svrhly 602 tun pum a 1111 barelů napalmu. Ve stejném období liberatory uskutečnily 233 nočních vzletů, při nichž svrhly 504 tuny pum. Dne 21. února shodilo 21 superpevností B-29 84 tuny pum na dělostřelecká postavení na Mount Suribači a na pozice protiletadlových zbraní a rádiová a radarová zařízení na různých místech ostrova. Ani výsledky těchto náletů nebyly uspokojivé. Bombardéry létaly ve značné výšce, a když navíc ostrov zakrývaly mraky, což se stávalo často, mohly se při zaměřování řídit pouze radarem. Ale i za jasného počasí bylo téměř nemožné zasáhnout maskované a pod povrchem ukryté cíle. Napalm byl shazován především pro to, aby spálil maskování obranných zařízení, a tím je odhalil pro další útoky. Očekávaný výsledek se bohužel opět nedostavil, jednak proto, že byly shozy nepřesné, a jednak proto, že Japonci vzhledem k nedostatku dřeva svá postavení ve většině případů pokryli vrstvou kamenů a písku – a jedno i druhé odmítalo hořet. Úměrně tomu, jak klesaly naděje vkládané v letecké údery coby prostředek k výraznému oslabení japonské obrany, vzrůstal význam předinvazního ostřelování Iwodžimy těžkými lodními děly. A tady se objevily závažné rozpory mezi představiteli námořní pěchoty na straně jedné a námořnictva na straně druhé. Žádná ze stran nezpochybňovala fakt, že úspěch vylodovací operace vede – ne proti silně opevněnému cíli, kdy navíc nelze těžit z momentu překvapení, závisí do značné míry na tom, jakou část obranných zařízení se podaří předinvazním ostřelováním paralyzovat. Pokud neuspěje, v lepším případě utrpí útočící vojska těžké ztráty, v horším případě je ohrožen samotný výsledek vylodění. Nicméně po – kud se týkalo Iwodžimy, námořní pěchota se nemohla s námořnictvem shodnout v otázce prostředků nasazených k jejímu ostřelování a v otázce jeho trvání.

Generálporučík Holland M. Smith, vrchní velitel expedičních vojsk, který byl v předchozích operacích svědkem toho, jaký masakr dokázala způsobit palba neumlčených nepřátelských zbraní v řadách vylodujících se jednotek, žádal, aby námořnictvo užilo k předinvaznímu ostřelování co největších sil a aby trvalo dostatečně dlouho. Později o svých pocitech z oné doby napsal: "Bylo jasné, že Iwodžima má opevnění, s jakým jsme se co do charakteru a rozsahu dosud nesetkali. Maje na paměti Tarawu, kde se většina obranných zařízení nacházela na povrchu, a přitom stále stála, když se námořní pěšáci vylodovali, jsem byl přesvědčen, že na ostrově pětkrát větším než Tarawa a s mnohonásobně větším počtem obranných zařízení, z nichž navíc většina byla skryta hluboko pod zemí, bude třeba daleko intenzivnějšího ostřelování. Ne – mohl jsem zapomenout na pohled na těla námořních pěšáků plavoucích v laguně nebo ležících na plážích Tarawy, na muže, kteří ze – mřeli při útoku na nepřátelské pozice, které měly být zničeny námořní dělostřelbou."*

Už v září roku 1944 se začal štáb v. výsadkového sboru, pod – porován velitelstvím námořní pěchoty Tichomořského loďstva, zabývat otázkou palebné podpory vylodění na Iwodžimě. Vycházejíc ze zkušeností z bojů o Tarawu, Guam, Saipan a Peleliu, námořní pěchota požadovala, aby svaz bitevních lodí a křižníků po deset dnů ostřeloval na Iwodžimě postavení, ze kterých nepřítel mohl vést přímou palbu na východní a západní pláže. Dne 24. října předložil v. výsadkový sbor veliteli Tichomořských výsadkových sil viceadmirálu Turnerovi – kterému v rámci DETACH – MENTU podléhaly i svazy bojových lodí zajišťujících palebnou podporu operace – své konkrétní požadavky: po deset dnů před dnem D bude vybrané cíle na Iwodžimě ostřelovat 7 bitevních lodí, 7 těžkých a 2 lehké křižníky. Ale Turnerovi dělostřelečtí důstojníci mezitím vypracovali svoje plány, které se od požadavků námořních pěšáků výrazně lišily. Příčinou rozdílných stanovisek bylo především to, že námořnictvo ve svých úvahách zabíralo širší spektrum problémů, kterým věnovalo zvýšenou pozornost. Na druhé straně námořní pěchota, plně se soustředující na nadcházející bitvu o Iwodžimu a možné tragické ztráty, dávala jednoznačnou prioritou konkrétní podpoře vylodění tisíců svých mužů na mimořádně silně opevněném ostrově. Jak se brzy ukázalo, to, co mělo hlavní měrou ovlivnit rozsah nasazení bojových plavidel k předinvaznímu ostřelování Iwodžimy, byl útok

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1
svazu rychlých letadlových lodí na Tokio a další cíle na ostrově Honšú,
napláno-vaný na dobu těsně předcházející vylodění.
Napadnout Tokio palubními letouny bylo už od října roku 1944

* Smith, Holland M., Finch, P.: Coral and Brass. Charles Scribner s Sons, New York 1949, str. 243-244.

70 I 71

♀

velkým přáním admirála Williama H. Halseyho, tehdy velitele 3. loďstva, zahrnujícího i mocný 38. operační svaz rychlých letadlových lodí. V onu dobu bylo ale 38. svazu třeba k podpoře operací na Filipínách, a když v únoru roku 1945 už letadlové lodi mohly - tentokrát pod názvem 58. operační svaz a v sestavě 5. loďstva - vyplout k Japonsku, Halsey už jim nevelel. Protože změna názvu loďstva i názvu svazu letadlových lodí se v řízení posledních dvou roků války několikrát opakuje, je třeba objasnit, proč k ní docházelo.

Tichomořské loďstvo admirála Nimitze bylo v polovině roku 1944 již mohutným námořním uskupením, sestávajícím z mnoha částí a útvarů s mnoha funkcemi. Jeho hlavní bojovou složku představovalo 5. loďstvo v čele s vítězem od Midway admirálem Raymondem A. Spruancem. Jádrem a rozhodující údernou silou 5. loďstva byl 58. svaz rychlých letadlových lodí (členěný na několik operačních svazů o dvou až čtyřech letadlových lodích), kterému velel viceadmirál Mark A. Mitscher. Když se v červnu roku 1944, po skončení svého poslání v jihotichomořské části Nimitzovy oblasti Tichého oceánu, vrátil na velitelství Tichomořského loďstva další z významných amerických námořních velitelů admirál Halsey, učinil Nimitz důležité organizační opatření. Vedle došavadního 5. loďstva zřídil ještě 3. loďstvo, jehož velitelem ustanovil Halseyho, čímž ho postavil na stejnou funkční úroveň jako Spruance. Zvláštností Nimitzova rozhodnutí bylo, že vytvoření 3. loďstva neznamenal vznik nového, či dalšího uskupení bojových plavidel, které by od té chvíle existovalo vedle stávajícího 5. loďstva. V podstatě byl vytvořen pouze nový štáb v čele s Halseym, a když loďstvu velel Spruance se svým štábem, mělo název 5. loďstvo, a když od něj převzal velení Halsey a jeho štáb, název se změnil na 3. loďstvo. Obdobně se i v 5. loďstvu 58. svazu rychlých letadlových lodí viceadmirála Mitschera stal ve 3. loďstvu 38. svazem viceadmirála Johna S. McCaina. Admirál Nimitz tímto opatřením zajistil, že zatímco jeden velitel byl s loďstvem na moři a bojoval, druhý v tu dobu mohl se svým štábem plánovat a připravovat další operace. Výsledkem bylo daleko lepší využití času pro plánování a výcvik a současně byly, při propracovaném systému zásobování, operační svazy bojových plavidel schopny zůstat v akci nepřetržitě po řadu týdnů, aniž se musely vracet na základny. O termínech střídání obou admirálů ve velení loďstvu rozhodoval Nimitz v souladu s uskutečňováním strategických záměrů.

Kjedné z výměn došlo o půlnoci na 26. ledna 1945, kdy Spruance nahradil Halseyho, 3. loďstvo se stalo 5. loďstvem a 38. operační svaz se změnil v 58. svaz. Spruance původně plánoval útok letadlových lodí na Tokio na dobu, kdy začne předinvazní ostřelování;

ostřelování Iwodžimy. Admirál totiž předpokládal, že od chvíle, kdy první granáty z těžkých děl bitevních lodí a křižníků dopadnou na Iwodžimu, bude Japoncům jasné, že jde o předeihu k vylodění, a že se proto pokusí americké lodi napadnout letouny z domácích ostrovů. Aby tomu zabránil, chtěl po dva dny útočit na Tokio a vybrané cíle na Honšú, čímž nejen odpoutá pozornost od Iwodžimy, ale v soubojích se stíhací obranou vyřadí velký počet nepřátelských letounů a další zničí na letištích. Významnou součástí operace měl být i útok na letecké továrny, které zatím přežily nálety bombardérů startujících z pozemních základů v Marianách. Spruance byl přesvědčen, že ochromení produkce letadel zasáhne Japonce ještě daleko účinněji než ničení jejich letounů ve vzduchu; prostě dával přednost strategickému řešení před taktickým. Ale jak plánování útoku palubních letounů na Tokio pokračovalo, začalo se objevovat něco, co velitele námořních pěšáků, kteří měli zakrátko vstoupit na pláž Iwodžimy, silně znepokojilo. Operaci 58. svazu rychlých letadlových lodí, která původně měla být jen podpůrnou akcí ulehčující vylodění na Iwodžimě, byl přiřkládán stále větší význam. Nakonec se někteří důstojníci začali obávat, že pro představitele námořnictva se snad DETACHMENT stane jen druhořadou záležitostí, a to se všemi neřádnými jevy, které budou takový posun priorit provázet - včetně dohodu o délce a intenzitě předinvazního ostřelování

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

Iwodžimy. Napl- no se tento trend projevil v odpovědi námořnictva na požadavek námořní pěchoty, aby ostřelování trvalo deset dnů. Velitel Ticho- mořských výsadkových sil a v operaci DETACHMENT velitel Spojeného expedičního svazu viceadmirál Kelly Turner 15. listo- padu sdělil, že začne pouhé tři dny před dnem D. Na to reagoval velitel V. výsadkového sboru generálmajor Harry Schmidt speci- ální studií, v níž se konstatovalo, že má-li být zajištěna palebná podpora podmořským demoličním skupinám potápěčů odstraňu- jícím překážky v příbřežních vodách a skupinám likvidujícím miny položené u břehů Iwodžimy, a samozřejmě mají-li být para-

72 73

♀

lyzována japonská obranná postavení, nemůže být ostřelování nosti palby lodních děl založeným na zkušenostech z dřívějších kratší než devět dnů. Netrvalo dlouho a generál obdržel od admi- ostrovních operací z vítězilo uvažování námořníků."* rála další zamítavý dopis, uvádějící řadu - podle námořnictva zá- Diskuse kolem ostřelování Iwodžimy ještě úplně neskončila sadních - argumentů, které odůvodňovaly, proč je nutno spokojit a štáb 5. lodstva už začal připravovat síly, které je měly v rozsahu se jen se třemi dny: především to byl poukaz na nedostatek lodí stanoveném námořnictvem uskutečnit. Úkolem obrátit na Iwodžima muniční. Generálmajor Schmidt se ani teď nehodlal vzdát a s pl- žimé každý kámen byl pověřen výsadkový podpůrný svaz (52. Ope- nou podporou generálporučíka Hollanda Smitha vznesl nový pro- rační svaz) kontradmirála W. H. P. Blandyho. Svaz sestával z ně- test. Nicméně hodně slevil, Turnerovi napsal, že za absolutní mi- kolika menších operačních svazů, Operačních skupin a jednotek nímupředinvazního ostřelování Iwodžimy považuje čtyři dny se speciálním zaměřením a s příslušným vybavením. Byla to Pod- a znovu varoval, že pokud nebude japonská obrana výrazně osla- půrná operační skupina dvanácti eskortních letadlových lodí bena, je třeba očekávat, že ztráty vylodujících se vojsk překonají (operační skupina 52.2) kontradmirála Calvina T. Durgina, Ope- vše, co bylo v Tichomoří dosud zaznamenáno, a dokonce že může rační skupina minolovek kontradmirála Alexandera Sharpa, pod- být ovlivněn úspěch celé operace.

mořská demoliční skupina námořního kapitána B. H. Hanlona, tři Dne 30. listopadu dal Turner najevo, že by se čtyřmi dny sou- podpůrné operační jednotky dělových a raketových člunů fregat- hlasil, pokud nebude mít námitky velitel 5. lodstva admirál ního kapitána M. J. Malanaphyho, jednotka řízení letecké podpo- Spruance a pokud i Spruanceovy letadlové lodě udeří na Tokio už ry námořního kapitána Eltona C. Parkera a nakonec Palebný čtyři dny před dnem D. Spruance ale námitky měl a svoje stano- a krycí svaz (54. Operační svaz) kontradmirála Bertrama J. Rod- visko opíral o tři hlavní důvody. Zprv tvrdil, že vzhledem k řadě gerse. okolností - které ve svém vyjádření specifikoval - nemůže zahájit Právě Rodgersův svaz měl zajistit tolik diskutované předinvaz- nálety na Tokio dřív než tři dny pře dnem D. Zadruhé prohlásil, ní ostřelování Iwodžimy. Omezení jeho trvání na pouhé tři dny za ie na rozdíl od jiných ostrovů dobývaných Američany ve středním situace, kdy na ostrove existovalo 724 prioritních cílů typu A (za- Tichomoří byla Iwodžima po dlouhou dobu vystavena intenziv- řízení ohrožující lodí, letouny a podmořské demoliční skupiny, za ním útokům letectva z pozemních základů, což svým ničivým něž byla pokládána postavení pobřežních, protiletadlových, proti- účinkem najaponskou obranu přinejmenším vyrovnávejeden den tankových a ostatních děl) a typu B (zařízení ohrožující invazní ostřelování z moře. A zatřetí Spruance uváděl, že pokud by před- vojska a výsadková plavidla, což byly bunkry, pevnůstky, chráně- invazní ostřelování trvalo čtyři dny, spotřebovanou municí by ne- ná kulometná hnízda, velitelská stanoviště a skrytá dělostřelecká byla moino dostatečně rychle nahradit, a chyběla by v roz- postavení), které měly být zničeny dřív, než na pláži vstoupí prv- hodujícím okamžiku, tj. při podpůrné palbě v hodinu H dne D, ní voják útočných jednotek, postavilo Palebný a krycí svaz před kdy budou obojživelná vozidla přivážet výsadek na invazní pláž. nelehký úkol. V prvním týdnu měsíce ledna 1945 se generálmajor Schmidt

Vzhledem ke své palebné kapacitě se s ním mělo především vy- ještě naposledy pokusil získat prodloužení doby stanovené námoř- rovnat 6 bitevních lodí svazu: Tennessee a Idaho, které se nedáv- nictvem k ostřelování Iwodžimy, ale opět neúspěšně. Admirálové no vrátily k Tichomořskému loďstvu po generálních opravách neustoupili - tři dny a ani o hodinu více, a tak to také zůstalo. provedených v loděnicích na západním pobřeží Spojených států, Ještě

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

po letech si generálporučík Holland Smith ve svých pamě- Texas, Nevada a
 Arkansas, veteráni z operací OVERLORD tech trpce postěioval: "Když bylo proti
 našemu názoru předinvaz- a DRAGOON v Evropě, a nakonec 30 let starý New
 York, který ní ostřelování omezeno na pouhé tři dny, vypadalo to, že nemůže-
 se u Iwodžimy měl účastnit výsadkové operace poprvé od listopa-me dělat nic
 jiného než si za této situace poradit, jak nejlépe do- du 1942, kdy se
 podílel na spojeneckém vylození v severní Afri-vedeme...Tak byla naše skupina
 válečníků cvičených a zkušených v pozemních bojích poražena; nad naším
 přesvědčením o nezbyt- t * Smith, H. M., Finch, F. P.: (oral and Brass,
 str.246-247.

74 75

♀

ce. Palbu děl bitevních lodí měly podpořit 4 těžké křižníky Ches-ter, Salt Lake
 City, Tuscaloosa a Pensacola a nový lehký křižník Vicksburg. K Palebnému a
 krycímu svazu ještě náležel větší po-čet torpédoborců. Původně se předpokládalo,
 že se předinvazní-ho ostřelování účastní i vlajková lod velitele 5. lodstva
 admirála Spruance těžký křižník Indianapolis, a především dvě nové bitev-ní lodí
 North Carolina a Washington, jejichž 406mm děla, vystře-lující z 20 metrů
 dlouhých hlavní granáty o hmotnosti 1030 kilo-gramů, představovala strašlivý
 ničivý potenciál. Ale nakonec byly obě bitevní lodí, stejně jako Indianapolis,
 zařazeny do sestavy 58. operačního svazu rychlých letadlových lodí vyslaného k
 útoku na Tokio, aby svou protiletadlovou výzbrojí přispěly k ochraně svazu před
 očekávanými protiúderu nepřátelského letectva. Samo-zřejmě že bez nich byla
 úloha zbývajících plavidel svazu kontrad-mirála Blandyho ještě těžší.

58. svaz rychlých letadlových lodí vyplul 10. února z kotviště plavidel
 Tichomořského lodstva na atolu Ulithi, ležícím jihozá-padně od ostrova Guam.
 Stanovený kurz jej vedl východně od Marian, vulkánových a Boninských ostrovů k
 Japonsku. Šlo

o mohutné uskupení bojových plavidel, tvořené pěti operačními skupinami a
 disponující celkem 11 těžkými a 5 lehkými letadlový-mi lodmi, 8 bitevními lodmi,
 jedním bitevním křižníkem, 6 těžký-mi a 9 lehkými křižníky a 77 torpédoborců.

Poté co se svaz 12. února přiblížil k Tinianu v Marianách, letec-ké
 skupinyjeho letadlových lodí absolvovaly společné cvičení s 3. divizí námořní
 pěchoty, nacházející se na Tinianu a připravující se k nalodění a odplutí k
 Iwodžimě. O dva dny později svaz dopl-nil palivo z tankerů zásobovací skupiny.
 Po celou dobu plavby na sever, k největšímu japonskému ostrovu Honšú, bylo
 učiněno vše pro to, aby Japonci pohyb svazu neodhalili a celá operace nebyla
 předčasně prozrazena. Jeho lodí přísně dodržovaly rádiový klid a ponorky
 Tichomořského lodstva pátraly po nepřátelských pla-vidlech, která byjej mohla
 zpozorovat. S úkolem napadnout a zni-čit každou japonskou lod a letadlo, které
 by se v blízkosti svazu objevily, křižovaly oblohu i superpevnosti a liberatory
 z letišť v Marianách.

Dne 15. února po rozednění se před letadlové lodí vysunuly do-provodné
 torpédoborce a k protiponorkovým hlídkovým letům od- startovala skupina
 palubních letounů. V sedm hodin večer velitel svazu viceadmirál Mitscher
 přikázal zvýšit rychlost a kryty tmou, překonávaly letadlové a bitevní lodí,
 křižníky a torpédoborce rych- le poslední - a vzhledem k blízkosti japonských
 břehů i nejnebez- pečnější - úsek plánované trasy. Za rozbřesku 16. února se
 svaz nacházel v poloze 60 mil od ostrova Honšú a 125 mil jihovýchod- ně od
 Tokia. Dosáhl oblasti určené ke startu útočných vln palub- ních letounů.
 Opatření provedená k utajení plavby a po většinu doby trvající špatné počasí s
 omezenou viditelností zajistily, že Japonci dosud neměli o hrozícím nebezpečí
 tušení.

Vrstvy mraků kryjící oblohu od 300 do 1200 metrů, déšť a sně- hové přeháňky,
 všechno to, co během plavby bylo velkou výho- dou, se nyní, když měly vzlétnout
 stovky letounů, nalézt cíle a zasáhnout je svými pumami, změnilo v citelnou
 nevýhodu. Nic-, méně již brzy ráno odstartovaly vlny stíhaček k útoku na letiště
 rozmístěná v blízkosti Tokijského zálivu. Jak se ukázalo, špatné počasí
 ochromovalo nejen útočníky, ale i japonskou obranu. A tak s rozhodnou protiakcí
 se setkaly jen letouny z letadlových lodí Lexington a Hancock, náležejících k
 operační skupině 58.2 kon- tradmirála R. E. Davisona. Když na východní straně
 Tokijského zálivu přelétaly pobřeží, napadlo je kolem jednoho sta včas přivo-
 laných japonských stíhaček. Následovala bitva, ve které bylo se- střeleno na
 čtyřicet Japonců. Američtí letci při tom učinili pozo- ruhodné zjištění, které
 uvedli ve svých hlášeních: u řady japon- ských pilotů pozorovali váhavost,

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

neochotu riskovat a pouštět se do nebezpečných osobních soubojů. Byl to jasný náznak, že sebe- vědomí a dlouho přežívající pocit nadřazenosti začínaly i u elit-, nich japonských bojovníků mizet úměrně tomu, jak se situace ja- ponských zbraní zhoršovala a jak se na obzoru vynořoval hrozivý přízrak prohrané války.

Z palub amerických letadlových lodí se zvedala jedna vlna le- tounů za druhou. Zpočátku to byly stíhačky určené k paralyzování japonské stíhací obrany a k vyčištění oblohy pro operace bombar- dérů. Štěstí měla pátá vlna z letadlových lodí Essex a Bunker Hill operační skupiny 58.3, která dosáhla Tokia za dobré viditelnosti. Byly to první americké stíhačky, které se kdy nad japonským hlav- ním městem objevily. Po vesměs vítězných soubojích s japon- skými stíhači napadly hellcaty a corsairy (bojové jméno palubních stíhaček typu vough F4F) blízká letiště, ostřelovaly na nich se

76 77

†

nacházející japonské letouny, které nestačily či nemohly vzlét- rozhodl viceadmirál Mitscher útočné operace ukončit. Velitel 5. nout, a ničily letištní zařízení. Zatím viceadmirál Mitscher, obá- lodstva admirál Spruance, jehož vlajková loď, těžký křižník India-vaje se, že se počasí může ještě zhoršit, urychlil start bombardé- napolis, plula v sestavě operačního svazu, do Mitscherova rozho- rů, původně naplánovaný až na odpolední hodiny. Už v 11 hodin dování nezasahoval, a ani v tomto případě neměl námitek. Poté 30 minut vzletly první vlny, které se zaměřily na letecké továrny co přistály všechny palubní letouny, se 58. operační svaz začal Ota a Koizumi, nacházející se severozápadně od Tokia. Závod vracet k Iwodžimě. Třeba říci, že i když dvoudenní útok mocné-Ota vyrábějící letouny typu Nakadžima, ui dříve poškozený nále- ho námořního svazu určité výsledky přinesl, očekávání do něj ty superpevností z Marian, byl nyní téměř úplné zničen. Za to to- (vkládané nesplnil; špatné počasí tentokrát bohužel neumožnilo várnu Koizumi, skrytou pod nízkými mraky, se Američanům ne- naplno využít obrovský potenciál stovek palubních letounů. Kro-podařilo najít a řada bombardérů při návratu shodila své pumy na mé poškození leteckých závodů bylo v Tokijském zálivu potope-japonská letiště. Po západu slunce, když už se útočné vlny vrátily no několik japonských plavidel a podle hlášení velitelů útočných na paluby svých mateřských letadlových lodí, vyslala operační leteckých formací bylo 341 japonských letounů zničeno ve vzdu-skupina 58.5 z palub veteránů Enterprise a Saratogy noční stíha- (chu a 190 na zemi, tato čísla však nemohla být dostatečně ověře-če. Jejich úkolem bylo ochránit operační svaz před možným úto- na. Svaz ztratil 60 letadel v boji a 28 při operačních nehodách. kem nepřátelských letounů, které by se mohly pokusit využít začí- Celkem palubní letouny provedly - včetně operací bojové stíhací nající tmy. Japonské letectvo se však po celou noc na žádnou pro- ochrany - 2761 vzletů. tiakci nezmohlo. V noci ze 17. na 18. února doprovodné torpédoborce objevily Jediné, ale po pravdě řečeno nepřiliš vážné ohrožení americ- a zničily čtyři japonské hlídkové čluny. Jeden z nich, navzdory kých plavidel představovaly 16. února tři japonské hlídkové čluny, zcela beznadějně situaci, svedl s Američany velký boj, kdy palbou které kvůli špatné viditelnosti unikly pozornosti hlídkujících letou- ze svých 76mm děl napadl torpédoborec Dortch a kromě toho, že nů a objevil je a potopil až odpoledne torpédoborec Haynsworth. jej poškodil, usmrtil i několik členů jeho posádky. Boj skončil, až Torpédoborec poté vylovil z moře několikjaponských námořníků když jiný torpédoborec na člun najel a potopil jej. Poté co se a převezl je na letadlovou loď Essex, kde byli umístění v lodním v jižním kurzu plující svaz přiblížil k ostrovu Čicidžima v Bo-vézení a hlídání námořními pěšáky. Protože většina posádky ještě ninách, letouny jedné jeho operační skupiny zaútočily na tamní nikdy zblízka neviděla živé císařské vojáky, stali se vězňové před- letiště. V odpoledních hodinách 18. února zaujaly operační sku-métem velkého zájmu provázeného nabízením cigaret - a také piny 58.2 a 58.3 postavení západně od Iwodžimy, odkud měly prvních lekcí angličtiny. Když se potom na zajatce přišel podívat následující den podpořit vylovení. Zbývající tři operační skupiny velitel operační skupiny 58.3 kontradmirál Frederick C. Sherman, , odpluly dál na jih k setkání s čekajícími tankery a k doplnění pa-japonský námořník zkrřížil ruce na prsou, hluboce se uklonil liva. a uctivým hlasem ho poslal někam, neboť přesně toto velmi ne-zdvořilé doporučení ho před admirálovou návštěvou námořní pé- ! Dne 15. února opustily souostroví Mariany velké tankové výsad-šáci naučili jako správné pozdravení vlajkového důstojníka. kové lodi naložené obojživelnými vozidly a zamířily k vulká- už před rozbřeskem 17. února vyslala operační skupina 58.5

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

novým ostrovům. Následující den odplouvaly pod ochranou tor-bombardéry s úkolem vyhledat a napadnout lodí zdržující se pėdoborců a křižníků transportní skupiny vezoucí vojáky útoč-v Tokijském zálivu a okolních vodách. Jakmile se rozednilo, vzlet- ných divizí námořní pěchoty. Ve stejnou dobu zvedaly kotvy a vy-ly z letadlových lodí ostatních skupin stíhačky. Zakrátko je násle- ; dávaly se k Iwodžimě i desítky plavidel naložených tanky, dělo-dovaly vlny bombardérů určené k náletům na továrny Musašimo, střelectvem, ženijními oddíly, dvěma prapory mořských včel, dvě-Tama a Tačikava, nacházející se v blízkosti Tokia. Ale počasí bylo ma prapory protiletadlového dělostřelectva a dalšími jednotkami velmi špatné a stále se zhoršovalo. Proto už krátce po 11. hodině invazních vojsk. Na Eldoradu, vlnajkové lodí velitele Tichomoř-

78 79

♀

ských výsadkových sil viceadmirála Turnera, se nacházel nená-padný, ale o to významnější pasažér. Ministr námořnictva Spojených států James V. Forrestal trval na tom, že se osobně účastní zahájení jedné z největších invazních operací v Tichomoří.

Brzy ráno dne 16. února 1945, v době, kdy u japonských břehů vzlétaly z palub letadlových lodí 58. operačního svazu první útoč-né vlny stíhaček a bombardérů, objevila se na dohled od Iwodži-my plavidla invazního loďstva. Generálporučík Kuribajaši, který byl japonskými průzkumnými letouny o jeho vyplutí informován, odeslal předchozí noc do Tokia naléhavou depeši se žádostí o zá-sah císařského námořnictva. Odpověď zněla, že japonské loďstvo provede výpad 1. dubna, kdy Američany zažene daleko do oceá-nu. Proč až za šest týdnů, to nikdo nevysvětloval, a iwodžimská posádka tak měla s konečnou platností potvrzeno, že v nastá-vajícím boji na život a na smrt může spoléhat jen na své vlastní síly a na nic jiného.

Torpėdoborce Palebného a krycího svazu kontradmirála Rodgerse vytvořily za ostatními plavidly linii chránící je před pře-kvapením z moře. Doprovodné letadlové lodí zaujaly postavení asi 50 mil jižně od Iwodžimy a svými palubními letouny zajišťova-ly hlídkovou službu včetně služby protiponorkové. Na letadlové lodí wake Island se připravovali ke startu stíhací piloti speciálně vycvičení jako dělostřelečtí pozorovatelé. Poprvé byli nasazeni v Evropě při operaci DRAGOON a vzhledem k velmi dobrým výsledkům bylo rozhodnuto využít je i v Tichomoří. Měli fungo-vat jako oči dělostřelců na bojových lodích, jejich úkolem bylo vyhledávat cíle, předávat na lodí potřebné údaje k vedení palby, sledovat její výsledky a spolupracovat při jejím korigování. Zkuše-nosti z dřívějších invazních operací totiž potvrdily, že i velmi in-tenzivní plošné ostřelování nepřináší očekávaný výsledek a povět-šinou je jen mrháním cennou municí. V případě Iwodžimy proto kontradmirál Blandy, velitel výsadkového a podpůrného svazu-jehož součástí byl vedle operační skupiny eskortních letadlových lodí i Palebný a krycí svaz kontradmirála Rodgerse -, nařídil, že děla Rodgersových lodí budou střílet, jen když bude možno cíl označit a výsledek palby ověřit.

Od rozednění se nízko nad Iwodžimou táhly tmavé mraky pro-vážené deštovými přeháňkami. Blandyho svaz se ocitl ve stejné

80

Admirál loďstva Chester W. Nimitz

Generál armády Douglas MacArthur

Muii, kteří plánovali námořní strategii v Tichomoří: (zleva) náčelník plánovacího oddělení štábu Tichomořského loďstva kontradm. Forrest P. Sherman, admirál loď-stva Nimitz, ministr válečného námořnictva James Forrestal

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

Plánování DETACHMENTU: (zleva) kontradm. W. H. P. Blandy, kontradm. H.W. Hill, genpor. Holland M. Smith, viceadm. R. K. Turner

♀

. . .

Na velitelském stanovišti 5. divize námoř. pěchoty: (vpředu zleva) zástupce velitele divize brig. gen. Leo D. Hermle, velitel divize genmjr. K. E. Rockey, operační důstojník divize plk. James F. Shaw

situaci jako letadlové lodi viceadmirála Mitschera u japonských břehů. Špatná viditelnost ochromovala účinnost leteckých operací do takové míry, že například skupina palubních letounů, která v 6.43 ráno odstartovala k útoku na letiště na Čičidžimě a na pla-vidla v tamním přístavu, se musela vrátit, aniž svůj úkol splnila. Nicméně krátce poté, co vzlétla letadla, vyrazily i minolovky po-věřené vyčištěním příbřežních vod od japonských min a přesně v 8.00 hodin zaburácela těžká lodní děla a na Iwodžimu dopadly první granáty. Celý ostrov byl rozdělen na 11 očíslovaných úseků a ostřelování každého z nich dostala na starost určitá bitevní lod nebo křižník. Kromě toho, na Estesu, velitelské lodi kontradmirála Blandyho, se nacházela kartotéka všech známých cílů na Iwodžimě. Důstojníci admirálova štábu pomocí složitě propojeného systému radiostanic jednak poskytovali potřebné údaje jak středis-kům řízení palby na bitevních lodích a křižnících, tak pozorova-cím letounům a jednak, podle přicházejících hlášení, zaznamená-vali všechny nastalé změny.

Od počátku bylo ale zřejmé, že povětrnostní podmínky nedo-volí dosáhnout očekávaných výsledků. Nízký příkrov mraků brá-nil pozorovacím letounům plnit jejich úkol, a tak lodní děla stříle-la jen ve chvílích, kdy se mračna protrhla a piloti mohli sledovat dopady granátů. V těchto okamžicích se ale hned ozvala intenziv-ní japonská protiletadlová palba, která pozorovatele přinutila vy-stoupat do výšky nejméně 1000 metrů, což zase bylo příliš vysoko na to, aby mohli přesně zaznamenávat, co se děje na zemi pod nimi.

Byť v omezené míře, pokračovaly 16. února i letecké útoky. Pa-lubní letouny z eskortních letadlových lodí skupiny kontradmirála Calvina T. Durgina provedly celkem 158 vzletů. Jedna skupina stíhaček napadla na Iwodžimě letiště číslo 1, zatímco jiné letouny útočily na dělostřelecká postavení na Mount Suribači. Odpoled-ne přiletělo 24 čtyřmotorových liberátorů z Marian, ale celý ost-rov zakryly mraky a kontradmirálu Blandymu nezbylo než bom-bardérům nařídít, aby se i s pumami vrátily na mateřská letiště. V odpoledních hodinách 16. února se příslušníci podmořské demoliční skupiny vydali na malých člunech k ostrůvku Higaši Rock, nacházejícímu se asi 2000 metrů před východními plážemi Iwodžimy. Umístili na něm signalizační zařízení, které mělo bli-káním v dvouvteřinových intervalech pomáhat vyloďovacímu pla-

81

Psovod s dobrmanem zkoumá, zda se v jeskyni nenacházejí nepřátelští vojáci ♀

vidlům udržovat v hodinu H správný kurz. Když Japonci potápě-če zpozorovali a začali na ně střílet, okamžitě zasáhl těžký křiž-ník Pensacola a jeho 127mm děla během pěti minut dotírající obránce umlčela. V šest hodin večer dal kontradmirál Blandy roz-kaz operace ukončit a bojová plavidla se stáhla od ostrova dál na volné moře. Špatná viditelnost sice znemožnila přesné zjistit, jaké škody byly nepříteli v první den předinvazního ostřelování způso-beny, ale velké iluze si na palubách amerických lodí nedělal nikdo. Nejvíce byli zklamáni velitelé námořní pěchoty, kteří už za dva dny měli své muže vést proti hlavním japonským děl a kulometů. Nicméně jedna událost, která poněkud vylepšila všeobecně po-chmurnou náladu, se 16. února přece jen stala, i když její vliv na celkový průběh věcí byl zcela zanedbatelný. Jedním z pozoro-vacích letounů nad Iwodžimou byl hydroplán Vought SO2U-I

(bojové jméno Kingfisher) z těžkého křižníku Pensacola, pilotova-ný podporučíkem D. W. Gandym. Krátce po druhé hodině odpo-lední Gandy hlásil, že má za sebou japonskou stíhačku zero. Kingfisher vůbec nebyl konstruován a vybaven pro vzdušné sou-boje, byl to pomalý a neohrabaný letoun, vyzbrojený pouze jed-ním pevným a jedním pohyblivým kulometem ráže 7.62 mm. Pro-ti rychlému zeru s jeho dvěma synchronizovanými kulomety ráže 13.2 mm a dvěma kanony ráže 20 mm neměl mít hydroplán

v podstatě žádnou šanci. Stalo se však neuvěřitelné: když Japonec začal střílet,

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

hydroplán nezasáhl, přelétl nad ním, v tom okamžiku však byl sám zasažen do ocasní části palbou kingfisheru a po chvíli se v plamenech zřítil do moře. Radosný pokřik podporučíka Gandyho zaznamenali radisté na všech lodích. Neúspěšný útok osamělého zera byl jedinou akcí japonského letectva za celý den.

Následující den, 17. únor, se měl stát pro americké úsilí o para-lyzování japonské obrany rozhodujícím, zejména vzhledem k nevalným výsledkům z předchozího dne. Od rozbřesku se zdálo, že tomu skutečně tak bude, neboť počasí se výrazně zlepšilo, nebe bylo jasné a viditelnost velmi dobrá. Kromě ostřelování ostrova zahrnoval program pro tento den i útoky stíhaček na nepřátelská zařízení na blízké Čičidžimě, vyhledávání a zneškodňování min u pobřeží Iwodžimy a průzkum invazních pláží skupinami potápěčů. K ulehčení velmi nebezpečné práce potápěčů z demoliční skupiny kapitána Hanlona - při plnění svých úkolů budou napl- no vystaveni nepřátelské palbě bez možnosti krytí nebo obrany- kontradmirál Blandy rozhodl, že je budou chránit jak velké bojo- vé lodí, tak i torpédoborce a invazní dělové čluny.

Bitevní lodí a křižníky zaujaly svá postavení už před sedmou hodinou ranní. Krátce po osmé hodině připlul ai do vzdálenosti necelých 700 metrů od východních invazních pláží tucet minolovek pátrajících po minách, protiinvazních překážkách, podmořských útesech a mělčinách, které by mohly v den D vylodovací vozidla a plavidla ohrozit. Z úbočí Mount Suribači na ně sice Japonci začali střílet z automatických zbraní, ale minolovky jako by to vůbec nebraly na vědomí. Před devátou hodinou se k Iwodžimě na 3000 metrů přiblížily bitevní lodí Nevada, Idaho a Tennessee a vzápětí se nad ostrovem objevila mračna kouře, písku a vulkanického popela, zvedaná explozemi granátů, které z hromovým rachotem opouštěly hlavně těžkých děl. Přes zákaz předčasného opětování palby vydaný generálem Kuribajašim Japonci zřejmě nedokázali snést pohled na velké lodí proplouvající v takové blízkosti a jejich pobřežní baterie odpovíděly. Kolem 9 hodiny se jim podařilo zasáhnout Tennessee, byli přitom zraněni čtyři muži z posádky, ale obrněnec sám neutrpěl žádné škody.

Půl hodiny nato, aby Japoncům zabránil v ostřelování lehce zranitelných minolovek, připlul těžký křižník Pensacola až na vzdálenost pouhých 1500 metrů k útesům lemujícím severní stranu invazních pláží; nebezpečná palba byla vedena právě odtud a křižník na ni chtěl odpovědět. Stejně jako v případě Tennessee bylo pokusení pro obsluhu japonského 150mm pobřežního děla příliš velké. Jeho první granát křižník minul o 50 metrů, a i když lod okamžitě zahájila úhybný manévř, Japonci se stačili zaměřit a během následujících tří minut ji zasáhli šestkrát. Bylo zdemolováno bojové informační středisko, na pravoboku byl zapálen letoun na katapultu, byl proražen trup a 120 členů posádky bylo zraněno a 17 zabito, mezi nimi i výkonný důstojník. Pensacola se stáhla dál od ostrova k uhašení požárů a provedení nezbytných oprav, nicméně ani za této situace neustala v ostřelování přiděleného sektoru; její hlavní děla se odmlčela pouze ve chvílích, kdy byli operováni zranění nebo když dostávali transfuze.

Minolovky ukončily svoji práci v 11 hodin. Do té doby propáraly více než sedmisetmetrový úsek příbřežních vod u vybraných vylodovacích pláží a žádné miny ani mělčiny či nebezpečné útesy

82 83

†

neobjevily. Když skončily, přišel čas pro nástup podmořské demoliční skupiny. Dopravní torpédoborce vezly čtyři pětadvacetičlenné týmy žabích mužů a pro ně určené výsadkové čluny. Ve vzdálenosti 3000 metrů od ostrova potápěči přestoupili z palub torpédoborců do spuštěných člunů a ty se vzápětí vydaly k linii pobřeží. Bylo rozhodnuto, že 500 metrů před plážemi potápěči čluny opustí a k pobřeží doplavou pod vodou. Jejich úkolem bylo zjistit, zda se těsně před plážemi - v prostoru, který nemohly prozkoumat minolovky - či na nich nenachází protiinvazní překážky, a pokud ano, tak je náložemi zničit, dále měli prohlednout povrch pláží a ověřit intenzitu přílivu a příboje. Jak již bylo řečeno, při této práci žabí muži podstupovali mimořádné riziko, proto také byla k jejich podpoře učiněna mimořádná opatření. Už samotné čluny, které je vezly, byly vybaveny raketomety k ostřelování pobřeží po dobu, kdy budou žabí muži pracovat, stejnou úlohu mělo plnit i dvanáct dělových člunů, vyzbrojených raketomety a 40mm kanony. Podpurnou palbu mělo poskytnout i sedm pro tento úkol vyčleněných torpédoborců a v případě potřeby měla zasáhnout i děla bitevních lodí.

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

Když připlouvaly čluny s potápěči a na Iwodžimu dopadaly ra-kety a granáty vystřelované množstvím lodních děl různých ráží, měli Japonci za to, že očekávaná invaze začala. I ted, v rozporu s rozkazy nařizujícími pozdržet obrannou palbu do doby, než in-vazní jednotky vstoupí na břeh, se téměř okamžité ozvala jejich děla umístěná jak na výšinách severně od pláží, tak na úpatí a úbočích Mount Suribači a přidaly se i minomety a automatické zbraně. Japonci se zpočátku zaměřili na americké dělové čluny. Tato jen slabě pancéřovaná plavidla ale bez zaváhání přijala ne-rovný boj, ve kterém nakonec všechna utrpěla menší či větší po-škození a mnoho mužů z jejich posádek bylo zabito nebo zraně-no. Všechny posádky prokázaly velkou statečnost a dělové čluny podporovaly operaci žabích mužů až do okamžiku, kdy byly při-nuceny ustupovat kvůli hašení požárů a provizornímu ucpání děr v proražených trupech. Poté se ale do boje vracely a znovu na ně dopadalyjaponské granáty a postihovalyje další ztráty. Po téměř hodinu trvající akci bylo z posádek dělových člunů 44 mužů zabi-to, 125 jich bylo zraněno a jeden člun byl tak těžce poškozen, že jej musela posádka opustit; vzápětí na to se převrátil a nezbylo, než aby jej poblíž se zdržující torpédoborec potopil několika vý- střely z děla. Ostatní dělové čluny sice souboj s japonskými bate- riemi přežily, ale za jakou cenu, to dokumentuje případ jednoho z nich, LCI(G)-409.* Ten se sice dovlekl k torpédoborci Terror, na který byli přemístění zranění a těla zabitých, coi bylo 60 pro- cent celé posádky malého plavidla. Pak ale muselo z torpédo- borce na člun přejít záchranné družstvo, aby mohla být rozsáhlá poškození alespoň provizorně opravena a aby se vůbec udržel na hladině. Jen šest ze dvanácti dělových člunů, které se podílely na zajištění operace žabích mužů, dokázalo po provedení nejnaléha- vějších oprav odplout vlastní silou na základnu na Saipanu, ostat- ní tam musely být dovlečeny. Pokud se týkalo dalších plavidel, kte- rá poskytovala podmořské demoliční skupině blízkou podporu, přímý zásah utrpěl pouze torpédoborec Leutze; 7 mužů posádky při tom bylo zabito, 33 zraněno a těžce zraněn byl i velitel lodi, korvetní kapitán B. A. Robbins.

Do 12.20 hodin se již všichni žabí muži, s výjimkou jednoho, který zmizel a jehož osud nebyl objasněn, od pobřeží Iwodžimy stáhli a byli vyzvednuti na paluby čekajících člunů. Při svém prů- zkumu zjistili, že žádné protiinvazní překážky nejsou ani ve vodě těsně u břehu, ani na vylodovacích plážích, že ani intenzita příbo- ie a přílivu není vysoká a že povrch pláží odpovídá předchozím mformacím - pokrývá je vrstva sopečného popela a škváry. Ně- kteří z nich dokonce vystoupili z vody a v dohledu japonských kulometčíků a odstřelovačů odebrali z pláží vzorky. Aby stahující se žabí muže a čluny, které je odvážely do bezpečí, ochránily, tři bitevní lodi použily kouřové granáty a zahálily celou oblast vý- chodních vylodovacích pláží do hustého kouře. To ale mělo i svou zápornou stránku, neboť pokračovat v ostřelování ostrova bylo možno, až se kouř rozptýlil.

Úkol podmořské demoliční skupiny ale neskončil prozkoumá- ním pláží na východní strany Iwodžimy. I když v tu dobu již bylo rozhodnuto, že na nich dojde k vylodění, přece jen nikdo nemohl s absolutní jistotou předvídat, co se ještě může do hodiny H při- hodit, a zda třeba jen část invazních jednotek nebude z nějakého důvodu nutno vysadit na plážích na západní straně. Proto po krát- kém oddechu žabí muži podruhé toho odpoledne nastoupili do výsadkových člunů, které se tentokrát vydaly k západním plážím.

* LCI(Gj - Landing Craft, Infantry (Gunboat) - péchotní výsadkový člun (dělový).

84 85

♀

Protože všechny dělové čluny podílející se na první fázi průzkumu byly poškozeny, starost o ochranu potápěčů plně převzaly tor-pédoborce, křižníky a bitevní lodi spolu s palubními letouny. Za-tímco bitevní lodi Idaho a Nevada pokračovaly v palbě na cíle na východní straně ostrova, Tennessee, Arkansas, Texas a těžký křiž- ník Tuscaloosa se zaměřily na stranu západní. Opět byla použita kouřová clona, tentokrát hned na začátku akce, ale Japonci přes-to potápěče a jejich plavidla ostřelovali, i když jen z ručních a automatických zbraní. Naštěstí neměli dobrou mušku a po dvě hodiny trvající průzkumu se všichni žabí muži vrátili a lodi po-dílející se na akci neutrpěly ani škrábnutí. Na západních plážích též nebyly nalezeny překážky, které by bránily eventuálnímu vylo-dění; potápěči objevili jen jednu nastraienou minu, kterou zne-škodnili.

Příznivé počasí, trvající 17. února po celý den, umožnilo palub-ním letounům útočit na japonská postavení na Iwodžimě až do večerních hodin. Provedly celkem

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

226 vzletů, nepočítaje lety prů-zkumné a hlídkové. Soustředily se především na japonská dvou-účelová děla a protiletadlové automatické zbraně rozmístěné ko-lem letišť a v prostoru vylodovacích pláží. Osm stíhaček svrhlo i napalmové pumy, ale jak se ukázalo, bez valného účinku. Někte-ré pumy se při dopadu vůbec nevznítily, pravděpodobně díky vrs-tvě mékkého sopečného popela, do které se zabořily, a ostatní na takovém povrchu neměly co zapálit. Útočící palubní letouny mu-sely sice čelit silné protiletadlové palbě, ale naštěstí se Japoncům nepodařilo žádný z nich sestřelit. Odpoledne přiletělo z Marian 42 těžkých bombardérů typu Liberator, které z výšky 1500 metrů svrhly svůj náklad pum. Vyhodnocení náletu však naznačovalo, že ani liberatory nezpůsobily japonské obraně vážnější škody. V pozdních večerních hodinách předala zpravodajská služba velitelům invazních operačních svazů informace získané ze zachy-ceného japonského rádiového vysílání. Bylo z nich zřejmé, že Ja-ponci věří, že se jim během dne na Iwodžimě podařilo zmařit pokus o vylodění. Dokonce to oznámila i oficiální rádiová stani-ce Rádio Tokio s tím, že při akci bylo mimo jiné potopeno pět amerických válečných lodí včetně jedné lodi bitevní. Mylnému posouzení události podlehl i velitel japonského Spojeného loďstva admirál Soemu Tojoda, který zaslal veliteli námořních oddílů na Iwodžimě kontradmirálu Ičimaruovi depeši s textem:

"Navzdory velmi silnému nepřátelskému bombardování a ostře- lování vaše jednotka na Iwo chladně odhadla záměry nepřítele, zmařila první pokus o vylodění a klidně očekává další, rozhodnu- ta udržet Iwo za každou cenu. Toto vědomí mě naplňuje pýchou a přeji vám i nadále udržení vysoké morálky, odražení nepřítele, ať jsou jeho útoky jakkoliv intenzivní, a uhájení vnější obranné linie naší vlasti."*

V době, kdy Japonci jásali nad tím, jak zahnali nepřítele do moře, pozval velitel výsadkového podpůrného svazu kontradmi- rál Blandy do své kabiny na velitelské lodi Estes několik důstojní- ků štábu svazu, aby spolu se zástupci námořní pěchoty posoudili situaci po dvou dnech ostřelování a bombardování a dohodli, jak nejlépe využít třetího a posledního dne. Mnoho důvodů k radosti nebylo, neboť podle všeho se v právě uplynulých dvou dnech vel- ké škodyjaponské obraně způsobit nepodařilo. Nicméně exploze leteckých pum a granátů těžkých lodních děl v řadě případů naru- šily a někdy i úplně zničily maskování palebných postavení japon- ských děl a automatických zbraní. Kromě toho ostřelování pláží a jejich okolí raketami a kanony výsadkových člunů, které spolu s dalšími akcemi podporujícími operace podmořských demolič- ních oddílů vyvolalo u obránců dojem, že začíná vylodění, je při- mělo zahájit palbu a demaskovat další palebná postavení. Byla to jedna z mála závažných chyb, kterých se během obrany Iwodži- my japonská posádka dopustila. Pozoruhodné je, že při pověstné japonské disciplíně se tak stalo i navzdory výslovným rozkazům generálporučíka Kuribajašiho, který si možné riziko uvědomoval a snažil se mu předejít. Kdyby totiž všechna předčasně odhalená obranná zařízení zůstala utajena až do hodiny H, a tím také plně akceschopná, mohla vylodující se vojska utrpět velké ztráty. Na- štěstí pro Američany se řadu z nich po objevení podařilo ještě včas vyřadit.

Poznatky získané 17. února vedly k určité změně původních plánů předinvazní neutralizacejaponské obrany. Zástupce námoř- ní pěchoty podplukovník Donald M. Weller na poradě u kontrad-mirála Blandyho žádal, aby poslední den ostřelování byla veškerá palebná kapacita soustředěna na obranná zařízení nacházející se v bezprostřední blízkosti východních vylodovacích pláží, to zna-

* Newcomb. R. F.: Iwo Jima. str. 82-83.

86 g7

♀

mená na ta nepřátelská postavení, z nichž mohla být na pláži ve-dena přímá palba. Kontradmirál Blandy souhlasil.

V neděli 18. února, v den D-1, v 7 hodin 45 minut ráno vydal kontradmirál Rodgers, velitel Palebného a krycího svazu, svým bitevním lodím a křižníkům rozkaz "přiblížit se k pobřeží a začít". Čtyři bitevní lodi a těžký křižník Chester připruly k ostrovu až na vzdálenost 2200 metrů a jejich 127mm, 203mm a 356mm děla

začala oblast východních pláží zasypávat tisíci granátů. Kontrad-mirál svolil, aby byla spotřebována veškerá munice kromě té, již bude třeba k podpoře samotného vylodění následujícího dne. Nejdůležitější úkol připadl dělostřelcům

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

na bitevních lodích Tennessee a Idaho, kteří měli palbou svých třiceti dvou 127mm a dva-ceti čtyř 356mm děl vyřadit japonské baterie umístěné nalevo od pláží na úpatí Mount Suribači a napravo od nich v prostoru bývalého lomu nad východní člunovou zátokou.

Kromě přestávek vynucených dešťovými přeháňkami ostřelo-valy obě lodi určené cíle po téměř pět hodin, Tennessee vypálila vedle granátů menší ráže 333 nábojů ráže 356 mm a Idaho jich spotřebovala 280. Pozorovatelé viděli, jak v některých případech při přímých zásazích obrovité projektily doslova vyrvaly nepřátelské železobetonové pevnůstky ze země. Počasí se bohužel oproti předchozímu dnu zhoršilo, viditelnost byla jen průměrná a největší potíže působil častý déšť. Nicméně když krátce před půl sed-mou večer lodní děla umlkla, bylo zřejmé, že se podařilo zasadit japonskému obrannému systému v oblasti vylodovacích pláží cítný úder. Z 201 hlavních cílů označených v tomto prostoru bylo 11 pobřežních děl a 22 z 33 nebezpečných dvouúčelových děl ráže 127mm zničeno nebo těžce poškozeno, stejně tak dopadlo i 16 z 20 velkých bunkrů a téměř polovina z 93 železobetonových pevnůstek. Prakticky všechny tyto škody způsobila japonské obranné lodní děla, letecké útoky žádoucího efektu nedosáhly. I tentokrát přiletěl z Marian svaz těžkých bombardérů a již podruhé je počasi natolik zaskočilo, že nálet musel být odvolán. Palubní letouny z letadlových lodí kontradmirála Durgina vzletly 18. února proti cílům v těsné blízkosti pláží osmadvacetkrát; celkem provedly ve třech předinvazních dnech 612 vzletů, tři letouny při nich japonská protiletadlová palba sestřelila, osádky se však podařilo zachránit.

Ve 21 hodin 30 minut, kdy se americká plavidla stahovala na

volné moře, nečekaně udeřilo několik japonských letadel. Mino- lovkou Gamble zasáhly dvě 250kilogramové pumy, jedna z nich explodovala v kotelně, kde způsobila rozsáhlé škody a na dvou místech prorazila těsně u kýlu trup. Pět námořníků přitom bylo zabito a devět zraněno. Okamžitě přispěchaly na pomoc dva torpédo- borce, z nichž jeden přebíral zraněné a druhý vzal minolovku do vleku do doby, než dorazí vlečná loď. Prakticky ve stejnou dobu zaútočil jiný japonský letoun na torpédoborec Blessman. Náletem zezadu se japonskému pilotovi podařilo posádku Blessmanu překvapit a svržená puma zdemolovala přední kotelnu a nad ní se nacházející ubytovací prostory. V nich odpočívali příslušníci podmořských demoličních oddílů, kteří předchozího dne tak odvážně prozkoumávali příbřežní vody a pláže Iwodžimy. Odtud se jako zázrakem vrátili živí a nezranění, teď ale při nich štěstí nestálo, ; dva z nich japonská puma zabila na místě a 1 jich zranila. Tento večerní nálet byl jedinou úspěšnou akcí japonského letectva proti lodím amerického invazního uskupení provedenou před dnem D. Když 18. února večer zahalila Iwodžimu noční tma, skončila první fáze velké výsadkové operace. Následující den měla započít fáze druhá a rozhodující. Byla očekávána s netrpělivostí, ale i s obavami. Velitel námořní pěchoty Tichomořského loďstva generálporučík Holland Smith o onom večeru ve svých pamětech napsal:

"Bezprostřední blízkost akce a odpovědnost za operaci, které jsme se obávali nejvíce ze všech dosud provedených, na nás těžce doléhala... Byl jsem si jist, že na Iwodžimě ztratíme 15 000 mužů. Toto číslo vzešlé z našich odhadů zpracovaných v Pearl Harboru představovalo absolutní minimum, i když někteří z mych důstojníků optimisticky předpovídali nižší počet. Pokud se týkalo námořní pěchoty, při přípravě jsme učinili vše, co bylo v lidských silách, abychom ostrov obsadili tak rychle a úspěšně, jak to jen bude možné. Měli jsme vylodit 60 000 mužů útočných jednotek a odhad, že každý čtvrtý bude zabit nebo zraněn, nikdy neopouštěl moji mysl. Neobával jsem se o výsledek bitvy, věděl jsem, že zvítězíme. Vždyjsme zvítězili. Ale úvahy o ceně zaplacené ztracenými životy mi způsobily mnoho bezesných nocí."*

* Smith, H. M., Finch, P.: Coral and Brass, str. 253-254.

88 89

♀

Den D

V šest hodin ráno dne 19. února dorazil do blízkosti Iwodžimy velitel spojeného expedičního svazu (51. operační svaz) viceadmirál Richmond Kelly Turner s

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

hlavními silami svazu. Stovky nově přibylých lodí se připojily k výsadkovému podpůrnému svazu (52. operační svaz) kontradmirála Blandyho, který po tři dny děly svých bitevních lodí, křižníků a torpédoborců a letouny z eskortních letadlových lodí útočil na japonská obranná zařízení na Iwodžimě. Blandy také do Turnerova příchodu velel všem silám podílejícím se na předinvačních operacích, nyní převzal velení Turner. V tuto chvíli mu přímo podléhalo více než 450 plavidel a podporovaly ho i dvě operační skupiny rychlých letadlových lodí 58. operačního svazu viceadmirála Mitschera, které do blíz-kosti Iwodžimy připluly předchozího dne odpoledne, po ukonče-ní náletů na cíle v Japonsku. Šlo o největší námořní uskupení, jaké se dosud v Tichomoří objevilo.

Od rozednění vše nasvědčovalo tomu, že tentokrát bude poča-sí přát útočníkům. Turner, obhlížeje situaci z paluby své velitelské lodi Eldorado, poznamenal, že při iádne z předchozích vylodo-vacích operací, jichž se účastnil, ať na Guadalcanalu, či v Gilber-tových a Marshallových ostrovech, nebo v Marianách, nikdy ne-zažil příznivější povětrnostní podmínky. Vál jen slabý severní vítr, obloha byla až na pár mráčku jasná a viditelnost byla v podstatě neomezená. Moře bylo klidné a na vylodovací pláži nedorážel téměř žádný příboj. To bylo obzvlášť důležité, neboť u zvolených pláží se břehy dosti prudce svažovaly k vodní hladině a i mírný příboj mohl vylodovacím plavidlům a vozidlům působit potíže-o čemž se bohužel invazní vojska zanedlouho přesvědčila.

Součástí Turnerova Spojeného expedičního svazu byl i Útočný svaz kontradmirála Harryho W. Hilla, do nějž byly zařazeny do-pravní lodi vezoucí 4. a 5. divizi námořní pěchoty: 4. divize se nacházela na 24 lodích transportní skupiny komodora Henryho C. Flaganana a 5. divize na 22 lodích transportní skupiny komo-dora Johna B. McGoverna. Už krátce po šesté hodině ranní do-stalo 50 000 námořních pěšáků tradiční vydatnou snídani, což byl biftek s vejci. Poté mnohé z nich zvědavost přiměla vyjít na horní paluby a pohlédnout na necelých pět mil vzdálený ostrov, který se zakrátko stane cílem jejich útoku. V ranním oparu viděli jen ob- rysy pobřeží a čnicí kužel Mount Suribači. V tuto chvíli ještě nic nenásvědčovalo tomu, jaké peklo je tam čeká a kolik z nich se z tohoto ostrova už nikdy nevrátí. Jen o několik hodin později je- den z mužů, kteří ráno obhlíželi poklidné kontury Iwodžimy, když byl zraněn převážen na nemocniční lod, vyjádřil jen jedno zbož- né přání: "Pro pána boha doufám, že u* nebudeme muset jít na žádný další z těch mizerných ostrovů. Tento námořní pěšák- náležející k těm šťastným, protože přežil - nemohl tušit, že než válka v Tichomoří skončí, čeká jeho kamarády dobývání ještě jed- noho, a ještě mizernějšího ostrova.

r v 6 hodin 40 minut, dvě hodiny dvacet minut před hodinou H, znovu obrátily lodi Palebného a krycího svazu kontradmirála Rodgerse hlavně svých děl k pobřeží Iwodžimy a pokračovaly v ničivém díle započatém před třemi dny. Začalo nejtěžší ostřelo- vání předcházející hodinu H, k jakému zatím za celou dobu 2. svě- tové války došlo. Rodgersovo uskupení tentokrát podpořily svými osmnácti 406mm a čtyřiceti 127mm děly mohutné bitevní lodi 58. operačního svazu North Carolina a Washington, připojily se i baterie lehkých křižníků Santa Fe a Biloxi a těžkého křižníku Indianapolis, které oba obrněnce doprovázely. Byla to poslední příležitost k umlčení japonských palebných postavení kontrolují- cích jak koridory, kterými budou za více než dvě hodiny připlou- vat k Iwodžimě vylodovací plavidla a vozidla, tak i prostor samot- ných vylodovacích pláží.

: Dělostřelci na celkem 8 bitevních lodích, 5 těžkých a 3 lehkých křižnících a 10 torpédoborcích si toho byli dobře vědomi. Stovky tun rozžhavené oceli dopadaly na pláže, na Mount Suribači, na plochy letišť a na oblast severně od pláží, s jejími kopci a roklemi, skrývajícimi četná ohniska japonské obrany. Slehaly plameny a valil se kouř, zdálo se, ie i mrtvý kráter Mount Suribači se pro- budil k životu, když se nad ním začala vznášet tmavá mračna. North Carolina, Washington a čtyři bitevní lodi svazu kontradmi- rála Rodgerse spolu se čtyřmi křižníky a osmi torpédoborci zamě- řily své ničivé úsilí na oblast východních pláží a dvě bitevní lodi se čtyřmi křižníky a dvěma torpédoborci na západní pláži a blízké okolí. V 8 hodin 3 minuty bylo ostřelování ostrova nakrátko pře- rušeno, aby mohlo zasáhnout 120 stíhaček a bombardérů z palub

* Iwo Jima before ff hour Harpers Magazine, květen 1945.

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

Shermana, které se v tu dobu zdržovaly necelých 65 mil severozápadně od Iwodžimy. Palubní letouny dorazily ve dvou vlnách a útočily pumami, raketami, napalmem, kanony i kulomety. Plán náletu byl předem projednán na poradě letců s důstojníky řídicími leteckou podporu invazních sil. Velitelem skupiny 24 corsairů z letadlové lodi Essex byl podplukovník William A. Millington. Ten si dobře pamatoval, jak jej na poradě plukovník námořní pěchoty upozorňoval, že japonská postavení jsou doko-nale maskována, a pokud nebude břichem své stíhačky "škrábat" o pláž, neuvidí je. Corsairy nyní skutečně prolétaly pár metrů nad zemí a všechna podezřelá místa kropily proudy střel. Nálet trval jen o něco málo víc než deset minut. Před hodinou H mělo ještě přiletět 44 liberátorů letectva pozemních vojsk z Marian. Nakonec se ale nad Iwodžimou objevilo jen 15 těchto velkých letounů, které ze značné výšky svrhly na oblast východních pláží 19 tun pumetrákových pum.

Zatímco útočily palubní letouny, bojová plavidla se ještě víc přiblížila k pobřeží a v 8.23 jejich děla znovu zaburácela. Do hodiny H zbývalo necelých čtyřicet minut a dělostřelci na všech lodích si teď naplno uvědomovali, že právě jimi vystřelený granát nebo raketa může ještě v poslední chvíli vyřadit nepřátelské dělo či kulomet, a zachránit tím život mnoha námořním pěšákům; proto jak minuty uplývaly, palba nabývala na síle. Hromové dunění 406mm děl se mísilo s hukotem salv 127mm a 203mm baterií křižníků a torpédoborců. Jen v poslední půlhodině lodní děla vypálila více než 8000 granátů všech ráží. Poprvé v Tichomoří dostal příleži-tost i úplně nový typ invazních plavidel označovaných jako LCS(L)*. Dvanáct těchto člunů opustilo v 7 hodin 40 minut nástupní linii a zamířilo k Iwodžimě. Po přiblížení se vystřelily rake-ty do prostoru 20-60 metrů za pláž, poté provedly obrát o 90 stupňů a proplouly podél pobřeží za neustávající palby ze všech svých zbraní. V 8.54 útok skončil a vracely se k nástupní linii. Bitevní lodi, křižníky a torpédoborce přenesly deset minut před

* LCS(L) - Landing Craft, Support (Large) - podpurný výsadkový člun (velký). Tato plavidla byla téměř 50 metrů dlouhá a kaidé z nich bylo schopno vypálit salvu 120 raket ráie 116 mm a kromé raketometů bylo vybaveno i 40mm a 20mm kanony a kulomety ráie 12.7 mm.

hodinou H palbu dál do vnitrozemí. Když se obojživelná vozidla s námořní pěchotou nacházela už jen pár set metrů od pobřeží, ještě jednou se na scéně objevily palubní stíhačky. Ve snaze nedo-volit Japoncům vystrčit hlavy z úkrytů v nebezpečných minutách, kdy se výsadek dostává do prvního kontaktu s pobřežím, letouny opět přelétaly nízko nad terénem za neustávajícího rachotu svých palubních zbraní.

Ve chvíli, kdy lodní děla přenesla palbu za pláž, což byl okamžik označující ukončení předinvazní palebné přípravy, nebylo ještě možno odhadnout, jaké škody japonské obraně způsobila. Nezbyvalo než doufat, že desetitisíce vystřelených granátů, raket a minometných nábojů spolu s leteckými útoky alespoň vý-razně sníží nebezpečí, kterému budou invazní vojska vystavena na samém počátku útoku. S jistotou to za pár minut posoudí námořní pěšáci, jejichž výsadková vozidla už měla pobřežní li-nii na dosah.

Při dřívějších invazních operacích prováděných spojeneckými vojsky v Tichomoří se běžně stávalo, že jakmile výsadkové jednot-ky dorazily k plážím, byla podpurná palba lodních děl přenesena příliš daleko do vnitrozemí. Dělo se tak z obavy, aby vylodující se vojáky neohrozila. Ale na druhé straně toto dobře míněné opatře-ní Japoncům umožnilo vylézt z úkrytů, ve kterých palebnou pří-pravu přečkali, a vojskům vstupujícím na břeh se postavit na od-por. Útočníci při tom většinou utrpěli značné ztráty, názorným příkladem bylo vylodění na Saipanu. Aby se něco podobného nestalo na Iwodžimě, byla vypracována metoda pohyblivé paleb-né bariéry vedené ne už nejtěžšími děly, ale 127mm bateriemi křižníků a torpédoborců. Její podstata spočívala v tom, že graná-ty měly dopadat asi 400 metrů před útočící jednotky a v přímé závislosti na jejich postupu se měla palebná bariéra posunovat tak, aby čtyřsetmetrová vzdálenost, považovaná za dostatečně bezpečnou, zůstávala stále zachována. Samozřejmě že tento sys-tém vyžadoval dokonalou spolupráci postupujících jednotek s lod-ními dělostřelci. Proto každá lod měla vyslat k útočné jednotce-zpravidla šlo o prapor -, pro kterou bude palebnou podporu zajiš-ťovat, skupinu takzvaných pobřežních pozorovatelů. Pozorovate-lé měli na lod vysílačkou oznamovat každé zdržení nebo zrychle-ní postupu, potřebu opakovaně ostřelovat určitý prostor, nebo soustředit palbu na nově objevený, či stále odolávající cíl, který

bylo nutno zničit. Třeba říci, že přes všechnu náročnost se systém pohyblivé palebné bariéry na Iwodžimě osvědčil.

V 6 hodin 45 minut ráno 19. února 1945 vydal viceadmirál Turner rozkaz „vyloďte invazní vojska!“. V předchozích kapitolech je popsáno, kolik toho bylo třeba vykonat, aby mohl velitel Tichomořských výsadkových sil vyslovit těchto pár slov. Ted ta chvíle přišla.

Velké tankové výsadkové lodi zdržující se v takzvané transport-ní oblasti, asi 4000 metrů od Iwodžimy, spustily přední rampy a na vodu začala vyjíždět obojživelná vozidla LVT(A) s osmi pra-pory námořní pěchoty prvních útočných vln. Poté co se zformovala, vytvořila LVT asi 3500 metrů od ostrova nástupní linii rov-noběžnou s vylodovacími plážemi. Na jejích obou koncích byla umístěna kontrolní vozidla, na nichž se jako pozorovatelé zdržovali zástupci velitelů obou útočných divizí, za 4. divizi brigádní generál Franklin A. Hart a za 5. divizi brigádní generál Leo D. Hermle. Uprostřed linie se nacházelo vozidlo centrální kontroly. Plánovači DETACHMENTU rozdělili pláž, táhnoucí se v délce zhruba 3200 metrů od Mount Suribači na severovýchod k Tv-chodní člunové átoce, na sedm asi 450metrových úseků. Ty byly zleva doprava (od Mount Suribači k východní člunové zátoci) označeny jako pláž Zelená, Červená 1, Červená 2, Žlutá 1, Žlutá 2, Modrá 1 a Modrá 2. Na třech levých plážích se měly hned v první fázi vylodit prapory dvou pluků 5. divize námořní pěchoty a na čtyřech pravých prapory dvou pluků 4. divize námořní pěchoty. Přesně v 8 hodin 30 minut se objevila na stožáru LVT centrální kontroly signální vlajka a 68 vozidel 2. obojživelného obrněného praporu podplukovníka Reeda M. Fawella vyrazilo k pobřeží. Pod-le odhadu měla vozidla vzdálenost tři a půl kilometru překonat za 30 minut. Za první vlnou, s odstupem 250-300 metrů, opouštěly nástupní linii další. V osmi vlnách přirážejících k pobřeží v pět-minutových intervalech mělo být v necelých 45 minutách vysa-zeno 9000 mužů.

První vlna LVT dosáhla břehů Iwodžimy v přesné stanovenou dobu, tj. v 9.00 hodin. Za ní přistávaly další. Pásová obojživelná vozidla vyjížděla z vody na pláž - ajaponská obrana mlčela. Celý vylodovací manévř zpočátku probíhal tak bezproblémově, že ně-kterí námořní pěšáci už začínali věřit, že předinvazní ostřelování

a bombardování nepřítele zcela paralyzovalo. Byli však jiní, kteří měli stále v paměti zkušenosti z Tarawy, Peleliu a Guamu. Tam se také po mohutném bombardování a palebné přípravě zdálo, že nemohl zůstat kámen na kameni a že žádná obrana nemůže tako- vé peklo přestát. Brzy zjistili, jak moc se mýlili.

Prvním nepřijemným překvapením, které Iwodžima vojákům

útočných jednotek přichystala, bylo zjištění, že hned za plážemi je tři metry vysoká srázná terénní terasa, která postupující obojži- velná vozidla nejen zastavila, ale současně jim i znemožňuje vést palbu na cíle nacházející se dál ve vnitrozemí. Jen několika vozi- dlům, která objevila místa, kde terasu narušily exploze pum a gra- nátů, se podařilo projet a dosáhnout vzdálenosti 50 až 75 metrů za plážemi. Druhé nežádoucí překvapení na sebe nenechalo dlou- ho čekat. Ukázalo se, že vulkanický popel a škvára vytváří povrch s ještě menší pevností, než předpokládaly předinvazní odhady. I I pásová vozidla se pohybovala obtížně a námořní pěšáci, kteří je opustili v naději, že kritické úseky rychle přeběhnou, se nořili až po kotníky a nakonec byli rádi, ie se zbraněmi a ostatním vybave- ním, což u většiny z nich znamenalo zátěž kolem 50 kilogramů, jsou schopni vůbec jít.

K okraji pláží zatím přirážela jedna výsadková vlna za druhou. Už 7 minut po deváté hodině to byla třetí vlna s 1200 muži, o pět minut nato 1600 mužů čtvrté vlny a další následovaly. O účinné japonské obraně se zatím nedalo hovořit, do příbřežních vod do- padlo jen pár dělostřeleckých granátů a minometných střel. Na samotných pláích byly pro námořní pěšáky hlavním nebezpečím položené miny. Ale zkrátka se měla situace radikálně změnit. Z osmi praporů 4. a 5. divize námořní pěchoty, které tvořily před- voj invazních vojsk, vstupovaly na Zelenou pláž na levém křídle vy- lodovacího prostoru u Mount Suribači 1. a 2. prapor 28. pluku 5. divize, vpravo od nich, na plážích Červená I a Červená 2, to byly 2. a 1. prapor 27. pluku 5. divize, na dalších plážích Žlutá 1 a Žlutá 2 se vylodovali příslušníci 1. a 2. praporu 23. pluku 4. divize a ko- nečně na posledních plážích Modrá 1 a Modrá 2, zcela vpravo u východní člunové zátoky, to byly 1. a 3. prapor 25. pluku 4. divize. Jak k

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

plážím připlouvaly desítky obojživelných LVT a muži vy- loďených jednotek zahajovali pomalý a namáhavý postup do vni- trozemí, japonská obrana se začala ozyvat. Zpočátku jakoby vá- havě, ale zakrátko se jak intenzita, tak i přesnost nepřátelské pal- 94 95

♀

by zvyšovaly. Bylo zřejmé, že tentokrát, jak přikazovala koncepce statické obrany naplánovaná generálporučíkem Kuribajášim, se obránci po dobu předinvazního ostřelování a bombardování stáh- li do úkrytů v jeskyních, bunkrech a pod zemí, a když se v hodinu H palba lodních děl přenesla do vnitrozemí, vrátili se do obran- ných postavení a namířili hlavně svých zbraní na postupující ná- mořní pěšáky. Situaci vyloděných Američanů zhoršovala skuteč- nost, že jak na plážích, tak i v jejich blízkosti se prakticky nebylo možno nijak skrýt. Když se pokoušeli zakopat, sypký písek a sopeč- ný popel vyhrabané jámy zasypávaly tak rychle, že vechno úsilí nebylo k ničemu. Někteří velitelé ohrožených jednotek si proto rádiem vyžádali pytle, které po naplnění pískem posloužily k jakés takés ochraně zraněných nebo se za ně bylo možno skrýt ve chví- lích, kdy se postup zastavil.

Japonská palba začala tvrdě dotírat i na připlouvající obojživelná vozidla. Řada z nich byla zasaena a stejně byly postiženy i vý- sadkové čluny přiváiející džípy a nákladní auta. Ale i když se jim podařilo dosáhnout pobřeží, nebylo vyhráno. Jakmile vozidla po spuštěných rampách sjela na pláže, okamžitě uvázla ve zrádné vrstvě písku a popela. Proděravělé čluny se u břehu zatím potápě- ly. V 10.05 hodin přivezly tři střední výsadkové lodi na žluté plá- že 16 tanků 4. tankového praporu podplukovníka Richarda K. Schmidta, náleiejícího ke 4. divizi. I pro tanky opatřené pásy bylo obtížné dostat se nabřeh a jejich těžkosti neskončily ani poté, co se jim to se značným úsilím podařilo - postoupily ani ne 150 metrů a už tři z nich najely na miny. Nicméně navzdory nepřátelské pal- bě a přes všechny potíže proudili vojáci, vozidla a materiál na plá- že dál; během hodiny a půl od okamžiku, kdy první námořní pě- šák vstoupil na půdu Iwodžimy, bylo na pobřeží jii všech osm útočných praporů.

Jak nabývala na síle obranná palba nepřítel, zintenzivňovala svoji podporu vyloděným vojskům i bojová plavidla. Před poled- nem se především soustředila na vytváření palebné přehrady, izo- lující oblast pláží s vylodujícími se námořními pěšáky od vnitro- zemí, což bylo hlavním úkolem 127mm baterii torpédoborců, kríi- níků a děl pomocné výzbroje bitevních lodí. Současně, podle po- žadavků útočných jednotek předávaných skupinami pobřežních pozorovatelů, se lodní dělostřelci snažili ničit konkrétní označe- né cíle. Námořní pěšáci, čelící stále narůstajícímu odporu, ob-

96 .. 97

♀

zvlášt oceňovali pomoc, které se jim dostávalo od bitevní lodi Nevada. Její velitel kapitán H. L. Grosskopf, bývalý dělostřelecký důstojník, slíbil, že z celého loďstva právě Nevada poskytne invaz- ním vojskům nejúčinnější palebnou podporu, a svoje slovo plnil. Už před desátou hodinou dopolední, kdy si 127mm děla nedoká- za poradit s čerstvě objeveným betonovým bunkrem za pláii Červená 1, který námořním pěšákům bránil v postupu, kapitán Grosskopf nařídil namířit na něj hlavní děla. Několik 356mm gra- nátů smetlo vrstvu písku, kterou byl bunkr maskován, obnažilo jej a natolik poškodilo, že všichni měli za to, že je zcela vyřazen. Kolem jedenácté hodiny však bunkr ožil a z něj vedená kulomet- ná palba zle zatápěla pěšákům 2. praporu 27. pluku postupujícím z pláže Červená 1 k západnímu pobřeží ostrova. Prostřednictvím pobřežních pozorovatelů odešla na Nevadu žádost o pomoc

a tentokrát už kapitán Grosskopf nehodlal dát Japoncům šanci. Do komor hlavních děl zajely protipancérové střely, následovaly dávky prachové náplně, masivní závěry se uzavřely a děla zaburá- cela. Po několika přímých zásazích se železobetonový bunkr na- vzdory vši své odolnosti doslova rozpadl. Odpoledne, krátce po třetí hodině, pozorovatelé na Nevadě zahlédli japonské dělo umís- téné v jeskyni v rozeklaném terénu severně od pláží. Japonci vždy dělo přisunuli k ústí jeskyně, rychle vystřelili pár granátů na plá- že, které měli jako na dlaní, pak dělo stáhli a po chvíli celý postup zopakovali. Měli ale smůlu, pozorné oči hlídek na palubě Nevady je přesto zahlédly. Situaci vyřešily dva přesně zamířené 356mm granáty. Po zásahu ústí jeskyně se celá část pobřežního útesu od- lomila, a japonské dělo zůstalo bezmocně viset na skalisku nad mořem.

To byly jen malé ukázky podpory útočících invazních jednotek bojovými plavidly

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

Tichomořského loďstva. Obdobných situací bylo na Iwodžimě zaznamenáno nepočítaně. Účinnost palebné podpory byla přímo úměrná vysokému stupni výcviku, vybavení a všestranné připravenosti, které byly v této fázi války příznačné pro loďstvo operující v Tichomoří pod velením admirála Nimitze a mnoha dalších velmi schopných a zkušených důstojníků. Důka-zem může být následující příklad. Bitevní loď West Virginia s velitelem kapitánem Herbertem V. Wileym se podílela na operacích souvisejících s dobýváním Filipín, konkrétně na podpoře vylovení amerických vojsk v Leytském zálivu a později i v Lingayen-ském zálivu na Luzonu. Po tomto řadu týdnů trvajícím a pro po-sádku bezesporu vyčerpávajícím nasazení připlula West Virginia 16. února 1945 na základnu na atolu Ulithi k doplnění paliva, zásob a munice. Všichni na palubě se samozřejmě těšili, že si alespoň pár dnů odpočinou. Nicméně ve tři hodiny ráno následujícího dne obdržel kapitán Wiley od admirála Nimitze rozkaz nařizující co nejdříve odplout k Iwodžimě. V horečném tempu byla loď opatřena vším potřebným a už po rozednění se vydala k 900 mil vzdáleným Vulkánovým ostrovům. Do blízkosti Iwodžimy dorazila v 10.45 hodin v den D a kapitán Wiley se hlásil u velitele Palebného a krycího svazu kontradmirála Rodgerse. Obdržel potřebné mapy a kopie rozkazů, bylo mu určeno palebné postavení a během necelých dvou hodin od připlutí již West Virginia ostře-lovala cíle v blízkosti Mount Suribači.

Jak k plážím připlouvaly další vlny útočných jednotek, nastal čas zahájit systematický postup do vnitrozemí. Už při plánování DETACHMENTU bylo rozhodnuto, že na Zelené pláži, na levém křídle předmostí, se vylodí dva prapory 28. pluku 5. divize. V první fázi bude jejich úkolem obsadit asi 600 metrů širokou šíji oddělující jižní část ostrova s Mount Suribači od části severní. Pak přijde to nejdůležitější: dobýt Mount Suribači skrývajících spoustu palebných postavení, umožňujících Japoncům s dokonalým přehledem ostřelovat invazní pláže a celou jižní a střední část ostrova. Plánovači si dobře uvědomovali, že pokud nebudou japonská děla, minomety a kulomety skryté v bunkrech a jeskyních na Mount Suribači umlčeny v co nejkratší době, způsobí výsadkovým vojskům velké ztráty jak na lidech, tak na bojové technice a na vyloženém válečném materiálu a zásobách. Tím pozoruhodnější bylo rozhodnutí svěřit tento klíčový úkol jednotkám divize, která dosud neprošla ani bojovým křtem. Jak ale ukázaly následující dny, byla to správná volba.

1. prapor 28. pluku vstoupil na Zelenou pláž přesně v hodinu H a okamžitě zahájil postup po ostrovní šíji k západnímu pobřeží. Údernými jednotkami byly roty B a C. Přesná palba japonských ručních zbraní vedená ze stanovišť na úpatí a úbočí Mount Suribači si ale brzy začala vybírat krvavou daň. I největší optimisté rychle vystřízlivěli, bylo zřejmé, že za každý metr bude třeba draze platit. Intenzita nepřátelské palby znemožňovala koordinovan-

98 99

♀

vaný postup, některé jednotky doslova přitiskla k zemi a vpřed se v den D se obzvláště vyznamenávalo minometné družstvo roty A. probíjely jen malé skupinky. Přitom mnoho japonských postav - Například poté co byl odhalen japonský 90mm minomet, působí-ní bylo tak dobře maskovaných, ie někdy trvalo značné dlouho, cí útočícím jednotkám velké potíže, jej velitel druistva poručík nei je námořní pěšáci objevili a nei mohli po oznámení potřeb- chard H. Sandberg zaměřil s takovou přesností, že po několika ných údajů zasáhnout dělostřelci z bojových lodí. A to, co Ameri- výstřelech Japonci nevydrieli a své postavení opustili. A to poručané mohli vidět, je nepovzbudilo - podél celé ostrovní šíje, kteří dokázal za situace, kdy jeho vlastní minomet byl poškozen rou museli projít, se táhla souvislá řada pevnůstek a bunkerů. Za deformací talířovitého ložiště. Před polednem byl ale poručík této situace útok mnohdy pokračoval jen díky tomu, že velitelé Sandberg zraněn a z bojiště evakuován. Stejným způsobem bojo-a často i prostí vojáci dokázali své spolubojovníky v rozhodnou valí i další minometčíci útočných jednotek a díky jim byla přechvilí strhnout osobní statečnost a povzbudit k překonání krizové fáze řada kritických okamžiků, neboť strmá dráha letu minomet-vých momentů. Když rotu B kapitána Dwayna E. Mearse zastavily střel umiňovala - na rozdíl od všech ostatních zbraní - začala vražedná palba vedená z japonského bunkru, který nebylo možné zasáhnout i nepřítel skrývajících se v okopech a postaveních chránit, kapitán vyrazil vpřed s pistolí v ruce a svoje muže přitahoval navršeným pískem a zeminou. měl překonat několik kritických metrů otevřeného prostoru. Jak- Úkolem 28. praporu 28. pluku bylo postoupit z pláže Zelená asi mile se dostali těsně k bunkru, už jej dokázali náložemi výbušnin 300 metrů do vnitrozemí, pak se obrátit na jihozápad a útokem

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

zničit. Kapitán Mears byl při tom vážně zraněn, vedl ale rotu dál na Mount Suribači chránit levé křídlo invazních vojsk. Když se až do chvíle, kdy se zhroutil. Později svému zranění podlehl. Na- ukázalo, jak úspěšné japonská obrana přežila předinvazní bom-pravo od roty B postupovala rota C kapitána Phila E. Roacha. bardování a ostřelování a jak účinného odporu je schopna, bylo Netrvalo dlouho a za podobné situace byl zraněn i on, a musel být jasně, ie 2. prapor sám na Mount Suribači zaútočit nemůže. Veli-evakuován. tel 28. pluku plukovník Harry B. Liversedge proto poíádal velite- v 10.35 dosáhlo pět mužů roty B západního pobřeží Iwodžimy le 5. divize generálmajora Rockeyho o uvolnění 3. praporu pluku, a o třicet minut později se k nim připojilo dalších sedm. Nezna- který dosud tvořil součást divizních záloh. Generál souhlasil. Pra-menalo to, že všichni ostatní padli nebo byli zraněni - mnoho jich por na nástupní linii přestoupil do výsadekových člunů a ve 12.10 zastavila nebo jen zdřela vraiedná japonská palba a likvidace obdržel rozkaz k vylodění. Jak se čluny blůily k pobřeží, snesla se ohnisek odporu; ale fakt, že z východních pláží se po ostrovní šíji na ně prudká palba vedená jak z Mount Suribači, tak z pahorků vydaly dvě rot, tedy minimálně 250 mužů, a na západní pobřeží lemujících ze severu výsadekové pláie. Byla daleko intenzivnější jich došlo jen 12, něco vypovídá o charakteru bojů, které Ameri- a ničivější nei ta, která před několika hodinami vítala I. a 2. pra-čané museli na Iwodžimě svádět od prvního dne. Námořní pěšá- por. Nicméně krátce po jedné hodině odpolední již byla větší ci se sice probjovali na západní pobřeží, ale linie, která by nepro- část 3. praporu na pláiih, ale zaujetí postavení na společné li-dyšné oddělila jižní část ostrova s Mount Suribači od severní čás- nii s 2. praporem si vyíádalo další dvě hodiny. V 15.15, po paleb-ti, tím ještě vytvořena nebyla. Na ostrovní šíji stále zůstávala řada né přípravě zajišřované lodními děly, byly oba prapory připrave-japonských postavení, která pěšáci při svém postupu obešli, ajiná, ny vyrazit k Mount Suribači. která ani nezpozorovali, neboť Japonci vyčkávali, ai je Američa- Na tak silnou obranu, jakou Japonci soustředili na Mount Suri-né přejdou, a pak jim z nich vpadli do zad. Na jejich likvidaci se bači, nemohla námořní péchota útočit bez podpory obrněných měla podílet i rota A, uvolněná ze zálohy 1. praporu. vozidel. Proto jii v 11.30 byly na pláii Červená 1 vyloděny tanky že se postup útočných jednotek nezastavil, o to se zasloužily rot, 5. tankového praporu 5. divize. Rota měla 14 tanků typu i obsluhy účinných 60mm minometů, které ničily ohniska japon- Sherman, dva plamenometné, jeden buldozerový a jeden vyproš-ského odporu a vyháněly obránce z jejich chráněných postavení řovací tank. Hned na prvních metrech pláie si mohli tankisté ově-do otevřeného terénu, kde se stávali snadno zasažitelným cílem. řit, jak obtúné bude manévrování v mékkém popelu a písku a pře-

100 101

♀

konávání příkrých teras - navíc ui ta první, na kterou narazili, byla zaminovaná. V následujících hodinách byly postupně vylodo-vány další tanky 5. praporu, z nichž osm uvázlo hned na okraji pláže - pět pro poruchu pásů, vystavených mimořádné námaze při pokusech projet, jeden se zabořil, jeden najel na minu a po-slednímu vysadil motor. Třeba říci, ie ani dalším podpurným pro-středkům se nevedlo o mnoho lépe; například raketometný oddíl 28. pluku, vylodovaný ve stejnou dobu jako tanky, přišel o čtyři ze svých pěti nákladních automobilů s raketometry pár minut poté, co sjely z ramp invazních člunů; tentokrát byla příčinou palba ja-ponských děl.

Tanky rot, C nakonec vyjížděly do vnitrozemí po úzkém pruhu vyznačeném mezi plážemi Červená 1 a Červená 2 a kolem druhé hodiny odpolední se připojily k 1. praporu 28. pluku. Před zahá-jením útoku na Mount Suribači bylo nezbytné zabezpečit tyl útoč-ných jednotek zneškodněním všech japonských postavení, která se během dopoledního postupu k západnímu pobřeží jevílo vý-hodnější obejít. Jejich nebezpečnost ale nepominula a v nich ukrytí Japonci ted využívali každé příležitosti, kdy mohli Ameri-čany napadnout smrtící palbou. Plukovník Liversedge rozhodl k likvidaci těchto bunkrů a pevnůstek užít celou tankovou rotu. V obavě z min a nastražených pastí postupovaly obrněnce v ko-loně. Ale sotva vyjely, začalo na ně zběsile pálit jedno jediné, ale za to velmi dobře umístěné japonské protitankové dělo. Jeho pro-tipancérové granáty probily dvěma tankům věže a další zásah za-blokoval věž třetího. Bylo třeba soustředěné palby všech zbývají-cích tanků, než se japonské dělo podařilo zničit. Teprve potom mohli tankisté obrátit pozornost k nepřátelským bunkrům. Při jejich likvidaci byli natolik úspěšní, že již kolem čtvrté hodiny odpolední mohl plukovník Liversedge prohlásit vyčišřovací akci za skončenou a tanky odeslat do přední linie, kde měly zahájit útok 2. a 3. prapor. Obě jednotky však po celou dobu

ohrožovala tak těžká nepřátelská palba, že nebyly s to zaujmout náležitá výchozí postavení, což platilo zejména o 3. praporu podplukovníka Charlese E. Sheparda. Tanky sice vyjely až 200 metrů před pozici námořních pěšáků, když však osádky zjistily, že je pěchota ne-následuje, další postup zastavily.

V době, kdy se 3. prapor konečně zformoval na výchozí čáře, měl už podplukovník Shepard za to, že je na zahájení zteče poz-

102

dě, a prapor se proto začal zakopávat a připravovat na noc. Veli-tel 2. praporu podplukovník Chandler W. Johnson byl ale jiného názoru a v pět hodin odpoledne podporován tanky vyrazil. Za cenu značných ztrát postoupil 150 metrů, ale i tento zisk byl anu-lován, když přišel rozkaz stáhnout se a před soumrakem vytvořit obrannou linii na úrovni 3. praporu. Vyšší velení zřejmě dalo před územním ziskem přednost zajištění pozic, neboť všeobecně se očekávalo, že Japonci noci využijí k pokusu americké předmostí zlikvidovat. Tanky roty C ještě po nějakou dobu zůstávaly v před-sunutých postaveních, ze kterých ostřelovaly japonské pozice a současně chránily pěšáky budující provizorní obrannou linii. V 18.45 se stáhly asi 300 metrů za linii drženou pěchotou a jejich osádky se je s vynaložením velkého úsilí snažily alespoň zčásti zakopat, aby je ochránily před hustou palbou japonských velkorá-žových minometů, která nepolevovala ani po setmění.

V době, kdy z pláže Zelená mířily do vnitrozemí oba prapo-ry 28. pluku, napravo od nich, z pláže Červená 1 a 2, vyrážely 1. a 2. prapor 27. pluku 5. divize. 2. prapor, postupující z pláže Červená 1, se musel vypořádat s prvním japonským železobeto-ovým bunkrem, jedním z mnoha dobře maskovaných nepřátel-ských obranných postavení rozmístěných v jeho operačním pro-storu, už necelých padesát metrů po východu z pláže. I tento pra-por měl za úkol se v co nejkratší době přiblížit k západnímu po-břeží, protojeho dvě útočné roty ničily jen tajaponská postavení, která se nacházela přímo na trase jejich postupu. V těchto přípa-dech zasahovaly malé úderné skupiny vyzbrojené plamenomety, ručními granáty a náložemi výbušnin. Ostatní ohniska nepřátel-ského odporu prapor obcházel a nechával je na starosti 3. prapo-ru, vyloděnému v 11.30, který po zorganizování okamžitě zamířil do vnitrozemí a ujal se svého úkolu. Kolem třetí hodiny odpoled-ní první vojáci 2. praporu vystoupili na útesy tyčící se nad západ-ním pobřežím ostrova.

Z pláže Červená 2 zahájil postup do vnitrozemí 1. prapor 27. plu-ku. Zpočátku neměl vážné problémy, ale jak čas ubíhal, japonský odpor zesiloval a ztráty narůstaly. V 11.30 prapor sice dosáhl již-ní části letiště číslo 1, ale stejně jako ostatní útočné prapory řadu nepřátelských postavení obešel.

I v operačním prostoru 27. pluku bylo brzy zřejmé, že nemají-li

103

♀

se ztráty působené palbou japonských děl, minometů a kulometů álu japonskými děly a minomety, ale i nežádoucí změna počasí. - mezi vážně zraněnými byl už i výkonný důstojník pluku plukov- kolem 11 hodiny dopolední se totiž dosud vanoucí severní vítr ník Louis C. Plain - hodinu od hodiny katastrofálně zvyšovat, je změnil na severovýchodní a do té doby poklidný příboj začal na- třeba blízké podpory obrněných vozidel. 1. praporu byla proto bývat na intenzitě. Výsadeková plavidla a vozidla, stále přiřazující přidělena rota A 5. tankového praporu. Vylodování jejich vozidel k pobřeží v celých houfech, začínala mít potůe- Nicméně materi- sice začalo už v 9.25 ráno, ale od počátku je provázely potíže. Už ál prvořadá důležitosti, jako munice, dávky potravin nebo voda, jen při pokusu vyjet z pláží se čtyřem shermanům v sypkém pís- se musel dostat na břeh za každou cenu. Většinu těchto dodávek ku přetrhly pásy a u dalšího vysadil motor. Zbývající nakonec : přivázela obojživelná vozidla LVT: na plážích pracovní čty ná- dorazily k letišti číslo 1 a s jejich pomocí se 1. praporu podařilo klad vyložily a vozidla se vracela k výsadekovým tankovým lodím některá z odolných nepřátelských postavení zničit. Na druhé stra- pro další. Některá vozidla se však po vjezdu na pláže pokoušela , ně však přinesla přítomnost tanků pěšákům i problémy - na tan- " pokračovat dál do vnitrozemí, k předním liniím, ale uspělo jen pár ky se soustřeďovala intenzivní palba japonských protitankových z nich. Díky odvaze osádek LVT a především díky příslušníkům děl, která samozřejmě nešetřila ani s nimi postupující pěchotu. .

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

pracovních čet, kteří po celou dobu pod palbou a bez možnosti Ale bohužel ani s podporou tanků nedokázal 1. prapor zlomit ur- ukrytu pracovali s obrovským úsilím, nechyběla útočným jed- putnou nepřátelskou obranu a po zbytek dne byl jeho postup ne- notkám v žádnou chvíli ani munice, ani voda a jídlo, tyto základ-; výrazný. Navíc v odpoledních hodinách postihla prapor ztráta, ní potřeby bojujícího vojáka. j která zarmoutila snad všechny námořní pěšáky. v jeho řadách kolem poledne, jak jednotky prvního sledu postupovaly do ni- bojoval jako velitel kulometné čety seržant John Basilone, který tra ostrova a jejich ztráty narůstaly, povolávali velitelé útočných se proslavil za bojů na Guadalcanalu v říjnu roku 1942, kdy zajis- : pluků záloiní prapory a v odpoledních hodinách velitelé divizí té velmi kritické situace střídavou palbou ze dvou kulometů - "e začali nasazovat záloiní pluky. záložní jednotky opouštěly palu- a nakonec ze své pistole - odrazil japonský útok. Za tento čin byl by transportních lodí a vylodovací plavidla je převážela k plážím. vyznamenan Medailí cti.* Basilone později odmítl nabízenou dů- Břehy ostrova se však vzhledem k silicímu příboji stávaly obtížně stojnickou hodnost, dál bojoval v jedné řadě s obyčejnými vojáky přístupnými, a když k nim plavidla nakonec přirazila a spustila a iwodžimské operace se účastnil na vlastní žádost. Ted, při po- :. přídové rampy, nebylo téměř možné udržet jejich stabilitu, prou- kusu o průnik podél jižní strany letiště číslo 1 k západnímu pobře- dění vody jimi neustále zmítalo a příboj se začal převalovat přes ží, když postupoval několik kroků před svými muži, mu za zády ejich zádě. Navíc vlnobití hnalo otevřenými přídemi do člunů explodovala střela z japonského minometu. John Basilone a čtyři vodu, která je zaplavovala, a zpravidla netrvalo dlouho, než zapl- další vojáci byli smrtelně zranění. r néné mořskou vodou dosedaly v příbřežních vodách na dno a už nebyly s to odplout. Takto postižených jich zůstávalo u pláží stále Situace na vylodovacích plážích se zatím zhoršovala, což způ- víc a rozšiřovaly počty těch, které tam spočívaly proděravěny pal- sobilo nejen ostřelování hromadících se vojsk, techniky a materi- bou japonských děl a minometů. Protože ještě nebyla k dispozici těžká vyprošfovací technika, hromadění znehybnělých výsadko- * Medaile cti - bronzová pěticipá hvězda obklopená vavřínovým věncem a zavěšená vých plavidel v pozdějších odpoledních hodinách způsobilo, že na stuze na krku - je nejvyšší americké vojenské vyznamenání za statečnost. Zpravi- najít místo k vylodění dalších, stále připlouvajících vojsk a k vy- dla ji předává prezident jménem Kongresu Spojených států. Muie být udělena pří- slušníku ozbrojených sil, který se nad rámec svých povinností a s nasazením iivota ložení materiálu se stalo velkým problémem. Že situace nepřerost- vyznamenal statečností a neohrožeností v boji proti nepříteli - stojí za povšimnutí, la v katastrofll, bylo pledevšlm zlslllh0ll jllž Zmlněných pracOV- že naprostá většina jejich nositelů byli prostí vojáci, poddůstojníci a niší důstojníci, ních čet a potom i žabích mužů z podmořských demoličních od- na rozdíl od nejvyšších vyznamenání za statečnost plávidla vyprošfovát. armádách. Během celé 2. světové války byla Medaile cti udělena pouze 433 muím, v iwodžimské operaci ji získalo 14 vojáků.

104 105

♀

Zatímco prapory 27. a 28. pluku 5. divize od ranních hodin útočily na japonská postavení vjižní části Iwodžimy, 2. a 3. pra- por 26. pluku této divize - jeho 1. prapor byl vyloděn již před třetí hodinou odpolední na pláži Červená 1 a dočasně přidělen f...

k 27. pluku - strávily většinu dne na palubách transportních lodí jako záloha velitelství v. sboru. Velitel sboru sice už před desátou hodinou dopolední rozhodl, ie uvolní i oba zbývající prapory 26. pluku a jejich funkci sborové zálohy převezme 21. pluk 3. divi- ; ze, objevily se však problémy. Když se krátce po jedenácté hodi- P

ně výsadková plavidla s oběma prapory měla vydat k pobřeží, při- šlo z Iwodžimy varování, že invazní pláže jsou přeplněny. Až v 17.30 se 2. a 3. prapor mohly vylodit na pláži Červená 1, odkud ... i se přesunuly do prostoru jižně od letiště číslo 1 a tam zaujaly do- časné obranné postavení.

K přesunu na Iwodžimu se připravovaly i čtyři prapory polní- ho dělostřelectva, tvořící 13. pluk 5. divize, jejichž houfnice měla na ostrov převézt obojživelná nákladní auta DUKW. Průzkumné týmy vyslané na pobřeží již krátce po 10 hodině dopolední však zjistily, že prostory, ve kterých měly být

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

baterie pluku rozmístěny, stále ještě ovládá nepřítel. Výsledkem bylo, že 3. prapor, který se měl vylodovat jako první, tak mohl učinit až ve 14 hodin. Další následovaly a mezi půl osmou a osmou hodinou večerní, jako poslední, dosáhl pobřeží 4. prapor. Ten byl při vylodování postižen nejhuř, o což se postarala jednak už převládající tma, ztěžující navigaci, jednak nepřátelská palba, která tři obojživelná nákladní auta DUKW potopila a s nimi i jejich náklad, tvořený dvěma 105mm houfnicemi a velmi důležitou radioaparaturou. Ale ani vylodění ostatních praporů 13. pluku se neobešlo bez potíží. Obojživelná vozidla přepravující 2. prapor na pláž Červená 2 se v příbřežních vodách též ocitla pod nepřátelskou palbou, která jednu z převážených houfnic zničila a další poškodila.

Ale i ta obojživelná nákladní auta, kterým se podařilo pláží dosáhnout, aniž byla zasažena ještě ve vodě, neměla vyhráno. Musela si poradit s dalším problémem, a to s dopravením přivážených děl do palebných postavení. Kola DUKW po vyjetí na pláž zapadla do písku a popela a terasu nacházející se hned za plážemi už nedokázala překonat vůbec. Teprve když je vzaly do vleku buldozery a pásová vozidla LVT, podařilo se tuto překážku zdolat. Poté bylo nutno ve vnitrozemí těžké 75mm a 105mm houfnice vyložit,

o což se musely postarat osádky vozidel, zatímco dělostřelci okamžitě začali hloubit okopy, do kterých měly být houfnice umístěny. Mnoho z nich přitom nějakým nedopatřením nemělo jiné nástroje než svoje přilby, ale všichni pracovali jako o život, což v případě těchto mužů, očekávajících každým okamžikem začátek předpovídaného nepřátelského protiútoků, určitě nebylo frází. Protiútok se naštěstí nekonal a do ranních hodin dne D+1 byly všechny vyloděné baterie všech čtyř praporů 13. pluku v palebných postaveních a připraveny k akci. 4. prapor, který na ostrov vstoupil nejpozději, byl schopen svých 105mm houfnic rozmístit do palebných postavení ve 4.40 ráno; jen dvě byly připraveny o něco později, neboť DUKW, která je vezla, se zdržela překonáváním bariéry z potopených a poškozených výsadkových člunů a vozidel, blokující přístup k pláži.

Přepravení prvních čtyř praporů polního dělostřelectva na Iwo-džimu pod trvajícím nepřátelskou palbou bylo riskantní a náročnou operací, ale její význam byl velký. Šlo nejen o posílení úderné síly vyloděných vojsk, ale i o nezanedbatelný morální efekt. Muži tisknoucí se k zemi náhle uslyšeli, jak jim za zády burácejí vlastní děla a nad hlavami přelétají granáty nesoucí nenáviděnému nepříteli smrt a zkázu. Na Mount Suribachi vypálila jako první houfnice seržanta Joa L. Pipease, obsluhou pojmenovaná "Štabajzna", a zhruba ve stejnou dobu začala ostřelovat cíle severně od pláže Žlutá 2 pětasedmdesátka seržanta Henryho S. Kurpoata. Nikdy nebyl vyřešen velký spor o to, které americké dělo na Iwodžimě vystřelilo první, to ale nebylo pro tisíce námořních pěšáků postupujících z invazních pláží důležité. Pro ně rozhodovala skutečnost, že mají na ostrově vlastní polní dělostřelectvo, to bylo pro ně důkazem, že už je odtud nikdo nedokáže vyhnat.

Po celý den D přicházely na břeh posily a válečný materiál, a ne-měl-li nakonec vzniknout nezvládnutelný zmatek, bylo nutno dát si tuaci na pláži řád, pohyb tisíců mužů a spousta vozidel stejně jako ukládání ohromného množství zásob všeho druhu centrálně organizovat. V operačním pásmu 5. divize, tj. na Zelené a obou Červených plážích, připadl tento úkol zástupci velitele divize brigádnímu generálu Leovi D. Hermlemu, který se skupinou důstojníků vstoupil na pobřeží ve 14 hodin 30 minut; byl prvním americkým generálem, který vkročil na půdu Iwodžimy. Pohled, který se mu naskytl, nebyl potěšující. Uviděl to, co historik 5. divize popsal slovy:

106 107

†

"Zasažená, vyhořelá, zaplavená, převrácená a jinak poškozená pásová obojživelná invazní vozidla a invazní plavidla různých typů pokrývala okraje pláží. Tmavá sopečná škvára odlétala od protáčejících se pneumatik kolových vozidel, zapadajících až po nápravy. Východy z pláží blokovaly srázné terasy a těžké ztráty si vyžádala rozsáhlá minová pole. Všude se hromadily trosky. Zranění muži byli přepravováni po tuctech na pláž, kde ale na tom nebyli o mnoho lépe než na linii fronty. Nechránily je tu žádné úkryty a vazy dodávky plazmy i obvazového materiálu. První dva čluny přivázející zoufale potřebná nosítka byly zničeny ještě ve vodě. Zranění byli často zasaženi podruhé, když leželi bezmocné pod dekami, očekávající evakuaci na nemocniční lodi."*

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

Hned jak generál Hermle obhlédl situaci na plátech, vydal se k letišti číslo 1, na frontovou linii obsazenou jednotkami jeho divi-ze. Byl to odvážný čin, neboť právě tento prostor byl pod obzvlášť těikou nepřátelskou palbou, generál ale chtěl získat přesné infor-mace z první ruky. S tím, co viděl tady, mohl být spokojen; přes-tože 5. divize právě prodělávala svůj bojový křest, její vojáci bojo-vali jako lvi.

Obdobná situace jako na plážích vyhrazených jednotkám 5. di-vize byla i napravo od nich, na Žlutých a Modrých plážích, na kterých se vylodily jednotky 4. divize námořní pěchoty. V hodinu H byl na Žluté 1 vysazen I. prapor 23. pluku a na Žluté 2 2. pra-por téhož pluku. I tady se vojáci při každém kroku bořili do vul-kanického popela, diipy do něj zapadaly až po kapoty a nákladní auta jím nemohla projet vůbec. Zásoby musely být z pláží k linii fronty přinášeny ručně. V tomto prostoru se nepřátelská palba zpočátku soustředila téměř výlučně na vstupy na pláie, a proto také po určitou dobu měli ženisté, zdravotníci na evakuačních sta-novištích, pracovní čty a mořské včeliv, tedy oddíly, jejichž úkoly je nutily setrvávat na plátech, větší ztráty než vojáci útočných jed-notek na frontové linii.

I první vylodované jednotky 4. divize se po zahájení postupu z pláží do vnitrozemí zpočátku setkávaly jen se slabým odporem. Situace se ale změnila, jakmile dvě čelní útočné rotý dosáhly dru-hé terasy za plážemi; tady na ně dopadala silná palba vedená jak

* Conner, H. M.: The Spearhead, str. 53.

108

z vnitrozemí před nimi, tak i ze stran. Námořní pěšáci brzy zjistili-li, že se dostali mezi dva velké japonské bunkry a navíc ie je ob-klopuje kolem padesáti pevnůstek a chráněných palebných posta-vení. Zejména oba bunkry byly velkou překážkou; i když je před-invazní ostřelování evidentně poškodilo, stále ještě skýtal nepřá-telským vojákům a jejich zbraním bezpečný úkryt a umožňovaly jim klást účinný odpor. Brzy bylo jasné, ie bez tanků, které je pomohou zneškodnit, nemůže postup pokračovat.

Rotu C 4. tankového praporu 4. divize se 16 tanky měly z ná-stupní linie na pláze Žlutá 1 a 2 přepravit v 10 hodin dopoledne tři střední výsadkové lodi (LSM - Landing Ship, Medium). Dvě-ma se to s menšími či většími potížemi podařilo, ale hned poté, co vyložené tanky překonaly prvních 100-150 metrů pláže, tři z nich vyřadily poruchy a miny. Ve velkých problémech se však ocitlo třetí plavidlo, LSM číslo 216. První tank, který je na Žluté 2 opouštěl, se přední částí zabořil do písku, přičemž žádí ještě spočíval na spuštěné rampě. Půl hodiny se jej tankisté snažili vy-prostit, neboť bránil ostatním tankům ve výjezdu z lodi. Nakonec se to podařilo, bylo ale zřejmé, že na Žluté 2 nejsou podmínky k vylodění obrněných vozidel. LSM se proto vrátila na nástupní linii a o hodinu později se pokusila svůj náklad vyložit na pláži Žlutá 1. Ani tady neuspěla. Mezitím byla lod několikrát zasadena a řada mužů na palubě, jak členů posádky, tak i tankistů, byla zra-něna. Velitel plavidla se proto podruhé rozhodl pokusů o vylodění tanků prozatím zanechat a namísto toho odplul k nemocniční výsadkové lodi, kde předal zraněné, z nichž někteří nutně potře-bovali okamžitý lékařský zákrok. Až třetí pokus, provedený ve 12.45, byl úspěšný a LSM své tanky konečně vyložila. Ty sice pro-jely pláží bez úhony, potom se ale proplétaly minovými poli a těi-kým terénem a dlouho nebyly s to nalézt cestu ke 2. praporu 23. plu-ku, který jejich příjezd netrpělivě očekával, neboť urputná japon-ská obrana mu prakticky znemožňovala hnout se z místa. Bohu-iel do setmění nedorazily.

Za těchto okolností se v operačním prostoru 23. pluku dostalo podpory obrněných vozidel jen 1. praporu, ale ani ta nebyla dosta-tečná. Některé tanky směřující k tétojednotce se zabořilyještě na plážích, a aby mohly pokračovat, musela zasáhnout dvě vyprošto-vací vozidla. Vyprošťovací akce probíhaly pomalu vzhledem k ne-ustálé palbě japonských děl a minometů, a tak celý 23. pluk byl

109

♀

j nakonec nucen bojovat až do odpoledních hodin, aniž jej vylodě- i

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

né tanky mohly významněji podpořit.

i, Během první půlhodiny po vylodění pronikly oba prapory 23. pluku asi 250 metrů za pláže a do poledních hodin postoupil 1. prapor o dalších 500 metrů a 2. prapor o 250 metrů. Když si uvědomíme, že šlo o ostřílené vojáky divize námořní pěchoty, která už měla za sebou tvrdé boje na několika tichomořských ostrovech, a že území, na kterém nyní bojovali, bylo vystaveno nejničivějšímu ostřelování a bombardování, jakému kdy před nějakou výsadkovou operací došlo, nemusí se jejich postup po několika hodinách boje zdát nijak oslnivým. Ale ve srovnání s tím, co na Iwodžimě následovalo, kdy se celodenní územní zisk často počítal na pouhé metry, bylo třeba výkon 23. pluku v den D hodnotit jako velmi úspěšný.

i Po poledni, když bylo zřejmé, že bez podpory tanků - zejména na úseku 2. praporu - postup vážne a že tanky asi nebudou v dohledné době k dispozici, rozhodl velitel 23. pluku plukovník Walter W. Wensinger nasadit do boje 3. prapor, dosud tvořící plukovní zálohu. Praporu bylo nařízeno vylodit se na pláži Žlutá 1, postoupit asi 200 metrů do vnitrozemí a zpočátku jen podpořit svými 81mm minomety obnovený útok 2. praporu. Jak se stalo pravicí, ocitla se invazní plavidla, která jej přivázela - už když se blížila ke břehu - pod palbou japonských děl a minometů; našťastá žádné z nich neutrpělo přímý zásah. Velké potíže však nastaly, když se čluny dostaly těsně ke břehu. Zdálo se, že proti americkému výsadku v tu chvíli nebojuje jen japonská obrana, ale že jí přispěchala ku pomoci i příroda. Výrazně zesílil příboj, z moře se valily vlny narážející na pláže a do toho vjížděla lehká invazní plavidla naložená vojáky obtěžkanými výzbrojí a výstrojí. Jakmile;

najela na okraje pláží, začala se přes jejich boky přelévát voda, některá byla nárazy vln proražena, jiná zaplavena. A za nimi se hromadily další připlouvající čluny. Navzdory tomu všemu se však námořní pěšáci drali na břeh a dál do vnitrozemí. Aby z přeplněných pláží 3. prapor co nejrychleji vyvedl, přikázal plukovníkovi Wensingerovi veliteli projít postaveními 1. praporu a postoupit

res letiště číslo 1, ehož jižního okraje dosáhl 1. prapor, popoj už kolem 14. hodiny, ale potom, nemaje podporu tanků, byl zastaven. Vzhledem k intenzitě japonské obrany, se kterou se musel 23. pluk potýkat, rozhodl krátce po 14. hodině velitel divize generálmajor Cates nasadit i 1. a 2. prapor 24. pluku, který zatím tvořil divizní zálohu. 2. prapor se před 17. hodinou vylodil na pláži Žlutá 2, přesunul se asi 700 metrů do vnitrozemí, kde se v tu dobu nacházela linie fronty, a tam vystřídal 2. prapor 23. pluku. I když Japonci vybudovali svou obranu tak, že mohli s přehledem ostřelovat celý prostor vylodovací pláží, ukázalo se, že nejvíc byla v den D vydána na milost a nemilost jejich zbraním pláž Modrá 1, tvořící spolu s Modrou 2 pravé křídlo předmostí. Přímě nad nimi se totiž tyčily skalnaté hřebeny, na nichž se nacházelo množství dobře chráněných nepřátelských palebných postavení. Nezáviděníhodný úkol vylodit se právě na těchto plážích a zlikvidovat ohniska japonské obrany, která je ovládala, připadl 1. a 3. praporu 25. pluku 4. divize. Jako v ostatních případech, i v tomto prostoru se oba prapory zpočátku setkaly se slabým odporem - i tady obránci dodrželi kuribajského direktivu počkat, až se nepřítel vylodí, nechat ho vyjít z pláží a teprve potom ho napadnout všemi prostředky. Proto skutečná bitva začala asi půl hodiny po vylodění a poté, co oba prapory pronikly 300 až 350 metrů do vnitrozemí; tam se na ně snesla taková smršť dobře mířené palby ze všech zbraní, že v krátké době utrpěly velké ztráty.

V 10.20 přirazily na Modré 1 ke břehu tři střední výsadkové lodi, přivážející pěšákům na pomoc tanky rot A 4. tankového praporu. Japonci se okamžitě na plavidla zaměřili a všechna tři zasáhli a poškodili, ale nešťastí ne tak vážně, aby po vyložení nákladu nedokázala od břehu Iwodžimy odplout. Jeden z tanků, opatřený buldozerovou radlicí, prorazil terasu bránící výjezdu z pláže, ale hned poté najel na minu, znehybněl a stal se snadným cílem pro japonskou protitankovou děla. Ostatní tanky pokračovaly vytvořeným průjezdem v koloně do vnitrozemí, nedostaly se však daleko, už po 100 metrech je zastavilo minové pole. Zatímco ženisté zneškodňovali miny, tankisté palbou svých 75mm kanonů ostřelovali nepřátelská postavení nacházející se dál ve vnitrozemí a na skalách nad plážemi, aby alespoň trochu ulehčili decimovaným námořním pěšákům. Ti se navzdory zuřivému odporu nepřítelů pomalu probíjovávali vpřed, ale už kolem poledne měli tak velké ztráty, že velitel 25. pluku plukovník John R. Lanigan rozhodl, že výšiny a útesy severovýchodně od pláže Modrá 2, oblast bývalých lomů, z nichž měli Japonci 1. a 3. prapor zcela pod kontrolou

a zasahovali je smrtící palbou, musí být obsazeny co nejrychleji, nemají-li jeho muii vykrvácet. Úkol tato nepřátelská postavení zneškodnit připadl 2. praporu 25. pluku, který dosud tvořil zálohu. Ve 14 hodin byl prapor vyloděn a s podporou 1. a 3. praporu vyrazil na zteč. V 17.30, kdy k dosažení strategických výšin chybělo už jen několik desítek metrů a tlak nesměl ani na vteřinu polevit, jii byly ztráty takové, že plukovník Lanigan musel požádat velitele divize o rychlé přidělení jedné roty 1. praporu 24. plu-ku, který právě dorazil. Bylo mu vyhověno a o hodinu později přišlo hlášení, že výšiny jsou obsazeny. V tu dobu zbývalo 3. prapo-ru 150 bojeschopných mužů* a z rozhodnutí generálmajora Cate-se byl z přední linie stažen a jeho místo zaujal 1. prapor 24. pluku. Posledním praporem 4. divize vyloděným na Iwodžimě byl 3. prapor 24. pluku. Velel mu podplukovník Alexander A. Vande-grift jr., syn slavného generála, který vedl námořní pěchotu za bojů o Guadalcanal v roce 1942. Prapor vstoupil na břeh v 19 hodin a zaujal postavení za pláží Modrá 2.

V odpoledních hodinách dne D, kdy většina pěchoty obou útočných divizí již byla na předmostí, nastal čas pro příchod zbývajících podpůrných jednotek. V případě 4. divize to byly především čtyři prapory jejího 14. pluku polního dělostřelectva. Každý z nich vyslal hned po poledni na ostrov průzkumný oddíl s úkolem připravit nejvhodnější místa k vybudování palebných postavení, ale opakovaly se problémy, jaké měl v pásmu 5. divize její 13. dělostřelecký pluk. Odolná japonská obrana předpokládaný postup útočných jednotek zbrzdila a linie fronty se stále ještě na-cházela příliš blízko pláží, čímž byl prostor k rozmístění palebných stanovišť silně omezen. Kromě toho se dosud nepodařilo upravit koridory, kterými by mohla obojživelná nákladní auta DUKW bezpečně převézt děla z pláží do vnitrozemí. Nicméně generálmajor Cates si dobře uvědomoval, jaký význam pro tvrdě bojující pěšáky má přítomnost a podpora polního dělostřelectva, proto krátce po 14. hodině nařídil vysadit I. a 2. prapor 14. pluku. Už první DUKW, naložená 75mm houfnicemi, se zabořila do sopečného popela okamžitě po vjezdu na pláž. Buldozery se je sice pokoušely vyprostit, vlečná lana ale praskala a vozidla zapá-

* Péší prapor v divizi námořní pěchoty měl kolem 900 muiů.

dala dál. Až po vynaložení obrovského úsilí se do 17.15 podařilo 11 houfnic 1. praporu umístit do palebných postavení. Jedna byla ztracena hned na počátku, když se DUKW, které ji vezlo, potopilo bezprostředně po opuštění tankové výsadkové lodi. O obtížnos-ti operace vypovídá fakt, že dělostřelci byli nuceni přetahovat houfnice přes terasy za plážemi holýma rukama. Přesto mohl velitel 1. praporu před 18. hodinou hlásit, že všechny jeho baterie jsou připraveny k palbě.

Jak se ti, kdo sledovali potíže I. praporu a měli za to, že větší už nastat nemohou, mylili, se ukázalo ve chvíli, kdy na pláž do-razila DUKW s těžšími 105mm houfnicemi 2. praporu. Ty už nebylo možno přetahovat přes terénní vlny silou lidských paží. Nezbyvalo než je nechat na obojživelných autech a ta si nakonec musela poradit jak s pískem a popelem na plážích, tak i s terasami za nimi, a to vše pod nepřátelskou palbou. Rozhodujícím způsobem pomohly buldozery, ale i tak to trvalo hodiny. Snad jen zá-zrakem nebylo žádné DUKW přímo zasaženo a krátce před setměním bylo všech 12 houfnic v postaveních za pláží Žlutá 1. Obojživelná nákladní auta s děly 3. praporu měla opustit tankové výsadkové lodi a vydat se k pobřeží Iwodžimy po 15. hodině. U některých vozidel se ale nedařilo nastartovat motory a trvalo téměř hodinu, než DUKW vyjela na hladinu. Vzhledem k tomuto zpoždění, blížícímu se soumraku a přicházejícím zprávám, že pláže jsou přeplněny a prakticky tam není místo, kde by výsadková vozidla mohla bezpečně přistát, nehdlal velitel 14. pluku plukovník Louis G. DeHaven ve tmě a zmatku riskovat ztrátu DUKW i děl. Proto rozhodl, že 3. a poslední 4. prapor budou vyloděny až příští den. DUKW, která již vyjela na vodu, se musela vrátit do útrob tankových lodí. Jedno vozidlo i s dělem bylo přitom ztraceno, když mu při najždění na rampu vysadil motor. Sklouzlo do vody a okamžitě se potopilo.

Když se večer 19. února 1945 nad západotichomořskými vodami setmělo, mohli být Američané oprávněně hrdi na to, čeho se jim v den D podařilo na Iwodžimě dosáhnout. Navzdory tomu, že proti nim stál dobře připravený nepřítel, že byli nuceni se potýkat se záluďným terénem a že ani počasí jim nebylo dvakrát

na-kloněno, vysadili na pláži 6 pěších pluků, 6 praporů dělostřelec-tva, 2 tankové prapory, celkem kolem 30 000 mužů, a k tomu ně-

112 113

†

kolik tisíc tun zásob a materiálu. Získali předmostí ohraničené li-nií táhnoucí se od východní člc<nové zátoky do vnitrozemí, poté pokračující přes jihovýchodní část letiště číslo 1 k západnímu po-břeží a odtud po ostrovní šíji zpět k východnímu pobřeží. Před-mostí sice nebylo impozantní rozlohou, ale kdyi víme, jak obtů-né bylo vyrvat Japoncům i jen pár desítek metrů, je obsazení úze-mí o délce přibližně 3500 metrů a hloubce kolem 1000 metrů možno považovat za nezanedbatelný úspěch.

Nikdo nepochyboval, že se o něj zaslouili především pěšáci útočných jednotek, kteří za něj také drazé zaplatili: 519 jich bylo zabito, 1775 zraněno, dalších 47 mužů později zemřelo na násled-ky utrpených zranění a 99 jich bylo nutno z předmostí evakuovat z důvodu jejich psychického a fyzického zhroucení. Samozřejmě že nelze pominout ani účast ostatních složek expedičních sil, kte-ré bojující pěchotu podporovaly všemi prostředky, jeí měly k dispozici. Eskortní letadlové lodi Podpůrné operační skupiny kontradmirála Durgina po celý den vysílaly nad ostrov své letou-ny, které plnily řadu důleittých úkolů - prováděly pozorovací lety, bojovou hlídkovou službu, protiponorkové hlídky a především podle požadavků pozemních jednotek zajišťovaly jejich přímou podporu. Stovky vzletů provedly i letouny dvou operačních sku-pin rychlých letadlových lodí svazu viceadmirála Mitschera, zdr-žujících se severozápadně od Iwodžimy. Protoie neustále hrozilo nebezpečí, ie nepřátelská letadla mohou z letišť v Japonsku zamí-řit podél Boninských ostrovů na jih a napadnout výsadkové pláie a plavidla, bylo hlavním úkolem operačních skupin každý takový pokus zmařit. K jednomu došlo kolem 19. hodiny večerní, kdy přilétalo asi 15 japonských bombardérů. Když ale během letu k Iwodžimě Japonci zahlédli americké letadlové lodi, rozhodli se zaútočit na ně. Šlo sice o nesmírně lákavý cíl, ale velitel letu, kte-rý neodolal, se tím dopustil fatální chyby. Nálet nejenie Američa-nům nezpůsobil žádné škody, ale početná a dobře řízená stíhací ochrana při něm většinu bombardérů zničila. Na pomoc Kuriba-jašimu ui nedorazil ani jeden.

Vedle podpory skýtané palubním letectvem prokazovali vylodě-ným námořním pěšákům neocenitelné sluiby i dělostřelci váleč-ných lodí, křiuiujících po celý den na dohled od invazních pláí. Okamžitě reagovali na každý požadavek přicházející z předmostí a palbou svých děl zneškodnili desítky ohnisek japonského odpo-ru, při jejich dobývání by útočící jednotky nepochybně utrpěly další citelné ztráty. I po setmění, kdy se bitevní lodi a většina křiž-níků stáhly dál od ostrova, zůstával u pobřeží lehký křižník Santa Fe a deset torpédoborců s úkolem po celou noc nepřítel znepo-kojovat ostřelováním jeho pozic a současně mu pravidelným vy-střelováním osvětlovacích granátů bránit, aby noční tmy využil k překvapivému útoku.

Že k útoku dojde, o tom večer 19. února nepochyboval ani veli-tel v. výsadkového sboru generálmajor Harry Schmidt, ani větší-na jeho důstojníků. Nejenže by to odpovídalo taktice, kterou Ja-ponci uplatňovali v naprosté většině předchozích operací, ale Američané dobře věděli, že velitel japonské posádky generálporučík Kuribajaši má k dispozici dostatek sil včetně tanků, aby v do-bě, kdy se invazní jednotky ještě tísnily v omezeném prostoru předmostí, zahájil široce zaloiený protiútok. Schmidt ani zpravo-dajské oddělení sboru ale nic nevěděli o tom, ie Kuribajaši je pev-ně rozhodnut - a ie v tomto smyslu už dávno vydal příslušné roz-kazy - šetřit své síly a nepřítel ničit jinými prostředky než bez-hlavým výpadem.

Jednou z pouitých metod bylo neustálé ostřelování předmos-tí. Američané zpočátku zamýšleli využít tmy k přísunu dalších zásob a materiálu, ale kolem půlnoci byla palba tak silná, ie ne-zbylo než noční vykládání zastavit. Po celou noc vrhala japonská děla a minomety stovky granátů a střel na pobřeiní pruh, na kte-rém se nacházelo 30 000 muiů a hory vyloženého materiálu. Přestože námořní pěšáci v málkách okopech ai do rána napja-tě čekali, kdy uslyší pokřik útočících Japonců, neozval se. Došlo sice k řadě planých poplachů způsobených nervózní reakcí na ne-očekávané zvuky, ve tmě zaměňované za známky aktivity nepříte-le, ale skutečnému pokusu o proniknutí do americké obranné li-nie bylo nutno čelit jen v několika rozsahem nevýznamných pří-padech. Před půlnocí se objevil u západního pobřeží člun přivá-žející skupinu asi 40 japonských vojáků. Když se v úseku obsaze-ném pěšáky 28. pluku pokoušeli vystoupit na břeh, byli zpozoro-váni a všichni pobiti. Krátce nato se ale šeststí obrátilo k Ame-ričanům zády, když na pláži Žlutá 1 dostalo přímý zásah velitel-ské stanoviště 1. praporu 23. pluku a

mezi řadou zabitých byl i velitel praporu a operační důstojník pluku. Kještě vážnější po-hromě došlo kolem čtvrté hodiny ranní, kdy s obrovským racho-

114 115

†

tem explodoval sklad munice a pohonných hmot připravený pro potřeby 25. pluku 4. divize. Mimo jiné byly zničeny zásoby střeli-va pro 81mm minomety, představující náklad dvou plné nálože-ných výsadkových člunů, oheň zachvátil barely benzínu a nádoby se zápalnou látkou pro plamenomety. V tu dobu všichni věřili, že se Japoncům ve tmě podařily zcela náhodné úspěšné zásahy. Až po válce, když japonští autoři publikovali nové skutečnosti, vyšlo najevo, že s velkou pravděpodobností tomu bylo jinak. V rámci nové obranné taktiky Japonci na Iwodžimě organizovali i malé skupinky odvážných dobrovolníků, vždy šlo jen o tři nebo čtyři muže, kteří v noční tmě proklouzli do amerických postavení a ná-ložemi a ručními granáty ničili vybrané cíle. Případ skladu zlikvi-dovaného v noci z 19. na 20. února v operačním prostoru 4. divi-ze byl výslovně uváděn jako jedna z těchto diverzních akcí. I kdyi nikdy nelze vyloučit, že japonští autoři po prohrané válce vyprá-věním o statečných činech svých vojáků obnovovali zle pošramo-cené národní sebevědomí, stejně tak nelze vyloučit, že se takové věci na Iwodžimě skutečně udály - téiko bylo možno ve vypjaté atmosféře rozlišit, co způsobila exploze střely z děla či minometu a co záškodníkem vriená náloí výbušnín.

První noc, kterou na Iwodžimě strávilo 30 000 námořních pé-šáků, pomalu ustupovala rannímu rozbřesku. Americký novinář a spisovatel Robert Sherrodji nazval "zlým snem v pekle", a dobře věděl, o čem mluví, neboť na půdu Iwodžimy vstoupil již v odpo-ledních hodinách dne D a stejně jako vojáci invazních jednotek přečkal noc v díře vyhrabané v písku a sopečném popelu. K oče-kávanému japonskému sebevraiednému útoku nedošlo a taktika generálporučíka kuribajashiho se obráncům zatím vyplácela; nevy-spalí a unavení námořní pěšáci mohli ráno začít počítat své další mrtvé a zraněné, kteří se v právě uplynulých hodinách stali bez-mocnými obětmi japonského ostřelování a výbuchu skladu muni-ce a pohonných hmot. Jedno ale bylo jasné: nemají-li se podobné noci pravidelně opakovat, je třeba napřít všechno úsilí k likvidaci nepřátelských pozorovacích a palebných stanovišť, umístěných na terénních dominantách ovládajících celý prostor předměstí.

Dobývání Mount Suribači

Od ranních hodin 20. února (den D+1) byla bojová aktivita jed- notek námořní pěchoty na Iwodžimě zaměřena na provedení dvou klíčových operací. V jižním cípu ostrova měl 28. pluk 5. divize dobýt Mount Suribači a ve střední části Iwodžimy měly zbývající jednotky 5. divize a celá 4. divize pokračovat v postupu z před- mostí na sever s cílem obsadit japonská letiště a zlikvidovat nepřá- telské síly nacházející se v tomto prostoru.

Hned po rozednění se k Iwodžimě přiblížila bojová plavidla, která byla určena k ostřelování cílů vybraných na konci předešlé- ho dne veliteli pěších praporů a pluků. Na mohutné kanonádě zahájené v 7.40 se toho rána podílela děla čtyř bitevních lodí, tři křižníků a invazní čluny vyzbrojené raketomety a minomety. Pal-i ba trvala 50 minut, až do okamžiku, kdy námořní pěšáci vyrazili k útoku. I poté lodi zůstávaly v blízkosti pobřeíi a zasahovaly proti cílům hlášeným pobřežními pozorovateli nebo osádkami pozoro- vacích letounů. Metoda řízení palby vyzkoušená hned první den a zaloiená na přítomnosti důstojníků námořního dělostřelectva v rolích pobřeiních pozorovatelů u bojujících jednotek pěchoty a na přítomnosti styčných důstojníků pěchoty na palubách váleč- ných lodí se natolik osvědčila, že byla uivána po celou dobu bojů o Iwodžimu. I když nikdo nezpochybňoval známou skutečnost, že rozhodujícím a konečným činitelem při likvidaci nepřátelské obrany je vídý - a nejen na Iwodžimě - pěšák s karabinou, ruč- ním granátem, náloží či plamenometem, tak pomoc, kterou mu při tom poskytovaly palubní letouny a zejména palba lodních ba- terií, byla neocenitelná. Nebude přeháněním, kdyi prohlásíme, že vyřazením mnoha nepřátelských děl a opevněných postavení jak před vyložením, tak i v dalším průběhu bojů se stala podpora lod- ního dělostřelectva jazýčkem na vahách, který rozhodl, když už ne přímo o úspěchu operace, tak zcela jistě o osudu tisíců námořních pěšáků, kteří by při útocích na tato ohniska nepřátelského odpo- ru byli zabití nebo zranění. Za 2. světové války nebylo žádných jiných 20 čtverečných kilometrů dobývaného území zasypáno ta- kovým množstvím pum, granátů a raket jako Iwodžima. Přiznal to i hodnotitel z nejpovolanejších,

generálporučík Kuribajaši, když v době vrcholící bitvy o ostrov sdělil rádiem do Tokia: "Ne- bál bych se bojové síly pouhých tří divizí americké námořní pě-

116 117

†

choty, kdyby nebylo bombardování z letadel a válečných lodí. To je jediným důvodem, proč musíme čelit tak nešťastné situaci."* Zatímco duněla lodní děla, muži 28. pluku 5. divize se připra-vovali ztéci vyhaslou sopku, od jejíhož úpatí je stále ještě dělil pás země poseté bunkry, pevnostkami, nástrahami a minami. A stačila zkušenost z předcházejícího dne, aby věděli, že jeho překonání nebude snadné. Mount Suribači bránilo na 1600 ja-ponských vojáků, kterým bylo nařízeno bojovat do posledního dechu. To, že se v den D Američanům podařilo obsadit ostrov-ní šíji oddělující horu od zbytku ostrova, nemělo na jejich celko-vou situaci v podstatě žádný vliv. Zkušený Kuribajaši předpoklá-dał, že k tomu po vylodění dřív nebo později dojde; v jeho obranných plánech proto Mount Suribači představovala jen je-den z několika víceméně nezávislých obranných sektorů vybave-ných tak, aby mohly co nejdéle vzdorovat, spoléhající jen na vlastní síly.

Plán útoku, zvolený velitelem 28. pluku plukovníkem Liver-sedgem, byl jednoduchý, v daných podmínkách a za daného roz-ložení sil ani nebylo možno přijít s něčím neočekávaným, či se pokoušet o nějakou složitou kombinaci. Liver-sedge rozhodl, že při postupu k hoře bude 2. prapor útočit na levé straně, 3. prapor na pravé a 1. prapor zatím zůstane v záloze. Po dosažení úpatí Mount Suribači, zatímco budou neustále napadána a pod tlakem udržo-vána všechna nepřátelská postavení, která se na úbočích podaří odhalit, se námořní pěšáci pokusí vyhledat vhodné cesty k do-sažení jejího vrchołu. Zahájení útoku bylo stanoveno na 8 hodin 30 minut.

Když skončil nálet palubních letounů, které horu zasypaly pu-mami, raketami a napalmem, a odmlčela se i děla těžkých lodí, zůstal u západního pobřeží torpédoborec Mannert L. Abele s úko-lem podporovat postup 3. praporu. U východního pobřeží měla plnit stejné poslání ve prospěch 2. praporu minonoska Thomas E. Fraser. Obě plavidla se zdržovala u břehů Iwodžimy po celou právě uplynulou noc, kdy osvětlovala svahy Mount Suribači svět-licemi, pak se podílela na ranním ostřelování a teď měla pokračo-

* Major Jošitaka Horie: Report, Iso Jinia, z 11. 2. 1946, str. 9; protokoly z výsledků japonských válečných zajatců uložené v oddělení 2. svět. války Národního archiw v Suitlandu ve státě Maryland.

vat v podpurné palbě. Jak intenzivní byla účast bojových lodí na průběhu operací na Iwodžimě, o tom může vypovědět i spotřeba jejich munice: než byla ve 14.48 toho dne minonoska vystřídána jiným plavidlem, vypálila na cíle na úpatí a na svazích Mount Suribači 775 127mm granátů, torpédoborec v noci vystřelil 172 světlic a do odpoledních hodin spotřeboval 971 127mm granátů. Blížil se okamžik zahájení útoku. Současně se ale začalo měnit k horšímu počasí: zesiloval od jihu vanoucí vítr, padal drobný déšť a na pláži dorážely přes metr vysoké vlny. Muži plukovníka Liver-sedge, chystající se vyrazit, byli nevyspalí, zamíklí a tráslí se zímou. A před nimi čekal odhodlaný nepřítel, ukrytý v desítkách opevněných postavení. Útok začal přesně v 8.30 hodin. Předcho-zí bombardování a ostřelování odhalilo v terénu před Mount Su-ribači několik japonských bunkrů, o kterých vzhledem k jejich maskování zakrslým porostem a kamennou drtí dosud nikdo ne-věděl a nyní je bylo třeba zneškodnit. Brzy se také ukázalo, že ze-jména v dolní části Mount Suribači je spousta opevněných jeskyň a dutin, které jsou stejně nebezpečné jako bunkry a pevnůstky postavené ze železobetonu. Tyto jeskyně měly zpravidla dva až pět východů a tunelové chodby je spojovaly s velitelskými a uby-tovacími prostorami, sloužícími po celou dobu amerického ostře-lování a bombardování za bezpečné úkryty. Za vchody, chráněný-mi až půldruhého metru silnými železobetonovými stěnami, se na řadě míst nacházela 152mm děla, schopná ostřelovat celou jižní část ostrova a přibřežní vody.

Námořní pěšáci postoupili prvních pár metrů a už se na ně snesla hustá palba ručních zbraní, děl a minometů. Bylo zřejmé, že bez blízké podpory tanků bude pokračování v útoku prováze-no těžkými ztrátami. 5. tankový prapor, pověřený spoluprací s 28. plukem námořní pěchoty, měl sice v jeho operačním prostoru k dispozici osm tanků, ale téměř chybělo palivo i munice. Nakonec se určité množství obojího podařilo získat z vozidel vy-řazených předchozího dne. O přehledu, jaký Japonci měli ze svých postavení na Mount Suribači, svědčí, že

snaha tankistů přečerpávat pohonné hmoty a přemístit munici ze zničených obrněnců jim neunikla, a okamžitě je začali ostřelovat ze svých minometů. Tanky přejely na jiné místo, ale nepřátelská palba je pronásledovala i tam, a to se opakovalo třikrát - pod Mount Suribači nebylo úkrytu.

118 119

Za těchto okolností námořní pěšáci během dopoledne překonali pouhých 50 až 70 metrů. I když japonská obranná postavení byla po celou dobu cílem náletů palubních letounů a ostřelovala je jak lodní, tak i polní děla, většina z nich stále zůstávala aktivní. Jakmile se totiž pěšáci přiblížili k Mount Suribači a měli vyrazit proti prstenci bunkrů a pevnůstek, který ji ze severu obklopoval, podpora poskytovaná polním a lodním dělostřelectvem téměř ustala - mezi cíli a útočící pěchotou už nebyl žádný ochranný prostor. To Japoncům umožnilo plně se na postupujícího nepřítele soustředit a zavalit jej palbou ze všech zbraní. Situace se poněkud zlepšila před polednem, kdy se konečně zapojily do boje tanky a polopásové vozidla vyzbrojená 37mm a 75mm děly. Pod jejich ochranou se už mohli k bunkrům přiblížit pěšáci s přenosnými plamenomety. Následovalo několik ohnivých zášlehů, které - pokud obránce nezasáhl přímo - zpravidla jejich obranyschopnost alespoň na krátkou chvíli ochromily. Toho využili další příslušníci demoličního oddílu, kteří dílo dokonali tím, že buď vyvrátili ocelové dveře bunkrů položenými náložemi, nebo nálože či ruční granáty házeli dovnitř střílnami. Po likvidaci obránců byl bunkr většinou vyhozen do vzduchu, aby jej Japonci nemohli v noční tmě znovu obsadit a využít. Kde to terén dovolil - a pokud byly k dispozici - se ukázaly jako ideální nástroj k ničení nepřátelských hnízd odporu plamenometné tanky; šlo o upravené Shermany, jejichž 75mm kanonová hlaveň fungovala jako šlehovka a které byly schopny vrhnout ohnivý proud do vzdálenosti až 100 metrů.

Kolem 17. hodiny, po celodenním boji, postoupily oba prapory 28. pluku zhruba o 200 metrů, a to za cenu 29 padlých a 133 zraněných. Na těchto dvou stech metrech zničily vlastní silami téměř 40 japonských opevněných obranných postavení, a to v terénu, kde prakticky po celou dobu neměli žádnou možnost se účinně krýt před nepřátelskou palbou.

Začalo se stmívat a stejně jako předchozího dne se americká pěchota připravila na noc, kterou bude muset strávit v provizorních okopech a dérách, v lepším případě obložených kameny nebo pár pytli s pískem. Celou noc strážé pátraly po náznacích začínajícího japonského protiútoku. Ale opět k němu nedošlo.

I když byla obrana Mount Suribači stále velmi odolná, její vyhlídky do budoucna se každou hodinou bojů zhoršovaly. Již v den

D jí výrazné oslabilo, když pumy amerických letounů a granáty těžkých lodních baterií zničily všechna její 140mm děla, která by jinak pro útočící pěchotu a obrněná vozidla představovala pravou pohromu. Nyní, po dvou dnech, musel velitel obranného sektoru Mount Suribači plukovník Kanehiko Acuči přiznat hroživé narůstající ztráty. V pozdním odpoledni 20. února proto odeslal generálporučík Kuribajašimu žádost o svolení vyrazit a raději zemřít v útoku banzai než zůstat v podzemních stanovištích a čekat na potupný konec. Krátce nato ale Američané našli a přerušili-li v zemi ukrytý kabel, spojující Mount Suribači se severní částí ostrova. Acuči nedostal žádnou odpověď, možná kvůli přerušení spojení, možná i proto, že Kuribajaši nepovažoval za nutné znovu opakovat to, co už několikrát předtím ve svých rozkazech zdůraznil: nemrhat silami v sebevražedných útocích! Po válce některí z japonských důstojníků obeznámených se situací na Iwodžimě plukovník Acučiho tvrdě kritizovali. Například již zmíněný příslušník Kuribajašeho štábu major Jošitaka Horie napsal, že generál Kuribajaši byl nešťastný z toho, že musí svěřit obranu Mount Suribači v tu dobu již sedmapadesátiletému Acučimu, kterého mu na ostrov poslalo velení armády a který vůbec nebyl vhodný k tomu, aby vedl velký počet vojáků v bitvě na život a na smrt. Horie sám šel tak daleko, že Acučiho nazval starým, zchátralým a ne-moderním amatérem.*

Proč nebyli obránci Mount Suribači spojeni s Kuribajašim ve-litelstvím rádiem, nevysvětluje nikdo; snad opravdu dali přednost telefonu v naději, že podzemní kabel nikdo nemůže objevit. Ani po jeho přerušení však úplné kontakt se severem neztratili. Po setmění se nad Mount Suribači rozzářily bílé a žluté světlice, které podle pozdějších zjištění signalizovaly žádost o dělostřeleckou a minometnou podporu. Opravdu netrvalo dlouho a k nočnímu ostřelování pozic námořních pěšáků z úbočí Mount Suribači se přidala i palba z výšin ve střední

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

části ostrova. Americká děla z moře i předmostí odpovíděla, a tak námořní pěchota strávila další bezesnou noc.

Pro 21. únor (den D+2) rozkazy z velitelství divize nařizovaly plukovníku Liversedgemu pokračovat s 28. plukem v útoku na Mount Suribači. Počasí se oproti předešlému dnu ještě zhoršilo,

* Garand, G. W., Strobridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 533.

120 121

♀

vál ostrý severovýchodní vítr, přšelo a vlny doráející na pobřeží už dosahovaly téměř dvou metrů. Jak velitelé leteckých skupin na eskortních letadlových lodích, tak důstojníci velící námořnímu a polnímu dělostřelectvu věděli, ie jakmile se námořní pěchota ještě víc přiblíží k Mount Suribači, budou nuceni bombardování zastavit úplně a podpurnou palbu podstatně omezit, abyji neohrozili. Proto intenzitu palebné přípravy zahájené hned po rozedné-ní značně zvýšili a těsně před hodinou H, stanovenou na 8.25, ji doplnil útok 40 palubních letounů, které japonská postavení na-padly pumami a raketami. Letouny se především zaměřovaly na cíle v oblastech nepřístupných tankům a svými palubními zbraně-mi ostřelovaly terén necelých 100 metrů před východí čarou ná-mořních pěšáků. Zásah silné letecké skupiny v tak těsné blízkosti vlastních jednotek ještě nebyl v Tichomoří zaznamenán.

Tentokrát šly do útoku všechny tři prapory 28. pluku:1. prapor na pravé (západní) straně, 3. ve středu a 2. na levé (východní) stra-ně. 1. prapor mířil k Mount Suribači podél pobřeii bez podpory tanků, neboť terén v tomto prostoru jejich užití nedovoľoval; o to významnější pomoci se mu však zpočátku dostalo od polního a lodního dělostřelectva. Západního úpatí Mount Suribači dosá-hl do poledních hodin.

Jiná byla situace na východní straně, kde přes silnou podpůr-nou palbu z moře i z předmostí postup 2. praporu vázl. Změna k lepšímu nastala ai kolem 11 hodiny, kdy dorazily tanky, polo-pásová vozidla osazená 75mm děly a nákladní auta s raketomety. Brzy se ukázalo, ie obzvlášť ničivé účinky mají na japonská po-stavení - kromě těch, která chránily silné železobetonové zdi a stropy - rakety. Japonci také soustředili silnou palbu na náklad-ní auta, na jejichž lojných plochách se odpalovací zařízení nachá-zelo, a protože tato vozidla nebyla pancéřována, jejich obsluhy přišly o řadu mužů. I přes podporu, které se 2. praporu dostalo, byl jeho postup pomalý a provázený velkými ztrátami. Zpočátku působily námořním pěšákům největší potůe japonské téike kulo-mety, ale pravé peklo nastalo, když Japonci spustili doslova bub-novou palbu svých minometů. Celý ostřelovaný prostor se změnil ve smrtící kotel, v němž vířily úlomky oceli, explozemi zvedaná mračna písku a sopečného popela a - bohužel - někdy i těla, či části těl námořních pěšáků. Ohlušení muji mohli dokonce sledo-vat dráhy, po kterých minometné střely vzlétaly a vzápětí na ně

téměř kolmo dopadaly. Jeden z amerických vojáků o svých tehdej-ších záitcích napsal:

"Bylo to strašné, nejhorší, co jsme zažili. Vypadalo to, jako když japonští minometčící hrají dámu a nás používají namísto hrací desky. Stále nedovedu pochopit, jak to někdo z nás mohl přežít... Zdálo se, ie před námi není nic nei smrt. Když se nám nějak po-dařilo překonat otevřený terén, pouze jsme se stali ještě bližším cílem. Mne samotného ovládl pocit naprosté beznaděje. Cítil jsem, jak mi strach svírá krk. A právě v takových situacích se uká-zala hodnota výcviku námořních pěšáků. Asi nebyl mezi námi nikdo, kdo by si nepřál, abychom se raději pohybovali opačným směrem. Ale bylo nám nařizeno útočit, tak budeme útočit. Výcvik nás naplnil hrdostí na naše společenství a tato hrdost nám nyní pomohla vydriet. Málokterý z nás by přiznal, ie jsme ctili staro-módní zásadu ,raději smrt, nei hanbu, ale pravděpodobně tato zásada, spíše než všechno ostatní, byla tím, co nás nutilo hnát se vpřed."*

Za těchto vypjatých situací bylo na Iwodiimě zaznamenáno i mnoho činů mimořádné statečnosti. Například v právě popiso-vaný den D+2 dopadl na úseku 2. praporu japonský ruční granát mezi vojína Donalda J. Ruhla a seržanta, velitele jeho čety. Aby seržanta zachránil, zakryl Ruhl granát svým tělem. V jiném pří-padě zůstali před východním úpatím Mount Suribači, těsně u mořského břehu, leiet dva téice zranění námořní pěšáci. Téměř celý den je udržoval při iivotě zdravotník, kterému se přes nepřá-telskou palbu podařilo k

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

nim připlížit. Po řadu hodin je ošetřoval, jak jen to bylo v dané situaci možné - jeden ze zraněných dýchal jen díky skleněné trubičce, kterou mu zdravotník prostrčil do krku. Protože evakuace po zemi byla vzhledem k japonskému ostřelování vyloučena, skupina pěšáků v čele se štábním serian-tem Charlesem E. Harrisem vyrobila improvizovaný vor, na něm navzdory příboji připádlovali ke skalnatému pobřeží, zraněné vy-zvedli a odvezli je Japoncům před nosem. Oba muži svá zranění přežili. Než skončila bitva o Iwodžimu, na deskách cti a slávy Sboru americké námořní pěchoty byly zaznamenány desítky no-vých jmen.

* Wheeler, Richard: The Blood Battle for Suribachi. Thomas Y. Crowell Company, New York 1965, str.108-109.

122 123

♀

V podvečer dne D+2 vytvořil 28. pluk na úpatí Mount Suribachi polokruhovou linii. Začínala v hornatém terénu na západním po-břeží, kde byla postavení 1. prapor, který během dne postoupil asi o 900 metrů, uprostřed polokruhu se nacházel 3. prapor, jenž postoupil o 450 metrů, a nalevo od něj, u východního pobřeží, se nacházel 2. prapor, který přes den posunul svoji linii o 600 metrů. Ten den padlo dalších 34 námořních pěšáků a 153 jich bylo zra-něno a 28. pluk se ocitl na 75 procentech původního bojového stavu. Výkon 28. pluku z 21. února byl nezanedbatelný, kdyi víme, za jakých okolností zápas o ovládnutí Mount Suribachi probíhal. Plukovník Liversedge také oprávněně považoval výsledek z onoho dne za maximum, jehož bylo možno dosáhnout, a ve svém hláše-ní vyzdvihl i významnou roli, kterou přitom sehrály přidělené tan-ky. Sedm jich ráno vyrazilo k Mount Suribachi s jeho pěšáky, bě-hem dne jeden vyřadila mina, druhý japonská protitanková palba a třetímu se přetrhl pás, tankisté naštěstí vyvázli všichni nezraně-ni. Kdyi kolem 16.30 pluk další postup zastavil, zbývajících čtyři tanky se z frontové linie stáhly. Aby ráno nedošlo ke zbytečnému zdržení, osádky je, ještě než se setmělo, opatřily palivem a municí. Stmívalo se, stále padal studený déšť a prochladlé vojáky čeka-la další těžká noc. Netrápila je jen zima a vlhko, depresivně půso-bilo i prostředí, ve kterém měli přenocovat. Na všech stranách je obklopovaly vraky japonských děl, těla mrtvých nepřátel, zničené pevnůstky a bunkry, některé očouzené napalmovými plameny, jiné s železobetonovými zdmi rozervanými po přímých zásazích granáty nejtěžších lodních děl. Jeden námořní pěšák pravil, že mu rozbité bunkry připadaly jako zmačkané krabičky od sirek; v kaž-dém případě byly výmluvným důkazem ničivé síly 406mm a 356mm granátů. Jako by to vše nestačilo, všude byl cítit odpudí-vý pach spáleného lidského masa. Užití plamenometů, těchto strašlivých zbraní, bylo tak časté, že se v průběhu dne pro ně za-čalo nedostávat hořlavé náplně a nové zásoby musela až na fron-tovou linii přivážet obojživelná vozidla. Mnoho japonských vojá-ků zemřelo i ve chvílích, kdy do skalních štěrbin, propojených se skrytými podzemními postaveními, byl nalit benzin a poté zapá-len. Byla to nelítostná válka, protivníka nešetřila iádná ze stran a platil jeden jediný zákon: zabij (jakýmkoliv způsobem), jinak bu-deš sám zabít (jakýmkoliv způsobem).

Večer 21. února také odplula od Iwodžimy na Guam nemocnič-ní loď Samaritan s 623 vážně zraněnými, mezi nimi byl nemalý počet příslušníků 28. pluku. U na nemocniční lodi se jim dosta-lo kvalitní lékařské pomoci a na Guam, kde byla vybudována velká vojenská nemocnice, mělo léčení pokračovat za ještě příz-nivějších podmínek. Není možné nesrovnat péči, kterou na Iwod-žimě věnovali svým zraněným a nemocným Američané, s "péčí", kterou tam svým vojákům byli s to poskytovat Japonci. Japonské obranné plány vůbec neřešily možnost evakuace zraněných

z ostrova, od počátku všichni věděli, ie k něčemu takovému ne-budou ani moinosti, ani prostředky. Zranění japonští vojáci se buď sami dokázali doplazít do míst, kde se jim mohlo dostat po-moci, nebo je odnes-li kamarádi - když to šlo. V tunelech potom byli většinou uloženi tam, kde zrovna bylo místo, a opět zůstali odkázáni na pomoc svých kamarádů; jen část z nich měla to štěs-tí, že se o ně postarali věci znalí zdravotníci a lékaři na podzem-ních ošetřovnách. Nebylo proto divu, ie japonští zranění, pokud jim to jejich stav jen trochu dovolil, dávali přednost tomu, aby po základním ošetření mohli dál bojovat se svým jednotkami.

Noc z 21. na 22. února ubíhala stejně jako obě předchozí v oče-kávání sebevražedného útoku Japonců, tentokrát uí úplně izolo-vaných v masivu Mount

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

Suribači. Námořní pěšáci dokonce zaznamenali jejich pohyby a hovor uvnitř hory, ale k útoku banzai opět nedošlo. Jen dvakrát se skupiny nepřátelských vojáků pokusily proniknout do amerických postavení. V prvním případě zůstalo 60 mrtvých Japonců před linií 2. praporu, ve druhém případě, opět v sektoru 2. praporu, bylo zabito dalších 28 nepřátel, kteří se evidentně pokoušeli projít do severní části ostrova.

V podzemním velitelském stanovišti v útrobách Mount Suriba-či zatím umíral plukovník Acuči, smrtelně zraněný střepinou dělostřeleckého granátu. Svým posledním rozkazem vyslal skupinu mužů na sever, ke generálporučíkovi Kuribajašimu, s hlášením o situaci; s největší pravděpodobností šlo o vojáky, kteří neunikli pozornosti amerických hlídek, a všichni zahynuli. Jak bylo později zjištěno, Acuči si mimo jiné Kuribajašimu hořce stěžoval na pasivitu japonského letectva za situace, kdy americké letouny na jeho postavení neustále útočily. Pocit, že je císařské letectvo ne-chalo na holičkách, sdílela většina vojáků iwodžimské posádky. Skutečností však bylo, že v rámci svých omezených možností se přece jen několikrát pokusilo proti Američanům zasáhnout.

124 125

♀

Dvě operační skupiny rychlých letadlových lodí, skupiny 58.2 a 58.3 kontradmirálů Davisona a Shermana, které v odpoledních hodinách 18. února zaujaly postavení zhruba 65 mil severozápadně od Iwodžimy, zůstávaly v tomto prostoru i v následujících dnech. Už v noci z 20. na 21. února je napadlo kolem dvaceti ja-ponských letounů, přilétajících v menších skupinkách. Většinu z nich včas sestřelily vyslané stíhačky. Z těch Japonců, kteří clo-nou stíhací ochrany pronikli, dva padli za oběť protiletadlové palby a ani zbývajícím se nepodařilo žádné z amerických plavidel poškodit. Útoky byly celkem snadno odrazeny a jen málokdo byl ochoten připustit, že japonské letectvo, už dávno připravené o své nejlepší letce a zdevastované obrovskými ztrátami, může na počátku roku 1945 ještě představovat nějaké vážnější nebezpečí. Zakrátko se ale ukázalo, co všechno je možné.

Další tři operační skupiny rychlých letadlových lodí 58. operačního svazu viceadmirála Mitschera se po návratu z útoku na To-kio zdržovaly jižně od Iwodžimy, kde doplnily pohonné hmoty. Ráno 21. února Mitscher vyčlenil ze skupiny 58.5 letadlovou lod Saratoga a tři torpédoborce a odeslal je na sever s rozkazem poskytnout invaznímu lodstvu u břehů Iwodžimy noční stíhací ochranu. Palubní letouny operační skupiny 58.5 kontradmirála Gardnera, ke které kromě Saratogy náležela ještě letadlová lod Enterprise, měly totiž v rámci Mitscherova operačního svazu zvláštní poslání: zajišťovaly stíhací ochranu svazu v nočních hodinách a k tomu účelu byla speciálně vycvičena i část jejich pilotů. Po odplutí Saratogy k Iwodžimě zůstala ve skupině 58.5 k noční ochraně dalších dvou operačních skupin svazu - skupiny 58.1 kontradmirála Clarka a skupiny 58.4 kontradmirála Radforda - Enterprise, doprovázená třemi křižníky a sedmi torpédoborci. Celá akce, sledující zvýšení bezpečnosti expedičních sil, ale měla jeden vážný nedostatek, na který zřejmě nikdo kompetentní v tu chvíli nepomyslel: Saratogu mířící k Iwodžimě doprovázely jen tři torpédoborce, které nemohly velké letadlové lodi zajistit dostatečnou podporu, pokud by nastala opravdu krizová situace.

V dopoledních hodinách 21. února odstartovalo z japonských letišť poblíž Tokia asi 50 sebevražedných pilotů kamikaze. Všichni náleželi k takzvané speciální útočné jednotce. Zamířili na jih, na ostrově Hačidžódžima v Boninách doplnili palivo a poté nabrali kurz k Iwodžimě. Jejich úkolem bylo vrhnout se s letouny naloženými pumami na americké invazní lodstvo.

V 16.28, právě když Saratoga dosáhla určeného operačního prostoru 35 mil severozápadně od Iwodžimy, zaznamenal její radarolokátor skupinu letadel, vzdálenou asi 75 mil. V první chvíli je všichni považovali za vlastní letadla. Velitel lodi kapitán Lucian A. Moebus ale pojal podezření a nařídil start šesti stíhaček, kterým přikázal ověřit, zda skutečně jde o americké letouny. Už v 16.50 se ozval jeden z pilotů a jeho "hlášení" mělo poněkud neobvyklou formu - byl to bojový pokřik "Tally-ho!",* užívaný americkými a anglickými stíhacími piloty ve chvílích, kdy spatřili nepřitele a zahajovali útok. O chvíli později přišlo hlášení: "Sestřelena dvě zera!" Tím všechny pochybnosti skončily.

Na Saratoze se okamžitě rozezněly poplachové klaksony. S hořou rychlostí startovaly noční stíhačky, jedna za druhou opouštěly letovou palubu a mizely v začínající tmě. Zataženou oblohu beze zbytku zakrýval příkrov mraků visících

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

ve výšce asi jednoho tisíce metrů: byly to ideální podmínky pro překvapivý letecký útok. Už v 16.59 zahájily protiletadlové kanony palbu na šest nepřátelských letadel, která se vynořila z mraků. První dvě, zasažená a hořící, po dopadu na hladinu narazila na pravobok letadlové lodi na čáře ponoru, prorazila je a jejich pumy pronikly do podpalubí, kde explodovaly. V tu dobu už Saratoga odstartovala 15 letounů. Na katapultech byly připraveny další dva, když dopadla puma svržená třetím útočníkem; zasáhla naviják kotevního řetězu a poškodila přední část letové paluby. Čtvrtý Japonec byl sestřelen, ale pátý se po prudkém obratu vrhl přímo na levý katapult, kde explodoval. Šestý a poslední nepřátelský letoun, i když už zasažen a v plamenech, dopadl na jeřáb na pravoboku, část letadla skončila na dělostřelecké plošině číslo 1, zbytek vraku přepadl přes palubu. Toto vše se událo v pouhých třech minutách od 17.00 do 17.03 hodin.

Naštěstí zůstaly kotelny a strojovny Saratogy nepoškozeny, takže už krátce po náletu byla schopna plout rychlostí 25 uzlů,** za-

* "Na néj!" - původné volání lovců povzbuzujících lovecké psy při štvanici na jelena; při honu na lišku pokřik při spatření lišky, která vyběhla z úkrytu. ** Uzel je pojem vyjadřující ujetou vzdálenost v námořních mílech (1 námořní míle = 1852 m) za jednu hodinu. Například lod, plující rychlostí 25 uzlů ujede za 1 hodinu 25 x 1852 m, tedy 46.3 km.

126 127

♀

tímco záchranné a protipožární čety bojovaly se šlehajícími plameny. Díky jejich úsilí byl oheň na hangárové palubě uhašen do půl sedmé večer a požár zuřící na pravoboku o dvacet minut později. Nebezpečí poiarů bylo sice zajištěno, ale poškození letové paluby bylo natolik vážné, že lod nemohla přijmout žádnou ze svých vracejících se stíhaček, a přitom se blížila chvíle, kdy prázdníci se palivové nádrže je přinutí přistát. Vzhledem k poškození komunikačního systému Saratogy dočasné převzal kontrolu stíhací ochrany torpédoborec McGowan a ten instruoval všechny ve vzduchu se nacházející letouny, aby přistály na některé z eskortních letadlových lodí Podpurné operační skupiny kontradmirála Durgina. Tato situace měla trvat nejméně po dobu, než budou svržena do moře ohněm zničená letadla blokující letovou palubu. Když se krátce před sedmou hodinou večerní zdálo, že nejhorší má letadlová lod za sebou, pod převalujícími se mraky zazářily na padáčcích se snášející japonské světlice a současně zaútočilo dalších pět kamikaze. Čtyři z nich se podařilo sestřelit ještě v bezpečné vzdálenosti. Pátý ale unikl pozornosti, přihnál se a svrhl pumu, která vyrvala v letové palubě osmimetrovou díru. Ve stejném zlomku vteřiny útočník skončil na vodní hladině těsně u lodního boku. I tento úder Saratoga přežila. I když poškozena na sedmi místech, už ve 20.15 mohlo na zadní části letové paluby přistát několik stíhaček. Ale celkové škody a ztráty způsobené japonským útokem byly velmi vážné: kromě zmíněných poškození Saratoga přišla o 36 svých letounů, které buď shořely v podpalubních hangárech či na letové palubě, nebo vzhledem ke stupni jejich poškození nezbylo než svrhnout je do moře, a dalších 6 palubních letounů se potopilo při nouzových přistáních na vodní hladině. Tvrdě postižena byla i posádka: 123 mužů bylo zabito nebo nezvěstných a 192 jich utrpělo různá zranění. Nálety sebevražedných japonských pilotů natolik snížily bojeschopnost velké letadlové lodi, že admirál Spruance nařídil, aby odpůlula na základnu Eniwetok v severozápadní části Marshallova souostroví a odtud ke generální opravě na západní pobřeží Spojených států.

Vyřazení Saratogy z dalších bojových akcí sice nemohlo ohrozit údernou sílu mohutného Tichomořského loďstva, ale nikoho na palubách stovek jeho plavidel nepotěšilo. Saratoga se totiž během války stala symbolem nezdolnosti a bojovnosti amerického válečného námořnictva, prostě stala se legendou. Vedle sesterského Lexingtonu, potopeného za bitvy v Korálovém moři v květnu roku 1942, byla se svým standardním* výtlakem 36 000 tun a délkou 270 metrů největší americkou letadlovou lodí 2. světové války. Američané sice na konci války postavili tři letadlové lodě třídy Midway o výtlaku 45 000 tun, ty ale už do bojů nezasáhly, první z nich byla uvedena do služby až 10. 9. 1945. Pro úplnost je možno dodat, že do západního Tichomoří se opravená Saratoga vrátila po třech měsících. Konec této slavné lodi bohužel příliš slavný nebyl. Přes nespočetné protesty rozhodlo velení amerického námořnictva použít ji jako jednoho z pokusných králíků při zkouškách atomových pum prováděných u atolu Bikini.

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

Obrovitou lod, zakotvenou ve vzdálenosti 300 až 500 metrů od místa exploze, podmořská detonace vyzvedla o 13 metrů a o několik set metrů ji posunula. Ale ani po takovém úderu se Saratoga nehodlala vzdát: sedm a půl hodiny trvalo, než se potopila a v hloubce 55 metrů dosedla na dno laguny. Stalo se to 25. července 1946.

Vážné poškození Saratogy nebylo jedinou ztrátou, která v noci z 21. na 22. února 1945 postihla americké letadlové lodě operující v blízkosti Iwodžimy. Večer 21. se stala obětí kamikaze letadlová lod Bismarck Sea, jedna z dvanácti eskortních letadlových lodí Podpůrné operační skupiny kontradmirála Durgina. V 18.45 se nacházela asi 45 mil východně od Iwodžimy, když na její příd z levoboku zaútočil první kamikaze. Toho se podařilo sestřelit, ale druhý, který nízko nad hladinou přilétal z pravé strany, byl zpozo-rován, až když jej od lodí dělilo necelých tisíc metrů. Na pravobo-ku se na něj okamžitě zaměřily všechny protiletadlové zbraně a palba trvala do chvíle, kdy hlavně už nebylo možno víc sklonit. Ale japonský letoun, přestože v plamenech, pokračoval v letu a skončil nárazem na letovou palubu před zadním výtahem, který se poté propadl na hangárovou palubu. Asi dvě minuty nato do-šlo v podpalubí k velké explozi a začal hořet benzin vytékající z poškozených nádrží zaparkovaných letounů. Pak následovala druhá exploze, po níž se ocitla celá zád lodí v troskách. V 19.05 velitel kapitán J. L. Pratt nařídil její opuštění. Tři hodinyještě šle-

* Standardní výtlak znamená hmotnost plné vyzbrojené a vystrojené lodí, ale bez zásob paliva a vody do kotlů. Výtlak válečných lodí je udáván v anglických tunách (1 angl. tuna =1016 kg).

128 129

♀

haly z paluby a nástaveb plameny a ozývaly se výbuchy, potom se Bismarck Sea převrátila a potopila. Po celou noc a až do desáté hodiny dopolední 22. února zachraňovalo trosečníky šest torpé-doborců. Z posádky čítající 943 muie jich zahynulo 218.

Ve stejnou dobu, kdy prohrávala svůj boj Bismarck Sea, napad-ly japonské torpédové bombardéry další eskortní letadlovou lod Lunga Point. První útočící letoun zasáhla přesná protiletadlová palba, kdyi byl vzdálen asi 1500 metrů od pravoboku, nicméně neí se zřítíl do moře a potopil asi 200 metrů od lodí, ještě stačil uvolnit torpédo. To naštěstí Lunga Point minulo. Druhý letoun, letící těsně za prvním, též svrhl torpédo. Ani tentokrát nebyla lod zasaena a Japonec se vzdálil do bezpečí dřív, než se na něj proti-letadlové zbraně dokázaly zaměřit. Bezprostředně nato zaútočil třetí torpédový bombardér a k velkému štěstí posádky Lunga Poin-tu mělijaponští letci ten den opravdu špatnou mušku: torpédo ne-škodně minulo zád a zmizelo v moři. Ale při přeletu nad lodí le-toun zachytil svým křídlem o zadní část ostrovní nástavby, sjel po letové palubě, do nů jeho stále se otáčející vrtule ryla hluboké rýhy, a nakonec na levoboku prorazil zábradlí a zřítíl se do moře. Čtvrtý útočník byl sestřelen dřív, než mohl svrhnout torpédo. Menší poiáry, které na Lunga Pointu vznikly, se brzy podařilo do-stat pod kontrolu, ani způsobené škody nebyly vážné a nikdo z posádky nezahynul.

Zhruba 50 mil severovýchodně od Iwodžimy se ve večerních hodinách 21. února pohybovala skupina plavidel, tvořená převáž-ně tankovými výsadkovými lodmi. I na ni zaútočil kamikaze. V 17.20 se z mraků vynořil jednomotorový torpédový bombardér typu Nakadiima B6N (ve spojeneckém kódu Jill) a vrhl se na nákladní lod Koekuk. Narazil na její pravobok za můstkem, sklou-zl k zádi, přičemí kromě jednoho smetl všechny 20mm kanony protiletadlové baterie umístěné na pravoboku. Vzniklý požár byl uhašen do 18.50 hodin, ale lod měla 17 mrtvých a 44 zraněných. Napadena byla i tanková výsadková lod LST-477, vezoucí polní dělostřelectvo 3. divize námořní pěchoty, ale než se kamikaze po zásahu granátem z protiletadlového kanonu zřítíl do moře, lehce se o ni otřel a ani lod, ani náklad nepoškodil.

Po odplutí poškozené Saratogy přikázal velitel 58. operačního svazu viceadmirál Mitscher, aby její úlohu při zajišřování noční stíhací ochrany invazního loďstva u Iwodžimy převzala letadlová

lod Enterprise. Stejně jako předtím Saratogu, ted i Enterprise podřídil po dobu plnění tohoto úkolu operačnímu velení velitele Podpůrné skupiny eskortních letadlových lodí kontradmirála Dur-gina. Pojem "noční stíhací ochrana"

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

neznamenal, že by palubní letouny, ať Saratogy nebo Enterprise, křižovaly celou noc tmavou oblohou. Podle všech zkušeností hrozilo největší nebezpečí pře-kvapivého napadení nepřátelským letectvem při rozednění nebo za soumraku. V pološeru či polotmě nebylo snadné rychle se blížící letouny včas zpozorovat, málo času potom zbývalo i na zaměření protiletadlových zbraní i na eventuální úhybné manévry. A právě tyto kritické ranní a večerní hodiny pokrývala noční stíhací ochrana.

Systém vyčlenění určitých lodí a jejich pověření tímto posláním byl zaveden z toho důvodu, aby piloti ostatních letadlových lodí svazu, kteří byli zpravidla po celý den plně zaměstnáni a úměrně tomu i unaveni, si mohli dostatečně odpočinout – což by nebylo možné, kdyby museli do vzduchu i při rozednění a za soumraku. Tak velké letadlové lodě jako Saratoga a Enterprise nesly každá kolem 90 palubních letounů a zdaleka ne všechny z nich byly za-pojeny do noční stíhací ochrany. Část pilotů proto plnila i řadu jiných úkolů; například po připojení k Durginově skupině měla Enterprise kromě noční stíhací ochrany provádět i pravidelné nálety na japonská letiště na Čičidžimě, a tím zajišťovat, ie je ne-přítel nebude moci využit jako základnu k úderům proti invazním silám na blízké Iwodžimě. Enterprise zůstala pod Durginovým operačním velením až do 10. března. Dne 12. března připlula na atol Ulithi, kde strávila dva dny nutnou údržbou, a pak se opět připojila k 58. operačnímu svazu, pověřenému novým velkým úkolem: podporou vylovení na Okinawě.

Ráno 22. února (den D+3) nikoho nenechávalo na pochybách, že začíná další z řady mizerných dnů na mizerném ostrově. Vytr-valý déšť změnil popel, písek a škváru v těžké, lepící se bláto. Byla zima a silný jihovýchodní vítr pronikal uniformami úspěšných, neholených a unavených mužů. Jako by nebylo potůi dost, v 8 ho-din ráno se Japoncům podařilo zasáhnout minometnou strelou velitelství 28. pluku, přičemž byl zabit plukovní chirurg korvetní kapitán Daniel J. McCarthy, muž, kterému jen za poslední tři dny řada námořních pěšáků vděčila za záchranu života.

130 131

♀

Za těchto nezáviděníhodných podmínek začal 28. pluk dobý-j vat poslední hnízda nepřátelského odporu, která ještě zůstala na j přístupech k Mount Suribači a na jejím úpatí. Opět útočil 1. pra- por na pravé (západní) straně, 3. prapor ve středu a 2. prapor na levé (východní) straně plukovní linie. Přes noc se tankistům po- dařilo opravit tři tanky poškozené předchozího dne, a tak mohlo spolu s pěchotou vyrazit sedm tanků. Déšť linoucí se po celý den z olověné oblohy však jejich využití ztěžoval, a když v odpoled- ních hodinách ještě zesílil, tankisté nebyli s to se ze svých vozidel vůbec orientovat a museli je navádět před nimi jdoucí pěšáci. Špatné počasí ztěžující viditelnost a fakt, že se muži všech tří pra- porů už přiblížili těsně k hoře, způsobily, že leteckou podporu bylo nutno téměř úplně zastavit a podstatně byla omezena i pod- pora dělostřelecká. Tak jako mnohokrát předtím a ještě mnoho- krát potom zůstalo hlavní břímě boje na pěšácích, prodírajících se mezi krátery po pumách a dělostřeleckých granátech – ted i

navíc zaplněných vodou – a plamenomety, ručními granáty a ná- ložemi likvidujících postavení kuribajašiho vojáků. Aby to měli ještě těžší, mazlavé bláto obalovalo zbraně, pronikalo do jejich mechanismů, způsobovalo poruchy a pěšáci byli mnohdy rádi, když ve vteřině rozhodující o životě či smrti vyšel z automatické zbraně alespoň jeden výstřel.

Nicméně 22. února bylo dokončeno úplné obklíčení Mount Su- ribači ze všech stran, když námořní pěšáci pronikající ze západu se u nejjižnějšího bodu ostrova, u výběžku Tobiiši, setkali s od- dílem postupujícím z východu. Kolem 16.30 jeden seržant, který začal šplhat po severním úbočí hory, hlásil, že nevidí žádné Japon- ce, a žádal o svolení pokračovat ve výstupu. Plukovník Liversedge však rozhodl, že na konečné obsazení Mount Suribači je toho dne již pozdě, a další útočné akce proto zastavil.

Zatímco se Američané pod Mount Suribači připravovali na další, v pořadí již čtvrtou noc na Iwodžimě a všichni, od plukov- níka Liversedge až po řadové vojáky, přemítali, jaké překvapení jim příštího dne hora připraví, Japonci v jeskyních a tunelech debatovali o tom, zda zůstat a svést poslední boj, nebo využít mokré noci a probojovat se na sever k hlavním silám. Nakonec se rozhodli, že zhruba polovina jich zůstane a druhá polovina se pokusí americkou linii proniknout. Jen asi dvacet z těch, kteří se vyplížili do tmy, nakonec

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

dosáhlo velitelského stanoviště generál- poručíka Kuribajašiho poblíž vesnice Motojamy v severní části ostrova a mohlo pokračovat v boji. Všichni ostatní zahynuli, ne- boť námořní pěšáci, každou noc připraveni na odražení protiúto- ku, nepolevili v pozornosti ani tentokrát.

Pátek 23. února (den D+4) měl být dnem pokoření Mount Su- ribači jakožto baštyjaponské obrany na Iwodimě. Prudce se zve- dající úbočí nedovoľovalo, aby byla hora zdolána masovým úto- kem vedeným z několika směrů. Bylo proto třeba vybrat nejvhod- nější cestu vedoucí ke kráteru na jejím temeni. Nakonec byla zvo- lena severní strana, na které operoval 2. prapor 28. pluku. Velitel pluku ponechal na veliteli praporu podplukovníku Chandleru W. Johnsonovi. aby zvolil taktiku výstupu. Protože nikdo nevěděl, jaká překvapení ještě mohou mít v záloze obránci zahnání do kou- ta, rozhodl Johnson napřed vyslat několik hlídek a teprve za nimi bojový průzkum v síle čtyř.

V 8 hodin ráno zahájil seržant Sherman B. Watson se čtyřmi muži opatrný výstup. Po celou dobu se neozval jediný výstřel, ne- viděl jediného Japonce. Jen zničené bunkry a rozmetané pevnůst- ky svědčily o přímých zásazích granáty těžkých děl, zavalena byla i většina vstupů do tunelů, z některých ještě stoupal kouř. Watson a jeho muži dosáhli vrcholu hory, na okraji kráteru uviděli néko- lik těžkých kulometů, vedle narovnanou municí, ale po nepříteli stále ani vidu, ani slechu. Nikdo tomu nerozuměl. Watson se pro- to rozhodl vrátit a podat veliteli praporu hlášení o podivném kli- du, do kterého se hora, ještě včera dštící ocel, oheň a smrt, pono- řila. Než ale hlídka sešla dolů, podplukovník Johnson, který situ- aci po celou dobu pozorné sledoval a samozřejmě se také chtěl dopídit pravého stavu věcí, vyslal v 9 hodin dvě další tříčlenné skupinky s úkolem vyhledat i jiné cesty k vrcholu a současně pro-...

věřit reakci nepřitele. Když se japonská obrana neozvala ani vjejich případe, Johnson už neváhal a nasadil celou čet, která měla Mount Suribači v podstatě obsadit a na důkaz ukončení operace nad ní vztyčit americkou vlajku.

Byla vybrána 3. četa roty E a akci velel výkonný důstojník roty poručík Harold G. Schrier. Jak mnohdy mají i významné historic- ké události prozaické pozadí, dosvědčují v našem případě vzpo- minky jednoho z přímých účastníků výstupu: "Pětadvacet mužů x 3. četa bylo v tu dobu velmi unaveno a byli též velmi špinaví. Vů- bec nevypadali a ani se necítili jako elitní bojovníci. I když

132 133

†

v posledních hodinách měli relativní klid, v odpočinku jim bránil studený déšť. Stejně toužili po cti být prvními námořními pěšáky, kteří sopku dobudou. Ale podplukovník se nezdřoval vyptává-ním, co si vlastně myslí."*

Poručík Schrier posílil vyprázdněnou čet, dalšími vojáky z roty E na celkem 40 mužů. Dříve než vyrazili, předal jim podplukovník Johnson vlajku o rozměrech 137x71 centimetrů, kterou před vstu- pem na břeh dostal jeden z jeho důstojníků od posádky invazní- ho člunu. Schrierův oddíl se poté přesunul k úpatí Mount Suriba-či a začal s výstupem. Obtěžkáni zbraněmi a municí vojáci s ná- mahou zdolávali srázné úbočí, občas se museli i zastavit a na- dechnout se, nejstrmější úseky někteří zlézali po čtyřech. Aby se pojistil proti nenadálému napadení, nechal Schrier po stranách hlavní kolony postupovat několikačlenné hlídky. Japonci se ale neobjevili. Námořní pěšáci prošli i kolem několika vchodů do jes- kyň, nic se však nepři- hodilo, zdálo se, že jsou opuštěny. Muži stoupali stále výš a po více než půlhodině dosáhli okraje kráteru. Poblíž se nacházelo několik zničených dělostřeleckých postavení a vstupů do podzemí, ale stále trval klid a jedinými japonskými vojáky, které Američané do této chvíle spatřili, bylo pár nepohrbe- ných padlých. Schrier chtěl prozkoumat i kráter, nechal proto na jeho dno sestoupit několik mužů, zatímco ostatní se rozmístili kolem vrcholu hory, připraveni čelit eventuálnímu napadení. Zbývalo splnit druhou část úkolu: vztyčit vlajku. Napřed bylo nutno najít něco, co by nahradilo žerd, nakonec posloužila neda- leko pohozená asi šestimetrová železná tiubka. Poručík Schrier k ní vlajku přivázal a společnými silami tyč zarazili do země na severní straně kráteru. Přesně v 10 hodin 20 minut zavlály hvězdy a pruhy nad nejvyšším bodem Iwodžimy: Mount Suribači byla dobyta. Z celého předmostí, byť stále ještě ostřelovaného japon- skými děly a minomety z palebných postavení na severu, vzhledly v tu chvíli tisíce očí k malému, ve větru se třepetajícím symbolu nad Mount Suribači. Unavení a úspěšní muži se plácali po zá- dech, ozývaly se výkřiky radosti, po mnoha neholených tvářích stékaly i slzy. Z moře bylo slyšet

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1
píšťalky poddůstojníků, rozezněly se lodní klaksony a zvony. všechny dalekohledy na lodích byly obráceny k Mount Suribači, na horní palubě nemocniční lodi

* Wheeler, R.: The Bloodr Battle,for Stiribachi, str.128.

Solace se zranění vojáci nadzvedávali na loktech, ti kteří nemohli, žádali o pomoc, i oni chtěli vidět americkou vlajku nad Iwodži-mou.

Čas na jásot ale neměli vojáci poručíka Schriera. Vlajka ne-přítele nad Mount Suribači byla zřejmě pro některé z Japonců skrývajících se v nitru hory větším pokořením, než mohli snést. V okamžiku, kdy seržant Louis R. Lowery zmáčkł spoušť fotoa-parátu a pořídil snímek jejího vztyčování, ze sluje nedaleko krá-teru vyrazili dva Japonci. Jeden mávaje mečem se hnál přímo ke skupině snažící se ukotvit žerd, ale než k ní doběhl, byl zastře-len. Druhý byl též zabit, ale až poté, co se mu podařilo hodit ruční granát do míst, odkud fotografoval seržant Lowery. Ten se zachránil jen díky bleskurychlé reakci, kdy se skulil po úbočí hory a zastavil se až o dvacet metrů níž. Fotoaparát, který při-tom upustil, se rozbil. Šťastnou náhodou ale film zůstal nepoško-zen, a díky tomu se zachovala první ze slavných fotografií vzty-čování americké vlajky nad Mount Suribači. Vzápětí po této scé-ně napadlo Schrierovu četú ještě několik dalších Japonců vyno-řivších se z podzemí, všechny je však potkal stejný osud jako první dva.

Americká vlajka sice nad Mount Suribači vlála, ale vzhledem ke svým malým rozměrům byla z větší dálky špatně viditelná. Tři hodiny po jejím vztyčení proto námořní pěšáci obstarali jinou, větší, o délce dva a půl metru, kterou si vypůjčili od posádky tan-kové výsadkové lodi LST-779. Ve skupině, která ji vynesla naho-ru, byl i Joe Rosenthal, fotograf agentury Associated Press. Ten zachytil druhé vztyčování vlajky nad Mount Suribači, a tak vznik-la nejslavnější fotografie pořizená v Tichomoří za 2. světové vál-ky. Byla nescíslněkrát reprodukována a pro sochaře Felixe de Weldena se stala předlohou bronzového monumentu námořní pěchoty, umístěného na Arlingtonském národním hřbitově nad řekou Potomac ve Washingtonu.

Krátce po vztyčení druhé vlajky odrazil od Eldorada, velitelské lodi viceadmirála Turnera, člun, který přivezl na pláž Zelená sku-pinu mužů. Kromě viceadmirála byl mezi nimi i ministr námoř-nictva Spojených států James V. Forrestal, generálporučík Hol-land Smith a několik dalších vysokých důstojníků armády a ná-mořnictva včetně dvou admirálů. Očividné pohnutý Forrestal se při pohledu na vlajku nad Mount Suribači obrátil ke generálu

134 135

♀

Smithovi a pravil: "Hollande, vztyčení této vlajky na Suribači bude symbolem námořní pěchoty na dalších pět set let."*

Obsazení Mount Suribači nemélo obrovský psychologický vý-znam pouze pro všechny americké vojáky podílející se na dobývá-ní Iwodžimy, stejný význam, i když s přesně opačným dopadem, mělo i pro Japonce. Major Horie napsal, že kdyi přišla na Čiči-džimu, kde se v té době nacházel, zpráva o ztrátě Mount Suriba-či, i on sám byl zahlcen emocemi.** Stejně těžkou ranou byla pro majora a dalšíjaponské důstojníky skutečnost, že pevnost Suriba-či padla po pouhých třech dnech bojů; podle jejich předpokladů měla vzdorovat nejméně dva týdny.

Ani po dobytí Mount Suribači nemohl 28. pluk pokládat svůj úkol v tomto prostoru za skončený a hned se připojit k ostatním jednotkám 5. divize, bojujícím ve střední části ostrova. Do večera 23. února všechny tři prapory pluku pokračovaly ve vyčišťovacích akcích jak kolem Mount Suribači, tak na hoře samé. Námořní pěšáci likvidovali na různých místech se objevující japonské od-střelovače a ve spolupráci se ženisty zavalovali výbušninami vcho-dy do jeskyní a tunelů. V noci z 23. na 24. příslušníci rotý E 2. praporu zůstali na temeni Mount Suribači a zaujali kolem kráteru kruhovou obranu. Zbytek 2. praporu, se dvěma dalšími prapory pluku, obsadil pozice na úpatí hory po celém jejím obvodu. Obe-zřetnost se vyplatila, Japonci se během noci opakovaně pokoušeli tento svírající je kruh prorazit a 122 jich při tom bylo zabito. U mnoha padlých bylo ráno zjištěno, ie měli na těle přivázány výbušniny; se vši pravděpodobností zamýšleli po proniknutí do amerických postavení najít vhodné cíle a zemřít při sebevražed-ných útocích. Těsně před rozedněním skupina asi 30

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

japonských vojáků zaútočila ručními granáty na velitelské stanoviště a obva-zíště I. praporu. Příslušníci velitelství a zdravotníci se chopili zbra-ní a ve tmě se rozpoutal nelitostný boj, ve kterém se Američané především snažili Japoncům zabránit ve vniknutí do stanů s bez-mocně ležícími zraněnými. Nakonec byli útočníci pobiti do po-sledního.

Ale ani ti "šťastnější" z japonských vojáků, kterým se podařilo americkými liniemi projít a dosáhnout pozic vlastních vojsk ve

* Smith. H. M., Finch, P.: Coral and Brass, str. 261.

** Garand, G. W., Strobebridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 543.

střední nebo severní části ostrova, neměli vyhráno. Většinou byli za tento čin odsuzováni a čekalo je ponižování, pokud jim nehrozila přímo smrt. O jednom takovém případě podává svědectví poddůstojník Riishi Kojacu, který boj o Iwodžimu přežil:

"Pamatuji se na velmi dramatickou scénu, které jsem byl svěd-kem 24. února 1945. Námořní poručík, na jehož jméno si nemo-hu vzpomenout, s několika svými muji, všichni v roztrhaných a zakrvácených uniformách, se objevil na velitelském stanovišti. Právil, že prorazili nepřátelské obklíčení Suribači a podařilo se jim dojít na velitelství, aby mohli podat hlášení. Když jsem poru-číka přivedl ke stolu námořního kapitána Inouje, kapitán vybuchl a začal zuřivě rvát: „Proč jsi sem přišel, ty čubčí synu? Nebylo tvo-jí povinností dříet tu pevnost za každou cenu? Styd se, že jsi tady! Hanba! Hanba! Víš, co je to hanba? Já ti říkám, že jsi zbabělec a dezertér! Pobočníci se pokoušeli kapitána uklidnit, ale ten byl stále zuřivější, chrlil další urážky a nakonec prohlásil: „Podle všech válečných pravidel je dezertér okamžitě popravován, a já ti udělám laskavost, ie ti srazím hlavu vlastnoručně. Po tomto výkřiku se kapitán chopil meče a tasil. Zraněný poručík klečel, beze slova, bez pohybu. V tu chvíli pobočníci kapitána uchopili a meč mu vyrvali z rukou. Inouje propukl v pláč mumlaje: „Oh, oh, Suribači padla! Suribači padla! Pobočníci zatím poručíka odvedli na obvažíště.“*

Nikdy nebude přesně známo, kolik japonských vojáků podleh-lo v uzavřených tunelech svým zraněním, kolik se jich udusilo nebo spáchalo sebevraždu, ale určité jich v nitru hory zůstaly uvězněny stovky; některé prameny hovoří ai o 1000 mužů. Ově-řeným číslem bylo pouze 1231 mrtvých těl nalezených na Mount Suribači a v její blízkosti. Historik kontradmirál Morison uvádí, ie na Mount Suribači samotné vyhodili ženisté námořní pěchoty do vzduchu kolem tisíce Japonci využívaných jeskyň a vchodů do podzemí.** Po ovládnutí hory Američany se pár Japoncům sice podařilo se ze zavalených chodeb a jeskyň vyhrabat, ale všichni padli za obět hlídkám námořní pěchoty, dohlížejícím na to, aby nikdo z přeživších Japonců neunikl.

* Tamtéž.

** Morison, Samuel Eliot: Victory, in the Pacific (History of United States Naval Operations in WWII, sv. XN). Little, Brown and Company, Boston 1975, str. 73.

136 137

♀

Po ukončení vyčišťovacích akcí byl 28. pluk na pět dnů převe-den do zálohy v. sboru, aby si jeho vojáci mohli trochu vydech-nout před dalším nasazením. Ale ani těch pět dnů neznamenalo nicnedělání. Hlídky pluku dál zasahovaly proti Japoncům porůz-nu se objevujícím v jižním sektoru, vojáci shromažďovali roztrou-šené zbraně a vybavení, ať vlastní či japonské, a mnoho hodin bylo věnováno zařazení posil přicházejících nahradit padlé a zraněné. Obsazení Mount Suribači okamžitě využili dělostřel-ci 14. pluku 5. divize, kteří najejím vrcholu zřídili pozorovací sta-noviště a z něj sledovali a zaměřovali cíle ve střední a severní čás-ti ostrova.

Dobytí Mount Suribači sice nebylo nejvýznamnější událostí bitvy o Iwodžimu, ale byl to jen jeden z důležitých kroků vedou-cích ke konečnému vítězství. Neméně těžké boje Američany če-kaly při postupu střední a severní částí ostrova.

Začátek tažení na sever

Bitva o Iwodžimu je od svého počátku až do okamžiku, kdy bylo umlčeno poslední ohnisko japonského odporu, charakterizována pomalým, mnohdy po celodenním úsilí jen na metry nebo desít-ky metrů počítaným postupem jednotek útočných divizí americké námořní pěchoty, bojujících se zfanatizovaným nepřítelem, který navíc využil ve svůj prospěch všeho, co mu pro vedení obranných bojů nabízel velmi výhodný terén. Tak probíhal vjižní části ostrova zápas vojáků 28. pluku 5. divize o ovládnutí Mount Suri-bači, který v prvních čtyřech dnech po vyloštění k sobě poutal největší pozornost. Ale ve stejné době, a v podstatě za stejných podmínek, už sváděly hlavní síly v. sboru krvavé boje o pár kilo-metrů dál na sever. Byla to právě střední a severní část ostrova, kde generálporučík Kuribajaši soustředil většinu svých vojsk a kde nezanedbal nic, co by mohlo posílit odolnost japonské obrany. Večer v den D představovala severní hranice amerického před-mostí na Iwodžimě současně i severní linii ostrovní fronty. Směřovala od východní člunové atoky přes okraj bývalého lomu a jižní část letiště číslo 1 k západnímu pobřeží, konkrétně k západnímu konci šíje oddělující výběžek s Mount Suribači. Na této linii, dlouhé necelých 4000 metrů, bylo rozmístěno sedm praporů námořních pěšáků, kteří z 19. na 20. února strávili stejně neklidnou noc jako jejich druhové na jihu. Výbuch skladu munice a pohonných hmot 25. pluku 4. divize byl již zmíněn a stejně tak i zásah velitelského stanoviště 1. praporu 23. pluku téže divize. Kolem půl třetí ráno se před postaveními 27. pluku 5. divize připravovalo k výpadu na 500 nepřátelských vojáků. Jejich aktivita nezůstala utajena, a rychlý zásah divizního dělostřelectva jejich záměr zmařil; ti z Japonců, kteří palebný přepad přežili, se ještě za tmy stáhli. Krátce po sedmé hodině ranní dopadla minometná střela na velitelské stanoviště 2. praporu 25. pluku, umístěné za pláží Modrá 1, a jak velitel praporu, tak i výkonný a operační důstojník byli těžce zraněni. Jeden nešťastný zásah vyřadil prakticky celý velitelský sbor praporu a nový velitel musel být narychlo povolán od jiné jednotky.

Ráno 20. února (den D+ 1) pokrývala tři a půl kilometru výsadkových pláží změť nakupených trosek a bylo jen pár míst, kde ještě mohla přistát invazní plavidla. Zničené trupy výsadkových člunů svědčily o ceně zaplacené za vyloštění útočných jednotek. Ochromené tanky a polopásová vozidla zůstávaly s přetrhanými pásy tam, kde se zabořily do zrádného písku a popela. Jiná vozidla, oběti mín a zásahů japonských děl a minometů, byla převrácena a nad nimi se v podivných úhlech tyčily jeřáby, které měly původně sloužit při vykládání přiváženého materiálu a zásob. Mezi tím vším bylo rozseto množství zbraní, munice, plynových masek, součástí oděvů, osobních věcí vojáků, někdy i jejich největší poklad - dopisy z domova. A všude byla patrná přítomnost smrti. Těsně u pláže se v plovací vestě pohupoval na vodní hladině trup velitele tankového výsadkového člunu, kterému exploze japonského granátu utrhla celou spodní část těla, když se pokoušel vyprostit své uvázlé plavidlo. Na okraji pláží leželi mrtví vojáci, přes jejichž těla se převaloval přílivem hrnutý písek. Taková byla scénérie za zády námořních pěšáků sedmi praporů, které se na severní linii připravovaly k útoku. Ale ani to, co mohli vidět před sebou, nebylo důvodem k optimismu. Oblast, do níž útok směřoval, tvořilo bizarní uskupení strží, skalních rozsedlin a říms, útesů, štěrbin a roklí, zbytek ostrova pokrývaly kameny a škvára, či písek, popel a chomáče sporé vegetace. Všude ale číhala zamaskovaná nepřátelská postavení, úplnými pevnostmi ze

138 139

♀

železobetonu začínaje a bunkry, stanoviště děl a minometů, kulo-metnými hnízdy a zakopanými tanky konče.

Nicméně v 8 hodin 30 minut, po dělostřelecké přípravě a náletu palubních letounů, námořní pěšáci vyrazili. Velitelství v. sboru stanovilo za cíl útoku pro den D+1 takzvanou linii O-1, která se ve tvaru gigantické podkovy táhla od západního pobřeží přes jižní část letiště číslo 2 a končila na východním pobřeží nad východní člunovou zátokou. Na levé (západní) straně fronty nyní postupovaly v pásmu širokém asi 1000 metrů a přiděleném 5. divizi její dva prapory a dva další zatím zůstávaly v záloze. Na pravé (východní) straně se v pásmu trojnásobně širokém probíjely vpřed jednotky 4. divize. Do šesté hodiny odpolední 5. divize postoupila o 700 metrů a 4. divize sice už měla pod kontrolou celé letiště číslo 1, ale mimo ně se její prapory posunuly jen o 200 až

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

500 metrů, tak-že stanovené linie 0-1 dosaženo nebylo.

Nešťastný byl tento den pro 1. prapor 24. pluku 4. divize, který postupoval při východním pobřeží, od bývalého lomu dál na se-ver. V 16 hodin unavené pěšáky povzbudil pohled na přilétající skupinu palubních letounů, na chvíli doufali, že nálet japonskou obranu alespoň částečně ochromí a ulehčí jim. Euforie ale trvala jen do okamžiku, než pumy a dávky z kulometů začaly zasahovat je samotné. Pět jich bylo zabito a šest zraněno, přestože americké pozice označovaly žluté signalizační terče, umísťované právě pro-to, aby se něco podobného stát nemohlo. Jako by toto nedopatře-ní nestačilo, krátce poté dopadly na postavení 1. praporu dvě sal-vy vystřelené jedním z křižníků operujících u pobřeží. I tentokrát byly následky vážné, téměř 90 námořních pěšáků bylo zraněno. Již v dopoledních hodinách dne D+1 nařídil velitel V. sboru, aby se 21. pluk 3. divize, která dosud tvořila zálohu sboru, připravil k vyloďení. Už jen přestup do výsadkových člunů provázely znač-né potíže. Vojáci sešplhávali z palub dopravních lodí do člunů po sítích zavěšených na jejich bocích. Protože moře bylo značné ne-klidné a čluny se zmítaly ve vlnách, řada pěšáků obtížených zbra-němi a výstrojí v posledním okamžiku namísto ve člunu skončila ve vodě, odkud byli mnohdy vytahováni v poslední chvíli a napůl utopeni. K pobřeží čluny vypluly krátce po poledni. Zahlcení plá-ží ale v tu dobu už dosáhlo takových rozměrů, že výsadkové člun-y, plné mořskou nemocí trpících a vytrvalým deštěm promáče-ných námořních pěšáků, před nimi krouhily šest hodin a po celou

tu dobu marně čekaly na povolení k přistání. Když ještě zesílil příboj a hrozilo nebezpečí, že by čluny mohly být při nájezdu na okraje pláží zaplaveny, vydal velitel sboru rozkaz, aby se celý pluk vrátil zpět na dopravní lodi. Výsadek byl odložen na příznivější dobu.

V žádném případě ale nebylo možno zdržovat vyloďení dalších jednotek dělostřelectva, jehož podpora měla pro pěšáky útočných praporů prvořadou důležitost. Už v den D byly na Iwodžimu pře-praveny první dva prapory 14. (dělostřeleckého) pluku 4. divize a vysazení jeho 3. a 4. praporu bylo vzhledem k pozdní hodině a zmatkům na přístupech k plážím odloženo na příští den.

V den D+1 odpoledne přivezla obojživelná vozidla DUKW na pobřeží 105mm houfnice 3. praporu, které po rychlém umístění do palebných postavení mohly již v 17.30 zahájit podpurnou pal-bu. Zcela jinak ale dopadl 4. prapor, jehož vyloďení se změnilo v tragédii. Jen co první DUKW vyjelo z otevřené přídě tankové výsadkové lodi na vzdouvající se hladinu a zamířilo k pobřeží, převalilo se přes jeho bok několik vln, motor zhasl a DUKW se potopilo i s naloženou houfnicí. Sedm následujících obojživelných vozidel skončilo stejné. 4. prapor tak přišel o osm ze svých dvanácti 105mm houfnic, aniž vypálily jedinou ránu, a víc než deset mužů se přitom utopilo. Následné vyšetřování zjistilo, že vozidla byla po zatížení těžkými houfnicemi příliš ponořená, a přes jejich boky se přelévající vlny způsobily, že voda pronikla i do motorů a jejich palivové soustavy. Motory vysadily, a to na neklidné hladině znamenalo neodvratný konec.

Pohromy pronásledující 4. prapor podplukovníka Carla A. Youngdala tím nekončily. Čtyři DUKW, která mu zbyla, sice do-sáhla pozdě večer pobřeží, ale dvě z nich se potopila, když se ve 22.30 pokoušela ve vysokém příboji vyjet na pláž. Na břeh se na-konec dostala se dvěma houfnicemi jen dvě poslední. V noci byla obě děla umístěna do palebných postavení a ještě za tmy začala odpovídat na střelbu přicházející ze severní části ostrova. Vzhledem k intenzitě nepřátelského odporu a ztrátám, které utrpěla jak 4., tak i 5. divize, došli generálové Holland Smith a Harry Schmidt ve večerních hodinách dne D+1 k závěru, že jed-notky 3. divize námořní pěchoty, dosud se nacházející na palu-bách dopravních lodí, je třeba zapojit do bojů co nejdříve. Násle-dující den měl být proto učiněn nový pokus o vyloďení 21. pluku,

140 141

♀

který bude do doby, než na Iwodžimu dorazí i zbývající pluky 3. divize s velitelem generálmajorem Gravesem B. Erskinem, pod-řízen veliteli 4. divize generálmajoru Cliftonu B. Catesovi. Vrchní velitel expedičních sil Smith i velitel V. sboru Schmidt si dobře uvědomovali, jaké problémy přinese příchod dalších 20 000 mužů a tisíců tun zásob a materiálu na už teď přeplněné pláže. Neměl-li ale postup do severní části ostrova uvážnout, nebylo možno nasazení 3. divize odkládat.

Hned po rozednění 21. února (den D+2) začala děla 12 torpé-doborců a 2

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

křížníků spolu s 33 houfnicemi polního dělostřelce-tva ostřelovat japonská postavení. Napadlo je i 68 palubních le-tounů. Poté, v 8.10, 4. a 5. divize vyrazily. Na levém (západním) křídle, kde bojovaly dva prapory 5. divize, terén umožňoval užít tanky, což postup natolik urychlilo, že do druhé hodiny odpolední oba prapory pokročily o téměř 1000 metrů a dosáhly linie O-1. Odpoledne také vstoupil na břeh se svým štábem velitel 5. divize generálmajor Keller E. Rockey a poblíž jiiního konce letiště číslo 1 zřídil divizní velitelství.

Zatímco 5. divizi se dařilo, oba pluky 4. divize se na pravém (východním) křídle střetly s tak houževnatou nepřátelskou obra-nou, že po celodenním urputném boji postoupil 23. pluk, probíje-jící se zhruba středem ostrova, o pouhých 100 metrů. Napravo od něj bojující 25. pluk získal na některém úseku jen 50 metrů úze-mí, najiném postoupil dál, ale nikde to nebylo víc než 300 metrů. Pro příští den však měla divize dostat významnou posilu. Díky pracovním jednotkám, podávajícím v posledních 48 hodinách doslova heroické výkony, se dopoledne podařilo na plážích nato-lik zlepšit podmínky, ie konečně mohlo začít odloiené vylodová-ní 21. pluku 3. divize. Do 18 hodin byly všechny tři jeho prapory na břehu a po navázání kontaktu se 4. divizí zaujaly postavení v severní části letiště číslo 1 s tím, že následující den podpoří útok na letiště číslo 2.

Večer v den D+2 představovala linie fronty, jdoucí napříč stře-dem ostrova, čáru různě se vlnící podle toho, kam ai kterájednot-ka během dne pronikla. Za soumraku na ní námořní pěšáci upev-ňovali své pozice a připravovali se na nadcházející noc. Ta se v ničem neměla lišit ani od předchozích, ani od mnoha z těch, které teprve přijít mély. Japonci sice nikde nepřistoupili k roz-sáhle založenému protiútoku, ale po celou noc Američany zne-klidňovali ostřelováním a většími či menšími výpady. Například kolem půlnoci hlásil 3. prapor 23. pluku, že před jeho postavení-mi se soustřeďuje nejméně 200 nepřátelských vojáků, přicházejí-cích z prostoru letiště číslo 2. Nei mohli Japonci zaútočit, rozprá-šila je palba polního dělostřelectva a děl torpédoborce hlídkující-ho u pobřeii.

Noc z 21. na 22. února byla již třetí v řadě, kdy vytrvalý déšť, chlad a neustálé ostřelování japonskými děly a minomety znemož-ňovaly námořním pěšákům spánek a obnovu sil. Vojáci útočných jednotek, bojující již po tři dny, od ranních hodin do soumraku, s fanaticky se bránícím nepřitelem i se všudypřítomným blátem z vodou nasáklého sopečného popela, které obalovalo uniformy i zbraně, a po celou tu dobu se iivící dávkami studené stravy zapí-jené vodou, byli unaveni. Přitom věděli, že další dny úlevu nepři-nesou, ale že se vši pravděpodobností tomu bude právě naopak. Za takové situace i odolní a tuhým výcvikem prošli námořní pěšá-ci začali projevovat známky deprese. Tento stav věci si naštěstí uvědomovali i velitelé 5. a 4. divize generálové Rockey a Cates. Chápali, ie nemá-li útok ztratit dynamiku a tváří v tvář odolné obrané uváznout, je třeba nejvíc vyčerpané a ztrátami nejvíc osla-bené jednotky z první linie, byt na krátkou dobu, stáhnout a na-hradit je čerstvými silami. Především se to týkalo 27. pluku 5. di-vize a 23. pluku 4. divize. Rozhodnutí padlo v noci a jii za roz-břesku 22. února je začaly v hustém dešti a nepřátelské minomet-né palbě střídát 26. pluk 5. divize a 21. pluk 3. divize. Do 8.30 hodin ráno 22. února (den D+3) se 26. plukujíž poda-řilo výměnu v pásmu 5. divize dokončit a po obvyklé dělostřelec-ké přípravě a bombardování mohly jeho tři prapory zahájit útok podél západního pobřeží. Během dopoledne pluk postoupil o 400 metrů na sever, ale potom byl zastaven. Napravo od něj, v ope-račním prostoru 21. pluku bojujícího v sestavě 4. divize, se totiž tyčil 30 metrů vysoký útes, jehož stranu obrácenou k útočícím Američanům tvořil téměř kolmý sráz. Plošina nahoře na útesu Japoncům sloužila za pozorovatelnu, z níž měli dokonalý přehled o kaidém hnutí útočníků, a proto je mohli s mimořádnou účín-ností ostřelovat. Protoie nástup 21. pluku do nových postavení se oproti očekávání protáhl na téměř šest hodin, tak přesto, že jeho

142 143

♀

velitel zapojoval své jednotky do boje okamžitě, jak dorazily na li-nii fronty, pluk do večerních hodin postoupiljen o 50 až 250 metrů a příkrý útes, působící velké potíže jeho sousedovi, se mu dobýt nepodařilo. To způsobilo, že pravý bok 26. pluku, který dopoled-ne výrazně postoupil, zůstal odkrytý. Japoncům to umožnilo sou-středit na něj palbu ze všech stran, zepředu, zprava z útesu a do-konce i zezadu. Za této situace, pokud nechtěl své muže nechat rozstřílet

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

bubnovou palbou japonských děl, minometů a kulometů, nezbylo veliteli 26. pluku plukovníku Chesterovi B. Grahmovi nic jiného než se stáhnout zpět, a to až na ranní výchozí čáru. Těžce vybojovaných 400 metrů tak bylo ztraceno, ale do doby, než budou vyražena japonská postavení na útesu, nebylo jiné řešení. Uznali to i Grahmovi nadřízení, když jeho rozhodnutí později přezkoumávali.

Ze vzniklých potíží nebylo možno vinit ani 21. pluk: zkušení velitelé dobře věděli, co všechno se může ve válce přihodit a jak něco nepředvídaného dokáže zamíchat i sebelépe připravenými zřejmě chyběla ta pověstná troška štěstí, která v extrémních situacích dokonce může rozhodnout i o vítězství nebo porážce. Jeho vojáci totiž od prvního okamžiku bojovali s velkou statečností, ale měli tu smůlu, že narazili na zakopaného nepřítele, který vražednou palbou ovládal každý centimetr terénu, kterým museli projít. Jejich ztráty také byly zcela neúměrné dosaženému zisku a postihly i velící důstojníky. Explozí minometné střely byl například vážně zraněn velitel 1. praporu pluku podplukovník Marlowe C. Williams, který přesto odmítl evakuaci, a teprve až večer předal vele-ní majoru Clayovi M. Murrayovi; Murray sám byl zraněn příští den a té musel být z Iwodžimy evakuován.

Na východním křídle fronty bojovaly dva prapory 25. pluku 4. divize a u samého východního pobřeží 1. prapor 24. pluku téže divize. 1. prapor plnil významný, i když územní zisky nepřinášející úkol. Většinu dne D+3 totiž strávil likvidací japonské obrany v prostoru bývalého lomu a na skaliskách nad východní člunovou zátokou. Bylo to nezbytné, neboť právě z těchto míst, podobně jako najihu z Mount Suribači, měli Japonci vylodovací plážejako na dlani a tady ukryté minomety a odstřelovači působili Američanům od prvního okamžiku citelné ztráty.

V 17 hodin velitelé obou divizí postup svých jednotek zastavili

d. . , y h

l ; r l

-.

·
r

Atrapa tanku vyrobená Japonci na Iwodžimě ze sopečného tufu. Na "tanku" jsou patrné stopy po ostřelování americkými pěšáky

144

♀

a námořní pěšáci vytvořili obrannou linii pro přežití další neklidné noci. Proběhla tak, jak se na Iwodžimě už stávalo zvykem. Hned po setmění začali Japonci americkou linii otukávat a krátce po 18. hodině, po minometném a dělostřeleckém přepadu, se vrhli na postavení 26. pluku. Byli sice s těžkými ztrátami odrazeni, ale jejich snažení tím neskončilo. Před rozedněním se skupina nepřátelských vojáků pokusila doplavat podél západního pobřeží do týla 26. pluku. Poté co byli zpozorováni, je zkosila americká kulometná palba. I v úseku 25. pluku 4. divize podnikla v noci výpad asi stočlenná skupina Japonců. Také tato akce skončila neúspěchem a ráno ležely před postaveními pluku desítky mrtvých nepřátel. Kromě těchto přímých pokusů o napadení Japonci americké pozice vytrvale ostřelovali. Námořní pěšáci tak strávili čtvrtou bezesnou noc.

Krupobití pum padajících z otevřených pumovnic superpevností B-29 při náletu na Japonsko. Do konce války nouzově přistálo na Iwodiimé více než 2000 těchto obrovitých letounů

Velitelství V. sboru stanovilo pro 23. únor (den D+4) a následující dny novou cílovou linii, označenou O-2. Zjednodušeně řečeno to znamenalo posunutí podkovy předešlé linie O-1 dál na sever, až za letiště číslo 2 a vesnici Motojamu, a na východním pobřeží až k výběžku Tačiwa.

Předchozího dne způsobila 26. pluku 5. divize vážné potíže japonská postavení na strmém útesu, který se ale už nacházel v operačním pásmu 4. divize. Aby mohla být tato nepřátelská bašta, ovládající velkou část západního pobřeží, co nejrychleji zneškodněna, generálmajor Schmidt povolil 5. divizi v případě potřeby hranici operačních pásem překročit a buď se zcela ujmout likvidace japonských pozic na útesu, nebo se na ní alespoň podílet. 26. pluk, posílen jedním praporem 27. pluku, vyrazil v 7.30 hodín ráno. Okamžitě se dostal do těžké palby. Námořní pěšáci sice postoupili asi o 200 metrů, pak ale zjistili, že nejenže se už nemohou posunout vpřed ani o metr, ale nemají možnost vražednému japonskému ostřelování účinně čelit, nejsou ani s to právě obsazený prostor udržet. Situace z předešlého dne se opakovala, Před polednem byli přinuceni se stáhnout až na východní čáru. Odpoledne se pluk znovu a s velkou odvahou pokoušel prorazit, ale vždy byl zatlačen zpět. Večer se zakopával tam, odkud ráno útok začínal.

Pokud se týkalo dvou pluků 4. divize a k ní přiděleného 21. pluku 3. divize, hlavním cílem jejich útoku se stalo letiště číslo 2, na-

145

Americké letouny parkující na upraveném letišti číslo 1; v pozadí Mount Suribai

% r . " i r

Genmjr. Roy S. Geiger (vpravo) přebírá 7. 3. 1945 od genpor. Hollanda M. Smithe velení jednotek námořní pěchoty Tichomořského loďstva

†

cházející se uprostřed ostrova. Generálporučík Kuribajaši pověřil jeho obranou 145. pluk plukovníka Masua Ikedy, považovaný za nejlepší japonskou jednotku na Iwodžimě. Útokem na letiště číslo 2 Američané napadli hlavní japonskou obrannou linii, začínající na skalnatých útesech západního pobřeží a procházející na příč ostrovem přes jižní část letiště až ke skalám na východním pobřeží, severně od vylodovacích pláží. Toto obranné pásmo mělo dostatečnou hloubku na to, aby v něm Japonci mohli rozmístit i těžké zbraně, schopné ohrožovat celou jižní polovinu ostrova. Jeho páteř opět tvořila hustá síť vzájemně se podporujících bunkrů, pevnůstek, tunelů a okopů. V samotném areálu letiště číslo 2 Ikeda umístil 47mm protitankové kanony, schopné postřelovat vzletové a přistávací dráhy po celé jejich délce, a tím na nich kontrolovat jakýkoliv pohyb nepřítele. Kromě toho dal plukovník za-minovat všechny přístupové cesty vedoucí k letišti.

Jak bylo řečeno, nezáviděníhodný úkol útočit přímo proti jižní části letiště a poté přes letištní plochu dál na sever připadl praporem 21. pluku. Omezený operační prostor, určený charakterem terénu a dispozicemi japonské obrany, nedovoľoval jiný útočný manévř než čelní napadení; obchvaty, údery do boků, překvapivé přesuny jednotek, to vše bylo na většině území Iwodžimy vyloučeno, nepřipadalo to v úvahu ani při dobývání letiště číslo 2. Aby nastupujícím útočným jednotkám ulehčily, brzy ráno vypálily na japonské pozice před východní linií obou divizí bitevní lodě Idaho 162 356mm granátů a těžký křižník Pensacola 390 203mm granátů. Nezdálo se však, že by tento náklad oceli japonskou schopnost

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

odporu nějak ovlivnil, určitě ne v operačním prostoru 21. pluku. Dostatečným důkazem byla skutečnost, že i když se jeho 1. prapor po celý den znova a znova pokoušel o průnik, urputná japonská obrana jej nakonec přinutila vrátit se na noc do ranních výchozích pozic. 2. praporu téhož pluku se vedlo o něco lépe a za účinné pomoci polního a lodního dělostřelectva dosáhl jižního okraje letiště číslo 2. Jeden z jeho předsunutých oddílů se dokonce probojoval až na začátek hlavní vzletové dráhy, ale za-krátka byl odtud vytlačen zuřivou palbou japonských téikých ku-lometů a protitankových děl. Celkově nutno přiznat, ie územní zisk dosaíený v den D+4 byl na rozhodujícím úseku ostrovní fron-ty, tj. v prostoru, kde bojoval 21. pluk, navzdory utrpeným ztrátám minimální. Tento nepříznivý výsledek nedokázaly zvrátit ani dva

nálety, které na japonská postavení během dne provedly palubní letouny, ani silná podpurná palba lodních děl.

Nejvýraznějšího úspěchu dosáhl v den D+4 na pravém (východ-ním) křídle fronty 24. pluk 4. divize, když postoupil o 300 metrů. Ale vzhledem k tomu, že 21. pluk nalevo od něj uvázl a 24. pluku hrozilo, ie při dalším postupu obnaží svůj bok, ui kolem 15. ho-diny jeho velitel plukovník Walter Jordan rozhodl útok zastavit a začít s přípravou obranné linie pro nadcházející noc.

Naštěstí nepřicházela večer v den D+4 na velitelství V. sboru jen hlášení o potížích útočných jednotek v prostoru ostrovních letišť. Především se znatelně zlepšila situace na vylodovacích plá-žích, kde do zatím převládajícího chaosu začal být vnášen řád a organizace. Byla uvolněna řada vstupů na pláže, coi dovoľovalo zvýšit objem vykládky zásob a válečného materiálu. Tak například bylo v den D+4 na Iwodžimu dopraveno 2500 kusů munice pro výkonné 81mm minomety, jejichž podporu útočící námořní pěšá-ci zatím velmi postrádali - minomety totiž díky střelbě vrchní sku-pinou úhlů mohly zasahovat i cíle chráněné před palbou lodních a polních děl. Také bylo vyloděno 25 tanků 3. divize. Současně došlo i ke zlepšení systému velení útočným jednotkám, kdyi v do-poledních hodinách dne D+4 zřídil generálmajor Cates východ-ně od letiště číslo 1 velitelství své 4. divize. Od té chvíle se na os-trově nacházela velitelství obou divizí námořní pěchoty a jejich aktivitu bylo moíno pružněji koordinovat.

Velitel V. sboru generálmajor Schmidt provedl tentýž den v odpoledních hodinách na Iwodžimě inspekci a jednal s veliteli obou divizí o situaci. Výsledkem bylo rozhodnutí, ie následující den ui musí být zahájen soustředěný útok proti strmým srázům nacházejícím se ve střední části linie fronty, v těsné blízkosti letiš-tě číslo 2. Jeho úspěchu měla napomoci ještě větší intenzita letec-kých úderů a palby lodního i polního dělostřelectva před hodinou H; během dne jej potom měly podporovat především tankové jed-notky všech tří útočných divizí. Proto byl tankový důstojník 5. divi-ze podplukovník William R. Collins pověřen koordinací činnosti všech tankových sil nacházejících se na ostrově. A navíc mělo v den D+5 dojít k vylodění 9. pluku 3. divize, který se měl v co nejkratší době zapojit do útočných operací.

Konec dne D+4 označoval i konec jedné fáze bitvy o Iwodži-rnu. Na jihu zavlála nad Mount Suribači vlajka s hvězdami a pru-

146

♀

hy a americké předmostí se natolik upevnilo, že ui nebylo v silách japonské posádky je zlikvidovat. Začínala nová fáze, poznamena-ná nejtvrdšími a nejkrvavějšími boji, k jakým na ostrově vůbec došlo. Co lze očekávat, už věděli Američané a věděli to i Japonci. V noci z 23. na 24. února odeslal velitel jednotek válečného ná-mořnictva na Iwodžimě kontradmirál Ičimaru veliteli Spojeného loďstva admirálu Tojodovi depeši, ve které se omlouval za to, že se posádce, včetně jeho mužů, nepodařilo zahnat americký výsa-dek do moře, a dodal: "Skutečný boj teprve začíná. Každý voják mých jednotek si plně uvědomuje význam této bitvy pro budouc-nost našeho národa a je rozhodnut bránit tento ostrov za kaidou cenu a splnit svou čestnou povinnost." *

V sobotu 24. února (den D+5) se uklidnil prudký vítr vanoucí po celý předcházející den, tím se podstatně zmírnil i silný příboj, a dokonce se začala protrhávat i dosud souvislá vrstva mraků. Za těchto příznivějších podmínek příliv zásob, mužů, vozidel, zbraní a materiálu všeho druhu na vylodovací pláže ještě zesílil. V 10 hodin dopoledne vstoupil na břeh se svým štábem generálmajor Schmidt a poblíž západního pobřeží zřídil velitelství V. sboru. V odpoledních hodinách se vylodil 9. pluk 3. divize a s ním i veli-tel divize generálmajor Erskine, který umístil svoje velitelství u severního konce letiště číslo 1.

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

Erskine okamžitě zahájil přípravy na převzetí střední části ted u jediné ostrovní fronty, k čemu mělo dojít příštího dne. A na obsazeném letišti číslo 1, byt na ně stále ještě střílela japonská děla a zůstávalo v dohledu japonských odstřelovačů, zahájili práce muži 31. námořního ženijního prapo-ru. Pod ochranou hlídek námořní pěchoty začaly mořské včely obnovu letiště tím, že lezly po kolenou po přistávací dráze a zneškodňovaly miny a odstraňovaly střepiny dělostřeleckých a mino-metných granátů, schopné jako ostrý nůl proříznout pneumatiku přistávajícího nebo vzlétajícího letounu.

Útok na severní část Iwodiimy byl obnoven v 9.10 ráno. 26. pluk 5. divize postupoval na levém křídle fronty, 21. pluk 3. divize - stále ještě se nacházející pod operační kontrolou 4. divize-uprostřed a 24. pluk 4. divize na pravém křídle. Od počátku bylo jasné, že úspěch či neúspěch bude tentokrát do velké míry záviset

* Newcomb, R. F.: In, o Jima, str.176.

na podpoře obrněných vozidel. Bylo proto rozhodnuto o posílení kaidého útočícího pluku tanky tankového praporu jeho divize. K usnadnění přesunů měly tanky - pokud to bude možné - použít Japonci vybudovaných pomocných drah, spojujících letiště číslo 1 a letiště číslo 2.

Hlavní americký nápor byl zpočátku opět veden v operačním prostoru 21. pluku a tankistům, kteří jej podporovali, měla posloužit jedna z tamních pomocných drah. Tanky na ni vjely v koloně, neboť rozvinutí do šířky neumožňovala obava z položených min. I tak netrvalo dlouho, a první tank byl výbuchem miny vyrazen. Krátce nato druhý tank najel na nastražené letecké torpédo, zakopané pod povrchem dráhy. Následovala mohutná exploze, která vozidlo úplně zničila a zabila čtyři muže osádky. Jakoby povzbuzeni tímto úspěchem začali Japonci kolonu zuřivě ostřelovat z protitankových děl a během pár minut se jim podařilo vyřadit další čtyři tanky. Osádky sice dva z nich dokázaly pod palbou opravit, ale už bylo zřejmé, že touto trasou se k letišti číslo 2 prorazit nedá. Japonci si zcela evidentně včas uvědomili, že letištní dráhy by mohly nepříteli ideálně posloužit k přesunu těžké bojové techniky, proto učinili účinná opatření, aby tomuto nebezpečí zabránili. Zbývajícím americkým tankům za této situace nezbylo; než se stáhnout a pokusit se využít druhé pomocné dráhy, nacházející se o něco dál východním směrem. I tady obrněnce narazily na položené miny a většinu odpoledne tankisté spolu s oddílem ženistů strávili jejich zneškodňováním. Pak se ale tuctu tanků podařilo jen podřídit jižního okraje letiště číslo 2 dosáhnout, a konečně mohly napadnout ohniska japonské obrany, ovládající celý okolní prostor.

Námořní pěšáci, kteří byli nuceni po řadu hodin bojovat bez podpory tanků, se jen pomalu a za velkých obětí posunovali na sever. Po poledni se vojákům 21. pluku podařilo letiště číslo 2 překročit v místě, kde se protínaly jeho dvě hlavní přistávací dráhy. Před nimi se ale objevila vyvýšenina s řadou pevností, zákopů a protitankových palebných postavení, obsazených příslušníky 145. pluku plukovníka Masua Ikedy. Dvakrát Američané zaútočili, dvakrát byli odrazeni. Do japonských postavení vnikli až při třetím pokusu a následovala nelítostná rebelie. Byl to boj muže proti muži vedený i paibami pušek, kameny, noži, bajonetami a polními lopatkami. Námořní pěšáci nakonec vyvýšeninu obsadili, ale je-

148 149

♀

jejich další postup zbrzdila soustředěná palba japonských děl. Ne přátelská linie však byla proražena a do vzniklé mezery okamžitě pronikaly spolu s tanky i oddíly vyzbrojené bazukami, minomety a kulomety.

Ve stejnou dobu na západním křídle fronty postupovaly prapo-ry 26. pluku 5. divize. Zpočátku bylo jejich hlavní snahou za pomocí plamenometů konečně zlikvidovat ohniska vražedné palby přicházející zprava, z pahorků skrývajících množství Japonci využívaných jeskyní, chodeb a tunelů. Ani tady nikdo nešetřil nikoho. I zřetelně označení zdravotníci, pokoušející se odnést z frontové linie zraněné, se stávali terčem japonských odstřelovačů a jejich ztráty byly stejné jako ztráty útočných jednotek. Nicméně v odpoledních hodinách se 26. pluk probíjoval 400 metrů před linií drženou sousedním 21. plukem, a proto musel v 16 hodin jeho I,

velitel plukovník Graham další postup zastavit.

I když situace 21. a 22. pluku nebyla jednoduchá, nejtěžší boje sváděly 24.

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

února tři prapory 24. pluku 4. divize, operující na pravoúhlové (východní) straně fronty. Ráno, zatímco 1. prapor postupoval s 2. praporem 25. pluku podél pobřeží východní člunové zátoky na severovýchod, 2. a 3. prapor vyrazily, stejně jako 21. pluk nalevo od nich, proti letišti číslo 2. Kolem 11. hodiny dopolední dosáhly východního konce jedné z přistávacích drah a tam námořní pěšáci zjistili, že před nimi je hřeben, který v souladu se značením ctverců na svých mapách pojmenovali Hřeben CD. Dál na jihovýchod Hřeben CD přecházel v proláklinu ve tvaru půlměsíce, která se brzy proslavila pod názvem Amfiteátr. V tomto prostoru Japonci vybudovali systém opevnění, který patřil k nejpozoruhodnějším na Iwodžimě. Jeho součástí byly i Pahorek 382, nejvyšší bod v celé severní části ostrova, tyčící se u východního okraje letiště číslo 2, a o něco nižší Krocaní vrch, ležící severně od Amfiteátru. Ve chvíli, kdy se Američané přiblížili k těmto terénním útvarům, stáli před samotným jádrem obranného komplexu chránícího přístupy do severní části Iwodžimy.

Vojáci obou praporů 24. pluku se po metrech probíjeli dál jen díky tomu, že si vyžádali podporu 105mm houfnic divizního dělostřelectva a až na samou linii fronty přisunuli 37mm kanony a 81 mm a 60mm minomety. S pomocí husté palebné překrady postup sice pomalu, ale přece jen pokračoval a do setmění se podařilo obsadit Hřeben CD. Tento úspěch však byl zaplacen těžkými

150 151

♀

ztrátami; zraněných bylo tolik, že minomety musely vystřelovat fosforové granáty vytvářející kouřovou clonu, a teprve pod jejím příkrovem je bylo možno evakuovat. Byl mezi nimi i velitel 3. praporu podplukovník Alexander A. Vandegrift jr., který utrpěl vážná zranění obou nohou poté, co granát z japonského děla zasáhl jeho velitelské stanoviště. Syn vrchního velitele sboru námořní pěchoty Spojených států měl ale stejně štěstí; tři další důstojníci přítomní na stanovišti byli zabiti.

24. února večer velitel v. sboru generálmajor Schmidt hlásil, že jeho jednotky během dne postoupily ve střední části Iwodžimy o 200 až 900 metrů, ale za cenu hrozivě narůstajících ztrát. V tu dobu, po pěti dnech bojů, byla 4. divize na 60 procentech původního bojového stavu. 5. divize na tom nebyla lépe, měla celkem 3000 padlých a zraněných a silně utrpěla zejména jednotky jejího 26. pluku, který přišel o 21 důstojníků a 332 mužů. Od dne D nepřítel také Američanům v bojových akcích zničil 32 tanky. A pokud se týkalo Japonců, kdyby tato čísla znali, mohli mít pocit zadostiučinění, ale ne důvod k jásotu. Američané sice ještě nezískali na Iwodžimě jednoznačnou převahu, ale obě strany věděly, že je jen otázkou krátké doby, než se tak stane. Japonskou situaci výmluvně dokumentuje hlášení, které předcházelo dni, tj. 23. února, odeslal velitel 309. samostatného pěšího praporu kapitán Awacu svému nadřízenému, veliteli 2. smíšené brigády generálmajorovi Sendovi. Kapitán sděloval, že ztratil spojení s jednotkami praporu, že jeho podzemní velitelské stanoviště je už po tři dny obklíčeno a nepřítel útočí na vchody do tunelů ručními granáty a plamenomety. Hlášení končilo slovy: "Nicméně bojový duch všech mužů a důstojníků je vysoký. I nadále, až do chvíle, kdy všichni zahyneme, budeme nepříteli působit co největší škodu. Modlíme se za konečné vítězství a bezpečí naší vlasti."*

Peklo na Motojamské plošině

Uplynul téměř týden od chvíle, kdy první námořní pěšák vstoupil na půdu Iwodžimy. V. výsadkový sbor za tu dobu zaznamenal řadu úspěchů, ale původní optimistické předpovědi už dávno vza-

* Garand, G. W., Strobebridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 569

ly za své. Jednotky sboru zatím obsadily asi jednu třetinu ostrova a bylo jasné, že klíčem k dobytí zbývajících dvou třetin, což bylo území na sever od letiště číslo 2, je rozsáhlá vyvýšenina, nazvaná Motojamská plošina. Plošina vyplňovala celý střed severní části Iwodžimy a letiště číslo 2 se nacházelo v jejím jižním cípu. Její povrch byl z větší části skutečně plochý a nenarušovaný výraznými terénními nerovnostmi. Ale na západní, východní i severní straně se její okraje svažovaly k pobřeží a tam vytvářely propletené kaňony, jeskyní a koryt potoků, vymletých vodou valící se po prudkých deštích. Samotné pobřeží ostrova v jeho severní části tvořily skalnaté útesy, spadající na řadě míst srážně k vodní

hla-dině.

Jak již bylo řečeno, stísněný prostor na malém ostrově nedovo-loval manévrování většími silami a vzhledem k charakteru terénu nebylo ani možné, aby hlavní nápor mířící do jeho severní části byl veden po západním či východním pobřeží. Zbývala proto jen jedna možná cesta na sever: středem ostrova, což v praxi zname-nalo čelním útokem dobýt Motojamskou plošinu. Že se s největší pravděpodobností bude situace vyvíjet právě tak, správně odhado-val i zkušený voják generálporučík Kuribajaši - jen asi nepředpo-kládal, že k tomu dojde už po týdnu bojů. Kuribajaši proto na Motojamské plošině vybudoval nejsložitější obranný systém, jaký na Iwodiimě vůbec bylo možno nalézt. Když víme, s čím se ná-mořní pěšáci museli potýkat v prvních pěti dnech při dobývání Mount Suribači a dalších ohnisekjaponské obrany, přičemž pod-le všech kompetentních posuzovatelů to vše překonávala obranná zařízení na Motojamské plošině, můžeme si udělat alespoň při-bližnou představu o tom, co je čekalo ode dne D+6 dál. Američtí specialisté na výsadkové operace námořní pěchoty popsali Moto-jamskou plošinu takto:

...římky a jeskyně, které vytvořila příroda i Japonci. Pára vyvě-rající z puklin v zemi a páchnoucí sirnaté výpary soupeřící s odpu-divým pachem rozkládajících se těl. Všude byla japonská obran-ná postavení, jeskyně, bunkry, pevnůstky, hluboké dutiny, proti-tankové příkopy a valy, minová pole a hojnost protitankových děl s plochou dráhou střely, dvouúčelové automatické protiletadlové zbraně, ruční zbraně, a to vše podporovaly smrtící minomety a raketomety střilející z odvrácených úbočí. Vzhledem k nedo-statku slov k popsání tohoto dáblova hřiště si někteří korespon-152 153

†

denti a důstojníci píšící hlášení občas vybavovali Goyovy lepty nebo Dorého ilustrace Dantova Pekla."*

V předvečer 25. února (den D+6) generálmajor Schmidt rozho-dl, že nadále ui budou na Iwodžimě útočit všechny tři divize ná-mořní pěchoty a každé z nich bude vyhrazeno vlastní operační pásmo. Na levé (západní) straně bude dál postupovat 5. divize, jejíž vojáci měli bojovat v terénu vyznačujícím se nekončící řadou hřebenu a strii. V praxi to vypadalo tak, ie po dosaženíjedné pro-táhlé vyvýšeniny a po jejím překročení uviděli před sebou rokli a další hřeben, který bylo opět třeba dobývat s vynaložením velké-ho úsilí a za nemalých ztrát.

Na pravé (východní) straně Iwodžimy měla pokračovat v útoku 4. divize. I v jejím operačním pásmu byly prakticky všechny výho-dy na straně obránců. Pěšáci 4. divize se ocitli v terénu, který jim poskytoval minimální možnosti krytí. Tam, kde nedávno rostly stromy, se teď nacházela jen kamenitá pustina, které dominovaly tři útvary, z nichž Japonci celý tento prostor ovládali: Pahorek 382, polokruhový Amfiteátr a holý Krocání vrch.

Nejdůležitějším a na bojové úsilí nejnáročnějším úsekem fron-ty v. sboru se na začátku druhého týdne bojů o Iwodžimu stalo střední pásmo, přidělené 3. divizi. Její vojáci měli útočit proti ja-ponským postavením na Motojamské plošině, obsazeným přísluš-níky 2. samostatné smíšené brigády generálmajora Sendy a posí-lené 315. samostatným pěším praporem, ženijním praporem a pra-porem dělostřelectva.

Již 21. února (den D+2) došlo k vylodění 21. pluku 3. divize a následující den byl ve svazku 4. divize nasazen do bojů. 24. úno-ra vstoupil na břeh, spolu s divizním velitelstvím, 9. pluk. 3. a po-slední z pěších pluků 3. divize zůstával i nadále na palubách trans-portních plavidel jako záloha vojsk Spojeného expedičního svazu. Spolu s oběma vyloděnými pěšími pluky přicházely na ostrov i další jednotky divize, a to 3. tankový prapor, 3. prapor zákopní-ků, 3. ženijní prapor a jednotky 12. pluku divizního dělostřelec-tva. Vylodování dělostřelectva ale zpomaloval nedostatek vhod-ných výsadkových plavidel a vozidel, který se po všech ztrátách už

* Isely, Jeter A., Crawl, Philip A.: The U.S. Marines and Amphibious war. Princeton University Press, 1951, str. 489-490.

začal citelné projevovat - například obojživelná DUKW si muse-la 3. divize půjčovat od ostatních dvou divizí. Všechno divizní dě-lostřelectvo se proto dostalo na břeh ai 1. března, tj. v den D+10. Význam role, kterou měla 3. divize sehrát, byl ještě umocněn tím, že na jejím postupu, přesně řečeno na tom, kdy se jí podaří zmocnit Motojamské plošiny, závisely dvě důleiitě skutečnosti: jednak moinnost dostavby a vyuiivání letišť číslo 1 a 2, jednak možnost začít

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

užívat i západní pláže, které se dosud stále nacházely pod palbou japonských těžkých zbraní, vedenou právě z Motojamské plošiny. Vzhledem k mimořádné odolnosti japonské obrany byl dosavadní postup jednotek V. výsadkového sboru podstatně pomalejší, než předpokládaly plány DETACHMENTU, a velení sboru v čele s generálem Schmidtem se dostávalo do časové tísně. Kvapem se totiž blížil termín zahájení rozsáhlé výsadkové operace ICEBERG - vylovení amerických vojsk na Okinawě, k němuž mělo dojít už za pět týdnů. A ICEBERG potřeboval letadlové lodě, jejich palubní letouny zatím podporovaly a chránily V. sbor na Iwodimě. Proto bylo nutno, aby ostrovní letiště byla co nejdříve schopna sloužit letectvu pozemních vojsk a námořní pěchoty, které palubní letouny nahradí. Pro ICEBERG bylo kromě bojových plavidel zapotřebí i dopravních a výsadkových plavidel Spojeného expedičního svazu viceadmirála Turnera, taktéž stále ještě zaměstnaných u Iwodimy. Ale uvolnit je bylo možno až po vylovení zbývajících vojsk, dělostřelectva, též techniky, veškerých zásob a válečného materiálu, dosud se nacházejícího na jejich palubách. A vykládku bylo možno urychlit jen v případě, že vedle východních pláží budou využívány i pláže západní.

Když se velitel 3. divize generálmajor Erskine přemístil se svým štábem a 9. plukem na Iwodimu, vrátil se pod jeho velení i 21. pluk. Čtyři dny nepřetržitých bojů a noci bez spánku vojáky 21. pluku velmi vyčerpaly. Vzhledem k úkolu, jaký divizi od příštího rána čeká, Erskine proto rozhodl 21. pluk stáhnout do týla ke krátkému odpočinku a zreorganizování. Vystřídal jej čerstvě přibylý 9. pluk plukovníka Howarda N. Kenyona, jehož tři prapory večer 24. února zaujaly postavení ve východním prostoru, přípravě zahájit boj. Neděle 25. února (den D+6) začala jako jiné dny mohutnou palebnou přípravou a nálety palubních letounů. Po

154 155

♀

ostřelování nepřátelských pozic lodními děly vypálilo dělostřelectvo V. sboru 1200 granátů; více než polovina z nich mířila do japonských postavení před nástupní linií 9. pluku. Těsně před 7 hodinou ranní zasypaly palubní letouny jižní část Motojamské plošiny čtvrttunovými pumami. 9. pluk měl útočit přes letiště číslo 2, skrze zbytky vesnice Motojama a pokračovat k nedokončenému japonskému letišti číslo 3. V 7.00 hodin jeho tři prapory vyrazily, čelo útoku představoval 2. prapor podplukovníka Roberta E. Cushmana, podporovaný 26 tanky. Zpočátku Cushman zvažoval, je-li v zájmu urychlení postupu mohly tanky pěchotu přes letiště převézt. Ale v očekávání vražedné kulometné a minometné palby, které by byli pěšáci na tancích vystaveni, tuto myšlenku nakonec zavrhl. Když tanky vyjely, pěchota se držela za nimi. Hned na prvních několika desítkách metrů byla tři vedoucí vozidla zasažena palbou protitankových kanonů a dvě z nich vzplála jako pochodně. Jen vyřazení nepřátelských obranných postavení chránících přístup k letišti bylo zapláceno ztrátou devíti tanků. O intenzitě japonského odporu svědčí i skutečnost, že 1. prapor, který ve 14 hodin odpoledne, po sedmi hodinách boje, zaznamenal největší územní zisk, postoupil o necelých 100 metrů. Do páté hodiny odpolední již byly ztráty tak velké, že útočné jednotky začaly jevit známky dezorganizace. Nicméně kolem 19. hodiny se situace stabilizovala.

Následující dva dny, 26. a 27. února (den D+7 a D+8), upevňoval 9. pluk dosažená postavení a pokračoval v útoku. Tentokrát mohutná palebná příprava a dobře koordinovaná součinnost akcí pěchoty s podporou ostatních druhů zbraní přinesly výsledky. Útok opět vedl 2. prapor, který během těchto dvou dnů postoupil o - na Iwodimu téměř neuvěřitelných -1500 až 1700 metrů. Po třech dnech náporu, vedeného proti hlavním postavením nepřítele, obsadil 9. pluk celé letiště číslo 2 a vyřadil i několik významných středisek odporu severně od něj. Za linií postupujících Američanů sice zůstaly v jeskyních a tunelech ukryty skupiny Japonců a další dva dny trvala jejich likvidace, rozhodující skutečností však bylo, že 27. února večer se vojáci 3. divize na Motojamské plošině již pevně zachytili. Lze říci, že tím skončila další fáze bitvy o ostrov, v každém případě alespoň v pásmu 3. divize námořní pěchoty.

Dne 28. února (den D+9) provedl generálmajor Erskine další střídání: třemi dny úporných bojů vyčerpaný 9. pluk stáhl do divizní zálohy a jeho místo v přední linii začaly u před rozedněním zaujímat jednotky 21. pluku a 3. tankového

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

praporu. Přesuny vo-jáků a bojové techniky sice neunikly pozornosti nepřitele a ozvaly se japonské minomety a kulomety, nicméně do 8.15 byla výmě-na dokončena. Po půl hodiny trvající palebné přípravě dva pra-pory 21. pluku vyrazily. Začátek útoku jim ulehčovala pohyblivá palebná bariéra, posunující se každou minutu o sto metrů až do vzdálenosti 700 metrů před výchozí linií. V několika prvních ho-dinách námořní pěšáci, následující palebný val, postoupili o 400 až 500 metrů, když je náhle zaskočily ze země vyjíždějící nepřá-telské tanky. Z terénních nerovností, které se i z malé vzdálenosti zdály být jen nevinnými kopečky, se vynořilo několik tanků. Pa-dala z nich hlína a písek a se řvoucími motory a pálicími kanony a kulomety najížděly na linii Američanů. Ti zcela překvapení za-váhali a zdálo se, že tanky prorazí a dostanou se jim do týla. Ja-ponci si to namířili přes postavení roty I 3. praporu, a měli tu smůlu, ie právě této rotě velel kapitán Edward V. Stephenson, zkušený veterán, který si vydobyl pověst odvážného a rozhodné-ho velitele jii za bojů o Guam. Nyní bleskurychle zorganizoval skupinu vo-jáků s bazukami a plamenomety, kteří se nepřátelským obrněncům postavili do cesty. Tři se jim podařilo zničit a další dva vyřadily palbou svých 20mm palubních kanonů přivolané stíhač-ky. Veliteli japonského 26. tankového pluku podplukovníku baro-nu Nišimu zbyly po této akci z původních sedmadvaceti tanků už jen tři bojeschopné tanky.

V odpoledních hodinách 28. února se vyznamenal zejména 3. prapor, který obsadil vesnici Motojamu - přesně řečeno to málo, co z ní ještě zbývalo - a vedle se nacházející terénní vlnu, z níž bylo možno přehlédnout celé nedokončené letiště číslo 3. V 15.30 byl nasazen do boje i 2. prapor, poslední ze tří praporů 21. pluku. Večer bylo zřejmé, ie se jednotkám 3. divize podařilo prolomit střed japonské obranné linie. Protoie ale 5. a 4. divize, postupující nalevo a napravo od ní, zaostávaly, generálmajor Schmidt operačním rozkazem nařídil, aby nadále už nebyla větší-na palebné kapacity polního dělostřelectva soustředována k pod-poře postupu jednotek 3. divize, ale aby od ranních hodin příští-ho dne byly všechny tři útočné divize podporovány stejnoměrně.

156 157

♀

Jednotky 3. divize nyní měly před sebou rozestavěné letiště a po úspěchu z předchozích dnů většina pěšáků uvěřila, ie proniknout přes ně k pobřeží už nebude tak obtūné. Ale opět se ukázalo, že předčasný optimismus není na Iwodiimě na místě. Američané se ocitli před druhou obranou linií nepřitele, postup se zpomalil a na některých místech se úplně zastavil.

Dne 1. března (den D+10) už byly na ostrově všechny čtyři pra- pory 12. pluku polního dělostřelectva 3. divize. Generálmajor Erskine proto mohl v plném rozsahu uplatnit taktiku, kterou pak v zásadě nezměnil až do doby, kdy se divize přiblížila k seve- rovýchodnímu pobřeží ostrova. Především, až na samou hranici mo-iností, využíval dělostřeleckou podporu. Každý den, hned po rozednění, nechal napadnout nepřátelská postavení, proti nimž útok směřoval, palbou všeho dělostřelectva divize plus té části dělostřelectva sboru, která mu byla přidělena. Když útok začal, ! vyžíval k neutralizaci nepřátelského odporu palebné podpory ne- přetržitě, po celou dobu jeho trvání. Uplatnění této metody sice vy-iadovalo obrovské množství munice, ale pokud se zásobovači chytali za hlavu, energický generál se zeptal: Co je důležitější, ži- voty mých vo-jáků, nebo vaše granáty? Pokud šlo o taktiku pěších jednotek, jakmile Erskine objevil v nepřátelské obraně slabší mís- to, nasadil proti němu i zálohy a snažil se situace okamžitě vyu- žít. Takový postup mu do velké míry usnadňovala skutečnost, že 3. divize sice útočila v nejdůležitějším, ale současně také nejui- ším operačním pásmu; nebylo proto nutno obsazovat a zajišťo- vat širokou frontu, generál mohl vidy část svých sil držet jako zálohu a v nejpříznivějším okamžiku je užít k potřebnému zesí- lení úderu.

Oba útočné pluky 3. divize, 21. a 9. pluk, vyrazily 1. března v 8.30 ráno. Do odpoledních hodin obsadily západní část letiště číslo 3, poté ale postup uvázl. Za letištěm se totiž terén strmě zve- dal, pak následovala srázná rokle a za ní hřeben, jehož odvrácené úbočí už spadalo k mořské hladině. Z těchto terénních útvarů měli Japonci nejen velmi dobrý výhled na útočníky, ale především se na nich nacházely desítky bunkrů a opevněných jeskyň, vyzbro- jených kulomety, děly a minomety. 3. divize se tak ocitla před střední částí druhé japonské obranné linie, a opět nebylo jiné ces- ty než ji dobývat frontálně vedenými útoky. Několik dnů trvalo, než se ji námořním pěšákům podařilo prolomit.

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

Ve dnech 2. až 4. března Erskinova divize útočila téměř nepřetržitě. Přestože se jí - kromě trvalé součinnosti polního dělostřelectva - dostávalo podpory palubních letounů a z moře palčících děl torpédoborců, byl postup pomalý a provázený velkými ztrátami. Nicméně 2. března se na levé straně divizního sektoru podařilo 9. pluku vytvořit v nepřátelské obranné linii klín, pronikající do hloubky téměř 700 metrů. 3. března 21. pluk obsadil vyvýšeniny severozápadně od letiště číslo 3.

Japonští velitelé si dobře uvědomovali, že druhá linie skýtá poslední možnost k vedení organizovaných obranných bojů a využívaní všech výhod připravených postavení. Neustupovali proto ani o krok a bojovali skutečně do poslední kapky krve. V noci ze 3. na 4. března měl generálporučík Kuribajaši za to, že nadesel čas k provedení - byť zatím stále ještě rozsahem omezeného - protiútoků. Když totiž 3. března večer oba útočné pluky 3. divize zastavily postup, zůstala mezi nimi asi 250 metrů široká mezera. Jak se o ní Japonci dozvěděli, není známo, ale faktem je, že se Kuribajaši okamžitě chopil příležitosti. Ve 3 hodiny ráno se na 200 japonských vojáků pokusilo proniknout právě do této mezery. Strhl se zuřivý boj, ve kterém bylo 166 Japonců zabito, a nakonec byl výpad zlikvidován. Několika malým skupinkám nepřátel se přece jen nějak podařilo proniknout za americké linie a celý jeden prapor, jehož účast na ranním útoku byla kvůli tomu odložena, se po rozdělení podílel na jejich vyhlazení a zneškodnění.

Pozdě odpoledne 4. března (den D+13) přišla z velitelství V. sboru depeše, která vyčerpané vojáky všech tří útočných divizí potěšila: velitel sboru rozhodl, že kromě provádění omezených akcí zaměřených na vyrovnaní linie a vylepšení pozic bude následující den, tj. pondělí 5. března, "dnem volna". Samozřejmě že tomu tak nebylo doslova, ale neměly být zahajovány žádné rozsáhlejší útočné operace. Všechny tři divize tento den strávily nahrazováním spotřebované munice a přijímáním posil, přicházejících doplnit jejich prořídle řady. Faktem bylo, že po dvou týdnech bojů námořní pěšáci už zoufale potřebovali alespoň trochu odpočinku. Azerní autoři popsali situaci útočných jednotek slovy:

"Na všechny dolehla apatie, jejich klíčové osobnosti padly nebo se ocitly mezi zraněnými a bylo téměř zázrakem, že vůbec ještě byli schopni postupovat. Někteří získávali útěchu a velmi potřebo-

158 159

♀

né povzbuzení konzumací silného nápoje nazývaného „suribačský horor, což byl nemocniční alkohol smíchaný s ovocným džusem. Ale i tam, kde byly jednotky staženy do divizních nebo sborových záloh, měly jen relativní klid a možnost odpočinku, neboť neustále docházelo k nočním protiútokům a pokusům o infiltraci a z jeskyní a tunelů na dobytém území se nepřestávali vynořovat Japonci."*

Ale i Japonci 5. března výrazně omezili svoji aktivitu a kromě občasné výměny dělostřeleckých granátů se po celý den nic nedělo. Zdálo se, že japonští vojáci už potřebují odpočinek stejné jako Američané. Protože mnohdy i pečlivě připravené útoky, provázené mohutnou palbou a leteckou podporou, ztroskotávaly na urputném odporu, měl V. sbor tendenci přeceňovat síly a možnosti, kterými i po čtrnácti dnech bojů japonská obrana stále ještě disponovala. Historik Richard F. Newcomb, jenž pro svoji vynikající knihu o Iwodžimě získal i výpovědi některých japonských vojáků, kteří bitvu o ostrov přežili, o jejich situaci v prvním týdnu měsíce března uvedl:

"Skutečností bylo, že obránci ostrova na tom byli velmi špatně. Většina jejich dělostřelectva a tanků byla zničena a 65 procent důstojníků padlo. V sobotu 3. března generál Kuribajaši odhadoval, že mu zbývá 3500 bojeschopných mužů. Spojení selhalo do té míry, že generál Senda zůstal na východě prakticky izolován. Po blízké letiště číslo 3 stále ještě velel malému zbytku námořníků kapitan Inouje. Admirál Ičimaru, nacházející se na severu, byl sice ve styku s Kuribajašim, ale nad Inoujem už neměl žádnou účinnou kontrolu. Na severním konci ostrova nezbyly žádné organizované síly, jen malé skupiny příslušníků jednotlivých jednotek, kteří přežili a nyní jednali ve svém omezeném prostoru téměř nezávisle. Nicméně morálka byla stále vysoká a v žádné jednotce se neuvažovalo o kapitulaci."**

Ráno 6. března (den D+15) zahajovaly jednotky 3. divize útok postupně. Jako první vyrazil 2. prapor 21. pluku po desetiminutovém ostřelování japonských pozic, provedeném třemi prapory 12. dělostřeleckého pluku 3. divize, třemi prapory 14. dělostřeleckého pluku 4. divize, jedním praporem dělostřelectva sboru a děly

* Isely, J. A., Crowl, P. A.: The L.S. ;llarines, str. 97. ** Newcomb. R. F.: Iwo Jirna, str. 224.

bojových lodí. Zapojení 9. pluku a jednoho praporu 21. pluku do útoku předcházel dvakrát pět minut trvající palebný přepad pro- vedený třemi prapory 12. dělostřeleckého pluku a jedním prapo- rem sborového dělostřelectva, to vše doplnila hodinu a půl trvají- cí palba lodních děl. Polní dělostřelectvo se postaralo o vytvoření pohyblivé palebné bariéry a poslední jednotky 3. divize opustily výchozí čaru v 9.00 hodin.

Brzy se ale ukázalo, že tato impozantní kanonáda neměla na japonskou obranu prakticky žádný vliv. Útočící prapory se oka- mžitě dostaly do husté palbyjaponských ručních zbraní, minome- tu a dělostřelectva včetně dělostřelectva protitankového. Postup vázl. Krátce před třetí hodinou odpolední generál Erskine nařídil provést další z řady pokusů o proražení japonských obranných pozic, které předtím ještě jednou intenzivně ostřelovalo polní i lodní dělostřelectvo. Tentokrát sice námořní pěšáci postoupili v průměru o 200 metrů, ale ani tento výsledek nebyl úměrný úsilí, které vyvinuli, a množství munice spotřebované dělostřelci. Jen při ranní dělostřelecké přípravě, provedené jedenácti prapory pol- ního dělostřelectva, vystřílelo celkem 132 děl 2500 nábojů pro ISSmm houfnice a 20 000 kusů munice pro 10Smm a 75 mm

houfnice. Kromě toho bitevní lodi a křižníky vystřelily padesát 381mm a čtyři sta 203mm granátů a na palebné podpoře se podí- lely děly menších ráží ještě tři torpédoborce a dva dělové výsad- kové čluny. Navíc japonské pozice bombardovalo a ostřelovalo palubní letectvo.

V tento ne zrovna úspěšný den přece jen došlo k jedné potěšu- jící události. Dvě čtyři námořních pěšáků náležejících k 21. pluku dosáhly během odpoledne vrcholujednoho z hřebenů zuřivě brá- něných Japonci. Japonská palba je sice zakrátko přinutila se stáh- nout, ale chvíle na hřebenu stačila k tomu, aby necelých 400 me- trů před sebou uviděli severovýchodní pobřeží Iwodžimy a moř- skou hladinu. Byl to povzbuzující pohled a přišel v pravou chvíli. Vyčerpané muže přesvědčil, že skutečně dokázali projít ostrovem a nepřátelskou obranou, jakou si nikdo z nich předtím neuměl představit, a že jejich postup, byť mnohdy počítaný na pár desí- tek, v lepším případě na pár set metrů za den, přinesl úspěch. A současně dával naději, že boje na tomto proklínaném ostrově jednou - a nemusí to už trvat tak dlouho - skončí.

Večer 6. března generálmajor Erskine došel k závěru, že dosa-

160 161

♀

vadní taktika, kdy jeho divize - stejné jako ostatní dvě divize - za-hajovala každý den ráno po dělostřelecké přípravě čelní útok, ne-musí být nejvhodnější pro závěrečné boje sváděné v severní části ostrova. Jednak se utrpené ztráty už viditelně projevovaly na ofen-zivní síle divize, jednak bylo třeba očekávat, že pokud budou útoč-né operace pokračovat standardním způsobem, tak při předpoklá-dané intenzitě odporu nepřítele zahnaného do kouta dosáhnou počty mrtvých a zraněných námořních pěšáků katastrofálních roz-měrů.

Po několik dnů už působila 3. divizi velké potíže japonská pa-lebná postavení umístěná na Pahorku 362C,* nacházejícím se mezi letištěm číslo 3 a severovýchodním pobřežím ostrova. Úko-lem pahorek dobýt pověřil Erskine už ráno 3. března jeden pra-por 21. pluku, ale nepřátelská bašta odolávala celé čtyři dny a po celou tu dobu účinně blokovala další postup námořních pěšáků k pobřeží. Generál se proto rozhodl ráno 7. března (den D+16) na pahorek zaútočit ještě za tmy navzdory všem rizikům, která noční operace přináší. Věřil, že moment překvapení je vyváží a tam, kde dosud všechny použité prostředky selhávaly, může při-nést úspěch. Protože operační rozkaz V. sboru prikazoval, aby i 7. března byl útok, v souladu s dosavadní praxí, zahájen za den-ního světla a po náležité palebné přípravě, Erskine požádal gene-rálmajora Schmidta o svolení vyrazit už v 5 hodin ráno, v době, kdy ještě bude Iwodžima ponořena do tmy. Velitel sboru souhlas udělil a Erskine nařídil 21. pluku na pahorek zaútočit. Jeho vlast-ní obsazení měl provést 3. prapor 9. pluku, který byl pro tento účel 21. pluku přidělen. Zbytek 9. pluku dostal za úkol provést ve stej-nou dobu výpad k odpoutání pozornosti nepřítele. Objektivně tře-ba říci, že naděje na úspěch noční akce byla dost vysoká. Po ce-lou dobu svého nasazení v Tichomoří americká námořní pěchota nikdy neútočila v noci a stejně tomu dosud bylo i na Iwodžimě; kromě nočních hlídek zůstávali námořní pěšáci až do ranních hodin vždy na své

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1
straně fronty. Sázka velitele 3. divize na to, že

* Pro důležitost terénní dominanty Američané ve svých operačních mapách často vo-lili název odvozený od jejich výšky udávané ve stopách (1 stopa = 30.479 cm). Tak tomu například bylo u již dříve zmíněného Pahorku 362. Na Iwodiimé se nacházely tři pahorky s výškou 362 stop, všechny tři v její severní části. V. sbor je od západu k východu označil písmeny A, B a C. 362A a 362B ležely v operačním pásmu 5. divi-ze, 362C v pásmu 3. divize.

se nepříteli podaří překvapit, proto mohla vyjít. Ale i do sebelépe připravené akce může zasáhnout a často také zasáhne onen pří-slovečný "lidský faktor", a potom už je jen věcí štěstí nebo smůly, zda operace uspěje, nebo zda bude vše zmařeno. Nejinak tomu bylo i s nočním útokem na Pahorek 362C, a stojí za to nechat promluvit velitele 3. praporu 9. pluku podplukovníka Harolda C. Boehma: "Ústní rozkaz k útoku na Pahorek 362C jsem obdržel telefonicky od plukovníka Eustace Smoaka, výkonného důstojníka 21. plu-ku. Nařizoval zaútočit v 5.00, jako výchozí čáru užít současnou linii fronty v prostoru 1. praporu 21. pluku, udržovat maximální utajení a klid - a pahorek obsadit. Moje námitka, že vůbec nejsem obeznáměn s terénem, byla odmítnuta s ujištěním, že mi velitel 1. praporu major Bob Houser sdělí všechny podrobnosti o povaze terénu, že mě upozorní na cíle atd., atd. ,Nedělej si s tou věcí sta-rosti, Houser to území sledoval celé odpoledne, dá ti všechny in-formace, bylo mi řečeno. Svolal jsem své velitele rot, seznámil je se situací a potom jsem se s nimi odebral na velitelské stanoviště 1. praporu. Major Houser nás odvedl na místo nacházející se zhruba v polovině jeho linie, ukázal na pahorek tyčící se asi 300 metrů před námi a pravil, že to je náš cíl. Řekl jsem, ie se mi nezdá možné, aby pozice jeho praporu byla tak blízko Pahorku 362C. Ujistil mne, že tomu tak je, a jeho velitelé rot velmi rozhodným způsobem souhlasili. Tak jsme se kousek vrátili a v úkrytu zkou-mali mapu. Major sebejistě označil, kudy prochází čára jeho fron-ty, a i když jsem byl velmi skeptický, neměl jsem jinou možnost než jeho tvrzení přijmout."*

K utajení chystaného útoku byla přijata mimořádná opatření: žádná zmínka se o něm nesměla objevit v rádiové komunikaci, byla zrušena obvyklá dělostřelecká příprava, vojákům bylo naříze-no, že se musí pohybovat co nejtišeji a nezahajovat palbu dřív, než bude jasné, že nepřítel záměr a hlavní směr útoku odhalil. Ve 3.20 se začaly úderné jednotky přesunovat na výchozí čáru. Padal leh-ký déšť a ve tmě jen občas zazářil osvětlovací granát, vypálený některým z hlídkujících torpédoborců. Jak se blížila hodina H, napětí na velitelském stanovišti generálmajora Erskina narůstalo. Všichni přítomní důstojníci si uvědomovali, že vše závisí na tom,

* Garand, G. W., Strobridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 588.

162 163

♀

zda se Japonce podaří překvapit a zda si vojáci praporu podplu-kovníka Boehma poradí v terénu, se kterým neměli možnost se seznámit za denního světla.

Přesně v 5.00 útočné rotý opustily výchozí pozice a zamířily na jihovýchod, kde jak byly ubezpečeny, se ve vzdálenosti 250-300 metrů nachází Pahorek 362C. První předpoklad našťestí vyšel: Ja-ponce se podařilo zaskočit dokonale. Většinou byli zastížení ještě spící ve svých úkrytech a automatické zbraně a plamenomety ná-mořních pěšáků mezi nimi způsobily naprosté peklo. Až v 5.30 se ozval první nepřátelský kulomet, který byl vzápětí umlčen zá-šlehem plamenometu. Boehmovi muži stále postupovali, nekoor-dinovaný odpor nepřítel je nedokázal zastavit. Krátce před roze-dněním, kolem 6. hodiny ranní, podplukovník hlásil, že prapor postoupil od výchozí čáry 400 metrů a Pahorek 362C je dobyt. V tu chvíli se zdálo, že noční akce skončila jednoznačným úspě-chem. Rozčarování se dostavilo s rozbřeskem, kdy vyšlo najevo, že na základě informací získaných před útokem od majora Hou-sera dobyli Boehmovi muži zcelajinou a daleko méně významnou vyvýšeninu, nacházející se před Pahorkem 362C. Skutečný cíl byl ještě asi o 250 metrů dál, a teď už bylo nabíledni, že výchozí čára, ze které prapor útok zahajoval, mu byla vzdálena podstatně víc, než tvrdil major Houser a jeho velitelé rot.

Když podplukovník Boehm zjistil, k čemu došlo, okamitě se rozhodl v útoku

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

pokračovat. Už nebylo co skrývat, proto si vyžádal palebnou podporu divizního dělostřelectva a jeho muži znovu vyrazili, tentokrát ke správnému cíli. Japonská obrana se v tuto dobu již plně zorientovala a jak roty 3. praporu postupovaly, do-stávaly se do palby vedené nejen zepředu a ze stran, ale i zezadu, protože se ocitly vklíněny do japonských postavení. Tvrdý boj pokračoval celé dopoledne, Boehmovi pěšáci likvidovali nepřátelské pevnůstky a ohniska odporu jedno za druhým náložemi a plamenomety a velmi jim přitom byly nápomocny přisunutá raketo-mety. Ve 13.30 mohl podplukovník podat nové hlášení, že Pahorek 362C, hlavní překážka bránící v tu dobu 3. divizi v postupu, byla zdolána.

Rozhodnutí generálmajora Erskina zaútočit v noci se ukázalo jako velmi šťastné. Během dne bylo totiž zjištěno, že území obsazené v první fázi útoku bylo mimořádně silně opevněno, a kdyby se nepodařilo obránce spící v bunkrech a jeskyních zaskočit, mohl

Pahorek 362C odolávat ještě dlouho, a i když by nakonec byl ne-pochybně dobyt, mnoho Američanů by za to zaplatilo životy. A samozřejmě štěstím bylo i to, že chybné informace, s nimiž podplukovník Boehm útok zahajoval, sice vedly k omylu s nepříjemnými následky, ale ne fatálními.

Zatímco 3. prapor 9. pluku dosáhl v sestavě 21. pluku významného úspěchu, ostatní dva prapory 9. pluku zažívaly těžké chvíle. I jim se sice podařilo pod příkrovem tmy proniknout až do japonských postavení, tam ale narazili na tankisty podplukovníka barona Nišiho, kteří poté, co přišli o své tanky bojovali jako řadová pěchota. Ti se postavili na odpor s takovou rozhodností, že se 2. prapor 9. pluku dokonce ocitl v obklíčení a pod palbou ze všech stran. Tanky, které mu byly vyslány na pomoc, sice dokázaly sevření poněkud uvolnit, ale protože v rozeklaném terénu nebyly s to proniknout dostatečně daleko, obklíčení nezlikvidovaly a trvalo celých 36 hodin, než se nakonec podařilo 2. prapor úplně vyprostit.

Následující den, 8. března (den D+17), jednotky 3. divize útok obnovily obvyklým způsobem, tj. po palebné přípravě, na které se podílela i děla dvou torpédoborců, a za využití pohyblivé palebné bariéry. Na rozdíl od předchozího dne byli obránci připraveni a oba útočné pluky, 9. i 21., mířící k severovýchodnímu pobřeží, musely překonávat zuřivý odpor. 21. pluk postoupil do večerních hodin o zhruba 300 metrů. Prapor podplukovníka Boehma, teď už navracený k 9. pluku, dosáhl okraje plošiny prostírající se nad pobřežními útesy, asi 400 metrů za Pahorkem 362C, ale vzhledem k pozdní odpolední hodině nezbylo nei sestup k pobřeží odložit na příští den. Další dva prapory 9. pluku sváděly po celý den tuhé boje se zbylými tankisty podplukovníka Nišiho. Ti měli stále ještě k dispozici nezanedbatelné prostředky, včetně protitankových děl a několika zakopaných tanků, opatřených 37mm a 47mm kanóny, a u vědomí toho, že hájí svá konečná postavení, bojovali se zoufalou odvahou až do posledního dechu.

Dne 9. března (den D+ 18) v odpoledních hodinách dosáhly předsunuté oddíly dvou praporů 3. divize severovýchodního pobřeží a do setmění divize obsadila asi 800 metrů pobřežní linie. Tím bylo území, které Japonci stále ještě na Iwodžimě ovládali, rozděleno na dvě části: v severním cípu, u výběžku Kitano, zůstávala v prostoru o rozloze asi dva a půl kilometru čtverečních skupina obránců vedená generálporučíkem Kuribajášim a druhá,

I64 165

♀

menší skupina, se zatím stále držela v jihovýchodní části ostrova. Bitva o Iwodžimu měla pokračovat ještě po řadu dnů, ale po 9. březnu už nikdo nepochyboval, že bylo dosaženo rozhodujícího zlomu.

Pahorky hřebenů, rokle

Úspěšný průnik 26. pluku 5. divize námořní pěchoty do japonských pozic, k němuž došlo na levé (západní) straně fronty 24. února (den D+5), způsobil, že večer se pluk nacházel v postaveních předsunutých asi o 400 metrů před postaveními jednotek sousední 3. divize. Velitel v. sboru generálmajor Schmidt byl pevně rozhodnut – alespoň do doby, než budou vyčerpány hlavní síly japonské obrany – koordinovat operace svých tří útočných divizí tak, aby linie fronty zůstávala po celou dobu a po celé své délce více-méně vyrovnaná. Pokud by totiž některá z

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

divizí na svém úseku výrazně postoupila před ostatní, její bok nebo boky by zůstaly nechráněny a nezbylo by než k jejich zajištění užít další jednotky bez ohledu na to, jak velký problém mohlo v danou chvíli před-stavovat jejich obstarání. Generál měl v čerstvé paměti vlastní zkušenost ze Saipanu, kde v jisté fázi bojů postupovala 4. divize námořní pěchoty tak rychle, že na jejím křídle vznikla 3000 met-rů široká nechráněná mezera. Proto také nařídil, aby 25. února (den D+6) 26. a 27. pluk 5. divize nepokračovaly v postupu a umožnily 3. divizi linii fronty vyrovnat.

5. divize obnovila útočné akce až 26. února (den D+7). Dosud operovala v převážně otevřeném terénu, ale dál na sever, na hlav-ním směru jejího postupu, se nacházely opevněné hřebeny a úte-sy, kterým jižně pod vesnicí Niši vévodil Pahorek 362A, další z bašt japonské obrany. Byl provrtán jeskyněmi různých velikostí a většina z nich sloužila jako palebná postavení japonských mino-metů a těžkých kulometů. Zbraně umístěné na jižním úbočí pa-horku ovládaly západní pobřeží ostrova po celé jeho délce, prak-ticky až k Mount Suribači. Dobytím Pahorku 326A byl pověřen 26. pluk, zatímco 27. pluk měl postupovat vlevo od něj. Do pozd-ních odpoledních hodin oba pluky, podporovány tanky, překona-ly zhruba 300 metrů, od úpatí pahorku je ale stále dělilo více než 500 metrů. Nicméně 26. pluk zaznamenal významný úspěch,

když Japonce připravil o dva prameny pitné vody, podle všech odhadů jediné, které ještě měli pod kontrolou. Znamenalo to, že od toho okamžiku Japonci zcela záviseli na uskladněných bare-lech a po jejich vyprázdnění je mohl od katastrofy zachránit už jen včasný déšť. Jejich reakce na sebe nenechala dlouho čekat a už v noci se pokusili prameny získat zpátky. Pozorné hlídky 26. plu-ku ale zahlédly početnou skupinu nepřátelských vojáků snažící se k nim po západním pobřeží proklouznout. Příslušné údaje byly okamžitě předány polnímu dělostřelectvu a na palubu torpédobor-ce podporujícího 5. divizi. Prudký palebný přepad japonský oddíl rozprášil dřív, než mohl zaútočit.

Pozornost námořních pěšáků nesměla v nočních hodinách po-levit ani na okamžik, neboť Japonci se nikdy nevzdávali pokusů proniknout do amerických linií a způsobit co největší škody jak na živé síle protivníka, tak i na materiálu. Například velitel jedné z rot 26. pluku kapitán Thomas M. Fields zahlédl tři japonské vojáky vybavené trinitrofenolovými náložemi, když byli vzdálení pouhých sedm nebo osm metrů od jeho velitelského stanoviště. Spolu s dalšími přítomnými námořními pěšáky je zneškodnil ruč-ními granáty. Američané si navíc nikdy nemohli být jisti, kdo se k nim ve tmě blíží, neboť Japonci se převlékali do ukořisťených uniforem, měli i americké zbraně a k obelstění stráží využívali svých znalostí angličtiny. Jednu z prvních zkušeností se zá-ludný-mi praktikami protivníka učinili vojáci 26. pluku už v den D+2. Hlídkující námořní pěšák požadoval po setmění po přibližující se postavě heslo. Obdržel sice správnou odpověď, ale nějak se mu nelíbila výslovnost. Výzw zopakoval, a když ani tentokrát nebyl spokojen, vypálil ze své karabiny, a postava zmizela. Pěšák strávil celou noc v mučivé nejistotě, ale ráno byl na udaném místě nale-zen mrtvý Japonec. Jak Japonci zjistili správné heslo, zůstalo zá-hadou, ale zřejmě je jejich průzkum zaslechl, když strážím odpo-vídali sami američtí vojáci. Jiný incident, který se 26. pluku při-hodil v noci z 25. na 26. února, se naštěstí v závěru změnil v hu-mornou epizodu. Američané v Tichomoří často užívali jako radis-ty příslušníky indiánského kmene Navaho, v tu dobu čítajícího kolem 100 000 osob, usídlených v několika státech Unie. Celkem oprávněně předpokládali, že Japonci těžko budou umět jazyk na-vahských Indiánů, a tak tito radisté mohli vysílat depeše v otev-řené řeči a nebylo třeba se zdržovat jejich zašifrováváním. Příjem-

166 167

♀

ce, opět navahský Indián, zase nemusel ztrácet čas rozšifrová-váním došlé depeše. To samozřejmě mělo velký význam zejména v situacích, kdy čas byl rozhodujícím činitelem a na každé ušetře-né minutě mohly záviset životy stovek mužů. Navahští radisté pracovali i u 5. divize námořní pěchoty. V uvedenou noc pěšáci 26. pluku zadrželi jednoho z nich v domnění, že chytili Japonce. Jeho angličtina nebyla nijak slavná a navíc zajatec projevoval evi-dentní známky nervozity a strachu, a to vše dohromady způsobi-lo, ie se ocitl ve značně prekérní situaci. Měl velké štěstí, když jej včas poznal jiný námořní pěšák, též navahský Indián, o jehož "pravosti" nebylo pochyb.

Dne 27. února (den D+8) byl na hlavním směru útoku 26. pluk vystřídán 27. plukem. Jeho tři prapory během dne postoupily mís-ty až o téměř 500 metrů, ale k

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

Pahorku 362A, nejvyššímu bodu v západní části Iwodžimy, jim stále ještě zbývalo kolem 200 metrů. Boj byl opět nelítostný. Na hřebeni, kde Japonci bránili přístupu k pahorku zprava, útočil 3. prapor třikrát, dvakrát byl s krvavými ztrátami odražen a hřeben dobyl až na třetí pokus. A ne-bojovalo se jen na linii fronty. I na již obsazeném území se znena-dání objevovaly skupiny Japonců a nějakou dobu trvalo, než námořní pěšáci pochopili, že k těmto neočekávaným - a o to nebezpečnějším - přepadům nepřítel využívá systém podzemních tune-lů, který mnohde zůstal nedotčen i poté, co terén nad ním byl již dávno v amerických rukou. Výsledkem bylo, že prakticky každý den probíhaly vyčišřovací akce, které měly zabezpečit tyl útočí-cích jednotek. Byla to jedna z řady komplikací charakteristických pro průběh bojů na Iwodžimě.

Ráno v den D+9, poslední den měsíce února, pokračovaly tři prapory 27. pluku v útoku na Pahorek 362A. Brzy se ukázalo, že začalo jedno z nejkrvavějších střetnutí, jakému na Iwodžimě vůbec došlo. V 8.15, po 45 minut trvající palebné přípravě a po náletech palubních letounů, prapory vyrazily. Na hlavním směru útočil 3. prapor. Celé dopoledne trvalo, než námořní pěšáci pře-konali posledních 200 metrů dělicích je od úpatí pahorku. To už útok začal ztrácet dynamiku, neboť japonská obrana se jevila jako téměř nezdolatelná. Jak jim přikázal generálporučík Kuribajaši, obránci ve svých postaveních bojovali do posledního muže. A z těch ohníšek odporu, která Američané obešli nebo je ani ne-zpozorovali, jim Japonci stříleli do zad, a vzhledem k malým vzdá-lenostem to byla palba vražedná. V pozdním odpoledni se sice několik průzkumných skupin 3. praporu pokusilo zjistit, kudy by byl možný výstup k vrcholu pahorku, ale nakonec byly přinuceny se stáhnout. Den skončil tím, že přes utrpené těžké ztráty žádná z jednotek 27. pluku nepostoupila více než 300 metrů.

Zatímco pro 27. pluk byla noc z 28. února na 1. března, stráve-ná na úpatí Pahorku 362A, překvapivě klidná, jižně od něj bylo rušno. Velitel 5. divize generálmajor Rockey využil noční tmy k přesunu 28. pluku na sever. Poté co dobyl Mount Suribači, měl podpořit útočné operace zbývajících dvou pluků divize, které již několik dnů na levém (západním) křídle ostrovní fronty sváděly tuhé boje. Přemístění 28. pluku sice probíhalo bez komplikací, ale došlo k jiné události, která 5. divizi citelně zasáhla. O půlnoci začala japonská děla ze severu ostřelovat prostor, ve kterém se na-cházela většina dělostřelectva v. sboru. ve 2 hodiny ráno se jim podařilo zasáhnout muniční sklad 13. (dělostřeleckého) pluku 5. divize. Sklad s ohlušujícím rachotem explodoval a menší výbu-chy se ozývaly až do rána. Kromě velkého množství munice pro těžší zbraně bylo také ztraceno nejméně 20 procent střeliva pro zbraně ruční. Uprostřed všeho zmatku ještě vysadil protiletecký varovný systém a navíc někdo spustil poplach, když považoval exploze dělostřeleckých granátů, naplněných bílým fosforem, za japonský plynový útok. Po několika hodinách se sice podařilo dostat situaci pod kontrolu, ale všichni velitelé si oddechli, když i na iwodiimské poměry divoká noc skončila.

Hned po rozednění 1. března (den D+10) se právě přisunutý 28. pluk spolu s 5. tankovým praporem daly do pohybu, prošly pozicemi 27. pluku a zaujaly postavení na východí čáře. Z jed-notek 27. pluku zůstal na linii frontyjen 3. prapor, ostatní se stáh-ly do týla. Ve stejnou dobu zahájily palebnou přípravu 155mm houfnice dělostřelectva v. sboru, děla 13. pluku a baterie jedné bitevní lodi a tří křižníků. Kanonáda byla tak intenzivní, že byl odvolán připravovaný nálet palubních letounů, které měly o to důrazněji námořní pěšáky podporovat během dne.

Krátce před 9 hodinou tři prapory 28. pluku plukovníka Liver-sedge vyrazily proti stále ještě odolávajícímu Pahorku 362A: dosta-ly příležitost využít zkušeností získaných při dobývání Mount Suribači. Není třeba v podrobnostech popisovat průběh útoku, byla to jedna z mnoha bojových akcí charakterizovaných mimo-

168 169

♀

řádnou urputností a nelítostností projevovanou jak obránci, tak i útočníky. Například ze skupiny dvaceti námořních pěšáků, kteří se vydali vyčistit jeden z hřebenů poblíž Pahorku 362A od japon-ských odstřelovačů, se jich vrátilo sedm. Mezi vojáky 1. praporu padlými ještě na úpatí pahorku byli i tři z těch, kteří vztyčovali americké vlajky na Mount Suribači. Velkou podporu představova-ly pro námořní pěšáky po celý den tanky 5. tankového praporu, zejména plamenometné. Jen s 2. praporem postupovalo 12 tan-ků, dva z nich plamenometné, a tankisté bojovali jako lvi. Když se stalo, že jeden z tanků uvázl, v momentě jej obklopilo 30-40 Japonců, někteří z nich se vynořili z jeskyně vzdálené jen tři

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

met-ry od obrněnce. Osádka však nejen stačila dřív, než vozidlo opus-tila, vyřadit kanon a radiostanici, ale za rychlé pomoci pěšáků se dokázala ze smrtícího nepřátelského sevření i probojovat. Ještě před setměním 1. března dobyly jednotky 5. divize Pahorek 362A a hřebeny táhnoucí se od něj k západnímu pobřeží. Při této jednodenní akci činily jen ztráty 28. pluku 224 padlých a zraněných.

V době, kdy 5. divize, postupující podél západního pobřeží Iwodžimy, dobývala Pahorek 362A, 3. divize, bojující napravo od ní, pronikla japonskou obranou ve střední části ostrova a poté odklonila svůj hlavní nápor, dosud směřující přímo na sever, k severovýchodnímu pobřeží. Hrozilo nebezpečí, že se mezi oběma divizemi vytvoří mezera, a velitel V. sboru proto přikázal, aby se od ranních hodin 2. března jeden z útočných pluků 5. divize soustředil na tento prostor a zajistil udržení kontaktu se 3. divizí. Generálmajor Rockey tím pověřil 26. pluk a nalevo od něj pokračovaly od 8 hodin ráno v útoku tři prapory 28. pluku. Ty postupovaly po obou stranách čerstvě obsazeného Pahorku 362A a za ním se spojily ve snaze dobýt asi 200 metrů vzdálený další japonský operní bod, nazvaný podle jména nedaleké vesničky Hřeben Niši. Pěchotu doprovázela rota tanků, ale jejich pohyb zakrátko zastavil protitankový příkop. Teprve když po dvou hodinách dorazili ženisté s obrněnými buldozery, které část příkopu zahrnuly, mohly tanky pokračovat. Po dvou stech metrech ale znovu uvázly, tentokrát kvůli zcela neprůchodnému terénu. Nicméně palbou svých kanonů a kulometů dál podporovaly útočící pěšáky, a to s takovým nasazením, že kolem druhé hodiny odpolední, poté co

spotřebovaly veškerou munici, je musely vystřídat tanky jiné rot. To, že americké tanky dokázaly operovat i v terénu, který byl podle všech pravidel a zkušeností k jejich využití naprosto nevhodný, Japonce v mnoha případech vyvádělo z míry. Kuribajašiho štábní důstojník o tom později napsal:

"Když se americké tanky M-4 objevily před Osaka Jama (Pahorek 362A - pozn. M. H.), dělal si generálporučík Kuribajaši velké starosti o to, jak se jich zbavit. Nedokázala je zničit ani naše 47mm protitanková děla, a generál nakonec došel k závěru, že jediným způsobem jejich likvidace jsou útoky vojáků nesoucích výbušniny."*

Po pravdě řečeno, japonský generál odolnost tanků M-4 (bojové jméno Sherman) přeceňoval, 47mm granáty je byly schopny poškodit i úplně zničit. I když Američané věděli, že by daleko lépe vyhovoval tank se silnějším pancéřováním, nižší siluetou a širšími pásy, v době bitvy o Iwodžimu námořní pěchotajiný typ než Sherman k dispozici neměla. V každém případě ale třeba říci, že přes svoje nedostatky shermany po celý čas bojů v Tichomoří, včetně bitvy o Iwodžimu, představovaly pro útočící pěšáky neocenitelnou pomoc, bez které by se zřejmě události mnohdy vyvíjely zcela jinak.

Do 17. hodiny odpolední, kdy v den D+115. divize útočnou činnost přerušila, postoupil na pravém křídle 26. pluk asi o 500 metrů a na levé, užší části divizní fronty u západního pobřeží dorazil 28. pluk k základně Hřebene rviši. 28. pluk postupoval s velkými obtížemi, neboť v jeho operačním prostoru se ve skalách nacházel velký počet jeskyň a slují, z nichž Japonci vedli intenzivní minometnou a kulometnou palbu. Jeskyně musely být jedna po druhé neutralizovány 37mm děly, velkorážními minomety a demoličními náložemi, což byl pomalý a vyčerpávající postup. O úsilí, které bylo třeba vynaložit, svědčí, že v průběhu tohoto jediného dne bylo v operačním prostoru 28. pluku takových ohnisek nepřátelské obrany zavaleno a zneškodněno 68.

Pro den 3. března (den D+12) stanovil generálmajor Rockey 5. divizi dva hlavní cíle: 28. pluk měl dobýt Hřeben Niši a 26. pluk Pahorek 3628, třetí z dominant severní části Iwodžimy. Útok začal v 7.45 za podpory 75mm houfnic, 37mm polních děl a tan-

* Major J. Horie: Report, Ino Jima, str. 8.

170 171

♀

ků. Tři prapory 28. pluku vyrazily s takovou vervou, že Hřeben Niši obsadily už za dvě hodiny, a po jeho odvrácené straně sestoupili k troskám vesnice Niši, prošly jí a do večerních hodin pronikly asi 200 metrů za ni. Ztráty byly těžké, neboť vzhledem k zúženému operačnímu prostoru se útok často proměnil v osobní souboje námořních pěšáků s Japonci, kdy hlavními zbraněmi byly nože, pistole, granáty a pažby pušek.

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

26. pluk zatím sváděl neméně urputný boj o Pahorek 3628. Za pomoci plamenometů, raketometů a náloží se kolem 16. hodiny dvě jeho roty probojovaly na vrchol pahorku, ale za cenu ztráty obou velitelů a mnoha mužů. Třeba říci, že s přihlédnutím ke všem okolnostem, za kterých 3. března 5. divize bojovala, dosáhla toho dne pozoruhodného výsledku. Byl ale opět draze zaplacen: 9 důstojníků a 127 mužů padlo, 15 důstojníků a 357 mužů bylo zraněno.

4. března (den D+13), po neklidné noci, kdy se Japonci opakovane snažili vniknout do amerických postavení, 5. divize v útoku pokračovala. Rozeklaný terén omezoval využití tanků, samohybných houfnic a polních děl na minimum a místa, kudy by vozidla mohla eventuálně projet, Japonci důkladně zaminovali. Na námořních pěšácích byla patrná únava z těžkého předchozího dne a noci beze spánku, jejich akce postrádaly náležitou koordinovanost, vpřed se většinou probíjely samostatné postupující skupiny, likvidující nepřátelská postavení tak, jak se jim je podařilo objevit. Naproti tomu Japonci prokazovali zvýšenou agresivitu a oproti dosavadní praxi, kdy se o výpady a průniky pokoušeli jen v noci, nyní několikrát vyrazili k protizteči za bílého dne. Pokaždé sice byli odraženi, ale i tyto akce přispívaly k vyčerpávání sil vojáků generála Rockeyho. Územní zisk byl toho dne prakticky nulový, a jak ironicky poznamenává historik 5. divize, "jediný úspěšný po-hyb ve skutečnosti zaznamenalo divizní velitelství, které se ze své-ho původního stanoviště u východního pobřeží přesunulo do no-vého postavení severně od letiště číslo 1, na západní straně ostro-va".* Aniž o tom měli Američané tušení, ve stejnou dobu došlo k důležitému "pohybu" i na straně nepřítele. Generálporučík Ku-ribajaši přenesl své velitelství, dosud umístěné ve střední části

* Conner, H. M.: The Spearhead, str. 95.

172

Iwodžimy, do velké jeskyně nacházející se mezi zátokou Hiraiwa a vesnicí Kita na severozápadním konci ostrova.

Pondělí 5. března (den D+14) bylo v souladu s rozkazem generálmajora Schmidta využito i 5. divizi k reorganizaci a doplnění zásob a stavů oslabených jednotek. Ale nově příchodí vojáci ne-byli a - přes veškerou kvalitu a náročnost výcviku a přes jejich zřejmou snahu bojovat co nejlépe - ani nemohli být hned od první chvíle plnohodnotnou náhradou za padlé a zraněné veterány. Ocitli se uprostřed bitevní vřavy bez předchozích bojových zkušeností, byli zmateni a znejistěli obklopení spolubojovníky a velitelé, které neznali a kteří neznali je. Chyběl jim pocit určitého záze-mí a bezpečí existující u sehraných jednotek, které prošly řadou akcí a kde každý voják už věděl, co může očekávat od svého veli-tele a kamarádů - a naopak. U nováčků, kteří se rychle nepřizpůsobili a nezařadili, bylo také nejvyšší procento ztrát; nejistota ved-la k chybám a ty se na Iwodžimě platily krví.

Ráno 6. března otrásla Iwodžimou nejmohutnější palebná pří-prava, k jaké zatím před zahájením útoku došlo. Lavina dělostřeleckých granátů se řítila na japonská postavení podél celé ostrov-ní fronty a na některých místech granáty explodovaly necelých sto metrů před liniemi námořní pěchoty. Rozsah ostřelování a zklamání, způsobené tím, že odolnost japonské obrany nijak znatelněji neoslabilo, byly již zmíněny v souvislosti s operacemi 3. divize.

Když v 8 hodin tři pluky 5. divize vyrazily, přivítala je z bunkrů, pevnůstek a jeskyn palba japonských minometů, kulometů i ruč-ních zbraní, na jejíž intenzitě vůbec nebylo patrné, že právě skon-čil více než hodinu trvající dělostřelecký přepad. Protože terénní podmínky opět neumožňovaly nasazení tanků, postup byl počítán doslova na metry. Na konci dne se 26. a 27. pluk posunuly o pou-hých 50 až 100 metrů, 28. pluk v podstatě zůstával na výchozí čáře. Jedinou útěchou mohlo být, že jeho ženisté během dne ná-ložemi výbušnin zatarasili vchody do řady nepřitelem využíva-ných jeskyn a zničili několik železobetonových pevnůstek. Ve středu 7. března (den D+16), kdy 3. divize generálmajora Er-skina, bojující ve středním pásmu, zahájila ještě za tmy a bez dě-lostřelecké přípravy překvapivý útok, následovaly jejího příkladu v pásmu 5. divize dva prapory 26. pluku. 40 minut před hodinou H zaútočily na ohniska japonského odporu, která předchozí den

173

vzdorovala všem pokusům o průnik dál na sever. Tentokrát byl začátek útoku úspěšný a 1. prapor se severně od vesnice Niši při- blížil k pahorku vysokému asi deset metrů. Když jej námořní pě- šáci obklíčili, palba vedená z několika postavení na jeho úbočích ustala. Klid přerušila jen exploze nálože, kterou demoliční oddíl vyhodil do vzduchu vchod do jedné z jeskyní, a dlouhá kulometná dávka, jež zkosila několik Japonců, kteří po výbuchu vyběhli z vedlejšího vchodu. S 1. praporem postupoval i 3. prapor a vojáci jedné jeho roty se šplhali na temeno pahorku, až jich tam bylo kolem čtyřiceti. Po celou tu dobu vládlo podezřelé ticho, na Iwo-džimu zcela neobvyklé. Pak se "...pahorek otrásl a jeho vrchol ex-plodoval s rachotem slyšitelným po celém ostrově. Muži byli vy-mrštěni do vzduchu a ty, kdo se nacházeli poblíž, omráčila tlako-vá vlna. Tucty námořních pěšáků zmizely ve vzniklém kráteru a jejich kamarádi je běželi vyhrabávat. Silní muži zvraceli při po-hledu na spálená těla, jiní z místa odcházeli se slzami v očích. Ne-přítel vyhodil do vzduchu své velitelské stanoviště, přičemž zabil a zranil čtyřicet tři námořní pěšáky."*

Z pahorku zbyla po výbuchu jen velká hromada rozházeného a očazeného písku a kamení. Z roztřepené díry tak velké, že by se do ní vešel průměrný obytný dům, stoupal kouř. Kolem postávali nebo zmateně popocházeli američtí vojáci, kteří měli to štěstí, že unikli smrti nebo zranění, ale stále se ještě nemohli vzpamatovat z toho, co právě zažili. Ale navzdory děsivému zážitku je velitel roty H kapitán Donald E. Castle zakrátko shromáždil, zorganizoval a vedl do dalšího boje.

Jednotky 26. a 27. pluku sváděly na linii dotyku se 3. divizí těž-ké boje po celý den. Vzhledem k terénu nemohly počítat s pod-porou tanků a musely si samy poradit s pevnůstkami a jeskyněmi, ve kterých se skrývaly minomety, těžké kulomety ajaponští odstře-lovači. A přitom opět nebylo jiné cesty než tato nepřátelská po-stavení postupně ničit čelními útoky. V jednom případě se vojáci 27. pluku pokusili o pracný obchvat zvláště odolného ohniska od-poru, přičemž byli nuceni šplhat po úbočích okolních vyvýšenin i roklin. Nakonec se dostali do tak husté boční palby, že nebyli vůbec schopni se hnout z místa a podařilo se jim ustoupit až pod ochranou položené kouřové clony. Za této situace oba pluky do

* Newcomb, R. F.: hso Jima, str 25?.

večerních hodin postoupily na pravé straně divizní fronty o pou-hých 150 metrů.

Na levém křídle, u západního pobřeží, se 28. pluk naopak se-tkal s překvapivě slabým odporem nepřítele, a jak prohlásil jeden z jeho důstojníků, obtížný terén byl toho dne větší překážkou než japonská obrana. Pluk do večera postoupil o 500 metrů a od se-verního pobřeží ostrova už jej dělilo necelých 750 metrů. Byl to nejvýraznější územní zisk do té doby dosažený v sektoru 5. divize a pro skutečnost, že Japonci tento prostor tak chabě bránili - za celý den pluk usmrtil 9 japonských vojáků a jednoho zajal -, ne-měli Američané vysvětlení. Podle operačního hlášení velitele jed-noho z útočících praporů byli jeho muži s to postupovat ještě dál a v podvečer je zastavila jen obava, že dosaženou linií nebude možno na noc dostatečně zabezpečit proti případnému proti-útku.

Operační rozkaz velitele V. výsadečného sboru generálmajora Schmidta pro 8. březen byl stručný. Generál tentokrát neurčoval žádné cíle nebo cílové čáry, pouze svým třem divizím lakonicky nařídil "obsadit zbytek ostrova". Pro 5. divizi to především zna-menalo vyvinout maximální tlak na pravém křídle, tam, kde se stýkala se 3. divizí, postupující středem ostrova. Na tomto úseku bojoval 27. pluk plukovníka Thomase A. Wornhama. Páteř japon-ské obrany tu tvořila síť vzájemné propojených jeskyní a tunelů. Všechny přístupy k nim Japonci pokrývali palbou kulometů, mi-nometů a polních děl, takže pokusy přiblížit se na vzdálenost umožňující vyhodit je náložemi do vzduchu platili námořní pěšá-ci těžkými ztrátami. Plukovník Wornham za této situace povolal i obrněné buldozery, aby v terénu ovládaném nepřítelem vytvoři-ly průchod, kterého by pěšáci mohli využít k rychlému průniku k ohniskům nepřátelského odporu. Na pomoc přispěchaly i obslu-hy raketometů, které se především zaměřily na ústí Japonci obsa-zených jeskyní, zasypávaly je salvami raket, a pokud obránci ne-měli možnost úniku dalšími východy, zůstávali v jeskyních po-hřbeni zaživa. O urputnosti obrany však vypovídá fakt, že přes všechno vlastní úsilí i úsilí podpůrných jednotek nepostoupil pluk za celý den na některých úsecích víc než 100 metrů. Ve střední části divizní fronty bojující 26. pluk nedosáhl ani takového výsled-ku. Mezi troskami vesnice Kita se Japonci bránili tak úspěšně, že za soumraku se pluk

útok zahajoval. Jeden z jeho praporů se sice vklínil 400 metrů do nepřátelské obrany, nakonec se ale musel stáhnout, neboť jeho izolované postavení se ukázalo neudržitelným. Na levém křídle 28. pluk téměř zopakoval svůj úspěch z předchozího dne, když postoupil o 450 metrů. Velkou zásluhu na tom však měla podpora lodních děl a palubního letectva, které neutralizovalo nepřátelská postavení nacházející se na pobřežních útesech.

Za války a v bitevní vřavě dochází na všech frontách k bezpočtu dramatických událostí včetně mnoha tragédií, nesmazatelné po-znamenávajících životy jak aktérů, tak i pouhých diváků. Jedno z takových dramát se odehrálo v operačním prostoru roty E 2. praporu 27. pluku. V odpoledních hodinách postoupili pěšáci, podporování tanky a ženisty, o 150 metrů a od přístupu k moři, východně od výběžku Kitano, je dělil už jen skalnatý hřeben. V každé slují a za každým kamenem se však ukrývali Japonci rozhodnutí prodat své životy co nejdraž a bránící se v tomto nepřístupném terénu s fanatickou urputností. Postup se zastavil, hustá palba a déšť ručních granátů přibíjely námořní pěšáky k zemi. V tom okamžiku, rozhodnut vyburcovat své muže a pokořit poslední překážku, vyběhl vpřed populární a oblíbený velitel jedné z čet rot E poručík Jack Lummus, před válkou jedna z nejslavnějších hvězd amerického fotbalu. Přeběhl několik metrů, když jej srazil výbuch ručního granátu. Vstal, setřásl písek a stříleje ze své kara-biny se vrhl k nejbližšímu japonskému palebnému postavení, když těsně vedle něj explodoval další granát. S roztráštěným ramenem se Lummus znovu zvedl a hodil granát na japonské obranné hnízdo, kde zabil celou jeho osádku. Poté pokračoval dál a volal na vojáky, kteří zůstávali pozadu a nevěřícími zraky sledovali akci svého velitele. Vzápětí se ale vzpamatovali a do pohybu se dala nejen Lummusova četa, ale po počátečním zaváhání celá rota. Jack Lummus se stále držel v čele, když náhle jeho postava zmi-zela v erupci písku a kamení způsobené výbuchem nastražené miny. Když se vzduch vyčistil, vojáci uviděli svého velitele, jak se na rukou těžce zvedá, a zdálo se, že do půli těla uvázl v nějaké díře. Ke svému zděšení zjistili, že mu japonská mina utrhla obě nohy. Ač zcela zjevně v mučivé agónii, pobízel je, aby se nezdržovali a pokračovali dál. Několik námořních pěšáků, kterým při pohledu na tragédii slavného atleta a statečného muže tekly slzy z očí, se v první chvíli dohadovalo, zda je či není na místě v této

zcela zjevně beznadějně situaci jeho nelidské útrapy ukončit tím, že jej sami zastřelí. Nakonec nikdo nenašel odvalu a jejich lítost se změnila v nezvládnutelnou zuřivost a touhu po pomstě. Spolu s ostatními vyrazili na zteč, která se stala americkou obdobou japonského sebevražedného útoku banzai. Nedokázali je zastavit ani Japonci, ani terénní překážky. S kletbami a výkřiky vzteku se probíjeli nepřátelskou obranou a před setměním byl hřeben čnicí nad pobřežím v jejich rukou. A jak pravil americký autor, "nebylo pochyb o tom, že ti špinaví a unavení muži, bojující za klení a pláče, to udělali pro Jacka Lummuše".* Poručík Lummus zemřel ještě týž den v odpoledních hodinách. Posmrtně byl vyznamenán nejvyšším vyznamenáním své země - Medailí cti.

8. března pronikly některé jednotky 5. divize tak hluboko do nepřátelských postavení, že už měly severní pobřeží Iwodžimy na dosah. V nočních hodinách odeslal generálporučík Kuribajaši do Tokia omluvnou depeši, ve které mimo jiné uvedl: "Je mi velice líto, že jsem nepříteli dovolil obsadit část japonského území, ale utěšuje mne, že jsme mu přitom způsobili velké škody."**

9. března (den D+18) se 5. divizi - přestože její vojáci bojovali se stejným úsilím jako kdykoliv předtím - nedařilo. Na levém křídle 28. pluk postoupil o pouhých 40 metrů, když jej zastavila ničivá palba vedená z výšin táhnoucích se od výběžku Kitano podél pobřeží najihovýchod. Námořní pěšáci brzy zjistili, že uvázli před dlouhou linií nevysokých hřebenů, za nimiž se nacházela hluboká rokle. Zatím ale netušili, že právě tato rokle se měla stát konečnou baštou japonského odporu, místem, kde podle rozhodnutí generálporučíka Kuribajašiho měly zbytky ostrovní posádky svěst svůj poslední boj.

Na pravém křídle, kde už Američané měli v podstatě severní pobřeží na dosah, se v poledních hodinách postup též zastavil. Způsobila to změť skalisek a roklí s úbočími tak strmými, že zlézt je nebylo snadné ani pro pěchotu a těžší zbraně v tomto terénu nebylo vůbec možno užít. A všude byli ukryti Japonci bojující s

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1
vědomím, že brání svá konečná postavení.
Situaci neovlivnila ani významná událost, ke které na Iwodži-

* Newcomb, R. F.: Iw, o Jima, str. 256.

** Garand, G. W., Strobebridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 641.

176 177

♀

mě došlo právě 9. března. Byl to totiž první den, kdy podporu a ochranu invazních sil převzalo od palubních letounů z letadlových lodí letectvo pozemních vojsk. Iwodžima tím prošla první fází proměny v důležitou předsunutou spojeneckou leteckou základnu. Hned od ranních hodin armádní stíhačky typu P-51 (bojové jméno Mustang), každá vyzbrojena šesti velkorázními kulomety a pumami (mustang mohl nést až 910 kg pum), útočily na japonské pozice u severního pobřeží. Odolnost japonské obrany jejich nálety bohužel nijak nenarušily, alespoň tak se to jevílo unaveným námořním pěšákům. Bylo třeba se smířit se skutečností, že závěrečné boje o Iwodžimu se změnil v proces vzájemného vyčerpávání sil, a v rozhodujících lokalitách se denní postup začal počítat na pouhé desítky metrů – pokud ten který den bylo vůbec co počítat. Úspěch mohl jen ten, kdo měl lepší zázemí a rezervy. A to naštěstí nebyli Japonci. Zatímco v. sbor námořní pěchoty byl stále ještě schopen své jednotky v první linii posilovat a měl k dispozici kromě tanků i silné dělostřelectvo a letectvo, generálporučík Kuribajasi v tu dobu už v severní části ostrova zbývalo jen asi 1500 mužů – a na rozdíl od Američanů neměl žádnou naději na posily, natož na evakuaci.

Pokud se týkalo ovládaného území, kromě malé kapsy v pásmu 4. divize drželi Japonci už jen úzký pás pobřeží, oddělující 5. divizi od moře: šlo o zhruba dva a půl čtverečních kilometrů. Tam byl izolován Kuribajasi a jeho štáb, zbytky 2. praporu 145. pěšího pluku plukovníka Ikedy, zbytky 2. praporu 17. samostatného smíšeného pluku a směsice vojáků, kteří přežili likvidaci svých jednotek. I když americká námořní pěchota na tom byla po třech týdnech bojů nesrovnatelně lépe než Japonci, ani velitelé útočných divizí nebyli úplně bez starostí. Například 5. divize během dvoutýdenního tažení po západním pobřeží Iwodžimy – mezi 25. únorem a 10. březnem – překonala asi 2700 metrů. Při tom ztratila 4292 mužů, mezi nimi 830 padlých v boji, 5 nezvěstných při bojových akcích a 263 vojáci zemřeli na následky utrpených zranění. Aby za této situace mohla 5. divize na nepřitele vyvíjet neustávající tlak, k tomu nestačily jen přicházející posily: generál Rockey musel doplnit pěší prapory i vojáky z podpůrných jednotek. 10. března nastoupilo do první linie 200 mužů 13. pluku divizního dělostřelectva, 11. prapor obojživelných vozidel dodal 55 mužů a více než 100 jich přišlo od 5. motorizovaného dopravního praporu.

Dne 10. března (den D+19) nedoznala situace v pásmu 5. divize významnějších změn. Po celý den tři pluky divize, podporovány dělostřelectvem a letectvem, bojovaly s nepolevující úporností, ale stejně úporná byla i japonská obrana. Do večerních hodin 28. pluk postoupil o 200 metrů, 26. pluk o 100 metrů a 27. pluk, přestože ve svém operačním prostoru zničil řadu japonských bunkrů a opevněných postavení, se prakticky nehnul z místa. Nikdo se neodvážil odhadovat, kolik životů ještě bude ztraceno, než se podaří vyrvat Japoncům oněch posledních několik set metrů na severním konci Iwodžimy.

V závěrečné fázi bojů bylo třeba se vyrovnat ještě s jednou skutečností. Jak pro dělostřelectvo, tak i pro letectvo bylo stále obtížnější zasahovat cíle v oblasti den za dnem se zmenšující, která zůstávala pod kontrolou nepřitele, a neohrozit přitom vlastní vojska. Vznikla situace, kdy se dělostřelci i letci museli velmi snažit, aby nedošlo k tragickým omylům, ale současně byli rozhodnuti podporovat pozemní jednotky až do posledního možného okamžiku. Protože každá mince má dvě strany, je třeba říci, že soustředění palby a náletů do malého prostoru působilo Japoncům pravé peklo, což potvrzovala i depeše odeslaná generálporučíkovi Kuribajasi z Tokia ve večerních hodinách 10. března. Generál hlásil: "Palba jedné nepřátelské bitevní lodi (nebo křižníku) a 11 torpédoborců je velmi těžká a stejně tak i letecké bombardování. Zejména bombardování a ostřelování divizního velitelství kulomety 30 stíhaček a bombardérů bylo tak silné, že to ani nemohu popsat."*

Nyní přeručíme líčení postupu tří útočných divizí námořní pěchoty do severní části Iwodžimy a obrátíme pozornost k neméně úporné bitvě, odehrávající se ve stejnou dobu v jejich týlu.

Za linií fronty

Víme, že rozhodujícím důvodem útoku na Iwodžimu byla snaha získat předem určenou leteckou základnu, a tím zvýšit operační možnosti spojeneckého letectva. A od okamžiku vylodění se klíčovým a vřejujícíím faktorem stal čas. Námořní pěšáci útočných jed-

* Major J. Horie: Report, Iwo Jima, str.10.

178 ; 179

♀

notek den za dnem vyráíeli proti stovkám bunkrů a opevněných postavení nepřítelů proto, aby v co nejkratší době ovládli a zabezpečili prostor alespoň dvou jižněji položených letišť. Když toho dosáhli, tak jen jejich rychlým uvedením do provozu mohly být ospravedlněny všechny oběti na životech a na zdraví tisíců mužů. Již bylo zmíněno, že 24. února (den D+5) začaly mořské včely, příslušníci 31. námořního ženijního praporu, s úpravami letiště číslo 1, zatímco o něco dál na sever námořní pěchota obsazovala letiště číslo 2. O tom, že na Iwodžimě bylo velmi problematické hovořit o "nebezpečí" fronty a "bezpečí" týlu svědčí fakt, že s prací měl začít 133. námořní ženijní prapor, vyloděný v den D. Ten však už ten samý den utrpěl na předmostí takové ztráty, že ani po dalších čtyřech dnech nebyl dostatečně doplněn a zreorganizován, a proto musel na jeho místo nastoupit 31. prapor. Mořské včely se pustily do práce bez ohledu na to, že letiště číslo 1 bylo stále pod palbou japonského dělostřelectva a odstřelovačů usazených na hřebenech, nacházejících se severně od pláží. Zpočátku bylo třeba zbavit dráhy min a střepin, poté odstranit nerovnosti, zejména stovky děr, vzniklých výbuchy pum během předinvasního ostřelování a bombardování, a pak vyrovnat a zpevnit jejich povrch. Úpravy pokračovaly takovým tempem, že už v pozdním odpolední 25. února (den D+6) mohl velitel 31. praporu podplukovník Dominick J. Ermilio hlásit veliteli v. sboru, že 460 metrů severojižní dráhy je připraveno k přijetí lehkých letounů. Následující den dosedly první dva jednomotorové dvousedadlové průzkumné stroje typu Piper L-4 (bojové jméno Grasshopper, v překladu Luční kobylka). Přilétly z výsadkové tankové lodi LST-776, vybavené speciálním zařízením umožňujícím jejich start i přistání. Zaprášení a utahání příslušníci mořských včel společně se ženisty námořní pěchoty, kteří s nimi po celou dobu pracovali bok po boku, nyní mohli přistávající letadla sledovat s oprávněnou hrdostí. Podvozky sice na provizorně upraveném povrchu ještě rozvířily mráčka prachu, ale všichni přihlížející věděli, že nepotrvá dlouho a na drahách iwodžimských letišť budou přistávat i stíhačky a bombardéry včetně obrovitých superpevností. Obě luční kobylky se nezdržely. Za chvíli byly opět ve vzduchu a mířily do operačního pásma 4. divize, kde pokračovaly v dělostřeleckém pozorování, tj. ve vyhledávání vhodných cílů, v hlášení údajů potřebných k vedení palby dělostřelcům, pozorování

výsledků palby a oznamování údajů nutných pro její korigování. Na letiště mezitím přijížděly buldozery a skrejpy 133. praporu mořských včel, který se už "zotavil" z utrpených ran a teď se připojil ke 31. praporu. Ještě několik dnů trvalo, než byly přistávací dráhy schopny přijímat větší a těžší letouny, ale pipery a další průzkumné letouny typu Stinson L-5 (bojové jméno Sentinel, letoun obdobné konstrukce jako Piper, pouze opatřený silnějším motorem), které přilétly z LST a eskortních letadlových lodí, jim zůstávaly na ostrově natrvalo. Japonci však ještě dlouho letiště číslo 1 ostřelovali a řadu těchto malých letadel se jim podařilo poškodit. Protože jejich služby měly pro průběh bojů obrovský význam, mechanici se snažili, seč jim síly stačily, aby je udrželi v provozuschopném stavu. Byli při tom obdivuhodně úspěšní, i když mnohdy šlo jen o provizorní vyspravení. Když boje skončily, bylo například 6 ze 7 letounů 4. průzkumné perutě námořní pěchoty v takovém stavu, že je mohla zachránit jen generální oprava.

Úprava necelých 500 metrů dráhy pro lehké pozorovací letouny byla jen prvním krokem k využití celého letiště číslo 1 a do výstavby dalších drah byly zapojeny ještě dva ženijní prapory. Práce byla přerušována jen v nočních hodinách nebo když japonské ostřelování překročilo snesitelnou míru. Když 28. února (den D+9) jeden z palubních torpédových bombardérů hlásil vážné poškození a bylo zřejmé, že bude-li se snažit dosáhnout mateřské letadlové lodi, zřítí se do

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

moře, nabídky mořské včely, které hláše-ní zachytily, jeho pilotovi přistání na jedné z právě dokončova-ných drah. Stalo se, a letoun byl zachráněn. Byl první a od té chví-le začal rychle narůstat počet palubních letounů, které v případě potíží vyhledávaly na Iwodžimě pomoc. Dne 2. března byla do-končena 1500 metrů dlouhá dráha a již následující den na ní při-stál a s 12 těžce zraněnými námořními pěšáky vzlétl dvoumotoro-vý dopravní letoun typu Douglas C-47 (bojové jméno Skytrain). Japonce, kteří zaznamenali nejen pokrok prací, ale i přilet doprav-ního letadla, tento vývoj zneklidnil natolik, že po celý zbytek dne novou dráhu silně ostřelovali. Škody však byly brzy odstraněny, a jak se dařilo Japonce vytlačovat z postavení, ze kterých mohli letiště ohrožovat, stával se jeho provoz stále bezpečnějším a zejmé-na evakuační lety se zraněnými byly uskutečňovány každodenně. Dne 4. března (den D+13) došlo k obzvlášť významné událo-

180 181

†

ti: na Iwodžimě přistála superpevnost B-29! Letoun se vracel i z náletu na Japonsko, když velitel zjistil, že k dosažení letiště na Saipanu nemá dostatek paliva. Jeho nouzové přistání na letišti číslo 1 se zdařilo a po doplnění pohonných hmot vzlétl a pokračo- val k Marianám. Byl prvním ze stovek těchto obřích bombardérů, které do konce války vyhledaly útočiště na letištích Iwodžimy. Postupně byly na letišti číslo I uváděny do provozu další přistá- vací a vzletové dráhy, z nich nejvýznamnější dráha, v délce 1800 metrů, byla zprovozněna 12. března. Ale již po řadu dní předtím letiště pomáhalo řešit potíže, které by jinak velitelům invazních vojsk způsobily nejednu vrásku. Přestože se plány DETACH- MENTU snažily pamatovat na všechny potřeby invazních vojsk a lodi Útočného svazu přivezly tisíce tun zásob a válečného mate- riálu všeho druhu, nebylo v lidských silách přesné odhadnout, jak se situace na Iwodžimě bude vyvíjet a zda vzhledem k nepřed- vídatelným okolnostem nebude náhle to či ono chybět. Pro tako- vé případy byly sice plánovány letecké dodávky ze skladů na Gua- mu, Saipanu a Tinianu, protože však velké dopravní letouny zpo- čátku nemohly na Iwodžimě přistávat, byly zásilky shazovány na padácích. Tak byly na ostrov přepravovány velmi potřebné náboje pro 81 mm minomety, zdravotnický materiál, kterého se vzhledem k množství zraněných začalo nedostávat, přístroje k rádiové ko- munikaci, a dokonce i pošta, na kterou nedocházely čekaly tisíce vojáků. Stačila ale malá nepřesnost shozu nebo silnější poryv vět- ru, a padáky se snažely do moře nebo na území obsazené nepřite- lem nebo na místa, která byla vystavena tak intenzivní nepřátel- ské palbě, že jejich vyzvednutí se stávalo sebevraiedným dobro- družstvím. Vše se ale změnilo, kdyi 4. března, ve stejný den jako první superpevnost, přistál na letišti číslo 1 čtyřmotorový doprav- ní letoun typu Douglas CS4A (bojové jméno Skvmaster), letící z Guamu s nákladem minometných střel a další munice. Za ním následovaly desítky dalších, a problém letecké přepravy byl vyře- šen.

Dne 6. března (den D+15) dorazil na Iwodžimu důstojník ar- mádního letectva brigádní generál Ernest Moore, aby se ujal funk- ce velitele leteckých sil umístěných na ostrově. S generálem při- byla první skupina 28 stíhaček mustang a 12 dvoumotorových nočních stíhaček typu Northrop P-61 (bojové jméno Black Widow; toto pojmenování - v překladu Černá vdova - získaly letouny kvů-li své černé maskovací barvě). Ve dnech 8. a 9. března přilétla z Tinianu perutě torpédových bombardérů námořní pěchoty, které převzaly od palubních letounů z letadlových lodí zajišťování den-ních i nočních hlídkových letů v oblasti Iwodžimy a provádění hlídkových letů protiponorkových. Ostrov Iwodžima se úspěšně přeměňoval na leteckou základnu s vlastním letectvem a tak 9. břez-na, po 23 dnech nasazení, mohly začít odplouvat eskortní letadlo-vé lodi Podpůrné operační skupiny kontradmirála C. T. Durgina. Následovaly je bitevní lodi a křižníky Palebného a krycího svazu kontradmirála B. J. Rodgerse. Poslední z nich opustily ostrovní vody 12. března a k palebné podpoře útočných divizí zůstaly v blízkosti Iwodžimy jen torpédoborce a výsadkové čluny vyzbro- jené kanony a raketomety.

V prvním týdnu měsíce března, přestože všechny tři divize ná-mořní pěchoty stále ještě sváděly s japonskou obranou tvrdé boje o každý metr území, měl vrchní velitel oblasti Tichého oceánu admirál lodstva Nimitz a další vysocí důstojníci oblasti za to, že události na Iwodžimě jii dospěly do stadia, kdy je možno považo-vat vítězství za jisté. Proto 4. března odplul na palubě své velitel-ské lodi Eldorado od Iwodžimy velitel Spojeného expedičního svazu viceadmirál Kelly Turner. Velením všech námořních sil pro-zatím ještě u ostrova zůstávajících pověřil Turner velitele Útočné-ho svazu (53. operační svaz)

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

kontradmirála Harryho Hilla. Ten-týž den odplouval od Iwodžimy na Guam na palubách lodí 33. dopravní divize i 3. pluk 3. divize námořní pěchoty, dosud tvořící zálohu expedičních vojsk.

Již 28. února (den D+9) požádali velitel v. sboru generálmajor Schmidt a velitel 3. divize generálmajor Erskine vrchního velitele expedičních vojsk generálporučíka Hollanda Smitha o uvolnění 3. pluku a jeho nasazení do boje. Bylo to v době, kdy všechny tři útočné divize jii postihly těžké ztráty, které spolu s únavou začaly vážně ohrožovat jejich bojovou výkonnost. Zejména Erskine po-třeboval čerstvé síly, aby mohl dodat energii postupu své divize středem ostrova. Holland Smith ale zopakoval stanovisko vicead-mirála Turnera, který tvrdil, že k tomu, aby byl ostrov dobyt, je na Iwodžimě dostatečné množství námořní pěchoty a příchod další-ho pluku by jen zvýšil stávající a už teď, nežádoucí nakupení vojsk na omezeném prostoru. Tehdejší náčelník štábu sboru brigádní generál William W. Rodgers ve svých vzpomínkách uvedl: "Byl

182 183

♀

jsem přítomen debatě o tomto problému mezi generály Smithem a Schmidtem. Vzpomínám si, že generál Smith kategoricky pra-vil, že Turner neuvolní 3. pluk, pokud generál Schmidt neprohlá-sí, že bez něj není schopen ostrov dobyt. To samozřejmě Schmidt nemohl udělat... Nasazení čerstvého pluku by v tu dobu vyčerpa-né vojáky na ostrově povzbudilo a umožnilo by obsadit Iwodžimu v kratší době a s daleko menšími ztrátami."* Odmítnutí uvolnit 3. pluk se setkalo se všeobecným nesouhlasem důstojníků v. vý-sadkového sboru. Například tehdejší operační důstojník sboru plukovník Edward A. Craig napsal o dvacet let později, již dávno generálporučík, ve svém vyjádření pro historické oddělení Sboru námořní pěchoty: "Poté co jsem navštívil všechny části Iwodžimy nacházející se pod naší kontrolou a získal přesné informace o si-tuaci, došel jsem kjednoznačnému přesvědčení, že vylovení 3. plu-ku by v žádném případě nezpůsobilo přeplnění ostrova. Užiti to-hoto dobře vycvičeného a zkušného pluku by operaci zkrátilo a snížilo naše ztráty."** Spor o potřebnost či nepotřebnost nasa-zení 3. pluku 3. divize na Iwodžimě nebyl nikdy vyřešen, a zřejmě už nikdy nebude. Každá z dohadujících se stran uváděla a dodnes uvádí řadu vážných argumentů, ale závěrem je přece jen třeba říci, že zřejmě více než co jiného rozhodoval názor viceadmirála Tur-nera, jehož autorita byla v únoru 1945 neotřesitelná.

Uvedení letiště číslo I do provozu bylo jedním ze zlomových momentů operace DETACHMENT. Počet letounů, které je od toho okamžiku využívaly, se zvyšoval den za dnem. Například jen superpevností B-29 na něm do 14. března přistálo 24. S troškou nadsázky možno říci, že Japonci, stále se bránící v severní části Iwodžimy, byli ke všem svým potížím ještě přinuceni sklánět hla-vy pokaždé, kdyi těsně nad nimi s vysunutými podvozky burá-ce-ly obří bombardéry. K denním i nočním náletům na nepřátelská postavení na Čičidžimě a Hahadžimě v blízkých Boninách pravi-delně přilétaly bombardéry z letišť v Marianách, několikrát na tyto ostrovy udeřily i palubní letouny. I toto posláné začaly nyní přebírat letouny startující z Iwodžimy:11. března vzlétlo z letiště číslo 115 mustangů k prvnímu útoku na Čičidžimu.

* Garand, G. W., Strobebridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 608. ** Tamtéž.

I když výstavba a úpravy letiště číslo 1 zdaleka nebyly skončeny, ženisté námořní pěchoty spolu s mořskými včelami se už začali za-jímat o letiště číslo 2. V době, kdy se bojovalo přímo v prostoru tohoto letiště nebo v jeho blízkosti, což trvalo až do prvních dnů měsíce března, nebylo možno zahájit rekonstrukční práce v pra-vém slova smyslu. Jakmile se ale linie fronty posunula a intenzita japonského ostřelování poklesla, pracovní oddíly se vrhly do prá-ce. Stejně jako předtím na letišti číslo 1, i teď bylo třeba v první fázi odstranit nastražené miny, různé pasti, nevybuchlé granáty a další překážky. Obdivuhodnou výkonnost ženijních praporů však dokumentuje skutečnost, že do 16. března již byly na letišti číslo 2 provozuschopné dvě dráhy o délce 1600 a 1460 metrů. v době, kdy se tři divize námořní pěchoty probíjely k sever-nímu pobřeží Iwodžimy a útočná fáze DETACHMENTU se chý-lila ke konci, pozornost se stále více soustřeďovala na přeměnu ostrova v

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

leteckou základnu. K urychlení prací byla zorganizována námořní ženijní brigáda a na ostrov přicházely další pracovní jednotky. Podle původních plánů měla být na Iwodžimě vybudována tři samostatná letiště a k nim potřebná provozní zařízení a objekty k ubytování personálu. Letiště měla být schopna postarat se denně o 90 superpevností a plně zabezpečit činnost pěti doprovodných stíhacích skupin. Letiště číslo 2 (často nazývané středním letištěm) mělo zůstat vyhrazeno superpevnostem létající- cím ze základen v Marianách k náletům na Japonsko a letiště číslo 1 a 3 měla sloužit stíhačkám a menším bombardérům. Plány ale doznávaly změn a brzy byl nastolen požadavek, aby střední letiště bylo rozšířeno a zahrnovalo dvě samostatné přistávací dráhy pro superpevnosti a dvě pro stíhačky. Konečné rozhodnutí potom stanovilo, že letiště číslo 2 a 3 budou spojena v jeden operační komplex o rozloze více než 10 čtverečných kilometrů, což představovalo polovinu plochy celého ostrova.

Uskutečnit takový záměr znamenalo vykonat nesmírné množství práce. Ženijní jednotky se musely vypořádat i s řadou specifických problémů a není divu, že jeden z velících důstojníků mořských včel přiznal, že mnohokrát by byl celý ostrov nejraději vyhodil do vzduchu. Iwodžima je geologicky čerstvým útvarem sopečného původu, což působilo velké potíže při stavbě drah dostatečně pevných na to, abyje mohly bezpečně užívat obří superpevnosti se vzletovou hmotností přes 62 tun. Kromě toho bylo třeba čás-

184 185

♀

ti startovacích drah prorážet v masivech sopečných skalisek a ne-jednou si stavební oddíly musely poradit i s rozsáhlými dutinami, z nichž vyvěrala horká pára, nebo s trhlinami plnými síry. Stejně komplikace provázely i pokládání palivových potrubí vedených pod zemí. Aby i za těchto podmínek bylo zajištěno rychlé pokračování výstavby, musely ženijní prapory přejít na režim dvou de-setihodinových směn denně.

Do poloviny července 1945 byla jedna z nových drah pro super-pevnosti po celé své délce 3000 metrů opatřena betonovým povrchem, druhá byla sice protažena až na délku 2870 metrů, ale její povrch do konce války zpevněn nebyl. Hlavní dráha letiště číslo 2, vedoucí od západu k východu, postavená ještě Japonci, byla pokryta betonem v délce 1850 metrů a sloužila jako pomocná dráha k tankování letounů. Na dráze pro stíhačky na letišti číslo 1 byl též položen betonový povrch v délce 1850 metrů a na ní nava-zovalo téměř 2500 metrů pojižděcích drah a 285 stání pro letouny. Skalnatý terén v severní části letištního komplexu však výstavbu v tomto prostoru zdržel natolik, že do konce války byl tady beton položen jen na 1800 metrech dráhy pro stíhačky a bylo upraveno přes 3000 metrů pojižděcích drah. Současně s budováním přistávacích a vzletových drah byla na každém letišti po-stavena depa k uskladnění pohonných hmot a bylo instalováno výkonné čerpací zařízení.

Plánovači jak ve Washingtonu, tak ve štábu admirála lodstva Nimitze původně předpokládali, že se Iwodžima stane nejen zá-chrannou stanicí pro bombardéry v nouzi, ale také základnou stíha-čů, které je budou při náletech na Japonsko doprovázet. Boje-schopnost japonského letectva v posledních měsících války však poklesla natolik, že stíhací doprovod se nakonec ukázal zbyteč-ným: sporadické útoky byly americké bombardéry povětšinou schopny odrazit svými palubními zbraněmi. Přesto stíhači star-tující z Iwodiimy uskutečnili 1191 doprovodných letů a provedli 3081 samostatných úderů na cíle v Japonsku. Role Iwodžimy a jejich letišť při poskytování pomoci těžkým dálkovým bombar-dérům však zůstala naprosto nezastupitelnou, v tomto směru se podařilo původní záměr naplnit beze zbytku.

Od okamžiku, kdy první námořní pěšák vstoupil na vylodovací pláž, se stalo jednou z klíčových starostí velitelů expedičních sil

zajištění plynulého vylodování vojsk, vyložení a rozmístění tisíců přivezených tun munice a materiálu, jeho doručování bojujícím jednotkám a také zajištění péče o velké množství zraněných. A na Iwodžimě kombinace přílivu, za větru zesilujícího vlnobití, vrstvy popela, písku a škváry pokrývající pláže a ostřelování předmostí nepřitelem vytvořily jednu z nejhorších podmínek, s jakými se. Američané při invazních operacích v Tichomoří setkali. Za těch-to okolností se od prvních hodin začala na okrajích pláží vršit uvázlá a zatopená výsadková plavidla a vozidla a na ně narážela plavidla a vozidla čerstvě připlouvající, která mnohdy příliv a do-tírající vlny vychýlily z kurzu natolik, že dosahovala pobřeží úpl-ně jinde, než jim bylo určeno. Vzhledem k tomu, že proud plavi-del a

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

vozidel mířících k plážím neustával ani na chvíli, pracovali muži vykládacích oddílů - aby zabránili nejhoršímu - čtyřicet hodin denně. Absolutní přednost mělo zásobování útočných jednotek a prvních pět dnů, dokud nebyly upraveny provizorní cesty pro nákladní auta, spočívala veškerá tíha přepravy munice a zásob k linii fronty na pásových obojiivelných vozidlech typu LUT a WEASEL* a na šestikolových obojživelných nákladních autech DUKW. Pokud to bylo možné, tak tato vozidla nebyla po vjezdu na pláž vůbec vykládána a rovnou pokračovala dál do vni-trozemí. Protože velké množství jich bylo zničeno a vyřazeno-zejména kolových DUKW -, bylo třeba v co nejkratší době vy-budovat cesty. K zvládnutí tohoto úkolu nejvíce přispěly, kromě ob-rovského pracovního nasazení ženistů námořní pěchoty a mořských včel, dva technické prostředky. Jednak to byly již zmíněné ocelové perforované dílce zvané marstonské rohože, s jejich pomocí byl vy-řešen problém pohybu vozidel po písku a měkkém sopečném po-pelu pláží, a potom pancéřované buldozery, u nichž kabinu řidiče a motor chránily ocelové pláty a které svými mohutnými radlicemi prorážely výjezdy z předmostí a srovnávaly terénní nerovnosti. I když se situace na východních vylodovacích plážích postup-ně zlepšovala, zejména poté, co tam od 25. února (den D+6) pře-

* WEASEL (v překladu lasička) - obojiivelné člunové pásové vozidlo o délce 5 me-trů, připomínající zmenšené LVT, ale bez vyklápec rampy. První WEASEL dorazila do Tichomoří v listopadu 1944 a byla přidělena třem divizím námořní pěchoty urče-ným pro Iwodiimu. Sloužila k přepravě lehčích nákladů, evakuaci zraněných, k po-kládání telefonních linek, k tahání přívěsů a děl menších ráii, k doručování hlášení a rozkazů i jako velitelská vozidla.

186 187

♀

vzala koordinaci veškeré činnosti zvláštní organizační skupina vyslaná z velitelství V. sboru, bylo brzy jasné, že má-li vykládka obrovského množství materiálu, stále se valícího ze zdánlivě be-zedných útrob nákladních a transportních lodí, plynule pokračo-vat, je třeba začít využívat i pláie na západní straně ostrova. Už 28. února byly proto na západních plážích upraveny první cesty a výjezdy do vnitrozemí. Japonce, kteří stále ještě ovládali výšiny severně od pláží, a měli proto přehled o dění v celé jižní části os-trova, velmi trápila neschopnost zamezit přílivu vojsk a materiálu přicházejícímu na východní pobřeží. Když se totéi začalo dít i na západním pobřeží, nehodlali promarnit žádnou příleiiitost jak nenáviděnému nepříteli alespoň způsobit citelné ztráty.

Dne 1. března v 7.20 proplouval kolem západních břehů ve vzdálenosti asi 5000 metrů torpédoborec Terry korvetního kapi-tána Williama B. Moora, kdyi na něj zahájila palbu baterie japon-ských 152mm děl umístěných na útesech jiině od výběžku Kita-no. Moore nařídil plnou rychlost a vzdalující se torpédoborec začal odpovídat svými zadními děly. Vzápětí ale japonský granát zasáhl na pravoboku nad přední strojovnou jeho hlavní palubu. Kromě rozsáhlých materiálních škod bylo 11 mužů zabito a 19 zraněno. Další zásah se naštěstí Japoncům nepodařil, i kdyi bate-rie střelilaještě celých 10 minut. Zmlkla až poté, co se na ni zamě-řila těžká děla bitevní lodí Nevada a křižníku Pensacola. Tentýž den odpoledne připlouvala k západním plážím zásobo-vací lod Columbia Victory, přivázející dělostřeleckou municii. Lod již téměř zakotvila, když v její blízkosti začaly dopadat mí-nometné střely, vypalované z japonských postavení na dvou ma-lých ostrůvcích nacházejících se nedaleko západního pobřeží; spíš to byla z moře vyčnívající skaliska, nazývaná Kama Rock a Kan-goku Rock. Za okamžik se k minometům přidala i děla, zřejmě šlo o stejnou baterii, která zasáhla Terryho. Jeden granát explodoval v takové blízkosti zádi Columbia Victory, že lehce poškodil její trup a zranil jednoho námořníka. Velitel okamžitě přerušil přistá-vací manév-r, změnil kurz a pronásledován japonskou palbou se začal stahovat na volné moře. V sázce bylo opravdu hodně. Na západním pobřeží, u vylodovacích pláží, se od 24. února nacháze-lo velitelství V. sboru. Čistě náhodou došlo k tomu, ie jednak ve-litelství nebylo daleko od místa, kde přistávala Columbia Victory, a jednak v tu chvíli byl na něm přítomen nejen velitel sboru gene-rálmajor Harry Schmidt, ale i vrchní velitel expedičních vojsk ge-nerálporučík Holland Smith a s nimi řada vysokých štábních dů-stojníků. Všichni nyní sledovali ústup muniční lodí a japonskou palbu, ajiště nebude porušením pravidelliteratury faktu, kdyi pro-hlásíme, že přítom určitě měli "srdce v krku". Kdyby totiž velká muniční lod naplněná střelivem explodovala, vznesl by se s ní k obloze kus západního pobřeží Iwodžimy s oběma generály

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

a stovkami mužů, kteří se v tu dobu nacházeli na plážích. Naštěstí se tak nestalo, Columbia Victory z dosahu nepřátelské palby unikla a svůj náklad úspěšně vyložila později. Od 25. února byl na Iwodžimě rozmístěn 506. protiletadlový prapor pozemních vojsk. Protože japonské minomety z obou ostrůvků ohrožovaly nejen západní pláže a příbřežní vody, ale i vojáky 5. divize postu-pující po západním pobřeží, vzala si je na mušku 90mm protiletadlová děla 506. praporu. Po skončení palebného přepadu se už Japonci z Kama Rocku a Kangoku Rocku neozvali.

Japonská snaha zabránit Američanům ve využití západních pláží nakonec vyzněla naprázdno: u 2. března (den D+11) byly otevřeny a na nejjižnější z nich, označené jako Purpurová, začalo vykládání. Vyložené dopravní a nákladní lodi od Iwodžimy okamžitě odplouvaly, neboť jich bylo naléhavě třeba pro další velkou výsadečkovou operaci, jejíž zahájení se kvapem blížilo - pro útok na ostrov Okinawu.

Hovoříme-li o dění v týlu, za zády bojujících divizí v. sboru, nelze pominout jednu obzvláště významnou oblast, a to zdravotnické zabezpečení operace. Z předchozího líčení jsme dostatečně seznámeni s charakterem bojů na Iwodžimě, s tím, co museli námořní pěšáci překonávat a jakou daň každý den platili. Tisíce mužů utrpěly různě vážná zranění a boj o záchranu jejich životů byl v týlu veden se stejným úsilím, s jakým oni zdolávali japonské bunkry předtím, než je zasáhla střepina granátu, miny nebo střela vypálená japonským odstřelovačem. Dne 25. února byla na předmostí přesunuta 38. polní nemocnice pozemních vojsk s personálem tvořeným 22 důstojníky a 182 muži. Stala se páteří zdravotnické služby na Iwodžimě a v následujících dnech a týdnech se na péči o zraněné podílela rozhodující měrou. Vedle 38. polní nemocnice byla ve stejný den na Purpurové pláži na západním pobřeží uvedena do provozu evakuační nemocnice se 200 lůžky. Kromě těchto zařízení pracovalo 17 lékařů rozdělených do čtyř operačních

188 189

♀

ních týmů čtyřadvacet hodin denně v polní nemocnici 4. divize, umístěné u severního konce letiště číslo 1, a situace se ještě zlepšila, když na jižní straně letiště byla uvedena do provozu polní nemocnice 5. divize.

Od počátku bitvy o Iwodžimu byla velká pozornost věnována zajištění dostatečného množství životně důležité krevní plazmy. Musela být neustále k dispozici nejen zařízení nemocniční úrovně, ale i na rotních obvazích, neboť právě tam její včasné užití mnohdy rozhodovalo o naději zraněných na přežití. Vzhledem k její spotřebě se však zásoby v mrazicích boxech nemocničních lodí brzy nebezpečně snížily. Proto přilétaly hydroplány a ze západního pobřeží Spojených států s čerstvými dodávkami, uloženými v bednách s ledem. Hydroplány zpočátku přistávaly na provizorní základně zřízené u jihovýchodního pobřeží, poblíž Mount Suribači. Poté co bylo uvedeno do provozu letiště číslo 1, mohla být základna zrušena a plazmu přivážely evakuační letouny pravidelně přilétající vyzvednout zraněné. Než boje na Iwodžimě skončily, zdravotníci jí spotřebovali kolem 6300 litrů.

Jak byly zřizovány nemocnice na ostrově, mohly být uvolňovány speciálně upravené tankové výsadečkové lodi, které se v prvních fázích operace významně podílely na zajišťování zdravotnické pomoci. Nyní tato plavidla, při DETACHMENTU užitá poprvé, odplouvala naložená zraněnými k souostroví Mariany. Téžce zranění, vyžadující náročnou péči, byli z předmostí převáženi přímo na nemocniční lodi, a jakmile to jejich stav dovolil, byli lodmi i letadly odvázeni na Saipan, kde pro ně bylo přichystáno 1500 lůžek, nebo na Guam, kde jich čekalo 3500. Z Marian mohli být pacienti v případě potřeby, a zejména k rekonvalescenci odesíláni na Havajské ostrovy. Tím, že zdravotnickému zabezpečení operace věnovali náležitou pozornost, plánovači DETACHMENTU nepochybně zachránili životy mnoha amerických vojáků. Pro ozřejmení rozsahu úkolu, který bylo na tomto poli třeba zvládnout, možno uvést, že jen v prvních 14 dnech po dni D bylo do nemocnic v Marianách evakuováno 9500 zraněných.

Je nad možností této knihy popsat rozsáhlou a mnohostrannou činnost tisíců mužů různých profesí majících nezastupitelné místo ve složitě strukturované moderních vojsk a dohromady vytvářejících týlové zajištění bojových jednotek. Na Iwodžimě se specializované útvary týlových služeb staraly nejen o materiální, zdravotnické, ženijní, dopravní a jiné zabezpečení tří útočných divizí námořní pěchoty, ale v řadě případů i měnily ráz ostrova.

Nejrozsáhlejší práce samozřejmě souvisely s výstavbou komplexu letišť. Ale významné zásahy se například nevyhnuły ani samotné dominantě Iwodžimy, Mount

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

Suribači. Ještě se tvrdě bojovalo, když na ostrov přicházely první jednotky pozemních vojsk, které měly po likvidaci japonského odporu a odchodu námořních pěšáků převzít jeho správu; jejich velitel, generálmajor James E. Chaney, vstoupil na ostrov i se svým štábem již 27. února. Armádní jednotky měly za úkol nejen zajistit provoz letecké základny, ale také Iwodžimu využít v rámci příprav dalších operací včetně konečného útoku na domácí japonské ostrovy. Jednu takovou možnost skýtala Mount Suribači, která byla ideálním místem pro zřízení radarové, meteorologické a navigační stanice. Objevil se ale problém: všechna složitá technická zařízení, která byla k dispozici, měla mobilní charakter, byla instalována na nákladních vozidlech. Provádění náročných demontáží, stavba vhodných objektů na temeni hory a nová instalace všech zařízení, to vše by bylo velmi pracné a náročné na čas. Padlo tedy rozhodnutí, že jednodušší bude vybudovat cestu, po které nákladní auta se vši namontovanou technikou vyjedou až na vrchol Mount Suribači. 6. března (den D+ 15) začaly buldozery po obvodu hory razit stoupající spirálu deset a půl metru široké a téměř 2000 metrů dlouhé cesty. Zní to neuvěřitelné, ale oficiální historie operací americké námořní pěchoty uvádí, že první buldozer dosáhl okraje kráteru už následujícího dne!* A to vše se dělo v době, kdy v útrobách Mount Suribači se ještě nacházeli ukrytí Japonci a v severní části ostrova námořní pěšáci prolamovali druhou linii japonské obrany.

Závěrem nutno říci, že nejen díky statečnosti, úsilí a obětem bojových jednotek, ale stejně tak i díky statečnosti, úsilí a obětem týlových útvarů se Iwodžima během zhruba tří týdnů změnila z japonského opěrného bodu ve spojeneckou základnu strategického významu.

* Garand, G. W., Strobridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 611.

190 191

†

Mlýnek na maso

V prvním týdnu bitvy o Iwodžimu, ode dne D do dne D+5, dosáhla 4. divize námořní pěchoty, bojující na pravém (východním) křídle fronty v. sboru, východní části letiště číslo 2 a za téžkých ztrát obsadila Hřeben CD, bránící v dalším postupu do severovýchodní části ostrova. Podle pokynu z velitelství sboru se měla divize od 25. února zaměřit na ovládnutí prostoru obklopujícího z východu a z jihovýchodu letiště číslo 2.

Velitel 4. divize generálmajor Cates velmi brzy zjistil, že dobývání Hřebenu CD bylo pouhou přehrou k tomu, co jeho muži čeká v následujících dnech. Terén v této části ostrova nebyl pro ofenzivní operace o nic vhodnější než ten, ve kterém bojovaly 3. a 5. divize, občas byl i horší. Velký počet všemožně tvarovaných hřebenů, skalisek a vyvýšenin od sebe oddělovala spousta roklí a příkopů a tomu všemu vévodily dva útvary: Pahorek 382, nejvyšší bod v severní části Iwodžimy, nacházející se asi 250 metrů od východního konce letiště číslo 2, a vyvýšenina, nazvaná Krocán vrch, ležící asi 600 metrů od něj, u vesnice Minami. Jen o málo dál na jih potom kopcovitý terén přecházel v polokruhovou proláklinu, pojmenovanou Amfiteátr. Každý hřeben a kopec Japonci využívali k obranným účelům. Všude se nacházely bunkry a jeskyně vytvořené přírodou nebo nepřitelem, sloužící jako dobře chráněná palebná postavení. I nijak neimponující výška Krocán vrchu dostatočně k tomu, aby z něj bylo možno kontrolovat prostor daleko na jih. Japonci proto na jeho vrcholu postavili velké železobetonové komunikační centrum.

Večer 24. února (den D+5) jednotky 4. divize zaujímaly postavení na čáře táhnoucí se od východní části letiště číslo 2 na jih, k východní člunové zátoci. Před sebou měly jako nejvýraznější terénní bod Pahorek 382, jehož temeno zdobily zbytky radarové stanice zničené americkým bombardováním. V úbočích pahorku se skrývala postavení protitankových a polních děl obklopená kulometnými hnízdy, v některých případech chránilo až deset kulometů jedno dělo. Soustavu těžkých zbraní doplňovalo posledních pár zakopaných tanků podplukovníka Nišioho. Druhou baštou nepřátelské obrany, s níž si musela 4. divize poradit, byl již zmíněný bunkr na Krocán vrchu; dosavadní bombardování a ostřelování mu neublížilo, byl konstruován tak, aby spolehlivě odolal letectvým

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

pumám i dělostřeleckým granátům. Pod Krocáním vrchem se nacházelo třetí centrum nepřátelské obrany v této oblasti, a to Am-fiteátr, na první pohled celkem nevině vyhlížející a před zahájením bitvy o Iwodžimu hustou vegetací porostlý nehluboký úval. Japonci jej změnili v obrovskou past, skrývajících tři řady obranných postavení. Název Mlýnek na maso, kterým námořní pěšáci zakrátko označili celý prostor zahrnující Pahorek 382, Krocání vrch a Amfiteátr, měl bohužel své trpké opodstatnění. Mlýnek na maso byl obsazen vojáky 28. smíšené brigády generálmajora Sadasua Sendy, tvořené pěti prapory pěchoty, praporem dělostřelectva, praporem inženýrů a polní nemocnicí. Před americkým vyloděním vytvořili ženisté 28. brigády ze všech tří klíčových útvarů v Mlýnku na maso ucelený obranný komplex, opatřený rozvětvenou sítí spojujících zákopů, chodeb, tunelů, a na některých místech dokonce vybavený vlastními zdroji a rozvody elektriny.

Časně ráno 25. března (den D+6) se 21. pluk, dosud bojující v sestavě 4. divize, vrátil ke 3. divizi. Náhradou dostala 4. divize ze záloh V. sboru svůj 23. pluk. V 9.30, kdy 4. divize zahajovala útok, se na jejím levém křídle (na hranici s 3. divizí) nacházely dva prapory 23. pluku a na pravém křídle (u východního pobřeží) dva prapory 24. pluku s jedním praporem 25. pluku. Zbývající prapory všech tří pluků zůstávaly v záloze.

Po celé dopoledne ochromovala činnost 23. pluku plukovník Walter W. Wensinger zleva přicházející dělostřelecká a minometná palba a vzhledem k neprůjezdnému terénu nebyli tankisté 4. tankového praporu podplukovník Richarda K. Schmidta s to decimovaným pěšákům nijak pomoci. Generálmajor Cates proto požádal velitele 3. divize generálmajora Erskina, aby tanky mohly využít schůdnějšího terénu v pásmu 3. divize. Před 13 hodinou došel od Erskina souhlas a zakrátko u něj se tanky přemísťovaly do postavení, z nichž konečně mohly napadnout japonské bunkry, kulometná hnízda a protitanková děla, působící 23. pluku největší potíže. Jakmile byla tato ohniska nepřátelské obrany umlčena, objevil se pancéřovaný buldozer, který začal tankům prorážet další cestu. Ale i přes podporu obrněných vozidel, které se mu v odpoledních hodinách dostalo, naráel 23. pluk po celou dobu na tak urputný odpor nepřítele, že ten den prakticky vůbec nepostoupil.

Podobně tomu bylo i na pravé straně divizního sektoru, kde

192 [193

♀

útočil 24. pluk. I tady s pěšáky bojovalo pět tanků 4. tankového praporu, nicméně do večerních hodin pluk postoupil o pouhých 100 metrů. Nebyl to povzbudivý výsledek, zejména za situace, kdy útok na hlavní bašty japonské obrany, soustředěné v prostoru Mlýnku na maso, divizi teprve čekal. V operační zprávě podávané 25. 2. večer, a mimo jiné vysvětlující pomalý postup divize, generálmajor Cates uvedl: "kombinace terénu, nepřítelem obratně využitého k získání co největších výhod a nevhodného pro užití tanků, umístění nepřátelských obranných zařízení v oblastech chráněných před palbou našich děl a způsob boje, vedeného nepřítelem s tvrdohlavou snahou odolávat až do posledního dechu, dočasně zbrzdily postup celé divize. Je ale stále připravena v útku pokračovat."*

I když už to bylo řečeno, je nutno znovu připomenout, že sto-metrové územní zisky dosahované jednotkami námořní pěchoty na Iwodžimě po celodenních bojích nesvědčí o jejich nedostatečných bojových kvalitách. Svědčí jednak o mimořádné odolnosti japonské obrany a také - byť se to na první pohled může jevit jako paradox - o vytrvalosti a odolnosti námořních pěšáků, kteří po minimálním odpočinku, den za dnem znovu vyraželi proti tomu-to valu a den za dnem jím pronikali, i když se ziskem zmíněných sto metrů. V této souvislosti též není od věci uvést, že 25. února večer - před útokem na Mlýnek na maso - byla 4. divize na 55 procentech své původní bojové síly.

Dne 26. února (den D+7) útok pokračoval jen s tou změnou, že na pravém křídle byly dva prapory 24. pluku nahrazeny dvěma prapory 25. pluku. V odpoledních hodinách se 23. pluku na levém křídle podařilo postoupit asi o 300 metrů a zachytit se na jihozápadním úbočí Pahorku 382. Japonci divoce reagovali, a i když kolem páté hodiny odpolední pluk obdržel rozkaz v útoku nepokračovat a dosažená postavení stabilizovat, až do naprosté tmy se na pahorku bojovalo, neboť japonští vojáci se usilovně pokoušeli Američany vytlačit.

25. pluk, podporovaný jedním praporem 24. pluku, se zatím snažil vklínit do prostoru Amfiteátru. Po proniknutí do hloubky asi 150 metrů se na námořní pěšáky snesl uragán nepřátelské palby, který je doslova přibil k zemi. Tlak se pokusily

uvolnit tanky jed-

* Garand, G. W., Strobebridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 648.

né roty 4. tankového praporu, což způsobilo - i když se to už zdálo zholá nemožné -, že japonská kanonáda ještě zesílila a v pár minutách jí padly za obět i dva tanky. Japoncům velmi pomáhalo, že palebná postavení jejich děl a minometů chránil rozeklaný terén Amfiteátru tak dobře, že ani američtí dělostřelečtí pozorovatelé nacházející se v přední linii nebyli s to poskytnout bateriím polního a námořního dělostřelectva údaje natolik přesné, aby umožnily vést účinnou palbu. Ani pozorovací letoun nedokázal, vzhledem k jejich dokonalému maskování, japonská palebná stanoviště označit. Za této situace velitel I. praporu 25. pluku vyslal kolem 14. hodiny jedno družstvo doprovázené třemi shermany, aby obešlo Krocaní vrch a neaktivnější hnízda nepřátelského odporu napadlo ze strany. Japoncům ale zamýšlený manévr neunikl a na družstvo, které se ocitlo v otevřeném terénu, soustředili palbu svých kulometů a minometů s takovou razancí, že jen rychlé položení kouřové clony zabránilo jeho úplnému zničení.

Když den končil, tvořila linie fronty 4. divize vlnovku s okraji poněkud vysunutými dopředu a se středem prohnutým dovnitř. Na levé straně 23. pluk postoupil o 200 až 300 metrů, uprostřed se 1. prapor 25. pluku, mířící přímo proti Krocanímu vrchu a Amfiteátru, posunul nanejvýš o 70 metrů. Nejúspěšnější byl na pravé (východní) straně bojující 3. prapor 25. pluku, který pronikl do hloubky téměř 500 metrů, přičemž obsadil většinu útesů nad východní člunovou zátokou. Při následné vyčišťovací akci mohla být konečně zlikvidována hnízda japonských odstřelovačů, kteří odtud ode dne D ohrožovali vylodovací pláže, zejména jejich severnější položenou část. Po dlouhých osm dnů americkým vojákům, ať už náleželi k vykládacím četám, pracovním oddílům, k různým specializovaným útvarům či právě k vylodovaným bojovým jednotkám, nepřidávala od rána do večera na klidu představa, že kterýkoliv z nich může být v kterémkoliv okamžiku sledován zaměřovací dalekohledem na pušce japonského odstřelovače a v následující vteřině již může být mrtev nebo těžce zraněn. U mnoha z nich se také tato chmurná představa naplnila. I když pláže i nadále zůstávaly v dosahu japonských děl a minometů umístěných v severní části ostrova, zákeřná hrozba odstřelovačů pomínila.

Zpravodajské oddělení 4. divize zaznamenalo ve svém hlášení z 26. 2. skutečnost, že Japonci bránící postavení, na která námořní

194 195

♀

pěšáci ten den útočili, zejména ta, která se nacházela v těsné blízkosti Krocaního vrchu a Pahorku 382, zůstávali na svých místech do posledního okamžiku a tam, kde stáli, také umírali. V tomto prostoru bojovali vojáci 309. samostatného pěšího praporu kapi-tána Awacua, který byl zpočátku rozmístěn u letiště číslo 1. Nešlo sice o výraznou změnu v chování obránců, ale za předchozího amerického postupu, když se jejich postavení stala neudržitel-nými, se zbývající příslušníci Awacuova praporu stáhli a pokračovali v odporu v nových postaveních, která námořní pěšáci museli dobývat znovu a za nových ztrát. Ted se Japonci ani v nejbeznadějnějších situacích nepokoušeli o ústup a zaujetí nových postavení. Američtí zpravodajci toto chování interpretovali správně: námořní pěchota útočí na poslední linii organizované nepřátelské obrany a Japonci mají rozkaz dříet ji za každou cenu a neustupovat ani o krok, neboť za ní už další linie není. Bylo to povzbudivé zjištění a na jeho správnosti nic nemění fakt, že trvalo ještě tři týdny, než byl japonský odpor na Iwodiimé zlomen s definitivní platností.

27. únor (den D+8) byl druhým dnem soustředěného útoku 4. divize na japonské pozice v prostoru Mlýnku na maso a za hlavní cíl bylo stanoveno dobytí Pahorku 382 a postup na linii O-2. Rozmístění pluků a jejich praporů na výchozí čáře bylo zhruba stejné jako předchozího dne a útok zahájený přesně v 8.00 hodin otevřená 45minutová palebná příprava. Ale vzhledem k rozhodnutí velitele V. sboru, který za prvořadý úkol těchto dnů považoval dobytí strategicky významné Motojamské plošiny 3. divizí, bylo tentokrát celých 50 procent palebné přípravy soustředěno na nepřátelská postavení v pásmu postupu 3. divize.

Na Pahorek 382 útočily dva prapory 23. pluku; 3. prapor se probíjovoval k

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

jeho vrcholu po jihozápadním úbočí, a aby byl nepřítel přinucen svou pozornost a obranu rozdělit, 1. prapor postupoval po severovýchodním úbočí. Protože japonská obrana měla z pahorku dokonalý přehled o veškerém dění, velitel 3. praporu major James S. Scales nařídil položení kouřové clony, pod jejíž ochranou hodlal své muže přeskupit a lépe rozmístit. Japonci ale Američanům vypálili rybník, když do prostoru, nad kterým se převalovala oblaka kouře, soustředili takovou kanonádu, že se námořní pěšáci po nějakou dobu vůbec nemohli hnout z místa. Nicméně-

196 197

♀

ne ještě během dopoledne podnikl 3. prapor několik výpadů, ale bez znatelnějšího výsledku; vedle husté obranné palby ze všech druhů zbraní mu působily značné potíže i zakopané tanky podplukovníka Nišioho. Na severovýchodní straně pahorku zatím metr po metru zdolával jeho úbočí 1. prapor.

V poledních hodinách už měli útočící námořní pěšáci strašlivé ztráty - oba útočné prapory, ale zejména 3. prapor, se počtem bojeschopných vojáků blížily rotám a některé roty neměly víc mužů, než mělo mít družstvo. Aby ulehčilo zdecimovanému 3. praporu, ostřelovalo polní dělostřelectvo v poledne po 30 minut japonské pozice na pahorku. Poté námořní pěšáci znovu vyrazili. Tentokrát zaznamenali jistý úspěch, ale jen díky tomu, že demoliční oddíly se sebevraždou odvahou pronikaly až do nejtěsnější blízkosti nepřátelských postavení a jedno za druhým ničily náložemi výbušnin a plamenomety. Konečně měli Američané na dosah i dva

z Nišioho tanků, které vyřadili bazukami. V tu dobu se ženistům také podařilo obrněným buldozerem natolik upravit cestu, že Shermany mohly dosáhnout postavení, z nichž už byly schopny ostřelovat japonské obranné pozice v horní části pahorku. To způsobilo určitý zlom. Japonci zůstali na vrcholu pahorku izolováni a neustávající palba tankových kulometů je zatlačovala do úkrytů. Toho pěšáci 3. praporu využili a přiblížili se až k temeni. Tam, mezi troskami bývalé radarové stanice, se v zuřivém boji střetli se zbytky obránců, když už se zdálo, že se námořním pěšákům podaří vrchol pahorku konečně ovládnout, dopadla na ně těžká dělostřelecká a minometná palba vedená z japonských postavení na okolních hřebenech bez ohledu na to, že zasahovala i vlastní vojáky. Protože se už začínalo stmívat a Scalesovým mužům hrozilo, že pokud zůstanou poblíž vrcholu, mohou být za tmy obklíčeni, velitel pluku jim nařídil zaujmout na noc postavení, která budou z obou boků chráněna vlastními jednotkami. Splnit tento rozkaz v podstatě znamenalo se stáhnout až na čáru, ze které prapor k útoku vyrazil.

Na pravém křídle divizní fronty bojovaly tři prapory 25. pluku posílené jedním praporem 24. pluku. Jejich cílem bylo obklíčit a dobýt krocání vrch. Když do třetí hodiny odpolední nezaznamenaly žádný výraznější úspěch, pokusil se 1. prapor, za podpory tanků a po předchozím palebném přepadu provedeném raketomety, dosáhnout jihovýchodního úpatí krocání vrchu odvážným

výpadem přes otevřený terén. Překonal asi 150 metrů, když jej Japonci zasypali minometnou, protitankovou a kulometnou palbou. Protože se námořní pěšáci neměli kde ukrýt, utrpěli velké ztráty a navíc byly dva tanky zničeny a jeden vážně poškozen. Krátce po 17. hodině, když už bylo zřejmé, že útok ztroskotá, byl prapor stažen na výchozí čáru. Ani ostatní tři prapory během dne neuspěly.

V noci z 27. na 28. února Japonci opět palbou děl a minometů zneklidňovali Američany jak na linii fronty, tak v týlu. To bylo obvyklé, došlo ale i k jedné nečekané události, když krátce před jednou hodinou ránní hlásil 23. pluk, že 400-600 metrů před jeho postavení dopadají bedny shazované na padácích z letadel. Japonská letadla, nepochybně přilétající z některého letiště v Boninách, nejvíce překvapila protiletadlovou obranu ostrova, která jejich přítomnost na svých radarech vůbec nezaznamenala. Do prostoru shozu byla okamžitě směřována palba jak polního dělostřelectva, tak bojových plavidel hlídkujících u pobřeží s cílem jednak co největší část zásilky zničit a jednak nepříteli ztížit pokusy pod ochranou tmy bedny a balíky posbírat. Co se Japoncům šlo o příslušníky 2. smíšené brigády generálmajora Sendy - nakonec podařilo z letecké dodávky zachránit, zjištěno nebylo, ale když o několik dnů později námořní pěšáci zónu shozu obsadili, ještě nacházeli bedny s municí a zdravotnickými potřebami připoutané k padákům.

Vzhledem k průběhu bojů v posledních dnech zůstaly i pro středu 28. února (den D+9) cíle nezměněny: obsadit pahorek 382 a krocání vrch. Bitva, jak jsme viděli, se nejen v pásmu 4. divize, ale na celé frontě v sboru změnila v zápas o to,

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

kdo vydrží víc a déle a čí síly budou dříve vyčerpány. Přestože denní postup útoč-ných divizí námořní pěchoty se stále počítal na metry, rozhodují-cím faktem bylo, je japonská posádka, i když třeba ten který den svá postavení uhájila, neustále ztrácela jak na iivé síle, tak na materiálním vybavení. A na rozdíl od svého protivníka, jehož zdroje se zdály nevyčerpatelné, generálponzčik Kuribajaši nemo-hl očekávat, že byt jeden jeho padlý voják či vystřelený granát bude nahrazen. A jak mu ubývalo vojáků a granátů, úměrně tomu se blížil konec. Velitelé amerických expedičních sil si na druhé straně byli dobře vědomi toho, jakou cenu za dobytí 20 čtvereč-ných kilometrů Iwodžimy platí, ale nenašli snazší a méně drastic-

198 199

♀

ký způsob ovládnutí ostrova, přestože vyuili všech prostředků, kterými disponovali. Nezbyvalo tedy než se zaťatými zuby vydr-žet a neustávajícím tlakem japonskou posádku vyčerpávat až do okamžiku jejího úplného zničení.

V 8.15 ráno 28. února pokračovaly jednotky 4. divize v útoku. Na levé straně 23. pluk do poledních hodin postoupil asi o 200 metrů a podařilo se mu dokončit obklíčení Pahorku 382. Japonci ale dál kladli zuřivý odpor a na útočící námořní pěšáky neustále dopada-la palba vedená jak z vrcholu pahorku, tak, a to především, z po-stavení minometů, raketometů a děl umístěných na hřebenech le-žících východně od něj. Vzhledem k nevhodnému terénu, zami-novaným cestám, a třeba přiznat i k mistrovství, s jakým Japonci ovládali svá protitanková děla, většina pokusů poskytnout útočí-cím jednotkám blízkou podporu masovějším nasazením tanků neuspěla. Jen jednotlivým vozidlům se podařilo prodrat se do postavení, z nichž mohla nad hlavami postupujících pěšáků ja-ponské pozice ostřelovat, ale nebyla to palba dostatečně účinná, aby je dokázala vyřadit. Byly proto užity 114mm raketomety. Do-savadní zkušenosti ukazovaly, že jakmile se nákladní auta s na-montovanými raketomety objevila na linii fronty, Japonci na ně okamžité soustředili veškerou svou palebnou kapacitu, neboť zna-li vysokou účinnost této zbraně a obávali se jí. Američané proto začali používat taktiku úderu a rychlého ústupu. Vozidla najela do určených postavení, odpálila rakety, a než se na ně nepřítel doká-zal zaměřit, stáhla se do týlu. Kde bylo třeba skutečně silného palebného přepadu, najelo šest nákladních aut najednou, po od-pálení první salvy obsluhy bleskurychle nabily další rakety, které vezly s sebou, vypálily druhou salvu a pak ustoupily. Tak bylo možno vystřelit 432 raket v méně než pěti minutách. Nicméně ani nasazení raketometů, ani skutečnost, že boje probíhaly až do ve-černích hodin, nepřinesly 28. února na Pahorku 382 rozhodnutí. 25. pluk, který na pravém křídle po celý den usiloval o ovládnu-tí Krocaniho vrchu a Amfiteátn<, na tom nebyl o mnoho lépe. Potý-kal se stejnými potížemi jako 23. pluk nalevo od něj, zejména mu chyběla blízká podpora obrněných vozidel a těžkých zbraní. Když na úseku 2. praporu nepřátelská palba po několik hodin bránila námořním pěšákům v jakémkoliv pohybu, velitel praporu kolem poledne požádal dělostřelce, aby mu "přinesli" 75mm houfnici.

Doufal, že granáty vystřelované z bezprostřední blízkosti vyřadí velký bunkr, který po celou dobu držel jeho vojáky v šachu. Oboj-živelné vozidlo DUKW houfnici skutečně přivezlo těsně za linii fronty, poté ji obsluha rozmontovala na díly, ty byly spolu s muni-cí přeneseny do předsunutého palebného postavení a tam byla zbraň opět sestavena. Houfnice vystřelila proti bunkru na temeni Krocaniho vrchu přes 40 granátů, ale zdálo se, že většina z nich se od masivních železobetonových zdí jen neškodně odráží. Dvě hodiny po setmění byla houfnice opět rozebrána, odtransportová-na do týlu a vrácena své jednotce. Bylo jasné, že poradit si s ne-přítelem usazeným na Krocanim vrchu zůstane na námořních pě-šácích s jejich náložemi výbušnin a plamenomety.

Rozkazy, které obdržela 4. divize z velitelství sboru pro den 1. března (den D+10), prikazovaly pokračovat v útoku proti obě-ma stále odolávajícím ohniskům nepřátelského odporu, tj. Pahor-ku 382 a Krocanimu vrhc<. 23. pluk, zcela vyčerpáný opakovanými útoky na Pahorek 382, byl v časných ranních hodinách nahra-zen 24. plukem Ale jen co jeho prapory vyrazily, snesla se na ně hustá minometná a dělostřelecká palba. Už 30 minut po zahájení útoku byl podplukovník Richard Rothwell, velitel 2. praporu, bo-jujícího na samé levé hranici divizní fronty, nucen porádat o po-moc. Jako první přilétly palubní letouny a na japonská postavení, zhruba 500 metrů před linií praporu, svrhly náklad napalmových pum. Pak se na stejný prostor zaměřilo dělostřelectvo sboru a

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

při-pojila se i lodní děla. Tento soustředěný nápor obránce přece jen částečně ochromil a 2. prapor byl během dne schopen postoupit o 150 metrů.

Stejně jako před nimi příslušníci 23. pluku, teď i vojáci 24. plu-ku sváděli s obránci Pahorku 382 nelítostný boj vedený plameno-mety, ručními granáty, bazukami, náložemi, prostě všemi zbraně-mi, které mohli použít. V jednu chvíli námořní pěšáci útočili na vrchol pahorku současně ze dvou stran, ale nedokázali obránce zničit. Pahorek bránili vojáci 3. praporu japonského 145. pěšího pluku pocházející z jisté oblasti na ostrově Kjúšú, pověstné bojov-níky, kteří se nevzdávají. Ti pokračovali v urputné obraně, i když na ně dopadaly granáty vlastního dělostřelectva, střilejícího z okolních vyvýšenin, a i když jejich velitel major Kenró Ansó zahynul spálen zášlehem amerického plamenometu.

Stateč-

nost a vytrvalost, s jakou major Ansó po řadu dnů řídil obranu

200 201

♀

důležité kóty, ocenilo Tokio jeho posmrtným povýšením o dva stupně, do hodnosti plukovníka. Ještě v pozdních večerních hodi-nách 1. března poslední Ansóovi vojáci stále odráželi útoky ná-mořních pěšáků.

Jižně od 24. pluku, blíž východnímu pobřeží ostrova, bojoval 25. pluk 4. divize. Tento den připadla hlavní úloha jeho 1. prapo-ru, který měl obsadit chabé pozůstatky lesíka v těsné blízkosti Krocaniho vrchu, tím završit jeho obklíčení a připravit podmínky ke konečné zteči. Prapor se ale setkal s tak těžkou minometnou, dělostřeleckou a kulometnou palbou, že nebyl vůbec schopen útok rozvinout. Situaci nezměnil ani zásah divizního a sborového dělostřelectva. Početná japonská postavení byla ukrytá a masko-vaná tak dobře, že naprostou většinu z nich nedokázaly odhalit ani průzkumné letouny, a američtí dělostřelci stříleli v podstatě naslepo. Na rozdíl od Američanů věděli Japonci zcela přesně, kde se nachází nepřítel, takže i když ve srovnání se svým protivníkem disponovali jen částí jeho arzenálu, mohli svých těžkých zbraní využít naplno, a to jim mnohdy zajistilo palebnou převahu. Za těchto okolností postoupil 1. prapor za celý den jen o pár desítek metrů. Protože neměl dost sil, aby svá postavení dostatečně zabez-pečil, vpozdvečer se musel i tohoto zisku vzdát a ustoupit až na výchozí linii. I při stahování na námořní pěšáky dotírala nepřátel-ská palba a ústup dokončili až po položení kouřové clony. Tehdy také mohli evakuovat své zraněné, kterých nebylo málo.

První březnový den tedy nepřinesl v operačním pásmu 4. divi-ze výraznější změnu v postavení obou zápolících stran Po pěti dnech nepřetržitých útoku vedených v prostoru Mlýnku na maso stále ještě odolávaly všechny tři důležité opěrné body nepřátelské obrany, tj. Krocani vrch, Amfiteátr a Pahorek 382, i když u posled-ně jmenovaného byli obránci evidentně na konci svých sil. Dne 2. března (den D+11) boj o vyčerpání protivníka pokračo-val. Prvořadý úkol, spočívající v konečném ovládnutí Pahorku 382, zůstával na bedrech 24. pluku. Jižně od něj 25. a 23. pluk, který se po jednodenním odpočinku navrátil se do první linie, měly dál útočit na Krocani vrch a Amfiteátr.

Když ráno vyrazily tři prapory 24. pluku, začal se po úbočí Pa-horku 382 šplhat vzhůru 2. prapor podplukovníka Richarda Rothwella, podporovaný čtyřmi tanky, oddílem raketometů a divizním dělostřelectvem, zatímco I. a 3. prapor jistily jeho boky z ji-hovýchodu. Japonci odpověděli tak intenzivní palbou všech svých těžkých zbraní, že americkým tankům nezbylo než ustoupit a po vypálení tří salv byly nuceny učinit totéi i raketometry. Útok pěšá-ků, zbavených podpory a vystavených vražednému ostřelování, začal ochabovat a hrozilo, že se úplně zastaví. Za této situace pod-plukovník Rothwell svolal velitele svých rot a rychle rozhodl o dal-ším postupu. Klíčovou úlohou pověřil rotu E majora Rolanda Careyho. Zatímco muži jedné její čety s velitelem poručíkem Ri-chardem Reichem se již probíjeli na vrchol pahorku, kde stej-ně jako před třemi dny vojáci 23. pluku zápolili mezi troskami radarové stanice s fanatickými obránci, měla další četa, podporo-vaná palbou tanků, vpadnout Japoncům do boku. Než mohl ma-jor Carey předat příslušné rozkazy, těžce jej zranila dávka z ku-lometu. Na jeho místo nastoupil výkonný důstojník roty kapitán Pat Donlan. Když na velitelství praporu velitele čet instruoval, zasáhl jej úlomek nedaleko explodující minometné střely.

V okamžiku, kdy přebíral velení poručík Stanley Osborne, dopa-dl na velitelské stanoviště další projektil z japonského minometu a tentokrát byly následky přímo katastrofální: Osborne byl zabit na místě, už předtím zraněnému kapitánu Donlanovi, čekajícímu na evakuaci, exploze utrhla nohu pod kolenem a zranění

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

byli ješ-té dva další důstojníci, jeden z nich smrtelně. Během pár minut tak rota E přišla o pět svých důstojníků a zůstal jediný, poručík Reich, bojující s Japonci v ruinách radarové stanice.

Podplukovník Rothwell znovu posoudil situaci a tentokrát na-řídil vyslat Reichovi na pomoc namísto čtyř celou rotu. Tím byl osud Japonců na temeni Pahorku 382 konečně zpečetěn. V 15.30 hlásil Rothwell veliteli 24. pluku plukovníku Walteru I. Jordano-vi, že pahorek je dobyt. Poté co se za bojů o tento strategický bod museli námořní pěšáci několikrát stáhnout z již dosažených po- stavení, a o tytéž pozice se opakovaně bojovalo se střídavým úspě- chem, byl plukovník Jordan opatrný. V hlášení, které večer ode- slal na velitelství divize, hovořil pouze o menších ziscích a urput- ném odporu nepřítele na Pahorku 382. Jeho dobytí oficiálně po- tvrdil až následující den.

I když námořní pěšáci ovládli vrchol pahorku, v podzemních tunelech, spojujících jednotlivé bunkry a kulometná hnízda, dál zůstávali bojeschopní obránci, kteří se přesunovali z jednoho mís- ta na druhé; byl-li v jednom postavení Japonec zabit, nastoupil na

202 203

♀

jeho místo jiný a kulomet mohl pokračovat v palbě. Proto po celý zbytek dne D+11 Američané nejen upevňovali své pozice na vr- cholu pahorku, ale také likvidovali stále fungující ohniska odponz na jeho svazích. A trvalo ještě několik dalších dnů, než byly po- slední vstupy do podzemí vyhozeny do vzduchu a zavaleny.

Obsazení Pahorku 382, z jehož vrcholu a úbočí Japonci ovláda- li celý okolní prostor do vzdálenosti mnoha set metrů, se v příš- tích dnech - i když jen do určité míry - projevilo oslabením obranných možností dalších dvou klíčových cílů: Krocaního vrchu a Amfiteátru. Nicméně i když na ně 2. března 25. pluk útočil po celý den, dosáhl sice menšího územního zisku, ale večer obě ja- ponské bašty stále ještě vzdorovaly.

Dne 3. března (den D+12) velitel 4. divize generálmajor Cates opět provedl změnu v dispozici svých jednotek, když z první linie stáhl 1. prapor 25. pluku a nahradil jej 1. praporem 23. pluku. I ranní zahájení útoku doznalo změny oproti minulým dnům: Ca- tes svým třem pěším plukům nařídil vyrazit bez předchozí paleb- né přípravy. Překvapit Japonce se ale nepodařilo. Dělostřelectvo divize a sboru tedy muselo zasáhnout a až po provedeném paleb- ném přepadu se námořní pěšáci dokázali k nepřátelským posta- vením přiblížit natolik, aby na ně mohli zaútočit plamenomety a náložemi. Jako vždy, kdy došlo na boj zblízka, Japonci se zuři- vě bránili a v naprosté většině odpor končil ai jejich smrtí. Stejně jako na mnoha jiných místech na Iwodžimě se i tady, v terénu plném vyvýšenin a hřebenu, oddělovaných proláklami s mnohdy téměř kolmými stěnami, skrývaly maskované bunkry ze železobetonu nebo kulometná hnízda vybudovaná z klád a pokry- tá silnou vrstvou písku a škváry a takto zabezpečená byla často i stanoviště jednotlivých obránců. Japonští vojáci byli dobře chrá- něni nejen před nepřátelskou dělostřelbou, ale i před tanky, včet- ně tanků plamenometných, které jen velmi obtížně dosahovaly postavení, z nichž je mohly ohrozit. A kdy se tankistům nakonec podařilo - často po velmi obtúném a riskantním manévrování - zaujmout vhodné postavení, tak popsaný terén natolik omezoval jejich palebné pole, že zpravidla mohly ostřelovat jen jeden nebo dva cíle. Jakmile se pěchota přiblížila těsně k nepříteli, mohly ji ze všech těžkých zbraní - kvůli strmé dráze střelby - podpořit už jen 60mm a 81mm minomety. Zejména 81mm minomety byly velmi účinné, ale naneštěstí právě u nich se námořní pěchota na

Iwodžimě neustále potýkala s nedostatkem munice; jednaosmde- sátky byly proto užívány jen v situacích, které to obzvlášť vyia- do- valy. A v konečné fázi, jako vždy, rozhodovali pěšáci vyzbrojení demoličními náložemi, přenosnými plamenomety, bazukami, ruč- ními granáty, včetně kouřových, a ručními zbraněmi. Ničili cíle jeden po druhém, a i kdy to byla metoda pomalá a placená mno- ha životy a bezpočtem zranění, jiná zatím objevena nebyla. Do pozdního odpoledne 3. března postoupil 24. pluk na levém křídle o 300-350 metrů. Nejtvrdí boj se ale odehrávaly jiině od něj, kde prapory 23. a 25. pluku útočily na Krocaní vrch a Amfite- átr. Hlavní nápor vedl 1. prapor 23. pluku, který se průnikem na jihowchod a následným spojením s 2. praporem 25. pluku snažil dokončit obklíčení a izolování obou bašt nepřátelského odporu. Zpočátku byl postup 1. praporu nadějný, ale zakrátko jej zastavi- la ničivá palba vedená z velkého betonového bunkru na Krocaním vrchu. Tato palba a stovky protipěchotních i protitankových

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

min, které Japonci na přístupech k bunkru položili, Američanům bránily přiblížit se natolik, aby mohli zaútočit plamenomety a nálo-žemi. Četa ženistů se po několik hodin snažila miny zneškodnit a několik z nich přitom japonští odstřelovači zabili a zranili. Nic-méně kolem 14. hodiny ienisté průchod vyčistili a plamenometné tanky a demoliční oddíly konečně vyrazily. Do večerních hodin se část palebných postavení, chráněných masivními železobetonový-mi zdmi, podařilo vyřadit, ale pány Krocianiho vrchu stále ještě zůstávali Japonci.

Další prapory 23. a 25. pluku se po celý den snažily zlomit ur-putnou nepřátelskou obranu v jihozápadní části Amfiteátru, a přestože způsobily nepříteli těžké ztráty, postoupily jen málo. Je třeba říci, že v boji s tak odolnou obranou by ani všechna stateč-nost a vytrvalost útočných jednotek nemusela přinést úspěch, ten byl do velké míry podmíněn podporou poskytovanou ostatními druhy zbraní. Kromě palubních letounů z letadlových lodí to byla děla bitevních lodí, křižníků a torpédoborců Palebného a krycího svazu (54. operační svaz) a stejně jako u ostatních dvou útočných divizí, i v případě 4. divize hrálo velkou roli divizní a sborové dě-lostřelectvo. A především - přes všechny potůe, které jim působil těžký terén - byla pro pěší jednotky neocenitelná blízká podpora tanků. Tankisté zasahovali na všech úsecích, kde to bylo možné, a úměrně tomuto úsilí také narůstaly jejich ztráty. Po dvou týd-

204 205

†

nech bojů, na konci dne D+12, zbývalo 4. tankovému praporu 4. divize 36 bojeschopných tanků; 12 jich už bylo zničeno a 8 po-škozeno. Pokud se týkalo celkové bojové kapacity 4. divize, ta v tu dobu už byla snížena na 50 procent.

4. březen (den D+13) byl v operačním pásmu 4. divize opět cha-rakterizován nevýrazným postupem a těžkými ztrátami. 24. pluk, útočící na hlavním, jihovýchodním směru, postoupil asi o 100 metrů, přičemž za pomoci tanků zlikvidoval řadu japonských bunkrů a ohnisek odporu ukrytých v jeskyních. O úsilí, které při-tom muselo být vynaloženo, svědčí i fakt, že jen při zavalování vchodů do jeskyní obsazených Japonci spotřebovali ienisté 24. plu-ku během dne 1100 kilogramů výbušnin.

Večer klesla bojová kapacita divize ve srovnání s původním sta-tem na 45 procent. Obránci ale v odporu nepolevovali a námořní pěšáci byli vyčerpáni víc než kdy jindy. Zatažená obloha, neustávající déšť a japonští odstřelovači ukrytí v zamaskovaných posta-veních, mnohdy i za linií fronty, to vše unaveným vojákům jejich situaci ještě ztrpčovalo. Nebylo by divu, kdyby i u prvotřídních jednotek, jakými bezesporu byly divize námořní pěchoty, způsobila kombinace všech těchto nepříznivých okolností určitý pokles morálky. Ale nestalo se to. I když zatím žádné výraznější známky nenásvědčovaly tomu, že by se nepřátelská obrana hroutila, ná-mořní pěšáci svým šestým smyslem zkušených válečníků cítili, že ke zlomu už došlo. Z tohoto pocitu čerpali onu dávku optimismu potřebnou k tomu, aby den za dnem vyraželi na zteč a pokračova-li v zápase o každý metr skalnatého hřebenu nebo země pokryté sopečným popelem. Že se situace začíná měnit v jejich prospěch, se projevovalo i v tom, že vraiedná palba japonských děl a míno-metů začínala ztrácet na přesnosti a účinnosti. Pravděpodobně to bylo způsobeno jednak tím, že mnoho japonských palebných po-stavení už bylo zničeno, a jednak faktem, že ztráta Pahorku 382 a postupná likvidace pozic na Krociani vrchu zbavily Japonce vý-tečných pozorovatelů, a tím i možnosti řídit odtud palbu těžkých zbraní.

Boj vedený na celé frontě v. sboru se snahou protivníka vyčer- pat přinášel výsledky, i když i morálka decimovaných kuribajaši- ho vojáků zůstávala stále vysoká. Tokio pravidelně zasílalo jak ku- ribajašimu, tak i kontradmirálu Ičimaruovi depeše, v nichž nešet- řilo slovy chvály. To ale bylo také jediné, co mohl hlavní stan pro

iwodžimskou posádku udělat. Kuribajaši, kterému zůstávalo na celém ostrově asi 3500 bojeschopných vojáků, dobře věděl, že je-jich čas se naplňuje. Večer 4. března generál odeslal do Tokia žá-dost o leteckou a námořní podporu: "Pošlete mi tyto věci a já os-trov udřím. Bez nich nemohu."* Hlavní stan ale už nemohl udá-losti na Iwodžimě nijak ovlivnit. Na Tokio a velká japonská města dopadaly v tu dobu tisíce tun bomb a v celém prostoru Bonin-ských a vulkánových ostrovů měli Američané naprosto jedno-značnou převahu jak ve vzduchu, tak i na moři, kde mocn lod-stvo Iwodžimu od metropole zcela izolovalo. Pro iwodžimskou posádku, její boj sledovali nejen japonští generálové a admirálové, ale s velkou emocionální účastí celá země, zbývaly jen sympa-tie a povzbuzující slova. Velmi dobře si to uvědomoval velitel jed-notek válečného námořnictva na Iwodžimě

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

kontradmirál Ičima-ru, který se na svého nejvyššího nadřízeného, velitele Spojeného loďstva admirála Tojodu, s žádostí o pomoc neobrátil nikdy. V té-to souvislosti je nutno říci, že na rozdíl od Kuribajašiho nenesl Ičimaru hlavní odpovědnost za obranu ostrova, tu měl velící ge-nerál. Proto žádost o pomoc pocházející od Kuribajašiho nesvědčí o jeho menší statečnosti nebo o nepochopení celkové situace, on pouze, jak bylo jeho povinností, seznamoval své nadřízené se skutečným stavem věcí, svými možnostmi a potřebami. I on sa-mozřejmě věděl, že žádnou pomoc nedostane a že je i se svými vojáky obětován.

5. březen (den D+14) byl pro 4. divizi, stejně jako pro ostatní dvě útočné divize V. sboru dnem relativního odpočinku. Generál-major Cates jej využil k reorganizaci a přeskupení sil. Příštího dne měla divize pokračovat v postupu k východnímu pobřeží. Na levé křídlo své fronty Cates umístil 2. a 3. prapor 23. pluku plukovníka Waltera W. Wensingera, uprostřed se nacházela 1. a 2. prapor 24. pluku plukovníka Waltera I. Jordana a pravé křídlo divizní fronty, jako už několik posledních dnů, držely prapory 25. pluku plukovníka Johna R. Lanigana.

Útok zahájenému ráno 6. března předcházela mohutná palba-příprava, na níž se podílela těžká i střední děla bojových lodí a 12 praporů polního dělostřelectva, disponujících celkem 132 děly.

* Leckie, Robert: Strong Men Armed. Random House, New York 1962, str. 456.

206 207

♀

Ve snaze zasadit japonské obraně co nejtvrdší úder nařídil velitel sboru v první fázi soustředit veškerou palbu na levou (západ-ní) stranu fronty, kde operovala 5. divize, a po půl hodině ji v plném rozsahu přenést na pravou stranu, do operačních pásem 3. a 4. divize. Proto také jako první měla vyrazit do útoku 5. divi-ze a zbývající dvě divize nejdříve půl hodiny po ní. I když se celá severní část ostrova otřásala explozemi a vzduch naplňoval hukot rítících se dělostřeleckých granátů - jen polní dělostřelectvo spo-třebovalo během palběné přípravy trvající hodinu 22 500 granátů ráží od 75 do 155 mm -, brzy se ukázalo, že naděje vkládané do ničivého účinku impozantní kanonády se nesplnily. Když utichla, Japonci se vynořili ze svých podzemních úkrytů, ve kterých ji bez větší úhony přechkali, a opět zuřivě bránili každý metr země, každou bunkr a jeskyni. Boje trvaly celý den a do 18 hodin, kdy 4. divi-ze útočnou činnost přerušila, postoupil 23. pluk asi o 100 metrů; jedinou výjimku představovala jedna rota jeho 2. praporu, která se probíla až do vzdálenosti 350 metrů. 24. pluk postoupil o 100-150 metrů. Prapory 25. pluku na pravém křídle jii druhý den zůstávaly ve svých postaveních a jen 1. prapor, podporovaný plamennými tanky a 75mm samohybnými houfnicemi, provedl několik výpadů proti japonským opevněním nacházejícím se východně od Krocaního vrchu. Příčinou nebyl nedostatek ofenzivního ducha, ale rozhodnutí generálmajora Catese. Generál měl za to, že vzhledem k nebezpečí přílišného roztažení linie fronty není další postup 25. pluku žádoucí do doby, než se jednotky 24. plu-ku, operující nalevo od něj, posunou dostatečně daleko na východ. V tomto smyslu také informoval velitelství sboru a gene-rál-major Schmidt neměl námitek. Protože ani 6. března 24. pluk výrazněji nepostoupil, strávil 25. pluk většinu dne - kromě zmíněných menších útočných akcí - prováděním vyčišřovacích ope-rací na již obsazeném území.

Večer 6. března držela 4. divize linii v délce asi 2300 metrů. V ní ale zůstávala výduf představovaná Amfiteátre a Krocaním vrchem, které útočné jednotky v předcházejících dnech, poté co jejich dobývání vážlo, z praktických důvodů obešly. Nyní je sice svíraly ze tří stran, ale bylo zřejmé, že k dobytí obou bašt japon-ského odporu je třeba razantního koordinovaného útoku. Podle hlášení z 6. března byla 4. divize na 40 procentech své bojové síly. Výkonnost jejích jednotek začal negativně ovlivňovat jednak ne-dostatek zkušených velitelů, způsobený narůstajícími ztrátami, a jednak vyčerpání, které se zákonitě dostavilo po více než dvou týdnech nepřetržitého bojového nasazení, navíc bez možnosti strávit jednu klidnou noc. To byl také ten pravý důvod, proč gene-rálmajor Cates zatím nehodlal za každou cenu dobývat jii obklí-čený a izolovaný Amfiteátr a Krocaní vrch, ale obrátil své útočné prapory k východnímu pobřeží s cílem zlikvidovat nepřátelská postavení nacházející se v prostoru mezi východní člunovou zátokou a výběhem Tačiwa.

Noc ze 6. na 7. března byla jednou z těch, kdy námořní pěšáci prakticky

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

nezamhouřili oko. Uí v 21.30 dopadlo několik minomet-ných střel na postavení 2. praporu 23. pluku, a výsledkem bylo té-měř 30 zraněných. Krátce po 22 hodině byl hlášen pohyb Japon-ců na druhém konci divizní linie, před postaveními 3. praporu 25. pluku. Okamitě byla do označeného prostoru soustředěna palba polních děl, která sice japonské záměry překazila, ale těiiko lze spát, kdyi za zády duní děla a nad hlavou přelétají granáty, které explodují ve vzdálenosti pár dítek metrů. Děla ještě střílela, kdyi do postavení 1. praporu 25. pluku proniklo 40 až 50 japon-ských vojáků. Ve tmě se rozpoutala divoká řež. Nakonec byli všich-ni útočníci pobiti, ale prapor ztratil jednoho důstojníka a 12 mužů. Když už se nad ránem zdálo, ie nepřijemnosti této noci jsou vy-čerpány, dopadla další rána. Po páté hodině japonská raketa za-sáhla velitelské stanoviště 2. praporu 23. pluku, jednotky, která sotva měla čas se vzpamatovat z večerního minometného přepa-du. Velitel praporu utrpěl otřes, spojovací důstojník byl zabit, vý-konný a operační důstojník byli zraněni a stejně tak i pobočník velitele a dva další důstojníci. Jediný zásah - a paradoxem je, že naprosto náhodný, protože rakety nebylo moíno v žádném přípa-dě, a ještě k tomu v noci, zaměřit s nějakou větší přesností - prak-ticky zbavil prapor velení a na velitelství pluku bylo třeba rychle sestavit skupinu důstojníků, kteří řízení 2. praporu převzali. Tak vypadala jedna z nocí, které útočné divize námořní péchoty opa-kovaně proiivaly za bitvy o Iwodžimu.

Dne 7. března (den D+16) ráno nastupovala divize za stejného rozmístění svých jednotek jako předchozího dne. Útok zaháje-nému v 7.30, nepředcházela obvyklá palebná příprava, ale v 8.00 hodin byl útok přerušen a polní dělostřelectvo půl hodiny ostřelo-valo označená nepřátelská minometná a dělostřelecká postavení.

208 209

♀

Pak byl útok obnoven. K přímému napadení stále ještě nepolevu-jících japonských ohnisek odporu v Amfiteátru a na Krocanim vr chu vytvořil generálmajor Cates takzvaný prozatímní prapor, se-stavený z mužů dočasně vyčleněných pro tento účel ze stavu všech tří pěších pluků.

Jak se prapory 23. a 24. pluku pozvolna probíjovávaly na vý-chod a poté se začaly obracet k jihu, k výběžku Tačiíwa, vznikala kapsa, na jejíž severní hranici stály 23. a 24. pluk, na západní ajižní 25. pluk a na východějí ohraničovalo pobřeží. V tomto pro-storu zmenšujícím se den za dnem zůstával se zbytkem svých mužů uzavřen námořní kapitán Samadží Inouje. Generálmajor Cates zvolil k likvidaci kapsy taktiku "kladiva a kovádky", kdy 24. pluk postupující ze severu bude oním kladivem a na jihu vy-tvoří kovádku 25. pluk plukovníka Lanigana. Proto i 7. března zůstával 25. pluk na zaujatých pozicích a kromě pokračování ve vyčišťovacích operacích se především připravoval na odrazení úto-ku, ke kterému - jak plukovník Lanigan předpokládal - s velkou pravděpodobností Japonce přinutí tlak postupujícího 24. pluku. Plukovník věděl, že pokud Inoujeho vojáci zahnaní do kouta na-padnou jeho postavení, učiní tak se vší fanatickou odvahou, a bu-de to vražedný boj. Proto nechtěl nic zanedbat. Ženisté položili protipěchotní miny a vybudovali zátarasy z ostnatého drátu a do palebných postavení byly umístěny 60mm minomety, 37mm ka-nony a těžké kuimety.

Pro den 8. března (den D+ 17) vydal velitel v. sboru generálma-jor Schmidt všem třem svým útočným divizím již zmíněný ope-rační rozkaz nařizující "obsadit zbytek ostrova". Samozřejmě všichni, kdo byli s úporností nepřátelské obrany seznámeni, vědě-li, ie se tak nestane ten den ani v nejbližších pár dnech. Nicméně význam rozkazu spočíval v jeho "optimistickém" duchu, kterého bylo utahaným námořním pěšákům třeba jako soli; jasné deklaro-val víru velícího generála, že konec jejich útrap je už v dohledu. Zřejmě inspirován časným ranním útokem provedeným před-chozího dne sousední 3. divizí, hodlal 8. března učinit totéž i ge-nerálmajor Cates. Velitel sboru dal souhlas, a tak 4. divize vyrazi-la bez předchozí dělostřelecké přípravy v 6.20, o 90 minut dříve než zbývající dvě divize. Zpočátku se zdálo, že se Japonce poda-řilo zaskočit nepřipravené, a zejména na levém křídle úspěšně

postupoval 2. prapor 23. pluku, mířící k výběžku Tačiíwa. Pak ale odpor začal zesilovat a námořní pěšáci se dostali do husté palby minometů a ručních zbraní. Tankisté 4. tankového praporu se snažili hlavní ohniska nepřátelské palby umlčet, ale jejich pohyb omezovalo množství všude položených

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

protitankových min. Právě v sektoru 23. pluku vjelo několik shermanů do minového pole, a tři z nich byly okamžitě zničeny. To přinutilo zbývající tanky vyčkávat, až ženisté uvolní průjezdy. Na pravé straně zůstávaly tři prapory 25. pluku stále ještě ve svých postaveních. Stejně jako v předchozích dnech zbavovaly obsazená území Japonců, ať jednotlivců, nebo celých skupin, ukrývajících se v jeskyních a v různých podzemních skrýších.

Už brzy po setmění 8. března bylo zřejmé, že něco visí ve vzduchu. Před postaveními 23. a 24. pluku se občas ozývaly tlumené hlasy, byly zaznamenány i určité pohyby, i když stále ještě nešlo o nic mimořádného. Pak se ale prudce zvýšila intenzita dosud sporadické japonské dělostřelecké, minometné a raketové palby směřující do prostoru zaujímaného oběma pluky. Ve 23 hodin, protiútok začal. Ale zcela v rozporu s americkými odhady nesměřoval jeho hlavní nápor proti postavením 25. pluku, namísto toho byl veden západním směrem, do prostoru, kde se stýkala operační pásma 23. a 24. pluku. I když žádný z nich nebyl na jeho odražení připraven tak dobře jako 25. pluk, vývoj situace je přinutil bleskurychle reagovat a svěst zuřivou noční bitvu.

Kapitánu Samadži Inoujemu, veliteli jednotek Námořní gardy umístěných na Iwodžimě, zůstávalo večer 8. března kolem jednoho tisíce mužů. Inouje byl i na poměry japonské armády svéráznou osobností. Byl to samuraj, vynikající šermíř, vychloubačný extrovert, který nikdy nepominul příležitost ohromovat zmínkami o svých mimořádných výkonech bojovníka a milovníka žen a pití. Ty, kdo Inoujeho znali, nemohlo překvapit řešení, které zvolil jako východisko z tíživé situace. S jeho výbušnou povahou bylo zcela neslučitelné zůstat sedět v podzemním úkrytu a sledovat, jak ho nepřítel obkličuje, jak vojáků pod jeho velením den za dnem ubývá a jak se neustále zmenšuje území, které ovládá. Pro pochopení povahy tohoto japonského důstojníka bylo zajímavé sledovat, jak hluboce ho ranila ztráta Mount Suribači; stačí si jen připomenout jeho doslova nepřičetnou reakci, kdy chtěl vlastnoručně popravit důstojníka, kterému se po pádu Mount Suribači podařilo vyklouz-

210 211

♀

nout. I později, pokaidé když uviděl americkou vlajku vlající na vrcholu hory, propadal Inouje zuřivosti.

Kolem 22. hodiny Inouje shromáždil svoje vojáky. Už to nebylo dokonale organizované vojenské uskupení, ale směsice mužů, z nichž mnozí se po třech týdnech bojů a skrývání v podzemí nacházeli v žalostném stavu. I zbraní se jim už nedostávalo, jen část z nich byla vyzbrojena puškami, ručními granáty a kulomety, někteří měli pouze bambusové tyče, na které přivázali bodáky, jiní si připevnili k tělu miny, rozhodnutí v příhodný moment zabít sebe i pár Američanů. Nicméně žádnému z nich nechyběla - alespoň nikdo to nedal najevo - touha položit život za vlast a za císaře. Inouje oznámil svoje rozhodnutí: všichni vyrazí proti americkým liniím, pobijí co nejvíce nepřátel, na letištích zničí letouny, způsobí Američanům co největší škody - a proniknou do jejich části ostrova, kde znovu obsadí Mount Suribači!

Samozřejmě ie vzhledem k celkové situaci byl Inoujeho záměr dosáhnout Mount Suribači a obsadit ji zcela nereálný; byl jen dalším důkazem nějaké jeho podivné posedlosti touto horou. Vzhledem k početní a materiálové převaze Američanů nemohly Inouje-ho síly takový úkol zvládnout a kromě toho námořní pěšáci útok očekávali, takže se nestal překvapením, které by mohlo skončit katastrofou, i když se v odhadu místa, ve kterém Japonci jejich frontu napadnou, zmýlili. Pro průběh a výsledek Inoujeho výpadu bylo důležité i to, že k němu neměl souhlas svých nadřízených. Neinformoval ani kontradmirála Ičimarua, ani generálporučíka Kuribajašiho, takže nemohl počítat s žádnou podporou, jakou by například mohla být akce provedená na jiném místě k odpoutání pozornosti. Souhrn všech těchto okolností způsobil, ie útok kapitána Inoujeho byl jen slabým odvarem velkých a nebezpečných protiútoků prováděných v dřívějších fázích války, třeba za bojů na Guadalcanalu nebo na Garapanské plošině na Saipanu.

Japonci proti americké linii nevyrazili s divokým pokřikem, jak bývalo obvyklé, ale zpočátku se přibližovali pomalu a tiše. Tak například se jedna skupina - dříve než byl vyhlášen poplach - připlížila až do vzdálenosti pouhých deseti metrů od velitelského stanoviště 2. praporu 23. pluku. Pak teprve Japonci začali volat Ban-zai! a házet ruční granáty. Zpočátku zavládl zmatek. Jakmile ale vzlétly světlice a útočící Japonci se vynořili ze tmy, okamžitě je začala kosit palba amerických pušek, kulometů i minometů. Ku

pomoci přispělo i polní dělostřelectvo, které těsně před postavením námořních

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

pěšáků položilo palebnou přehradu s cílem rozvrátit nástup dalších vln útočníků a znemožnit jim koordinovaný po-stup. Přidala se i děla lodí palebné podpory, která vystřelila 193 osvětlovací granáty.

Ve snaze proniknout americkými pozicemi pouiivali Japonci i růz-né lsti: například někteří z nich nesli nosítka a anglicky volali, že jsou zdravotníci. V celém napadeném prostoru se odehrávalo množství zuřivých střetnutí námořních pěšáků s jednotlivými japonskými vo-jáky nebo s menšími či většími skupinami, ale vidy to byl boj na ži-vot a na smrt. Kde se nachází kapitán Inouje, v tu dobu nikdo nevé-děl, naposled byl zahlédnut, jak běii, křičí Banzai! a mává mečem; to alespoň vypověděl jeho pobočník, který byl v nastalé nepřehledné situaci od svého velitele oddělen, zraněn a nakonec zajat. Určitému počtu Japonců se podařilo americkou linii překonat, především v místech vystavených hlavnímu náporu, což byla po-stavení 23. pluku; jen menší množství nepřátelských vojáků se prodralo i přes pozice ostatních dvou pluků 4. divize. Nelítostný boj trval celou noc. O jeho průběhu svědčí i situace, která nastala u rotý E 2. praporu 23. pluku, nacházející se právě na hlavním směru japonského protiútoků. Rota spotřebovala 20 beden ruč-ních granátů, 200 kusů 60mm minometné osvětlovací munice

a rychle se začala zmenšovat i zásoba střeliva pro ruční zbraně. Kolem jedné hodiny v noci již byla situace velmi vážná. Na tele-fonickou žádost byl v týlu okamitě naložen střelivem džíp s vle-kem a odeslán do přední linie. Ve světle osvětlovacích granátů hledal řidič pracně cestu, a dokonce se v jeho blízkosti několikrát objevili Japonci. Přestože bylo vozidlo zasaženo palbou z ručních zbraní, jako zázrakem nebyl zraněn ani řidič, ani nebyl poškozen motor, ani nedošlo k explozi převáiené munice. Džíp nakonec dojel až do postavení rotý E.

Denní světlo odkrylo ráno 9. března obraz zkázy, kdy na všech stranách leželi mrtví Japonci a mezi nimi nemálo zabitých námoř-ních pěšáků. To ale ještě nebyl konec, celé dopoledne trvaly vyčiš-ťovací akce za linií fronty, při nichž byli další mrtví a zranění. Nakonec bylo v operačním prostoru 2. praporu 23. pluku, kde se v noci odehrály nejprudší boje, napočítáno 650 padlých Japonců, dalších 150 jich bylo nalezeno v okolních sektorech. Mezi mrtvý-mi byl i kapitán Inouje.

212 213

♀

á

r

,

t

f t

k

a

a

ó

a

eh

/...á h

Ú

> _Y:

S

Ó + Q
Y r
U . a

ar. .

a

i

e
OP

c

W

r
a";

ó
~ r r

á a
z

Ne všichni útočníci však padli nebo byli zneškodnění při ná-
sledné vyčišťovací operaci. Na 200 japonských námořníků, kteří útok
banzai přežili a podařilo se jim uniknout i americkým pátra- cí
skupinám, se po rozednění ocitlo v nezáviděníhodné situaci. Zbaveni
ochranného příkrovu noční tmy a většinou bez velitelů se shlukovali
zcela bezradní, nevědouce, jak se dál zachovat. Jed- no bylo naprosto
jasné: k letišťům, kde by mohli zničit zaparkova- né letouny, jak
přikázal kapitán Inouje, se jim proniknout nepo- daří a dosáhnout Mount
Suribači už bylo naprosto vyloučeno. Nakonec je shromáždil poručík,
hodností nejvyšší důstojník, kte- rý zůstal naživu, a ten rozhodl o
jejich dalším osudu. Jaký byl, to hlídku o třech až pěti mužích, ale
nikdy se zaany z nich nevrátili. " Ostatní se ukrývali v jeskyních,
někteří zemřeli následkem utrpe- li také. Poručík vydržel do 29. dubna,
do dne císařových naroze- nin (52 dnů od provedení protiútoku! - pozn.
M. H.). Pak ozná- ostatní učíte, co sami uznáte za vhodné. Nato odešel
doprová- zen důstojníkem zdravotní služby námořnictva, jedním podporu-
;ingiii it Guitiii yuuuawuinir.

Jak japonský poručík a jeho společníci skončili, známo není, Č N se
nezmylíme, Kayz Uuaeme m1L za Lo, Ze Dyll ZiLD111 í1 J1LGL111L11 s
první skupinou Američanů, na kterou narazili. Osud ostatních byl jistě
obdobný.

Námořní pěšáci zaplatili za odražení japonského protiútoku

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

90 padlými a 257 zraněnými. Byl to sice značný počet, ale v každém případě šlo o podstatně menší ztráty, než jaké by s největší pravděpodobností utrpěli, kdyby Japonci zůstali ukryti ve svých E opevněných postaveních a ta by bylo nutno jedno po druhém dobývat. Svou akcí kapitán Inouje umožnil během jedné noci zlikvidovat značnou část japonských sil bránících se ve východní části Iwodžimy. Ted už v tomto prostoru mezi vesnicí Higaši a pobřežím zůstával s nezjištěným, ale určitě ne velkým počtem vojáků generálmajor Senda a zbytky Japonců se ještě držely na

* Newcorob, R. F.: Iwo Jima, str. 259.

214 215

†

Krocaním vrchu, v Amfiteátru a v pár malých izolovaných kap-sách.

I když celé dopoledne dne 9. března (den D+18) pokračovaly v operačním pásmu 4. divize vyčišťovací akce s cílem zlikvidovat zbytek nočních útočníků, hlavní síly divize vyrazily ráno do úto-ku tak, jak určovaly operační plány. Ani tento den se nic nezměnilo na rozmístění jednotek a směrech jejich postupu. Na levém křídle dál útočil 2. prapor 23. pluku, přestože v noci odrájel hlavní nápor japonského protiúto-ku. Dokonce se mu už v 9 hodin ráno podařilo po tvrdém boji obsadit hřeben nacházející se sever-ně od vesnice Higaši a poté pomalu, ale vytrvale postupoval dál. Podle rozkazu měl v 17 hodin útočné akce přerušit, upevnit svá postavení na dosažené linii a připravit se na noc. Ještě celou půl-hodinu po stanovené době však jeho muži bojovali o získání co nejvýhodnějších pozic. Od rána postoupili o 300 metrů. V operačním prostoru ostatních jednotek 4. divize kladl nepřítel stejně tuhý odpor jako po všechny dny předtím, a tak rozsah území ob-sazeného toho dne byl minimální. Zdánlivě nic nesvědčilo o tom, že by japonskou obranu Inoujeho noční útok a následné ztráty oslabily. Nutno ale říci, že i když se Japonci při hájení svých po-stavení opět vzchopili k velkým výkonům, musela se noční a v podstatě zbytečná ztráta několika set mužů dřív nebo později projevit. Zatím ale nepolevovali. Tak skončil další den bojů vede-ných oběma stranami s cílem protivníka co nejvíce oslabit. Japon-ci při tom využívali všemožných způsobů a prostředků a zdaleka se nespokojovali jen s tím, čeho dosáhli v přímém boji. Jejich vy-nalézavost v tomto směru neznala mezí. Pod své mrtvé umísťova-li nálože, nastraženou pastí se stávali pohozené lahve saké, přil-by, zbraně a jiné předměty; kdo je zvedl, tomu explodoval do obli-čeje odjištěný ruční granát. Izada Američanů zaplatila těžkým zra-něním nebo i životem za svou zvědavost či touhu získat suvenýr. Pomalý postup útočných jednotek byl do jisté míry způsoben i tím, že po těžkých ztrátách, které je už všechny postihly, bylo nutno přesunovat roty z jednoho praporu do druhého, prapory od jedné divize k druhé, provádět řadu organizačních změn a změn ve velení a přistupovat na různá provizoria, aby alespoň tyjednot-ky, které tvořily čelo útoku, měly zajištěny potřebný stupeň boje-schopnosti. Tak například v noci z 9. na 10. března bylo nutno rozpustit prozatímní prapor vytvořený před třemi dny a pověřený

dobýváním nepřátelských postavení v prostoru Amfiteátru a Kro-caniho vrchu, neboť ztráty, které během tří dnů boje utrpěl, zcela ochromily jeho další akceschopnost. Jeho poslání převzal 2. pra-por 25. pluku. Současně generálmajor Cates vytvořil nový 4. pro-zatímní prapor, sestávající z 37 důstojníků a 498 mužů vyčleně-ných z podpůrných jednotek divize. Uložil mu speciální úkol: postarat se o Japonce, kteří zůstali za linií 4. divize a dál vedli boj, zpravidla v noci a zákeřnými metodami. Touto činností se 4. pro-zatímní prapor zabýval až do 12. března, kdy byl také rozpuštěn.

V 8 hodin ráno 10. března (den D+19) pokračovala 4. divize v útoku, kterému opět předcházela palebná příprava, zajišťova-ná divizním a sborovým dělostřelectvem. Jakmile jednotky vyra-zily, dělostřelci před nimi po celou dobu udržovali pohyblivé palebné pásmo. Útok vedly 23. a 25. pluk posílené 3. a 2. prapo-rem 24. pluku, zatímco 1. prapor tohoto pluku přešel do divizní zálohy.

Na levém křídle divizní linie, v operačním prostoru 23. pluku, bojoval jeho 2. prapor a k němu přiřazený 3. prapor 24. pluku. Japonci ukrytí na skalnatých hřebenech, nacházejících se po levé straně útočících jednotek, sice spustili intenzivní palbu z ručních zbraní a minometů, ale celkově se situace vyvíjela

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

pro námořní pěšáky dobře. Územní ztráty utrpěné v předchozích dnech totiž narušily kompaktnost japonské obranné linie a připravily Japonce o řadu významných postavení na dominujících výšinách. Čím dál častěji se postupující Američany snažily zastavit jen izolované skupiny obránců, sice stále bojujících s velkou rozhodností, ale zbavených některých podstatných výhod, ze kterých do té doby těžili. Námořní pěšáci prvních sledů v řadě případů tato izolovaná ohniska nepřátelského odporu obcházeli a jejich likvidaci ponechávali tankům, ienistům a zadním vojákům, které je ničily plamenomety a náložemi. Bojující tímto způsobem postoupily oba útočné prapory vedené velitelem 23. pluku plukovníkem Wensin-gerem do 15.00 hodin o více než 700 metrů, což bylo na iwodžimské poměry nevídané. Na řetězu hřebenů nad pobřežím se oba prapory zastavily. Od východního pobřeží Iwodžimy je dělilo jen asi 500 metrů. Průzkum vyslaný ještě během odpoledne 2. praporem 23. pluku sestoupil poblíž výběžku Tačiwa na pobřeží, aniž se setkal s nepřátelským odporem. Tutéž zkušenost učinil prů-

216 217

♀

zkumný oddíl 3. praporu 24. pluku, který o něco dříve došel bez problému až na vzdálenost 100 metrů od mořského břehu.

V pravé polovině operačního pásma 4. divize, nad kapsou stále ještě ovládanou Japonci z Krocaniho vrchu a z Amfiteátru, zaujal ráno východní postavení 3. prapor 25. pluku postupující ze severu. Spolu s 1. praporem tohoto pluku postupujícím ze západu a 2. praporem 25. pluku a 2. praporem 24. pluku, které se blížily z jihu, měl dokončit její úplné obklíčení, poslední krok předcházející její konečné likvidaci. Obklíčovací manévr se podařilo uskutečnit beze zbytku. Už v poledne se setkaly oddíly útočící ze severu s jednotkami postupujícími z jihu. Kapsa byla uzavřena. Do večerních hodin 10. března se frontová linie i v operačním prostoru 25. pluku posunula o více než 500 metrů k východnímu pobřeží.

I když to zpočátku nebylo tak zřejmé, brzy se ukázalo, že proti-útok kapitána Inoujeho v noci z 8. na 9. března byl v tažení 4. divize námořní pěchoty k východnímu pobřeží Iwodžimy momentem zlomu. Přestože tvrdé a citelnými ztrátami provázené boje v tomto prostoru pokračovaly ještě dalších šest dnů, nepřítel už nebyl schopen organizovaného a koordinovaného odporu. Za ten-to úspěch zaplatila 4. divize do večerních hodin 10. března 847 mrtvými, 2836 zraněnými, jeden námořní pěšák byl nezvěstný a 391 jich vyřadilo z boje psychické a fyzické vyčerpání. Jak se všechny tři divize námořní pěchoty ve svých operačních pásmech přibližovaly k pobřeží, čas generálporučíka Kuribajasiho a jeho mužů se krátil. Profesionálové v tokijském hlavním staně samozřejmě od počátku věděli, jak musí boj o Iwodžimu skončit. Ale pro mnohé z nich měl urputný zápas, vedený na dvacet čtverečných kilometrech široce prosyceného ostrova, dvojí význam. Jednak bezprostřední, taktický, spočívající v působení ztrát nepříteli a ve zdržování jeho postupu k metropoli, jednak strategický, který pokládali za daleko důležitější. Ten byl založen na přesvědčení sdíleném jak vojenskými, tak i civilními hodnostáři, že pragmaticky uvažující Američané si po krvavé bitvě o Iwodžimu uvědomí, co by museli zaplatit při útoku na domácí japonské ostrovy, a budou proto méně tvrdí při jednání o podmínkách ukončení války.

Až do posledního muže

Při pozornějším pohledu na průběh bitvy o Iwodžimu lze rozpoznat, že 11. březen 1945 (den D+20) v něm označuje předěl, začátek další, tentokrát závěrečné fáze. Centrální řízení obrany ostrova už úplně selhalo a za své vzala veškerá koordinace bojové činnosti obránců. V operačních pásmech všech tří útočných divízií námořní pěchoty zůstaly jen izolované kapsy odporu, v nichž se bránily zbytky japonské posádky. Jak se tyto kapsy, vystavené neustálému tlaku, zmenšovaly, měnil se i způsob boje. Omezený prostor stále víc znemožňoval využití lodních děl, letecké podpory, a dokonce i podpory polního dělostřelectva. Hlavním pomocníkem námořních pěšáků se staly tanky a obrněná polopásová vozidla, jejichž děla a plamenomety likvidovaly zvlášť odolná nepřátelská postavení.

V den D+20 se v pásmu 3. divize nacházela dvě hlavní střediska japonského odporu, z nichž první bylo tvořeno pásmem skalnatých hřebenů, táhnoucích se podél východního pobřeží od výběžku Kitano na severu k výběžku Tačiwa na jihu.

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

Druhé se na-cházelo po Pahorkem 362C, mezi vesnicí Motojama a východním pobřežím. Bylo pojmenováno Cushmanova kapsa podle podplukovníka Roberta E. Cushmana, velitele 2. praporu 9. pluku 3. divize, který v tomto prostoru sváděl s japonskou obranou již několik dnů těžké boje. Kapsa byla plná jeskyní a úkrytů vyhloubených v pískovcových skalách a chránila ji palebná postavení protitan-kových děl a několik zakopaných lehkých a středních tanků 26. tankového praporu podplukovníka Nišioho. Podplukovník sám byl v Cushmanově kapse důstojníkem s nejvyšší hodností.

Útok zahájily v ranních hodinách 11. března 1. a 3. prapor 9. pluku, postupující od východu, od pobřeží. 1. prapor mohl od počátku spoléhat na pomoc Shermanů, které nepřátelská postavení bud ničily, nebo jejich ostřelováním omezily aktivitu obránců natolik, aby se mohly přiblížit demoliční oddíly s náložími a plamenomety. 3. prapor se ale ocitl v terénu, který zpočátku užití tanků vůbec neumožňoval: mohly zasáhnout, až když v poledne dorazil obrněný buldozer a upravil jim provizorní cestu. Odpoledne kolem 15. hodiny, po dosažení východního okraje kapsy, se oba prapory spojily. Do večera se zabývaly vyčistiřovými akcemi podél

218 219

♀

východního pobřeží a zaujímáním postavení nejvýhodnějších k zítřejšímu společnému pokračování v útoku.

Během dne postupoval proti Cushmanově kapse od západu 3. prapor 21. pluku. I když museli Japonci rozpoznat, že se je Američané snaží sevřít do kleští a že se ocitají v pasti, nevyrazili k protioutoku ani se nepokusili obklíčení jakkoliv zabránit. Na rozdíl od kapitána Inoujeho se řídili Kuribajashiho rozkazy. Zůstávali ve svých bunkrech, pevnostkách a jeskyních a nutili nepřítele za každé zlikvidované ohnisko odporu a metr území tvrdě platit. I 3. prapor operoval v terénu zcela nevhodném pro obrněná vozidla, a když vzhledem k intenzivní palbě začal jeho postup váznout, rozhodl velitel praporu vyzkoušet nápad jednoho z důstojníků štábu v. sboru. Výkonné 183mm raketomety byly montovány na podvozky normálních nákladních aut. Když se však ničím nechráněná auta ocitla v nepřátelské palbě, byla zcela bezbranná, a mnoho jich tak bylo ztraceno. Došlo sice k několika pokusům instalovat raketomety na tanky typu Sherman, ale ukázalo se, že je to technicky nemožné. Pak vzešel ze štábu sboru návrh upevnit raketomety na zvláštní masivní sáně, které tanky dotáhnou do vhodných palebných postavení. Každý raketomet měl vypouštěcí zařízení pro 20 raket a byl schopen jednou salvou vystřelit 320 kilogramů trinitrotoluenu do účinné vzdálenosti 250 metrů. Dalo se předpokládat, že takový příval zkázy, soustředěný na pár set čtverečných metrů zaujímaných Cushmanovou kapsou, nepřátelská obranná postavení buď zničí, nebo alespoň obránce ochromí natolik, aby útok mohl pokračovat. Přesun raketometů do palebných postavení proběhl bez komplikací a po vystřelení 200 raket se zdálo, že v kapse nemohl zůstat kámen na kameni. Ale naděje se nesplnily. Když se zvířený prach usadil a námořní pěšáci vyrazili, znovu je vítaly japonské kulomety a minomety. A protože postavení obránců a útočníků byla od sebe vzdálena jen pár desítek metrů, nemohlo zasáhnout ani polní dělostřelectvo. Američanům nezbylo než opět použít osvědčenou metodu, provázenou sice velkými ztrátami, ale prověřenou a vždy účinnou: pronikat až k japonským hnízdům odporu a likvidovat je náložemi, přenosnými plamenomety a ručními granáty.

Po celý den 12. března (den D+21) opět sváděly v operačním pásmu 3. divize nejúpornější boje tři prapory útočící proti Cushmanově kapse. I v jejich případě byla nakonec zvolena taktika "kla-diva a kovádky", kdy 1. a 3. prapor 9. pluku byly kladivem bušícím ze severovýchodu, zatímco 3. prapor 21. pluku vytvořil na západě onu pomyslnou kovádku. Ale terén, ve kterém bojovaly oba prapory 9. pluku, představující motor celé útočné operace, povětšinou tvořily strmé terasy s proláklými naplněnými měkkým vulkanickým popelem. Ať se tankisté v takových podmínkách snažili sebevíc, byla jejich pomoc jen symbolická a navíc neustále museli být ve střehu před nebezpečím sebevražedných útoků. Tank uvázný ve vrstvě popela přímo lákal fanatické Japonce, aby se jej pokusili zničit i za cenu ztráty vlastního života; stejně tak byl znehybnělý obrněnec vítaným cílem pro zbývající japonská protitanková děla. Za těchto okolností museli pěšáci obou útočných praporů spoléhat především na své vlastní síly a na prostředky, kterými sami disponovali. A i když zaznamenali menší územní zisk, odpor obránců Cushmanovy kapsy ten den zlomit nedokázali.

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

Následující den, 13. března (den D+22), nápor na kapsu pokračoval. Opět bylo nutno postupně odhalovat a likvidovat japonské pevnůstky, okopy, bunkry, zakopané tanky a kulometná hnízda, skrývající se za kamennými valy. Většina těchto postavení však byla tak dobře maskována, že je Američané často objevili, až když se ocitli v jejich těsné blízkosti - a pro mnohé z nich také byla tím posledním, co v životě viděli. Ale i přes řadu výhod, které měli obránci stále ještě na své straně, přinášel nepolevující tlak útočných jednotek výsledky, a Japonci nedokázali zabránit pokračujícímu zmenšování obranného prostoru. Nicméně večer 13. března zbytek kapsy stále ještě odolával, i když Japonci už byli sevřeni ve čtverci o straně asi 250 metrů.

Útok zahájený ráno 14. března měl likvidaci posledních ohni-sek odporu skoncovat s Cushmanovou kapsou. Rozhodující úder vedl 1. prapor 9. pluku, který - tentokrát účinně podporován tan-ky - postoupil do odpoledních hodin zhruba o 100 metrů. Opět se můžeme podívat, proč elitním útočným jednotkám americké námořní pěchoty dělalo takový problém zlikvidovat jednu nevelkou Japonci drženou kapsu, proč ji musely dobývat po řadu dnů. Vysvětlení není jiné než ve všech ostatních obdobných případech: terén ideální pro obranu a zcela nevhodný pro vedení útočných operací; omezenost operačního prostoru nedovolující nasazení

220 221

♀

větších sil, ať už šlo o pěchotu či obrněná vozidla; počet a kvalita nepřátelských obranných postavení - v prostoru Cushmanovy kapsy jich bylo napočítáno kolem 150 - a v neposlední řadě nepřítel kladoucí odpor do posledního dechu a bojující i ve zcela beznadějných situacích. Nezanedbatelný význam měly i zmíněná skutečnost, že limitovaný prostor už nedovoloval využít jinak zdrcující americké převahy v letectvu a dělostřelectvu.

A ke všem těmto nevýhodám úderných jednotek přistoupil v závěrečné fázi bitvy o Iwodžimu problém, který ovlivňoval rázanci a účinnost jejich útočných operací se stále větší nálehavostí. Velké ztráty a kombinace fyzického a psychického vyčerpání už podstatně snížily počet bojovníků, kteří se před třemi týdny vyloďovali na východních plážích. Víme, že 3. a 4. divize námořní pěchoty se před nasazením na Iwodžimě účastnily již několika invazních operací a 5. divize, přestože šla do boje poprvé, měla ve svých řadách spoustu zkušených veteránů, bojujících předtím ve stavu jiných jednotek. Ztráty sice byly průběžně nahrazovány a přicházely čerstvé posily, ale - jak napsal jeden z amerických autorů: ; V této fázi operace tvořili velké procento pěchoty náhradníci, kterým chyběl bojový výcvik a zkušenost, jež muze připravují a navykají na zblízka vedený boj s nepřítelem. Po třech týdnech vyčerpávání sil vojsk vyloděných v den D bylo zřetelně patrné zhoršení bojového umění a výkonnosti útočných jednotek. V průběhu závěrečných dnů, kdy se 3. divize zaměřila na likvidaci zbývajících kapes nepřátelského odporu, byl postup možný jen díky podpoře obrněných vozidel. Tanky, obrněné buldozery a plamenometné Shermany společně poskytly vyčerpané pěchotě co nejúčinnější pomoc, kterou velmi potřebovala."*

Zatímco v prostoru Cushmanovy kapsy bylo pracně likvidováno jedno japonské ohnisko odporu za druhým, zcela neočekávaně vypukly boje na jednom ze skalnatých hřebenu lemujících východní pobřeží ostrova, na území obsazeném jednotkami 3. divize již před řadou dní. Hřeben byl dobyt už 7. března, kdy byla tamní japonská postavení zničena plamenomety a demoličními náložemi stejně jako stovky jiných předtím i potom. Zůstaly jen ohněm poznamenané vstupy do jeskyní, rozvrácené betonové zdi pevností-

* Bartley, Whitman S., LtCol.: Iwo Jimo - Amphibious Epic, str.181.

222 223

♀

tek a ohořelé zbytky maskování a vegetace. Uplynulo několik dnů, čára fronty se posunula na sever, ale pak se objevily první náznaky, že něco není v pořádku. Skupinu námořních pěšáků přinášejících do první linie munici začal ostřelovat kulomet z míst, kde měl být všechen japonský odpor už dávno umlčen. Potom se přidaly i ruční zbraně a jejich obětí se stali zdravotníci odnášející do týla na nosítkách zraněného.

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

Za této situace nezbylo, než aby se tanky a demoliční oddíly vrátily a zapakovaly práci, o které se všichni domnívali, že je vykonána s konečnou platností. Nebylo to ale nic jednoduchého. Hřeben byl plný děr a iádnu ted nešlo pominout, neboť zatím-co byla likvidována jedna, z jiné, o pár metrů dál, začali Japonci střílet. Umožňoval jim to systém podzemních spojovacích chodů, kdy při ohrožení jednoho místa se přesunuli do dalšího a odtud dál stříleli a házeli granáty. Různě zatočené chodby je chránily jak před účinky palby, tak i před ohnivými jazyky plame-nometů, mnohdy stačilo, aby jen zalezli hlouběji do spletitého podzemního labyrintu. Američanům nezbylo než každou díru ve skále po celou dobu vyčišťovací operace hlídat a čekat, jestli "ne-obžijne". Hlavním prostředkem likvidace obránců se opět staly plamenomety, strašlivá, ale vysoce účinná zbraň. Tam, kde se Japonci v okamihu ohrožení včas nestáhli, dokázaly plamenomety proměnit jeskyně a sluje v ohnivé peklo. Část obránců zahynula hned, někteří, když neviděli východisko, spáchali sebevraždu a jiní, strašlivě popálení a s hořícím oděvem, vybíhali a jejich ži-vot většinou ukončil výstřel z americké karabiny. Od Japonce, kte-rý se z jedné jeskyně vynořil v cárech a s rukama nad hlavou, se námořní pěšáci dozvěděli, že v úkrytu jsou ještě další vojáci ochot-ní se vzdát, ale mají strach, co se s nimi stane. Japonec byl poslán zpět, aby své druhy přesvědčil, že nebudou zavražděni ani umuče-ní, jak jim tvrdila jejich propaganda, ale dostane se jim ošetření, jídla a pití. Nakonec vyšlo celkem čtyřicet nepřátelských vojáků, ale třeba říci, že většinou to byli do japonské armády naverbovaní Korejci.

V odpoledních hodinách se zdálo, že japonský odpor v oblasti rozeklaného hřebenu definitivně skončil. Ale i tentokrát šlo o omyl. Netrvalo dlouho a Japonci, kteří v podzemních tunelech stále ještě přežívali, se znovu objevili a znovu začali Američany ostřelovat. Jednou z prvních obětí se stal seržant Reid Chamber-lain, jehož smrt pocítily jako osobní ztrátu tisíce námořních pěšá- ků v celém Tichomoří. Chamberlain začínal svoji vojenskou drá- hu jako prostý voják americké armády. Když Japonci obsazovali na počátku války Filipíny a v první polovině roku 1942 dobyli poloostrov Bataan a ostrov Corregidor, přičemž desetitisíce fili- pínských a amerických vojáků padly do zajetí, Chamberlain unikl a začal organizovat a cvičit filipínské partyzány. Byl při tom tak úspěšný, že získal důstojnickou hodnost a nakonec byl povolán k další službě do Spojených států. Tam se ale dlouho nezdržel. Vzdal se hodnosti důstojníka a přihlásil se, opět jako řadový vo- ják, k námořní pěchotě. Vrátil se do Tichomoří, bojoval s velkou statečností, byl povýšen na seržanta a stal se jednou z legen- dárních postav americké námořní pěchoty. Smrt jej zastihla ve chvíli, kdy se procházel nedaleko hřebenu se skupinou válečných zpravodajů a vůbec netušil, že by mohlo hrozit nebezpečí. Byl za- sažen do hlavy a ani okamžitá pomoc jej nedokázala zachránit. Jeden z přítomných korespondentů v reportáži pro svoje noviny napsal, že po mnoha hrdinských činech, které seriant Chamber- lain vykonal, bylo tragickým paradoxem, když tohoto muže akce smrt překvapila při poklidné procházce.

Nezbylo než se mnohokrát proklínaným hřebenem zabývatješ- tě jednou. Protože tanky a plamenomety se již přesunuly na sever k linii fronty, velitel 9. pluku za nadcházejícího soumraku rozmís- til podél celého hřebenu hlídky s rozkazem střílet na vše, co se pohne. Po setmění se nepřátelští vojáci skutečně objevili. Pozor- né hlídky je ale ve všech případech zahlédly včas, většinu z nich zastřelily, zbytek se stáhl do úkrytů. Za nějakou dobu bylo z jes-I kyii slyšet tlumené výstřely a několik explozí ručních granátů. Pro tento jev nebylo jiného vysvětlení, než že se Japonci poté, co zjis- tili, že z obklíčení neuniknou ani se jim nepodaří proniknout do amerických linií, rozhodli skončit život vlastní rukou. Pak uplynu- lo několik klidných hodin a krátce před půlnocí zaburácel hromo-i vý výbuch, který otrásl celým ostrovem. Ve vzduchu vířilo obrov- ské množství kamenů, písku a sopečného popela se spoustou vše- možných trosek. Létající kusy betonu a padající kameny zranily námořní pěšáky nacházející se v blízkosti hřebenu, někteří byli za- sypáni a jen okamžitý zásah kamarádů, kteří je začali vyhrabávat polními lopatkami, přilbami i holýma rukama, je zachránil před udušením. Hřeben se zahalil do ohně a kouře, z nějž vybíhali ja-

224 [::: 225

♀

ponští vojáci; někteří vrávorali zcela otřesení, ale několik jich s minami přivázanými k pasu zamířilo k americké linii. Byli do jednoho postríleni; námořní pěšáci ještě měli v příliš živé paměti zákeřné zabití serianta Chamberlaina a nikoho nešetřili. Později se ukázalo, že hřeben ve svých útrobách

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

skrýval sklad protitanko-vých min a leteckých pum, který Japonci nacházející se v bez-nadějné situaci přivedli k výbuchu. Je to neuvěřitelné, ale přes všechnu hrozivost exploze nepřišel žádný Američan v tomto noč-ním dramatu o život, bylo jen několik lehce zraněných a jeden voják utrpěl zranění těžké.

Dne 15. března už bylo zřejmé, že organizovaný nepřátelský odpor v operačním pásmu 3. divize definitivně skomírá. Velitel v. sboru proto mohl generálmajoru Erskinovi nařídit, aby je následující den rozšířil o 700 metrů široký úsek, dosud náležející do operač-ního pásma sousední 5. divize. Šlo o pruh východního pobřeží táhnoucí se od výběžku Kitano na jih v délce asi 1500 metrů. Er-skine jeho obsazením pověřil 1. a 2. prapor 21. pluku.

Ráno 16. března (den D+25) – po dvacet minut trvající paleb-né přípravě, provedené dělostřelectvem 3. i 5. divize a 155mm houfnicemi dělostřelectva sboru – zahájily oba prapory v koor-dinaci s jednotkami sousední 5. divize boj. Dělostřelci se poté soustředili na vytvoření pohyblivé palebné bariéry, kdy zpočátku ostřelovali prostor pouhých 50 metrů před útočnými jednotkami, potom palebný val přenesli do hloubky 100 metrů a tuto vzdále-nost – v souladu s postupem pěšáků – udírali po celou dobu útoku. Bylo to velké riziko, vzpomeňme si, že na počátku iwodiim-ské operace byla za bezpečnou považována vzdálenost 400 metrů před postupujícími jednotkami. Jak dělostřelci, tak námořní pě-šáci na ně ale v této fázi bitvy přistoupili a naštěstí k žádnému tra-gickému omylu nedošlo. Dopoledne severní část ostrova hodinu ostřelovala i děla torpédoborce zdírujícího se u pobřeží a po celý zbytek dne torpédoborec zůstával připraven na žádost velitelů útočných praporů palbu obnovit. Nebylo toho ale třeba.

Útok obou praporů 21. pluku se rozvíjel úspěšně. S výraznějším odporem se setkal jen 2. prapor postupující podél hranice s 5. di-vizí, neboť v tomto prostoru bylo třeba zlikvidovat větší počet maskovaných nepřátelských palebných postavení, povětšinou ku-lometných a minometných hnízd. V řadě případů však obránci,

nepochybně u vědomí toho, že nastává konec, vybíhali s náložemi výbušnin a naposled se pokoušeli americkou pěchotu a tanky na-padnout. Tyto sebevražedné útoky, o nichž američtí velitelé oprá-vněně prohlašovali, že se daleko víc vyznačovaly zoufalým fanatis-mem než chladnou logikou, dopadly pro Japonce ve zdrcující vět-šině katastrofálně. Odpoledne oba prapory dosáhly poblíž výběž-ku Kitano severního pobřeží, čímž byl úkol uložený velitelem sboru splněn.

Ve stejnou dobu 9. pluk konečně zlikvidoval poslední ohniska odporu v Cushmanově kapse. Večer dne D+25 mohl generálmajor Erskine hlásit, že v operačním pásmu jeho divize ustal veškerý ne-prátelský odpor. To také znamenalo, že bojové operace 3. divize námořní pěchoty na Iwodiimě skončily.

Pro přesnost je ale třeba uvést, že i po ovládnutí celého prosto-ru Cushmanovy kapsy se v podzemí dál ukrýval velitel 26. tanko-vého pluku podplukovník Niši asi se 450 svými muži. Z nich bylo 300 zraněných a jen pár se jich mohlo pohybovat bez pomoci. I když Američané nevěděli, kolik Japonců v tunelech je, jejich existence jim známa byla, a proto prostřednictvím zajatců ochot-ných spolupracovat Nišiho vyzývali, aby se vzdal. Podplukovník a jeho vojáci slyšeli výzw vysílanou tlampači, ale nereagovali. Dne 19. března, když zjistili, že už jim zůstávají, byť na minimum zredukované, dávky potravin na pouhé dva dny, nařídil Niši pro-vést sebevražedný výpad. Podílelo se na něm jen 60 vojáků a byl labutí písní jednotky, která bývala chloubou japonské armády. Zbývající japonští tankisté umírali ve svých úkrytech ještě něko-lik dalších dnů. Kdy a jak skončil podplukovník Niši, zda ho zabí-la americká kulka, nebo spáchal sebevraudu, není známo, ale ur-čitě nepřežil 22. března, kdy se posledních pár jeho vojáků, víc mrtvých než živých, vzdalo.

Již bylo řečeno, že protiútok vojáků kapitána Inoujeho, prove-dený v noci z 8. na 9. března, vyčerpал hlavní síly japonské obra-ny v operačním pásmu 4. divize. Nasvědčoval tomu i úspěšný postup divize v následujících dnech, zejména 10. března, kdy se některé z jejích jednotek přiblížily téměř na dohled k východnímu pobřeží ostrova.

Útok divize pokračoval i 11. března (den D+ 20). v levé (sever-ní) části jejího operač-ního pásma postupoval bez vážnějších potí-

226 227

♀

ží 23. pluk. Za jednotkami prvního sledu šli ienisté, kteří vyhazo- vali do vzduchu vchody do jeskyň, o kterých předpokládali, že se v nich ukrývají

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

zbytky obránců, a budovali cesty pro kolová vozidla. Na pobřeží byly vyslány hlídky pátrající po posledních hnízdech odporu a po izolovaných skupinách nebo i jednotlivých japonských vojácích.

Jiná ale byla situace 25. pluku bojujícího již od 23. pluku, po východní čunovské zátoky. Hned po zahájení útoku se pluk setkal s tvrdým odporem a námořní pěšáci se ocitli v husté palbě ručních zbraní a minometů. Vysvětlení, proč se Japonci v této oblasti tak urputně bránili, na sebe nedalo dlouho čekat. Výslechem vojáka zajatého v odpoledních hodinách odhalil, že jeskyně a tunely nacházející se nad východní čunovskou zátokou jsou obsazeny asi třemi sty nepřátelských vojáků vedených generálem. Tím bylo jasné, že Američané útočí na poslední japonskou obrannou postavení v pásmu 4. divize, ale naneštěstí pro ně v terénu, který jeden z námořních pěšáků nazval vrtochem přírody. Byl to pás hlubokých roklí a hřebců se strmými úbočími, které ještě dělily erozí vzniklé průrvy, mířící do všech směrů a vytvářející bizarní kamenné útvary pokryté zbytky vegetace. Ve večerních hodinách 11. března už Američané věděli, že dobýt tuto kapsu nebude snadnou záležitostí.

Oním zmíněným generálem byl velitel 2. samostatné smíšené brigády generálmajor Sadašue Senda. Na americké straně nikdo nepochyboval, že už pouhá jeho přítomnost přiměje obránce vytrvat ve fanatickém odporu až do úplného konce. Byla jen nepatrná naděje, že by bylo možno generála Sendu přesvědčit, aby kapituloval: zatím to na Iwodžimě neučinil žádný z japonských velitelů. Nicméně zpravodajské oddělení divize mělo za to, že v zájmu zabránění ztrátám, které si dobývání kapsy jistě vyžádá, je na místě se o to alespoň pokusit. Proto časně ráno 12. března (den D+21), poté co zajatý Japonec označil prostor, ve kterém se s největší pravděpodobností Senda nachází, tam technici oddělení pro psychologickou válku nainstalovali reproduktory a připravovali vysílání výzvy ke kapitulaci. Po dvě hodiny se ale marně snažili spustit agregát na výrobu elektřiny. Když se to nepodařilo, nákladní automobil přivezl jiný a tentokrát už pod palbou japonských odstřelovačů byl učiněn další pokus uvést celé zařízení do chodu. Objevila se nová technická závada a zase nefungovalo. Pak už byla

228 229

♀

celá akce odvolána. Také se nikdo nikdy nedozvěděl, do jaké míry by byla úspěšná.

S dvouhodinovým zpoidením, způsobeným nepovedenými pokusy vyzvat Japonce ke kapitulaci, zahájily prapory obou pluků 4. divize útok. V omezeném operačním prostoru už dělostřelectvo zasahovalo jen výjimečně, byla zde proto snaha nahradit je zvýšeným užitím bazuk, 60mm minometů a protitankových granátů. Ani tanky neměly v daném terénu močnuost útočící pěchoty podpořit, nebylo proto divu, že utrpěla další citelné ztráty; večer 12. března se 4. divize nacházela již na pouhých 36 procentech původní bojové síly.

Boj o ovládnutí japonské kapsy pokračoval i 13. a 14. března. Postup byl pomalý, jednak vzhledem k vyčerpání, které na námořní pěšáky doléhalo, jednak vzhledem k intenzitě odporu, který zbytky obránců kladly. Až 15. března (den D+24) se situace začala obracet k lepšímu, objevovaly se už neklamné známky toho, že nepříteli docházejí síly. Ale velké problémy měli v tu dobu i Američané. Například 2. prapor 25. pluku, který po několik dnů bojoval na hlavním směru útoku, byl tak zdecimován, že jej velitel divize generálmajor Cates musel nahradit 2. praporem 24. pluku. Mezeru, která tím vznikla v linii 24. pluku, generál zaplnil prozatím rotou narychlo vytvořenou z příslušníků štábu 24. pluku a zjedné čtyři 81mm minometů. Tato situace dostatečně vypovídá o tom, jak oslabené byly divize námořní pěchoty v posledních dnech bojů o Iwodžimu; při přesunu jednoho praporu nebylo kde vzít jednotku, která by nastoupila na jeho místo, a nezbylo než jistou náhradu doslova vydupat ze země. Nicméně 15. března pronikl 25. pluk obranou japonské kapsy do hloubky zhruba 200 metrů. Během dne Američané Japonce několikrát tlampači vyzývali, aby se vzdali, ale odezva nebyla žádná. Zápas o každou jeskyni a každé jednotlivé obranné postavení proto pokračoval.

Netrval ale už dlouho. Důkaz, že Japonci uzavření v kapse pochopili, že jejich šance prodlužovat boj jsou u konce, přinesla noc z 15. na 16. března. Před půlnocí se z obklíčení pokusilo probít 50 až 60 nepřátelských vojáků. Americké hlídky je pozorovaly a po vyhlášení poplachu ozářily celé východní pobřeží světlice. Pokus o únik neuspěl. Po zlikvidování první skupiny nepřátel

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

se ostatní stáhli zpátky do úkrytů. V 6.30 ráno 16. března (den D+25), kdy 25. pluk obnovil útok, jej zpočátku vítala palba kulo-metů, ručních zbraní a vrhané granáty. Japonská obrana ale už postrádala koordinaci a odpor kladli jen malé skupiny ukryté v okopech, nebo dokonce jednotlivci. Ještě během dopoledne námořní pěšáci kapsou prošli a dosáhli cesty nacházející se za ní a vinoucí se podél pobřeží. V 10.30 velitel 25. pluku plukovník John R. Lanigan hlásil generálmajoru Catesovi, že nepřátelský odpor v operačním prostoru jeho pluku ustal. Po šesti dnech tvr-dých bojů byl konečně zlikvidován poslední významný japonský opěrný bod v pásu 4. divize. Za jeho obsazení divize zaplatila 833 mrtvými a zraněnými. Najaponské straně zahynuli prakticky všichni a o generálmajoru Sendovi zajatci vypověděli, že 15. března spáchal sebevraudu.

Poté co jednotky 3. a 4. divize zneškodnily střediska nepřátelského odporu ve východní části Iwodžimy, zůstávala na celém ostrově v japonských rukou už jen jedna významná bašta. Byla to kapsa o rozloze asi dvou a půl čtverečních kilometrů, nacházející se u severozápadního pobřeží, pod výběžkem Kitano. V ní se ukrýval generálporučík Kuribajaši asi s 1500 vojáky.

I h..

Na mnoha místech Iwodžimy se americká námořní pěchota musela potýkat s těžkým terénem, ale určité nebylo náhodou, že si Kuribajaši vybral pro svůj poslední boj právě tento úsek pobřeží. Američtí velitelé shodně prohlásili, že šlo o nejhorší kus země, jaký kdy museli dobývat. Byl tvořen stovkami pískovcových skal všech možných tvarů a rozměrů s bezpočtem slují, jeskyň a děr. Japonci zde k obranným účelům nejen využili všeho, co jim štěstí nabídla příroda, ale ještě to vylepšili vybudováním sítě podzemních úkrytů, chodeb a tunelů. Každé podzemní stanoviště opět mělo několik vchodů a východů, takže při zavalení jednoho z nich se mohli obránci přemístit k jinému a pokračovat v boji. Pokud Američané ušli u některého vchodu plamenomet, rozsah podzemní sítě Japoncům často umožňoval stáhnout se dostatečně hluboko, aby nebyli ohnům ohroženi, a prostornost chodeb jim navíc zaručovala, že plameny neodčerpají kyslík nutný k dýchání. Obránci byli také opatřeni vším, co potřebovali k vedení boje i k životu. Již dlouho předtím, než Američané začali kolem severní části ostrova utahovat smyčku, dal generálporučík Kuribajaši do podzemních skladišť uložit velké množství munice, potravin, vody a zdravotnických potřeb. Při zabezpečování svého podzem-

230 I 231

♀

ního obranného komplexu Kuribajaši nic neponechával náhodě, dohlédl i na to, aby o něm mělo celkový přehled jen pár jeho podřízených. Vojáci, včetně většiny důstojníků, zpravidla znalí jen nejbližší okolí svého bojového stanoviště, například jen málokdo věděl, kde se nachází generálovo velitelství. Bylo to opatření pro případ, že bude některý z obránců zajat a mučením - jak jinak - přinucen vypovídat; nebude-li vědět, nehrozí nebezpečí, že by mohl nepříteli odhalit strukturu podzemního labyrintu, a tím mu usnadnit jeho dobývání.

Útok 5. divize námořní pěchoty na poslední velké ohnisko japonského odporu na Iwodžimě začal ráno 11. března (den D+20). Na levé straně operačního pásma divize, u západního pobřeží, vyrazil 28. pluk a na pravé straně zahájil boj 27. pluk posílený 1. praporem 26. pluku. Pro námořní pěšáky to byla další fáze už tři týdny trvajících bojů, od těch předchozích se lišila jen tím, že byli nuceni zdolávat ještě obtížnější terén než kdykoliv předtím. V praxi to znamenalo, že museli dobývat přední stranu skalnatého hřebenu, po jeho obsazení přejít přes vrchol a probíjet (!) si cestu dolů po odvráceném svahu, přičemž do nich bušila nepřátelská palba zepředu, ze stran, zezadu a mnohdy i zezdola, ze zakopaných japonských postavení. Pak překročili rokli oddělující právě dobytý hřeben od následujícího a celý proces se opakoval. Historik tažení 5. divize napsal:

"Snad nejhorší ze všeho bylo pro každého velitele námořní pěchoty bojujícího v této pískovcové džungli vědomí, že pod ním jsou Japonci, kteří v noci vylezou, aby znepokojovali jeho týl, kradli zásoby, buď odnášeli svoje mrtvé, nebo pod ně nastražili výbušniny, a aby totéž učinili i s mrtvými

námořními pěšáky, po- kud se o ně jejich druhové nestačili včas postarat.

A tak bitva o Iwodžimu končila stejně, jak začínala: boj vedený z bezprostřední blízkosti zbavoval námořní pěchotu výhody její palebné převahy a byl sváděn s nepřítelem, kterému bylo od dět- ství vsugerovááno, že největší pocta, jaké se mu může kdy dostat, je možnost zemřít za císaře. Japonce nemohlo přinutit k opuštění jeho postavení ani nebezpečí obklíčení, ani převaha nepřítele, k tomu, aby se vzdal, jej nemohla přimět ani taktická, ani strate- gická beznadějnost jeho situace, musel být zabit."*

* Conner, H. M.: The Spearhead, str.107.

28. pluk plukovníka Liversedge měl obzvlášť velké potíže s ja-ponskými bunkry a palebnými postaveními rozmístěnými v blízkosti asi 200-500 metrů široké a 700 metrů dlouhé rokle. Námoř- ní pěšáci zpočátku nevěděli, proč je právě tato rokle pro Japonce tak důležitá, ale rychle zaznamenali, že všechny přístupy k ní chrání mimořádně intenzivní palba kulometů, minometů a ruč- ních zbraní. Rozhodujícím činitelem, zajišťujícím pokračování amerického postupu, se opět staly demoliční týmy, skupinky o ně- kolika mužích, kteří se se svými plamenomety a náložemi vytrva- le a s velkou statečností prodírali vpřed.

Do večerních hodin oba pluky 5. divize postoupily zhruba o 200 metrů. Zatímco během dne Japonci vedli boj převážně ze svých chráněných postavení, sotva se setmělo, změnili taktiku. Po celé linii divizní fronty se pokoušeli pronikat do amerických po- zic, někdy dokonce oblečení do amerických uniforem a ozbrojeni americkými poloautomatickými puškami M-1. Na několika mís- tech se jim to podařilo a byli potom likvidováni v nelítostných šarvátkách, které žádný z nich nepřežil. Po 21. hodině se větší množství japonských vojáků začalo shromažďovat před postave- ními 28. pluku, což neuniklo pozornosti amerických hlídek. Pol- ní dělostřelectvo a minomety zasáhly přesně mířeným palebným přepadem a výsledkem bylo 26 zabitých Japonců, zbytek se stáhl do úkrytů. Výstřely z pušek a výbuchy ručních granátů se na růz- ných místech ozývaly po celou noc.

Ráno 12. března (den D+21) útok 5. divize pokračoval. Ale předtím, než námořní pěšáci vyrazili, přilétly letouny z letiště čís- lo 1 a napadly japonská postavení nacházející se jižně od výběžku Kitano. Jedna 250kilogramová puma explodovala přímo před ús- tím podezřelé jeskyně a pozorovatelé viděli, jak se kouř objevil i na řadě jiných míst, evidentně spojených se zasaženou jeskyní pod- zemními chodbami. K obdobnému jevu došlo i při druhé vlně náletů v dopoledních hodinách, kdy se kouř ukázal ve vzdálenos- ti 200-300 metrů od zasaženého místa. Byly to jen další důkazy rozvětvenosti a propojenosti japonského obranného systému. Den 12. března se průběhem ani výsledky nelišil od předchozího dne. Tam, kde se podařilo upravit pár desítek metrů terénu, aby mohly projet tanky, bojovali tankisté po boku námořních pěšáků; jen na úseku 27. pluku bylo ve vzájemné spolupráci zničeno 16 ja- ponských bunkerů a opevněných palebných postavení. Nicméně

232 233

♀

územní zisk nebyl velký a zpravodajský důstojník divize večer odhadoval, ie severní konec Iwodžimy stále ještě hájí více než 1000 japonských vojáků s dostatkem zbraní a munice. Jak se brzy ukázalo, šlo o poměrně přesný odhad. Ale i když generálporučík Kuribajaši zatím netrpěl nedostatkem materiálního charakteru, valem mu ubývalo bojeschopných vojáků.

Ani Američané se necítili nejlépe a to, co bylo řečeno o 3. a 4. di- vizi námořní pěchoty, platilo i o 5. divizi generálmajora Rockey- ho. Její jednotky, které nyní stály před posledními japonskými obrannými postaveními na Iwodžimě, už čerpaly ze samého dna svých fyzických sil. Námořní pěšáci, útočící na hřebeny před zmí- něnou roklí, byli na pokraji totálního vyčerpání a mnozí z nich se drželi na nohou doslova jen silou vůle a je obdivuhodné, že i v ta- kovém stavu se den za dnem chápali zbraní a v mimořádně těž- kém terénu vyraželi k útoku. Roty ale už byly na početních sta- vech čet, zbývalo v nich jen pár ostřílených veteránů a zkušených velitelů menších jednotek povětšinou padli nebo je vyřadila různá zranění. Japonce udriovala v činnosti železná disciplína, drastic- ké tresty ukládané za každé sebemenší provinění, strach z dů- stojníků a především celoživotní indoktrinace kultem absolutních povinností k císaři a k vlasti, přičemž vlastní život neznamenal v této hodnotové stupnici téměř nic. O to víc zasluhují ocenění výkony Američanů, jejichi hnacím motorem nebyl žádný

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

fanatis-muš nebo strach z trestu, ale jejich vlastní přesvědčení, že bojují za správnou věc, za zachování základních principů svobodné společnosti.

13. březen (den D+22) též nepřinesl v operačním pásmu 5. divize žádnou výraznější změnu a byl charakterizován pomalým postupem, spočívajícím v až jednotvárné - pokud lze takový výraz v daných souvislostech použít - likvidaci zdánlivě nekončící šňůryjaponských ohnisek odporu. Následujícího dne, 14. března, ale už bylo patrné, že úporné úsilí, s nímž se námořní pěšáci stále byli schopni drát vpřed, přináší výsledky. 27. pluk konečně prolo-mil linii nepřátelských obranných postavení lemujících severový-chodní pobřeží. Za této situace generálmajor Rockey rozhodl vést hlavní nápor od východu k západnímu pobřeží, přímo ke kapse, ve které se nacházel generálporučík Kuribajaši se zbytkem obránců. Prakticky to znamenalo, že 28. pluk, který ke kapse směřoval od jihu, podél západního pobřeží, bude pokračovat ve svém postupu,

27. pluk k ní zamíří od východu a 26. pluk, zatím postupující stře-dem divizního pásma na sever, se též stočí na západ a spojí svo-je úsilí s 27. plukem. Největší územní zisk zaznamenal toho dne 27. pluk, když postoupil o téměř 600 metrů. Podařilo se to ale pře-devším díky obrněným buldozerům, které upravily cestu pro tan-ky. Námořní pěšáci obzvlášť ocenili pomoc plamenometných tan-ků, o nichž operační hlášení 5. divize z toho dne uvádělo, že byly jedinou zbraní, která Japonce přinutila opustit úkryty a utíkat. 14. března se objevily některé neklamně známky toho, že bitva o Iwodžimu se skutečně chýlí ke konci. V dopoledních hodinách přilétlo pět letounů armádního letectva, které bombardovaly a ostřelovaly japonská postavení před linií 27. pluku. Byl to posled-ní akt letecké podpory poskytnuté bojující pěchotě. Zmenšující se prostor Kuribajašiho kapsy už další nasazení letounů nedovolil. Stále ještě pěšáky podporovala - i když oproti původnímu rozsa-hu v nesrovnatelně menší míře - palba polního dělostřelectva a torpédoborců, dosud se zdržujících u severního pobřeží, ale i ta každým dnem slábla z téhož důvodu, z jakého byla ukončena le-tecká podpora.

V dopoledních hodinách 14. března došlo k jedné významné události i v jižní části Iwodžimy, na velitelství V. sboru. Přesně v 9.30 se u vlajkového stožáru, tyčícího se nad nevábným okolím, shromáždila skupina vysokých důstojníků námořnictva, námořní pěchoty i pozemních vojsk. Byli mezi nimi generálporučík Hol-land Smith, admirálové Turner a Hill, velitel V. sboru generálma-jor Schmidt, velitelé jeho útočných divizí Erskine, Rockey a Ca-tes a za armádní posádkové síly generálmajor James E. Chaney. Po přečtení oficiální proklamace, kterou Spojené státy zbavovaly japonské císařství vlády nad Iwodiimou a vyhlášovaly okupaci ostrova, byla na stožár vytažena americká vlajka. Ve stejnou chví-li byla stažena vlajka umístěná na Mount Suribači. Poté vrchní velitel expedičních vojsk DETACHMENTU a velitel námořní pěchoty Tichomořského loďstva Holland Smith se svým štábem z Iwodžimy odletěl.

Ani v noci ze 14. na 15. března Japonci v operačním pásmu 5. divize nezaháleli. Kolem 2. hodiny ránní se jich asi 100 pokusi-lo projít postaveními 3. praporu 27. pluku. S velkými ztrátami však byli odraieni. Před rozbřeskem se asi třiceticihlenná skupina japonských vojáků pokusila v prostoru 3. praporu znovu obsadit

234 235

♀

jeskyně, ze kterých byli předchozího dne vypuzeni. Neuspěli a ostatní - poté co jich více než polovina padla -, zatlačeni zpět, spáchali sebevraudu. Ráno 15. března divize pokračovala v útoku: 27. pluk postoupil během dne na pravém křídle o 400 metrů; 26. pluk, bojující uprostřed divizního pásma, asi o 200 metrů; 28. pluk se na levém křídle hned zpočátku setkal s tak urputnou obranou, že večer prakticky zůstal tam, kde ráno začínal. Generálporučík Kuribajaši a jeho štáb ještě stále udržovali rá-diové spojení s japonskou posádkou na nedaleké Čičidžimě. Za-tím byli též schopni poslouchat Piseri Iwodžimy, kterou speciálně pro ně pravidelně zařazovalo do svého vysílání rádio Tokio. Kro-mě této morální podpory se jim ale jiné nedostalo. Uí v dopo-ledních hodinách 15. března Kuribajaši hlásil, že situace je velmi nebezpečná a že mu zbývá jen 900 mužů. Následující den večer už jich bylo jen 500. Po těchto neklamných signálech blížícího se konce si generál zavola-l velitele 145. pěšího pluku plukovníka Masuo Ikedu, aby zjistil, jak dlouho je zbytek posádky ještě scho-pen odolávat. Ikeda to odhadl na den, možná na dva, ale ne na víc. Generál poté plukovníka požádal, aby osobně dohlédl na to, že plukovní prapor bude spálen a nepadne do rukou nepřítele.

Zatímco v týlu skončily práce na uvedení středního letiště (le-tiště číslo 2) do provozu - i když povrch jeho přistávacích drah ještě nebyl ideální, bylo už použitelné - a na jihu byla dokončena cesta pro motorová vozidla vedoucí až na vrchol Mount Suribači, na severu ostrova pokračovala 16. března (den D+25) 5. divize námořní pěchoty v likvidaci kuribajaših kapse. Toho dne 3. divize převzala několik set metrů široký úsek jejího pravého křídla, o čem rozhodl velitel sboru ve snaze umožnit 5. divizi soustředit všechny síly, včetně 27. pluku, proti kuribajaših kapse. 3. divize se ještě v odpoledních hodinách probíjela až k severnímu poloostrovu, čímž ukončila své poslání na Iwodžimě.

Velitel 5. divize generálmajor Rockey nasadil na hlavním směru útoku 26. pluk podporovaný 3. praporem 28. pluku. Přestože japonská obrana ve srovnání s předchozí dobou zřetelně ztrácela dech, americký postup jako by to neulehčilo. Do večerních hodin 26. pluk získal 200 metrů. 28. pluk na levé (západní) straně opevněného prostoru divize zůstal po celý den na dosažených pozicích a likvidoval japonská postavení nalézající se v jejich blízkosti. Nevýrazný postup jednotek 5. divize za situace, kdy japonský odpor slábl, byl jednoznačně způsoben vyčerpáním námořních pěšáků a jejich ztrátami. V tu dobu již padlo 89 důstojníků a 1993 mužů divize, 3 důstojníci a 128 mužů bylo nezvěstných a 249 důstojníků a 5710 vojáků bylo zraněno. Celkově - po 25 dnech strávených na Iwodžimě - přišla divize o 8162 mužů a její bojová síla klesla na 30 procent. Když vezmeme v úvahu, že plný stav divize ze námořní pěchoty byl v tu dobu zhruba 18 000 vojáků, ztratila 5. divize už téměř polovinu mužů, se kterými boj začínala. Situace útočných pěších praporů, které po celou dobu nesly hlavní tíhu bojů, byla ještě výmluvnější než čísla týkající se divize jako celku. Pěší prapory se na Iwodžimě vylodovaly s 36 důstojníky a 885 muži. Ted jim v průměru zbývalo 16 důstojníků a 300 mužů. Velitelé rot, čet a družstev většinou padli nebo byli zraněni, například mnoha četám veleli v závěrečné fázi desátníci nebo vojáci 1. třídy. Přicházely sice posily, ale jak už bylo řečeno, nováčci při vši vůli a snaze nemohli hned nahradit zkušené veterány. A stále platilo, že na Iwodžimě prakticky nebylo místo a doba vhodná k odpočinku. I když byla jednotka na den nebo dva stažena z linie fronty, což velitelé všech tří divizí dělali pravidelně, na malém ostrově pořád zůstávala v její těsné blízkosti, a to skýtalo jen minimální možnosti k obnovení fyzických a psychických sil.

V odpoledních hodinách 16. března vypálila děla 13. dělostřeleckého pluku 5. divize poslední granáty: prostor, ve kterém se ted boje odehrávaly, už jejich další užití nedovoľoval. A v 18.00 hodin byla Iwodžima velitelem v. sboru oficiálně prohlášena za obsazenou. I když v severním cípu ostrova se ještě bojovalo a na řadě míst se ukrývaly zbytky japonské posádky, celkově vzato prohlášení nepřehánělo. Naprosto izolovaní a do malého prostoru stísnění kuribajaših muži sice mohli ještě nějakou dobu vzdorovat a zaměstnávat jednotky dvou či tří pluků námořní pěchoty, ale už nebyli s to situaci ovlivnit a nic ohrozit, zbývalo jim jen zemřít za císaře.

Večer 16. března provedl generálmajor Rockey určité organizační změny, aby zajistil bojeschopnost své divize pro závěrečné operace. Zejména se to týkalo 27. pluku, který byl doslova v žalostném stavu. Americký vojenský historik o situaci 5. divize v těchto dnech uvedl: "To, že divize byla ještě vůbec schopna postupovat vpřed, dělalo čest jejím vojákům a velitelům, ale přílišná námaha

236 237

♀

a vypětí během dnů strávených v první linii poznamenaly každou jednotku. Muži se ve své únavě stávali neopatrnými a vystavovali se nepřátelské palbě."* Kromě organizačních opatření se generál Rockey též snažil zlepšit celkové podmínky, v nichž se jeho muži nacházeli, například se postaral o to, aby bylo až na linii fronty dopravováno čerstvé pečivo a bedny džusu, aby byly přiváženy nové součásti uniforem a toaletní potřeby, dokonce, pokud to situace dovolila, aby bylo činěno vše pro to, aby se mohli vojáci osprchovat teplou vodou, aniž museli být kvůli tomu stahováni do týlu. Byla urychlena evakuace zraněných, aby pohled na ně nedeprimoval ostatní vojáky, a ze stejného důvodu nesmělo být ničím zdržováno pohřbívání padlých.

Na nepřátelské straně svědčilo o nastávajícím konci i to, že 16. nebo 17. března opustil generálporučík kuribajaši svoje dosažované velitelské stanoviště v mohutném betonovém bunkru, který ted už byl bezprostředně ohrožen. Přemístil

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

se do jeskyně uíivá-né plukovníkem Ikedou a kontradmirálem Ičimaruem, což byli-vedle Kuribajašiho samotného - po smrti námořního kapitána Inoujeho a generálmajora Sendy poslední vysocí důstojníci iwod-žimské posádky. Jeskyně se nacházela u jihovýchodního konce rokle, s jejíž urputnou obranou se musel 28. pluk potýkat již před pěti dny. Japonští velitelé už v podstatě nemohli dělat nic jiného než vybízet zbytek svých vojáků, aby vydrželi až do hořkého kon-ce. Protože ale stále ještě byli v rádiovém spojení s Čičidiimou a podávali hlášení, která se zachovala, je známo, co se dělo a jaká byla atmosféra na velitelském stanovišti ostrovní posádky i v zá-věrečných dnech bojů.

Poslední významná operace bitvy o Iwodžimu byla zahájena 17. března (den D+26). Začala tím, že 1. prapor 26. pluku 5. divi-ze, dosud směřující spolu s dalšími jednotkami pluku středem di-vizního operačního pásma na sever, k výběiku Kitanu, změnil směr postupu v podstatě o 180 stupňů a zamířil podél severozá-padního pobřeží od výběžku Kitanu na jih, k Rokli. Použití velké-ho písmene není omylem, neboť námořní pěšáci tento přírodní útvar, do kterého Kuribajaši přenesl svoje velitelství a který v po-sledních dnech zápasu o ostrov nabył zvláštní důležitosti, tak po-

* Conner, H. M.: The Spearhead, str.113.

jmenovali. Generálmajor Rockey k jejímu obsazení zvolil nám už známou a na Iwodžimě několikrát úspěšně použitou taktiku kla-diva a kovadliny. V tomto případě měly být kovadlinou dva pra-pory 28. pluku, které spolu s 5. ženijním praporem zaujaly blokuji-cí postavení na jiiní straně Rokle, a kladivem jednotky 26. pluku, které podporovány 3. praporem 28. pluku a 3. praporem 27. pluku na ni útočily ze severu a z východu.

Třeba říci, že generálporučík Kuribajaši si místo, kde svede svůj poslední boj a kde také zemře, vybral uvážlivě. Rokle byla obtížně přístupná za normální situace, kdy pole zvětralých kamenů, srázy a hned zase prudká stoupání ztěžovaly každý krok. Ted, když všechny přístupy pokrývala palba japonských kulometů a ručních zbraní, vedená ze stanovišť v rozeklaném terénu téměř neodhali-telných, to bylo místo jako z hororu. Proto nebylo pro zasvěcené velkým překvapením, když 17. března večer byl generálmajor Rockey v operačním hlášení nucen uvést, ie jeho jednotky během dne postoupily jen o pár metrů.

O jednodušší a pro obě bojující strany méně krvavé řešení pro-blému poslední kapsy japonského odporu na Iwodžimě se tentýž den pokusil velitel sousední 3. divize generálmajor Erskine. Den předtím totiž jeho jednotky zajaly několik Japonců. Ti vypovědě-li, že v Rokli se nachází Kuribajaši se svým štábem. Erskine se rozhodl japonským velitelům navrhnout, aby v situaci, o které museli vědět, že je pro ně zcela bezvýchodná, kapitulovali, a ušet-řili tak iivoty mnoha svých vojáků. Protoie předpokládal, ie vy-zvat k tomu přímo generálporučíka Kuribajašiho by asi k ničemu nevedlo, adresoval svůj vzkaz plukovníku Ikedovi, veliteli 145. pěší-ho pluku. Byli vybráni dva zajatci, byla jim vysvětlena podstata jejich mise a s cigaretami, balíčky potravin a s vysílačkou byli vy-sláni přes frontovou linii. Tu se jim podařilo bez újmy překročit, při setkání s japonskými hlídkami nevzbudili žádnou pozornost - různých zbloudilců z rozprášených jednotek bylo v tu dobu víc. Několikrát použili vysílačku a o svém pohybu informovali tlumoč-níka ve štábu 3. divize. Pak se ale jeden z nich zranil na noze a dál už nepokračoval. Druhý, šest hodin poté, co opustil americké li-nie, dosáhl blízkosti velitelské jeskyně. Erskinův vzkaz předal strá-ži a ta jej doručila plukovníku Ikedovi. Když se ale posel dozvě-děl, že s ním Ikeda odešel za Kuribajašim, zpanikařil, a rychle se vydal na zpáteční cestu. Našel svého zraněného druha, u kterého

238 239

♀

zůstala vysílačka, a informoval 3. divizi, že se vrací. Oběma Ja-poncům se skutečně podařilo dojít do amerických pozic. Tam se ale objevila nečekaná komplikace a nechybělo mnoho, aby přišli o život. Nedopatřením totiž překročili frontu v operačním pásmu 5. divize, kde nikdo nebyl o jejich poslání informován a nikdo je nečekal, aby jim zajistil bezpečný průchod. Dalo jim hodně práce námořní pěšáky přesvědčit, že nejsou záškodníci, ale poslové generála Erskina. Nakonec se jim to, k jejich štěstí, podařilo.

Ani tento pokus přimět Japonce k ukončení odporu neměl kladnou odezvu. Od začátku do konce bojů na Iwodžimě se ne-vzdal žádný z vyšších

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

japonských důstojníků, a tak zápas, přiná-šející až na nečetné výjimky úplnou fyzickou likvidaci posádky, pokračoval dál. Nicméně Američané nepřestávali Japonce vyzý-vat ke kapitulaci. Svolní zajatci ke svým druhům promlouvali tlam-pači, letouny shazovaly letáky, do japonských pozic byly dokonce vystřelovány dělostřelecké granáty naplněné letáky, slibujícími v případě složení zbraní zacházení podle mezinárodních konven-cí, dostatek potravy, a bude-li toho třeba, i ošetření a zdravotní péči. K letákům byly připojovány dvojjazyčné průvodky, kterými se měli vzdávající se Japonci prokázat americkým hlídkám. I když naprostá většina japonských vojáků bojovala ai do smutného kon-ce, americké výzvy nebyly proti mysli všem bez výjimky. Vzdát se ale nebylo jednoduchou záležitostí. Jen prozrazený náznak toho, že chová podobný úmysl, nebo že se jím jen zaobírá, znamenal pro japonského vojáka smrt z rukou jeho fanatických druhů a stejně by to skončilo i v případě, že by u něj byly nalezeny letá-ky, nemluvě už o průvodce zajišťující bezpečnost pro toho, kdo kapituluje. I kdyby Japonce všechna tato úskalí se štěstím překo-nal, vzdát se znamenalo, že se už nikdy nebude moci vrátit domů a postavit se před své krajany a že tím zároveň zneuctil celou svou rodinu. A v neposlední řadě měl japonský voják - po celou dobu zpracováváný propagandou, že Američané zajatce umučí - obavu, že sliby obsažené v letácích mohou být jen lstivá návnada. Není potom divu, že nejen na Iwodžimě, ale i na jiných místech v Ti-chomoří, v Číně, Barmě a všude, kde japonská vojska za 2. světo-vé války bojovala, bylo do oficiálního vyhlášení kapitulace váleč-ných zajatců jen poskrovnu.

* Major J. Horie: Report, Iwo Jima, str.11.

Boj o Rokli pokračoval i 18. března (den D+27) a Japonci ovlá-daný prostor se do večera ještě zmenšil. V tu dobu generálporučík Kuribajaši odeslal přes Čičidžimu hlavnímu stanu do Tokia svoje poslední hlášení, ve kterém se císaři omluvil za to, že nedo-kázal ostrov uhájit. Součástí depeše byla i generálem složená bá-seň, v níž slibuje, že jeho tělo nezetlí v hrobě, dokud nebudou Ja-ponci pomstěni, a že bude ještě sedmkrát zrozen k tomu, aby mohl pozdvihnout zbraň proti nepříteli. Ve stejnou dobu psal kon-tradmirál Ičimaru dopis americkému prezidentu Rooseveltovi. Obviňoval prezidenta z nedostatku porozumění pro problémy Ja-ponka a celou bílou rasu a Anglosasy zvlášt z přisvojování si bohatství celého světa na úkor barevných ras. Dopis později v jes-kyni našli námořní pěšáci a nyní je jako kuriozita uložen v mu-zeu námořní akademie Spojených států v Annapolisu.

19. března (den D+28) probíhaly nejtvrdší boje v blízkosti bunk ru, který byl ještě před pár dny Kuribajašiho velitelským stanovištěm. Jeho zdi odolávaly 20kilogramovým náložím i palbě 75mm tanko-vých kanonů. Dva dny námorním pěšákům trvalo, než zlikvidovali všechna okolní ohniska odporu a mohli zaútočit přímo na železobe-tonové monstrum. Ženisté použili obrněný buldozer a zahrnuli né-kolik vývodů ventilačního systému a vchod. Pak rozmístili nálože o celkové váze čtyř tun a až jejich současné odpálení dokázalo bunkr zničit. Kolik nepřátelských vojáků uvnitř zahynulo, známo není. I v následujících dnech Japonci pokračovali v úporné obraně kapsy navzdory tomu, že smyčka kolem jejich hrdla se stahovala stále víc. Řízením operace mající za cíl likvidaci posledních ohnisek nepřatel-ského odporu v Rokli pověřil generálmajor Rockey svého zástupce brigádního generála Lea D. Hermleho. Ten si na jejím okraji zřídil pozorovatelnu a z ní koordinoval činnost všech útočících jednotek. Hlášení a depeši odesílaných generálporučíkem Kuribajašin ubývalo a když 21. března se po delší odmlce vysílačka z Iwo-džimy opět ozvala, nebyl major Jošitaka Horie na Čičidžimě sám, koho překvapilo, že Kuribajaši a jeho muži stále ještě bojují. Ge-nerál hlásil, že jeho jeskyně je ostřelována tanky a útočí na ni ne-prátelské demoliční oddíly. Zmínil se i o amerických pokusech přiměj jej ke kapitulaci: "...tlampači nám radí, abychom se vzdali, ale my se tomu dětům promlouvi jen smějeme..."* Po navázání

240 241

♀

spojení Horie odeslal na Iwodiimu informaci, že rozhodnutím císařské vlády je s platností od 17. března generálporučík Kuriba-jaši povýšen do hodnosti generála, kontradmirál Ičimaru se stává viceadmirálem, podplukovník Niši plukovníkem a kapitán Inoue kontradmirálem. Poslední dvě povýšení byla udělena posmrtně a vůbec není vyloučeno, ie ve skutečnosti byla takto míněna všechna.

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

21. března (den D+30) boj o kapsu pokračoval zvolenou taktikou kladiva a kovadliny: 28. pluk 5. divize drieljižní okraj Rokle, zatím-co 1. prapor 26. pluku spolu se 3. praporem 27. pluku a 3. prapo-rem 28. pluku útočily ze severu a z východu. Bojovalo se stále stej-né urputně, Japonci se odmítali vzdát a jejich odpor končil až je-jich smrtí. Během dne pěšáci 1. praporu postoupili Roklí celých 200 metrů a poté nemohli dál bez pomoci plamenometů. Protože plamenometné tanky nemohly projet, zůstávaly nejúčinnějším prostředkem k likvidaci dalších japonských ohnisek odporu pře-nosné plamenomety. Vojáci, kteří je obsluhovali, byli však neustá-le vystaveni smrtelnému nebezpečí: s téikou aparaturou na zá-dech se museli k cíli dostatečně přiblížit, přitom nějaké plížení se nebo rychlý běh či krytí v jejich případě nebylo možné, takže byli víc nei kdo jiný ohrožováni nepřátelskou palbou. Jejich ztráty byly také všem těmto rizikům přímo úměrné. Co všechno se moh-lo stát, dokumentoval jeden tragický případ právě z 21. března, kdy Japonci prostřelili jednomu z plamenometčíků nádrže s hoř-lavinou. Voják se v mžiku změnil v planoucí pochodeň, a než mu mohl kdokoliv pomoci, uhořel, jeho pomocníka se podařilo od stejného osudu zachránit v poslední vteřině.

Územní zisk si 21. března připsaly i oba prapory 28. pluku: 1. pra-por obsadil asi 400 metrů jižního okraji Rokle, až k útesům nad pobřežím, a 2. prapor, poté co jeho hlídky zlikvidovaly na dvě desítky japonských vojáků, se posunul asi o 100 metrů a též zau-jal postavení na samém okraji Rokle. Na Čičidžimu ten den přišlo z Iwodiimy hlášení, mimo jiné sdělující: "Pět dnů jsme nejedli ani nepili. Ale náš bojový duch je stále nezlomen."*

I když byl konec velmi blízko, boj o Rokli, kterou námořní pě-šáci po těžkých ztrátách přejmenovali na Údoli smrti, pokračoval s nezmenšenou intenzitou. Protože řadu prostředků, jako dělo-

* Major J. Horie: Report, Iwo Jima, str. 12.

střelectvo, letectvo a v mnoha případech vzhledem k terénu i tan-ky, nebylo možno pouít vůbec, nebo jen ve velmi omezené míře, Američané uiivali jiné, mnohdy zcela neortodoxní metody niče-ní nepřítele. Z vrcholů skalisek a hřebenů spouštěli na lanech ná-lože výbušnin před ústí jinak nepřístupných jeskyní a tam je odpa-lovali, do štěrbin ve skalách nalévali z barelů benzin, který poté zapálili, buldozery přivlékaly až k linii fonty těžké raketomety, které potom ostřelovaly japonská postavení na úbočích hřebenů. Dokonce se zapojily i neozbrojené pozorovací letouny: při ní-z-kých přeletech jejich osádky házely na Japonce ruční granáty. Čtyři dny již 5. divize dobývala Údoli smrti, a Japonci stále odo-lávali. Dne ?? . března se generálové Rockey a Hermle pokusili o rozhodující průlom. Na hlavním směru zaútočil 3. prapor 27. plu-ku podporovaný obrněnými buldozery, které se snažily proklestit cestu tankům včetně plamenometných. Unavení námořní pěšáci sáhli do posledních rezerv a do večera postoupili o 300 metrů. Následující den útok pokračoval a major Horie obdriel z Iwo-diimy poslední depeši: ;Všem důstojníkům a mužům na Čičidii-mě: sbohem!"* Po celé tři následující dny se Horie snaíl s Ku-ribajašiho velitelstvím navázat spojení, ale nikdo nereagoval. Na Čičidiimě i v Tokiu došli k závězn, že boj iwodiimské posádky skončil. Tuto zprávu oznámil rozhlasem národu předseda vlády generál Kuniaki Koiso a pohnutým hlasem označil ztrátu Iwodži-my za nejnešťastnější událost celé války.

Přestože se Kuribajašiho radiostanice odmlčela, na Iwodžimě se stále ještě bojovalo. 23. března (den D+32) se námořním pěšá-kům podařilo vyřadit většinu obranných postavení chránících pří-stupy k západnímu konci Rokle a Japonci držená kapsa se už zmenšila na čtverec skal o ploše zhruba 50x50 metrů. Následující den vojáci 3. praporu 26. pluku a 3. praporu 28. pluku, kteří se-stoupili do Údoli, zavalovali vstupy do jeskyní, ničili izolovaná hnízda odporu a poslední Japonce sevřeli do prostoru, který už nebylo moíno účinně bránit. V neděli 25. března (den D+34) vo-jáci tří útočných pluků 5. divize zlomili v Údoli smrti poslední nepřátelský odpor. V 10 hodin 45 minut dopoledne byla Rokle prohlášena za obsazenou a bojové operace v severní části ostrova oficiálně skončily.

* Tamtéž.

HUBACEK Válka končí v Pacifiku 1

I kdyby se od toho okamžiku čtyři týdny sváděné krvavé boje staly historií, na kterou by většina akterů nejráději zapomněla, Japonci ještě konečné slovo neřekli. Současně s tím, jak útočné pluky 5. divize ničily pod výběžkem Kitano poslední baštu japonského odporu, byli ve střední i severní části ostrova každý den a každou noc zabíjeni nebo zajímáni japonští vojáci, které objevily americké hlídky. To ale byly akce jedinců nebo malých skupinek, zpravidla vyhnaných z úkrytů hladem. Časné ráno 26. března se však dosud přeživající zbytek japonské posádky rozhodl pro poslední velký úder.

Před pátou hodinou ranní opustilo skryše v severní části ostrova u letiště číslo 3 kolem dvou až tří set japonských vojáků. Po stezce lemující západní pobřeží zamířili v kolonách na jih, k postavením námořních pěšáků a armádních jednotek rozmístěných jižně od zátoky Hiraiwa. V 5.15 zaútočili. Nebyl to sebevražedný útok banzai provázený velkým pokřikem, ale dobře organizovaný tichý úder vedený ze tří směrů. V napadeném prostoru se nacházel 5. ženijní prapor, pobřežní pracovní oddíl v. sboru, mořské vce/v 98. námořního ženijního praporu, letci a pozemní personál I

7. velitelství armádního stíhacího letectva, příslušníci 506. praporu protiletadlového dělostřelectva a personál 8. polního skladu. Japonci vtrhli do stanů a baráků, rozespálé muže zabíjeli meči a bajonety, na všechny strany házeli ruční granáty a divoce stříleli kolem sebe. Ve vzniklém chaosu bylo zpočátku největším problémem zorientovat se a rozpoznat nepřitele, neboť někteří z útočníků měli na sobě součásti amerických uniforem a řada z nich byla opět vyzbrojena ukořistěnými americkými zbraněmi, jako puškami M-1, pistolemi ráže 11.4 mm, automatickými puškami Browning, dokonce měli i americkou bazuku. Zmatek vrcholil ve chvíli, kdy napadli 38. polní nemocnici, prořezávali stanové dílce, ničili telefonní vedení a z kulometů ostřelovali i ambulance. V prvních okamžicích se Američané bránili tam, kde je japonský přepad zastihl, a jen pár z nich duchapřítomně naskákalo do vyhloubených okopů a odtud začali útočníky ostřelovat. Jako první se ale zorientovali a zahájili organizovanou protiakci důstojníci 5. ženijního praporu. Vytvořili rojnicí a bránili Japoncům v průniku dál do týla a posléze je začali zatlačovat zpátky na sever. Do boje se postupně zapojovaly další jednotky námořní pěchoty a na scénu dorazily i přivolané tanky. Teprve po třech hodinách lítého

244 245

♀

boje byl japonský výpad zlikvidován. Naprostá většina útočníků jej zaplatila životem, jen několika se podařilo vrátit se do úkrytů, čímž svou agónii jen prodloužili.

Během ranní bitvy byla zaznamenána řada případů skutečné-ho hrdinství i sebeobětování, zejména v její počáteční fázi, při obraně ohrožené polní nemocnice. Bojoval každý, kdo měl zbraň, včetně mořských včel, letců, zdravotníků i příslušníků pobřežních pracovních oddílů. Posledně jmenované jednotky tvořili převážně vojáci černé pleti a v právě skončeném boji se natolik vyznamenali, že jejich velitel zveřejnil zvláštní pochvalu, ve které bylo řečeno: "Velitel pobřežních pracovních oddílů v. sboru je velmi potěšen výkonem barevných vojáků, jejichž normální funkcí je pracovní činnost a kteří se poprvé ocitli v přímé bojové akci proti nepříteli. Izádné zajištění zabránilo, aby byli nepřitelem překvapeni, a zachovali se s obdivuhodnou chladnokrevností a odvahou. Navíc podrobné šetření potvrdilo skromnost, s jakou v podaném hlášení popsali svou účast na uvedené akci."*

Když bylo po všem, jen v prostoru 5. ženijního praporu bylo nalezeno 196 mrtvých Japonců, dalších 66 jich bylo zabito v soušedních sektorech a celkem 18 jich padlo do zajetí. Vzhledem k rozsahu útoku, jeho organizaci a k tomu, že na bojišti zůstalo kolem 40 důstojnických mečů, což svědčilo o vysoké účasti důstojníků, se hned rozšířila pověst, že výpad osobně vedl generálporučík Kuribajaši. Japonští vojáci, kteří byli při útoku zajati, po válce tvrdili, že se jej účastnil i jednonohý kontraadmirál Ičimaru. Ale skutečností je, že mezi padlými nebyl nalezen ani Kuribajaši, ani Ičimaru, ani plukovník Ikeda. Konečný osud těchto japonských velitelů nebyl nikdy přesně zjištěn.

Ani americké ztráty nebyly zanedbatelné a nejvíc utrpěly ty jednotky, které vzhledem k nedostatečné bdělosti náhlý přepad zasáhl. To se především stalo v prostoru obsazeném příslušníky letectva. Zatímco ienisté 5. praporu měli jen 9 padlých a 31 zraněných, u letců bylo 44 padlých a 88 zraněných.

Již týden po zahájení útoku na Iwodžimu, 25. února, přibyl na ostrov 506.

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1
prapor protiletadlového dělostřelectva pozemních vojsk. O dva dny později se vylodil se svým štábem generálma-

* Garand, G. W., Strobbridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 710.

Jor James E. Chaney a spolu s ním i součástí 147. pěšího pluku a 7. velitelství stíhacího letectva. Tyto jednotky byly předzvěstí bu-doucích posádkových sil tvořených útvary pozemního vojska, kte-ré měly ostrov převzít poté, co splní svůj úkol útočné divize ná-mořní pěchoty. Dne 20. března se tato chvíle již přiblížila natolik, že se mohl vylodit zbytek 147. pěšího pluku, i když prozatím byl dán pod operační kontrolu 3. divize námořní pěchoty.

Jak se hroutila japonská obrana a na ostrově zůstávaly u jen izolované kapsy odporu, začaly některé jednotky námořní pěcho-ty Iwodžimu opouštět. Dne 17. března bylo naloděno dělostřelec-tvo V. sboru, jehož využitelnost se v závěrečných dnech bojů sni-žovala úměrně tomu, jak se zmenšoval nepřitelem ovládaný pro-stor. V následujících dnech začalo stahování dělostřeleckých plu-ků jednotlivých útočných divizí. Pro případ, ie by stále ještě boju-jícím námořním pěšákům přece jen bylo třeba palebné podpory, byl odsunut jednoho praporu polních děl pozdržen. Dne 18. března (den D+27) převzala 3. divize kontrolu i nad operačním prsto-rem dosud obsazeným jednotkami 4. divize, jejíž velitel generál-major Cates současně zrušil své iwodžimské velitelství. Ještě týž den začali vojáci 4. divize nastupovat na paluby dopravních lodí, které o dva dny později odpluly k Havajským ostrovům, kde na muže poznamenané měsíc trvajícimi urputnými boji čekaly odpo-činkové tábory.

Dne 26. března (den D+35) ráno, krátce po odražení velkého japonského protiútoků, došlo na Iwodiimě k slavnostní ceremo-nii: velitel V. výsadkového sboru námořní pěchoty generálmajor Harry Schmidt prohlásil iwodžimskou operaci za skončenou

a i on zrušil své velitelství na ostrově. Hned nato se oficiálně ujal funkce velitele iwodiimské posádky generálmajor Chaney. Ve stej-nou dobu vstoupilo v platnost ještě jedno důleži-té organizační opatření: odpovědnost za obranu Iwodžimy a za její rozvoj jako důležité spojenecké základny byl velitelem oblasti Tichého oceá-nu admirálem lodstva Nimitzem pověřen velitel Předsunutých západotichomořských oblastí (Forward Areas Western Pacific) viceadmirál John H. Hoover. Nimitz sám uskutečnil svoji první návštěvu na Iwodžimě 24. března a při té příležitosti mu bylo hlá-šeno, že do toho dne u na ostrovních letištích nouzově přistálo 65 superpevností B-29.

246 247

♀

V odpoledních hodinách 26. března generálmajor Schmidt z Iwodžimy odletěl a na dopravní lodi President Monroe odplul jeho štáb. Zbývající jednotky námořní pěchoty opouštěly ostrov podle vypracovaného rozvrhu. 27. března začalo nalodování 3. di-vize: jako první přišly na řadu její 21. pluk a divizní štáb, zbytek divize odplouval na lodích, které na Iwodžimu přivezly posádka-vé jednotky. Dne 4. dubna převzal 147. pěší pluk plukovníka Ro-berta F. Johnsona odpovědnost za vyčišřovací akce a začal plnit posádkové povinnosti, což umožnilo, aby ostrov opustil i 9. pluk 3. divize. Poslední jednotky 3. divize z Iwodžimy odpluly 12. dub-na a po šesti dnech plavby dorazily na Guam. V tuto dobu začala z ostrova odcházet i 5. divize.

Americká námořní pěchota zaplatila za dobytí dvaceti čtvereč-ných kilometrů skal, roklí, sopečného popela a škváry vysokou cenu. Celkové ztráty od vylodění do 18.00 hodin 27. března (den D+36), kdy byla bojová činnost jednotek námořní pěchoty na Iwodžimě ukončena, činily 25 851 mužů, z toho bylo 5931 pad-lých, zemřelých na následky zranění a neznámých a 19 920 mužů bylo zraněných a vyřazených bojovou únavou.

Pokud se týkalo japonských ztrát, úplně spolehlivá čísla nebyla nikdy zjištěna, ale jisté je, že zahynula naprostá většina ostrovní posádky. Podle velitele zpravodajského oddělení leteckých sil na Iwodžimě plukovníka Johna K. Gowena bylo do 26. března zabi-to a zasypáno v podzemních úkrytech 20 703 nepřátelských vojá-ků.* K témuž datu jich námořní pěšáci zajali pouhých 216, a to ještě většinu zajatců tvořili Korejci, původně příslušníci pracov-ních oddílů.

Obsazením ostrova a odchodem jednotek V. výsadkového sbo-ru námořní pěchoty však umírání na Iwodžimě neskončilo. Řadu týdnů po oficiálním oznámení ukončení

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

bojů stále ještě zůstávaly v různých částech Iwodžimy izolované kapsy s přežívajícími Ja-ponci. Když byly objeveny, dostavila se na místo zvláštní skupina, složená z deseti japonsky hovořících amerických vojáků do-provázených zajatci ochotnými spolupracovat, a ukrývající se ne-přátelé byli vyzváni ke kapitulaci s příslibem zachování všech práv válečných zajatců včetně poskytnutí dostatku jídla a pití. Byla-li výzva odmítnuta, byly úkryty spáleny plamenomety, zavaleny a vy-

* Morison, S. E.: 67ctorr in tie Pacific, str. 69.

hozeny do vzduchu. Během dubna a května, než vyčišťovací akce definitivně skončily, bylo 867 japonských vojáků zajato a více než 1600 zabito.

V prvním dubnovém týdnu Japonci zopakovali, i když v po-někud menším rozsahu, překvapivý útok provedený v časných ranních hodinách 26. března. Tentokrát se jich na 200 objevilo nad východní člunovou zátokou a napadli velitelství jedné z čerstvě přisunutých armádních jednotek. V boji trvajícím celou noc byli všichni útočníci nakonec pobiti, nicméně se jim podařilo vyhodit do vzduchu skladiště s 6000 bednami dynamitu. Opět se zatřásl celý ostrov a řada Američanů byla zabita nebo zraněna.

V polovině dubna se podařilo objevit 30 metrů pod zemí umís-těnou polní nemocnici bývalé 2. samostatné smíšené brigády, ve které se ukrývalo několik desítek Japonců. Když byli japonsky hovořícím americkým zpravodajcem vyzváni ke kapitulaci, došlo v podzemí k dlouhé debatě. Nakonec hodností nejvyšší důstojník, major zdravotní služby Masaru Inoaka, vyzval k hlasování. Ze 72 Japonců jich bylo 69 ochotno se vzdát, jen 3 byli proti. Jeden z těch tří, desátník Kjutaro Kodžima, okamžitě poté spáchal se-bevraždu, ostatní, včetně dvou dalších důstojníků kapitána Iwaa Nogučiho a poručíka Hidea Oty, z podzemí vyšli a vzdali se. Že situace nakonec vyústila v takovéto řešení, bylo zcela evidentně způsobeno jen naprostým vyčerpáním a následnou rezignací vo-jáků, pro které jako alternativa zbývala jen smrt třicet metrů pod zemí. Kapitán Noguči, pronásledován výčitkami, že si zachránil život, zatímco bezpočet jeho spolubojovníků zemřelo, a proto ne-schopen žít v Japonsku, později emigroval do Brazílie.*

Rozhodujícím důvodem pro provedení operace DETACH-MENT byla snaha poskytnout americkému letectvu základnu v blízkosti domácích japonských ostrovů. Proto také bylo vyvinu-to všechno možné úsilí, aby obsazená letiště byla v co nejkratší době provozuschopná, aby byla rozšířena a vybavena vším, co je třeba k jejich řádnému fungování. Dne 1. dubna bylo dokončeno benzinové potrubí vedoucí z moře ke čtyřem nádržím na pobřeží. Letecký benzin už nemusel být na ostrov přepravován v barelech, ale bylo jej možno do nádrží přečerpávat přímo z tankových lodí;

* Newcomb, R. F.: Iwo Jima, str. 287.

248 .;m 249

†

18 19 141o20 21

49 49.

výbéiek KITANO

,KANGOKU ROCK

; t;,,é
24o49

rátoka HIRAIWR
o

KAMA ROCK

47

46

45

44.

b

24o49

.

46

LETECKÁ ZÁKLADNA
IWODŽIMA
V ZÁŘÍ 1945

silnice

metry

45

141o20 21

JIŽNÍ

" FUTACU ROCK

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

při jeho spotřebě to představovalo obrovskou úsporu času a prá-ce. Krátce poté bylo na západním pobřeží poloeno druhé potrubí. 3. dubna začaly mořské včely s výstavbou letiště číslo 3. Dne 7. dubna byly bombardéry letící nad Japonsko poprvé do-provázeny stíhací ochranou startující z Iwodžimy. Sto stíhaček, které se operace účastnily, bylo od startu do přistání ve vzduchu 7 hodin. Tentýž den přistálo na letištích Iwodžimy 54 superpevností a experti odhadovali, že možnost využívat Iwodžimu jako předsunutou základnu zdvojnásobila efektivnost náletů na Japon-sko. Do konce války vyhledalo na ostrově útočiště kolem 2400 superpevností B-29, na jejich palubách se nacházelo asi 27 000 mužů osádek. Přistávaly letouny s různým stupněm poškození a mnohdy vznikaly doslova kuriózní situace. Jeden z obřích bombardérů přistával za tak nepříznivého počasí, že jeho pilot mohl jen hádat, kde je dráha, na kterou chtěl dosednout. Když se nako-nec letoun zastavil, jeho křídlo přečínalo přes pobřežní útes. Jiný bombardér, osádkou pojmenovaný kluzký had, nouzově přistál na Iwodžimě tolikrát, ie kdy se k letišti blížil poškozený B-29, po-zemní personál uzavíral sázky, zda je to opět on nebo ne. Iwodžima poskytovala americkým letcům i další neocenitelnou službu tím, ie se stala základnou letounů provádějících pravidel-né hlídkové lety nad západopacifickými vodami. Izada osádek bombardérů, které skončily ve vlnách, byla včas nalezena jen díky hlídkám z Iwodžimy. Je pravda, ie mnozí ze ztroskotaných letců by možná byli zachráněni i bez zásahu z Iwodžimy, ale už jen fakt, že na polovině cesty mezi základnami v Marianách a Japonskem existuje záchranná stanice, která je v kritické chvíli schopna po-skytnout pomoc, byl pro tisíce mužů leteckých osádek obrovským psychickým povzbuzením. Výstižně to vyjádřil novinář Robert Sherrod, kdy napsal: "Námořním pěšákům Iwodžima připadala jako nejodpudivější místo na světě, ale piloti superpevností B-29, kteří o měsíce poz-ději na ostrově nouzově přistávali, jej nazývali místem nejkrásněj-ším. Jeden z nich v průběhu tří měsíců letěl nad Japonsko jede-náctkrát a přitom pětkrát přistál na Iwodžimě. Jiný prohlásil: „kdykoliv na tomto ostrově přistávám, děkuji Bohu a mužům, kte-ří jej vybojovali."*

* Sherrod, Robert: On to westward, war in the Centra! Pacific, str.153.

250 í 251

♀

Mnoho přímých účastníků a svědků popisovaných událostí, vá-lečných korespondentů, autorů řady pojednání a specializovaných publikací i profesionálních historiků složilo hold statečnosti ná-mořních pěšáků, kteří dobylijednu z baštjaponské vnitřní obran-né linie, jištěnou dokonalým obranným systémem vybudovaným schopným a inteligentním protivníkem, jakým určitě byl generál-poručík Tadamiči Kuribajaši. A je nesporné, že přes vysokou cenu, kterou Američané za dobytí Iwodžimy zaplatili, její obsaze-ní významně přispělo ke konečnému vítězství ve válce v Ticho-moří. Naše líčení průběhu operace

DETACHMENT můžeme

uzavřít slovy autority z nejpovolanějších, admirála lodstva* Ches-tera W. Nimitze, který v komuniké vydaném velitelstvím Ticho-mořského lodstva dne 17. března 1945, den poté, co byla Iwodži-ma prohlášena za obsazenou, uvedl:

"Bitva o ostrov Iwodžima je vítězně dobojována. Námořní pě-šáci Spojených států svou individuální i kolektivní statečností zís-kali základnu, která je stejně potřebná pro pokračování našeho postupu vpřed ke konečnému vítězství, jako byla pro nepřitele ži-votně důležitá k odvrácení konečné porážky.

Třetí, čtvrtá a pátá divize námořní pěchoty a další jednotky V. výsadekovoého sboru přispěly vítězstvím své zemi způsobem, kte-rý bude schopna plně ocenit až historie. Mezi Američany, kteří sloužili na Iwodžimě, se neobvyklá statečnost stala obvyklou ctností."**

* Dne 14.12.1944 byla v americké armádě a námonictvu zřízena hodnost "pětihvěz-diókového" generála (generál armády) a "pětihvězdičkového" admirála (admirál lodstva). Do skončení 2. světové války byla tato hodnost udělena:16.12. 44 generálu G. C. Marshallovi, náčelníku štábu armády;18.1?. 44 generálu D. MacArthurovi, vrch-nímu veliteli jihozápadnětichomořské oblasti; 20.12. 44

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

generálu D. D. Eisenhowerovi, vrchnímu veliteli spojeneckých vojsk v Evropě; 21.12. 44 generálu H. H. Arnoldovi, veliteli armádního letectva; 15.12. 44 admirálu W. D. Leahymu, náčelníku štábu prezidenta Roosevelta; 17. 12. 44 admirálu E. J. Kingovi, vrchnímu veliteli válečného námornictva Spojených států, a 19.12. 44 admirálu Ch. W. Nimitzovi, vrchnímu veliteli oblastí Tichého oceánu a Tichooceánského loďstva. ** Garand, G. W., Strobridge, T. R.: Western Pacific Operations, str. 712.

Symboly vojenských jednotek

na mapách

Označení jednotek:

,,, četa
I rota, baterie
II prapor, eskadra
III pluk
X brigáda
XX divize
XXX sbor
XXXX armáda

Označení druhů vojsk:

Přklady (čísť zleva doprava):

	j dnó ky označení	3 C 3. četa roty C	
	péchota	2 24 2. rota 24. tank.	
	jednotka námoř. péchoty	praporu	
Corps)	pluku	305 1. prapor 305. pěšího	(U.S. Marine
	nepřátelská jednotka	3 304 3. Prapor 304. dělostřel.	
	pluku		
(R)	dělostřelectvo	23 23. pěší pluk	
	letectvo	3 2 3. Pluk 2. divize	
	ženisté	USMC námoř. péchoty	
		77 77. pěší divize	
Pr. průzkumná jednotka	XXIV	xjCjV. sbor	
tanková jednotka	III	III. sbor námoř.	
	USMC	Péchoty	
ednotka námo-ní			
základny		10. armáda	

252 j 253

♀

Hlavní použitá literatura

Conner, Howard M.: The Spearhead - The World War II History of the Sth Marine Division. Infantry Journal Press, Washington 1950.
Dějiny druhé světové války 1939-1945, svazek 9, 10 a 11. Naše vojsko, Praha 1981.
Everett, Susanne, Young, Peter: The Two World Wars. Bison Books, Ltd., London 1980.
Garand, George W., Strobridge Truman R.: Western Pacific Operations (History of U S. Marine Corps Operations in world war II, sv. N). Historical Division, Headquarters, U.S. Marine Corps, Washington 1971.
Hart, Liddell B. H.: History of the Second world war Macmillan Publishers, Ltd., London 1992.
Isely, Jeter A., Crowl, Philip A.: The U S. Marines and Amphibious War Princeton University Press, 1951.
Leckie, Robert: Strong Men Armed. Random House, New York 1962. Morison, Samuel Eliot, kontraadm.: victory in the Pacific (History of United States Naval Operations in WWII, sv. XN). Little, Brown and Comp., Boston 1957. Newcomb, Richard F.: Iwo Jima. Holt, Rinehart and Winston, New York 1956. Sakai, Caidin a Saito: Samurai! Ballantine Books, New York 1957. Sherrod, Robert: On to Westward. War in the Central Pacific. 1945. Smith, Holland M., Finch, Percy:

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1
Coral and Brass. Charles Scribners Sons, New York 1949.
Wheeler, Richard: The Bloody Battle for Suribachi. Thomas Y. Crowell Comp.,
New York 1965.

†

Tejstřík osob

ACUČI, Kanehiko, plk.121,125
ALEXANDER, Harold, maršál 10
ANSÓ, Kenró, mjr. 201-202
ARNOLD, Henry Harley, gen.
armády 15, 51, 52
AWACU, kpt.152,197

B
BASILONE, John, seriant 104
BEARY, Donald, B., kontradm. 54
BLANDY, W. H. P., kontradm. 54,
75-76, 80-83, 87-88, 90
BOEHM, Harold C., pplk.163-
165
BUCKNER, Simon B. jr., genpor.
24-25

C
CAREY, Roland, mjr. 203
CASTLE, Donald E., kpt.174
CATES, Clifton B., genmjr. 56-57,
111-112, 142-143, 147,192-
194, 204, 207-10, 217, 230-231,
235, 247
CLARK, Joseph C., kontradm.
36-39,126
CLARK, Mark Wayne, genpor. 9-10
COLLINS, William R., pplk. 147
CRAIG, Edward A., plk.184
CUSHMAN, Robert E., pplk.156,
219

Č
ČANKAJŠEK, generalissimus 10,
12-14

ČERIVACHOVSKIJ, Ivan
Danilovič, arm. gen. 7

D
DAVISON, R. E., kontradm. 77,
126
De HAVEN, Louis G., plk.113
DIETRICH, Sepp,
oberstgruppenfdhrer 7
DONLAN, Pat, kpt. 203
DURGIN, Calvin T., kontradm.
75, 81, 88,114,128-129,131,
183

E
EICHELBERGER, Robert L.,
genpor. 28
EISENHOWER, Dwight D., gen.
armády 7, 252
ERMILIO, Dominick J., pplk.180

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

ERSKINE, Graves B., genmjr. 56,
142,148,155,157-158,161-
164,173,183,193, 226-227,
235, 239-240

F

FAWELL, Reed M., pplk. 94
FIELDS, Thomas M., kpt.
167
FLANAGAN, Henry C., komodor
90
FORRESTAL, James V., ministr
námořnictva 80,135

♀

GARDNER, M. B., kontradm.126
GOWEN, K. John, plk. 248
GRAHAM, Chester B. plk.144,
151
GROSSKOPF, H. L., námoř. kpt.
98
GUDERIAN, Heinz, genplk. 6

H

HALSEY, William F., adm.17, 21,
26-27, 72-73
HANLON, Byron Hall, námoř.
kpt. 75, 82
HARMON, Millard F., genpor.
22-24
HARRIS, Charles E., štáb. seržant
123
HART, Franklin A., brig. gen. 94
HATA, Sunroku, gen.14
HERMLE, Leo D., brig. gen. 94,
107-108, 241, 243
HILL, Harry W., kontradm. 54,
90,183, 235
HITLER, Adolf 6-8, 30
HODGES, Courtney, genpor. 7
HOMMA, Masaharu, genpor. 27
HOOVER, John H., viceadm. 247
HORI, Šizuiči, plk. 46-47
HORIE, Jošitaka, mjr. 49,121,
136,241-243
HOUSER, Robert H., mjr. I63-
164

CH

CHAMBERLAIN, Reid, seržant
224-226
CHANEY, James E., genmjr.191,
235, 247
CHRISTISON, Philip, genpor. 11
CHURCHILL, Winston L.
Spencer 7,14-16,19

I

IČIMARU, Tošinosuka, kontradm.
43, 86,148,160, 206-207, 212,
238, 241-242, 246
IKEDA, Masuo, plk. 42,146,149,
178, 236, 238-239, 246
INOAKA, Masaru, mjr. 249
INOUE, Samadži, námoř. kpt.
46-47,137,160, 210-213, 215-
216, 218, 220, 227, 238, 242

J

JAMADA, Otoz6, gen. 14
 JAMAMOTO, Isoroku, adm. 36
 JAMAŠITA, Tomojuki, gen. 27-28
 JOHNSON, Chandler W., pplk.
 103,133-134
 JOHNSON, Robert F., plk. 248
 JORDAN, Walter I., plk.147, 203,
 207

K

KAID6, Č6saku, plk. 44
 KENYON, Howard N., plk. 155
 KESSELRING, Albert, maršál 9
 KETCHAM, Dixwell, komodor 54
 KIMURA, H., gen.11
 KING, Ernest J., adm. lodstva 15,
 18-19, 22, 25, 53, 252
 KINKAID, Thomas C., viceadm.
 26-27
 KODŽIMA, Kjutar6, desátník 249
 KOIS6, Kuniaki, gen., předseda
 vlády 243
 KOJACU, Riiši, poddůst.137
 KONÉV, Ivan Stépanovič, maršál
 7
 KRUEGER, Walter, gen. 26
 KURIBAJAŠI, Tadomiči, genpor.
 35-36, 39-40, 42-43, 46-49,
 60, 69, 80, 83, 87, 97,111,114-
 118,121,125,132-133,138,
 146,153,159-160,165,168,

 171-172,177-179,199, 206-
 207, 212, 218, 220, 231-232,
 234, 236-239, 241-243, 246,
 252
 KURITA, Takeo, viceadm. 27
 KURODA, Šigenori, genpor. 27
 KURPOAT, Henry S., seriant 107
 KUZUME, Naojuki, plk. 41

L

LANIGAN, John R., plk.111-112,
 207, 210, 231
 LEAHY, William D., adm. lodstva
 15, 252
 LEESE, Oliver, Sir, gen. 9
 LETCHER, John A., brig. gen. 65
 LI-CHUANG, Wej, gen.11
 LIVERSEGE, Harry B., plk.
 101-102,118-119,121,124,
 132,169, 233
 LOWERY, Louis R., seržant 135
 LUMMUS, Jack, por. 176-177

M

MacARTHUR, Douglas, gen.
 armády 15-19, 21-22, 24-28,
 41, 53, 252
 MCCAIN, John S., viceadm. 72
 MCCARTHY, Daniel J., korvet.
 kpt.131
 MCGOVERN, John B., komodor 90
 MACUNAGA, Sadaiči, kontradm.
 38-39

HUBACEK Válka konci v Pacifiku 1

MALANAPHY, Michael J., fregat.
kpt. 7 5
MANNERHEIM, Carl Gustav
Emil, baron, maršál 5
MANTEUFFEL, Hasso von,
genpor. 7
MAO CE-TUNG, předseda KS
Číny 13
MARSHALL, George C., gen.
armády 13,15, 252

MEARS, Dwayne E., kpt.100
MILLER, George J., korvet. kpt.
64
MILLINGTON, William A., pplk.
92
MITSCHER, Mark A., viceadm.
37, 54, 72, 77-79, 81, 90,114,
126,130
MOEBUS, Lucian A., námoř. kpt.
127
MONTGOMERY, Bernard Law,
sir, maršál 8
MOORE, Ernest, brig. gen.182
MOORE, William B., korvet. kpt.
188
MORISON, Samuel Eliot,
kontradm., historik 137
MOUNTBATTEN, Louis, lord,
adm.10,12
MURRAY, Clay M., mjr.144
MUSSOLINI, Benito 10

N
NAKAGAWA, Kunio, plk. 41
NEWCOMB, Richard F., historik
160
NIMITZ, Chester W., adm.
lodstva 15-17,19, 21-22, 2d-
26, 53-55, 72-73, 98-99,183,
247, 252
NIŠI, Takeiši, baron, pplk. 45, 49,
157,165,192, 219, 227, 242
NIŠIMURA, Šódži, viceadm. 27
NOGUČI, Iwao, kpt. 249

O
OBATA, Hidejoši, gen. 33-34, 40
OSBORNE, Stanley, por. 203
OSUGA, Kotau, genmjr. 42, 46-
47, 60
OTA, Hideo, por. 249
OZAWA, Diisaburó, viceadm. 27

258 259

♀

P
PARKER, Elton C., námoř. kpt. 75
PATTON, George, genpor. 7-8
PETROV, Ivan Jefimovič, arm.
gen. 7
PIPES, Joe L., seriant 107
PLAIN, Louis C., plk.104
PRATT, J. L., námoř. kpt.129

R

RADFORD, A. W., kontradm. 126
 REICH, Richard, por. 203
 RICHARDSON, Robert C.,
 genpor. 24
 ROACH, Phil E., kpt. 100
 ROBBINS, B. A., korvet. kpt. 85
 ROCKEY, Keller E., genmjr. 57,
 101, 142-143, 169-172, 178,
 234-239, 241, 243
 RODGERS, Bertram J., kontradm.
 75, 80, 88, 91, 99, 183
 ROGERS, William W., brig. gen.
 183
 ROKOSSOVSKIJ, Konstantin
 Konstantinovič, maršál 7
 ROOSEVELT, Franklin Delano
 14-16, 18-19, 51, 241
 ROSENTHAL, Joe, fotograf 135
 ROTHWELL, Richard, pplk. 201-
 203
 RUHL, Donald J., námoř. pěšák
 123
 RUNDSTEDT, Gerd von, maršál
 7-8
 RUPERTUS, William H., genmjr.
 41

S

SANDBERG, Richard H., por. 101
 SCALES, James S., mjr. 197-198
 SENDA, Sadasue, genmjr. 47, 152,
 154, 160, 193, 199, 215, 229,
 238
 SHARP, Alexander, kontradm. 75
 SHEPARD, Charles E., pplk. 102
 SHERMAN, Frederick C.,
 kontradm. 78, 92, 126
 SHERROD, Robert, novinář 116,
 251
 SCHMIDT, Harry, genmjr. 55-57,
 73-74, 115, 141-142, 145, 147-
 148, 152, 154-155, 157, 162,
 166, 173, 175, 183-184, 189,
 208, 210, 235, 247-248
 SCHMIDT, Richard K., plk. 97,
 193
 SCHRIER, Harold G., por. 133-
 135
 SLIM, William, genpor. 10
 SMITH, M. Holland, genpor. 48,
 54-58, 70, 74, 89, 135-136,
 141-142, 183-184, 189, 235
 SMITH, Ralph C., genmjr. 55
 SMOAK, Eustace, plk. 163
 SPRUANCE, Raymond A., adm.
 25, 36-37, 54-55, 72-74, 76,
 79, 128
 STALIN, Josif Vissarionovič 7
 STEPHENSON, Edward V., kpt.
 157
 STILWELL Joseph W., gen. 11,
 13-14

T

TAKAIŠI, Tadaši, plk. 47

TERAUČI, Hisaiči, hrabé, maršál
27
TÓDŽÓ, Hideki, gen., předseda
vlády 17, 35-36
TOJODA, Soemu, adm. 26, 86,
148, 207
TURNER, Richmond Kelly,
viceadm. 25, 54-55, 71, 73-74,
80, 90, 94, 135, 155, 183-184,
235

V
VANDEGRIFT, Alexander A., jr.
pplk. 112, 152

W
WAČI, Cunezo, námoř. kpt. 47
WATSON, Sherman B., seriant
133
WEDEMEYER, Albert, gen. 14
WELDEN, Felix de, sochař 135
WELLER, Donald M., plk. 87
WENSINGER, Walter W., plk.
110, 193, 207, 217

WILEY, Herbert V., námoř. kpt.
98-99
WILLIAMS, Marlowe C., plk.
144
WORNHAM, Thomas A., plk. 175

Y
YOUNGDALE, Carl A., plk. 141

Ž
ŽUKOV, Georgij Konstantinovič,
maršál 7

260 261

→